

**Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан**

**Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
Национальная академия образования имени И. Алтынсарина**

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА
ОЗЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРІБЕ ЖИНАҚТАУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ОБОБЩЕНИЮ
ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА В РЕСПУБЛИКЕ
КАЗАХСТАН**

**Нұр-Сұлтан
2020**

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылған (2020 жылғы 21 мамырдағы № 4 хаттамасы)

Рекомендовано к изданию Ученым советом Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол № 4 от 21 мая 2020 года)

Қазақстан Республикасында озық педагогикалық тәжірибе жинақтау бойынша әдістемелік ұсынымдар. Әдістемелік ұсынымдар – Нұр-Сұлтан қ.: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2020. – 230 б.

Методические рекомендации по обобщению передового педагогического опыта в Республике Казахстан. Методические рекомендации – г.Нур-Султан: НАО им. И. Алтынсарина, 2020. – 230 с.

Әдістемелік ұсынымдарда мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін алмасу және тарату бойынша педагогикалық талдау жүргізу мәселесі қарастырылады. Педагогикалық қызметтің тиімді тәжірибесін бағалауға қойылатын жалпы өлшемдер мен үздік тәжірибелерді алмасу және тарату механизмдері анықталды.

Әзірленген Әдістемелік ұсынымдар педагогтарда озық педагогикалық тәжірибені алмасу және тарату бойынша жұмыс жүйесін қалыптастыруға, ұсынылатын білім беру қызметтерінің сапасын арттыруға ықпал ететін болады.

В Методических рекомендациях рассматривается вопрос проведения педагогического анализа деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта учителей. Определены общие критерии к оценке эффективного опыта педагогической деятельности и механизмы обобщения и трансляции лучших практик.

Разработанные Методические рекомендации будут способствовать формированию у педагогов системы работы по обобщению и распространению передового педагогического опыта, повышению качества предоставляемых образовательных услуг.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2020

© Национальная академия образования
им. И. Алтынсарина, 2020

Кіріспе

Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңын, Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру мақсатында, сондай-ақ білім беру мазмұнын жаңартуға байланысты, педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру, озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау және тарату негізгі бағыт болып табылады.

Педагогтардың біліктілігін арттыру үшін жағдай жасау және қолдау білім беру жүйесін дамыту жетістігінің шешуші факторлары болып табылады.

ОСЭР-дің білім беру және оқыту саласындағы халықаралық зерттеуі (Teaching and Learning international, TALIS), «мұғалімдер өздерінің педагогикалық тәжірибесін бағалай бастайтынын және оны білім алушылардың білім сапасын арттыру және педагогтар арасында үздік тәжірибені тарату мақсатында өз зерттеуінің объектісі ретінде қарастыратынын көрсетті» [1].

Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында: «Педагогтардың республикалық қауымдастығы, сондай-ақ әрбір өңірде педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыруға жәрдемдесетін пән мұғалімдері қауымдастығы құрылатын болады. Білім беру жүйесінің барлық әдістемелік қызметтерінің жұмысы қайта қаралатын болады.

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы әдістемелік инновациялардың орталығы болады. Оның қарамағындағы Республикалық оқу-әдістемелік кеңес педагогикалық жоғары оқу орындарымен тығыз қарым-қатынас жасай отырып, барлық оқу-әдістемелік қызметтердің, еліміздің пән мұғалімдері қауымдастығының қызметін біріктіретін және үйлестіретін болады» [2].

Әдістемелік қызмет жұмысының негізгі бағыты оқыту сапасын арттыру, сонымен қатар озық педагогикалық тәжірибені тарату мақсатында әдістемелік жұмысты ұйымдастырудың түрлі формалары арқылы педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру болып табылады.

Әдістемелік ұсыныстардың мақсаты:

- мұғалімдердің үздік тәжірибелерін жүйелеу, зерттеу және жалпылау бойынша педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттыру;

- озық педагогикалық тәжірибені жүйелеу, зерттеу, жалпылау бойынша мұғалімдер үшін ұсыныстар әзірлеу.

Міндеттер:

- озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және тарату бойынша мұрағаттық деректерге шолу жүргізу;

- қазақстандық мұғалімдердің тәжірибесін зерттеу құралдарын анықтау;

- озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау алгоритмін әзірлеу;

- педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау, тарату бойынша мұғалімдерге, әдіскерлерге көмек көрсету үшін әдістемелік ұсынымдар әзірлеу;

Осы құралды әзірлеу бойынша жұмыс кезең-кезеңмен өтті:

1 кезең-озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жалпылау бойынша

психологиялық-педагогикалық әдебиетті оқу;

2 кезең - қазақстандық мұғалімдердің тәжірибесін зерттеу құралдарын анықтау;

3 кезең-орта білім беру ұйымдарына ОПТ зерделеу бойынша сапарлар;

4 кезең-ішкі және сыртқы рецензияны өткізу;

5 кезең-ғылыми кеңес отырысында әдістемелік ұсыныстар жобасын талқылау.

Жалпы орта білім беру ұйымдарының жағдайы мен даму болашағы әдістемелік қызметтерінің тікелей ғылыми және әдістемелік біліктілігіне, олардың шығармашылығы педагогтарға өз қызметінде инновациялық білім беру технологияларын пайдалануда практикалық көмек көрсету қабілетіне байланысты.

Педагогтардың озық педагогикалық тәжірибесін зерделеу, жалпылау және тарату білім алушылардың, басқа да педагогтардың білім беру қызметін ұйымдастырудың тиімді тәсілдерін анықтау ретінде қарастырылады.

Әдістемелік ұсынымдар нормативтік құқықтық құжаттар негізінде әзірленді:

- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 – III ҚРЗ (21.07.2015 ж. жағдай бойынша өзгерістер мен толықтырулармен)

- Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №293-VI ҚРЗ;

- Қазақстан Республикасының Білім және ғылымды дамытудың 2020 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы;

- Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2007 жылғы 29 қарашадағы № 583 бұйрығы «Оқу-әдістемелік және ғылыми-әдістемелік жұмысты ұйымдастыру және жүзеге асыру ережесін бекіту туралы»;

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 18 қаңтардағы 2016 жылғы №40 бұйрығы «Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2007 жылғы 29 қарашадағы № 583 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» «Оқу-әдістемелік және ғылыми-әдістемелік жұмысты ұйымдастыру және жүзеге асыру ережесін бекіту туралы»;

- ҚР Білім және ғылым министрінің м.а. 21.12.2007ж. №644 бұйрығымен бекітілген әдістемелік (оқу-әдістемелік, ғылыми-әдістемелік) кеңес қызметінің үлгілік ережелерін және оны сайлау тәртібін бекіту туралы;

-Білім және ғылым министрінің 2008 жылғы 16 шілдедегі № 272 бұйрығымен бекітілген мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту, бастауыш, негізгі, орта, жалпы және қосымша білім беру ұйымдарында педагогикалық кеңес қызметінің үлгілік ережелері және оны сайлау тәртібі.

1. ОЗЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ТАРИХИ ШОЛУ

Озық педагогикалық тәжірибені зерттеу ХХ ғасырдың 20-30-шы жылдары П. П. Блонский, А. С. Макаренко, М. М. Пистрак, В. Н. Сорока-Росинский, С. Т. Шацкий және т. б. педагогтар мен энтузиаст-ғалымдардың жұмыстарында көрініс тапты.

Озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және тарату бойынша мұрағаттық деректерге жүргізілген талдау, алдыңғы қатарлы тәжірибе педагогикалық ғылым мен тәжірибені дамыту факторларының бірі болып табылады деген қорытынды жасауға мүмкіндік берді, ал оны зерттеудің хронологиялық шеңберінде келесі кезеңдер бөлінеді:

I кезең – 20-50 жж. - озық педагогикалық тәжірибені жалпылаудың эмпирикалық деңгейі. Ол озық педагогикалық тәжірибе феноменін сипаттауға әрекеттенеді. Тәрбие - білім беру практикасы - білім тәжірибесін бақылау процесінде тұтас компоненттерді, бөліктерді тану [3]. Мұғалімдер (көрнекі құралдарды табысты қолдану, сабақта уақытты есепке алу), тәжірибелік-көрсеткіш мектептері жүйесі қалыптастасқан тәсілдерді қолдану тәжірибесімен бөлісті.

Тәжірибе нәтижелерін жалпылау шамалы болды және тек бір типті құбылыстардың шектеулі санына ғана таралды[3].

Педагогикалық ғылымның қалыптасу үдерісіне еңбек политехникалық мектебінің негізін, оның қызметінің тұжырымдамасын әзірлеген Павел Петрович Блонский (1884-1941) кеңес өкіметінің алғашқы онжылдығында баланың даму заңдылықтарын, оның жеке тұлғасын құрметтеу негізінде балалардың жан-жақты ақыл-ой, адамгершілік, еңбек және эстетикалық тәрбиесінің идеяларын дамытқан. "Еңбек мектебі"(1919 ж.) жұмысында ол қазіргі уақытта да өзекті ұстанымдарды ашты: еңбекке оқытуды жалпы біліммен байланысын, жалпы және политехникалық білім беру мазмұнының ғылымның қазіргі жағдайымен байланысын және т. б.

Ресей педагогикасының жарқын фигурасы - Станислав Теофилович Шацкий(1878-1934), "Сеттлемент" 1906), ("Бодрая жизнь" (1911) эксперименттік оқу-тәрбие мекемелерінің жасаушы ретінде белгілі, ол балалармен тәрбие жұмысының жаңа түрлері мен әдістерін іздеді. Бірінші тәжірибелі станция (1919-1932) ол ғылыми мектепті ұйымдастырды. Станция ғылыми-зерттеу педагогикалық мекемелер, балабақшалар, мектептер, мектептен тыс мекемелер, ересектерге арналған ағартушылық ұйымдар кешені болды, сонда бірыңғай бағдарлама негізінде іс жүзінде тәрбие формалары мен әдістері әзірленіп, мақұлданды. Эксперимент мемлекет көлемінде мектептің оқу және тәрбие процесінің мазмұнын ұйымдастыру жүйесі қажет деген

қорытынды жасауға мүмкіндік берді.

1935 жылы облыстық және аймақтық халықтық білім беру бөлімдері жанынан педагогикалық зертханалар құрылды, олар мұғалімдердің білімін жетілдіру институттары болып қайта құрылды. Жетілдіру институттары мұғалімдер арасында тәжірибе алмасуды ұйымдастырып, үздік педагогикалық қызметкерлердің қызметі туралы баспа материалдарын шығарды. Сонымен қатар, халыққа білім беру кадрларының біліктілігін арттыру институттарының желісі дамыды, барлық жерде аудандық педагогикалық кабинеттер ашылды. Ұлы Отан соғысы жылдарында көптеген кабинеттер жабылды, бірақ 3-4 жылдан кейін жаңа кабинеттер ашылып және құрылды.

30-40 жж. озық педагогикалық тәжірибені жинақтау, педагогикалық ғылымның негізгі міндеті болғанын атап өту қажет.

II кезең – 50-80 жж. - әдістемелік ұйғарымды дайындау, әдіснамалық аппаратты әзірлеу, озық педагогикалық тәжірибені зерттеу және жинақтау тұжырымдамаларының пайда болуы. Озық педагогикалық тәжірибені тану, анықтау, зерделеу, жинақтау және тарату әлі арнайы ұйымдастырылған, мақсатты, жүйелі сипатқа ие болған жоқ (терминологиялық сөздікті нақтылау, озық педагогикалық тәжірибені бағалау критерийлерін айқындау және оны зерделеу әдістері).

Озық педагогикалық тәжірибені зерттеу және жалпылау проблемасының теориялық және әдіснамалық негіздерін әзірлеу 50-жылдардың соңынан жүзеге асырылады. Бұл кезеңде А. М. Гельмонт, М. Н. Скаткин, Н. П. Тучнин тұжырымдамаларында көрініс тапқан озық педагогикалық тәжірибені зерттеу пайда болады. Педагогикалық ғылым мен тәжірибе өзара байланысты деп есептей отырып, ғалымдар озық педагогикалық тәжірибені ғылыми танымның объектісі болып табылатынын, қалыптасатынын және мұғалімдердің практикалық жұмысында пайда болатын құбылыс ретінде қарастырды. Мысалы, М. Н. Скаткин озық тәжірибе ретінде мұғалімнің жұмыста оң нәтижелерге қол жеткізуге ықпал ететін, ғылымда белгілі принциптер мен әдістерді қолданатын, кәсіби шеберлігін түсіну керек екенін атап өтті. Озық тәжірибеде жаңашылдық, шығармашылық элементтері де бар, бұл - жаңашылдық. Яғни, бұл екі ұғым бөлінбейді және өзара бір-бірін толықтырады [3].

40-шы жылдардың аяғында-50-ші жылдардың басында «Халықтық білім», «Отбасы және мектеп» (1946 ж.), «Психология мәселелері» (1955 ж.), жаңа психологиялық-педагогикалық журналдар жарыққа шыға бастады: (И.А., Каировтың редакциясымен «Педагогика» (1956 ж.) П.Н. Шимбарева, И.Т. Огородникованың (1954 ж.), «Педагогика» және т.б. педагогика бойынша жаңа оқулықтар дайындалды. Бұл оқулықтарда озық тәжірибені зерделеудің

маңыздылығы көрсетіледі, жүйелі түрде тәжірибе алмасу, педагогикалық шеберлікті меңгерудің құралы болып табылады және мұғалімнің жұмыс сапасын арттыратыны байқалады[4].

Мұғалімдердің жинақталған тәжірибесін тарату мүмкіндігі шектеулі болды. Барлық тәжірибе жүйеленіп, өткізілетін мұғалімдер конференцияларында, семинарларда, халықтық білім беру мекемелері басшыларының облыстық кеңестерінде, әдістемелік бірлестіктер мен педагогикалық кеңестердің отырыстарында ұсынылды. Педагогтың жетістіктерінің ең қызықты тәжірибесі облыстық газеттер беттерінде жариялау, әдістемелік хаттар мен ұсыныстар дайындау арқылы танымал болды. Үздік педагогтардың тәжірибесінен алынған материалдар бойынша, біліктілікті арттыру институтының(Украина) қызметкерлері ұйымдастырған радиоториялар ұйымдастырылды. Мысалы, «Мұғалімдер мен ата-аналардың тәрбие жұмысы», «Оқушыларға арналған ережелер» және т.б. тақырыптағы радиоториялар[5].

1960-1970 жж. КСРО-да педагогикалық ғылымның дамуы қатаң идеологиялық бақылаумен жүргізілді. КСРО педагогикалық ғылымдар Академиясы халықтық білім беруді дамыту орталығына айналды, онда 11 ғылыми-зерттеу институты, 9 эксперименттік мектеп, К. Д. Ушинский атындағы халық білім беру бойынша Мемлекеттік кітапханасы, ғылыми - педагогикалық мұрағат жұмыс істеді. Академияның ғылыми-зерттеу институттары төрт бөлімге біріктірілді: педагогика теориясы мен тарихы, психология және жас ерекшелік физиологиясы, дидактика және жеке әдістемелер, кәсіптік-техникалық білім берудің педагогикасы мен психологиясы.

1969 жылы. Академия құрамына «Педагогика» баспасы, Педагогикалық жоғары оқу орындары мен университеттердің педагогикалық пәндер оқытушыларының біліктілігін арттыру институты кірді. Осы кезеңде кеңестік педагогтар (Ю. К. Бабанский, М. А. Данилов, Б. П. Есипов, Л. В. Занков, В. В. Краевский, И. Я. Лернер, Г. И. Щукина және т. б.), педагогика тарихы (Г. Е. Жураковский, Ф. Ф. Королев, А.И. Пискунов, З. И. Равкин, М. Ф. Шабаева және т. б.), педагогика әдіснамасы (В.Е. Гмурман, В. И. Журавлев, В. И. Загвязинский, Н.Д. Никандров, В. М. Полонский, М. Н. Скаткин), жан-жақты жеке тұлғаны тәрбиелеу, дамыту (О. С. Богданова, Л. Ю. Гордин, И. А. Каиров, В. М. Коротов, Б. Т. Лихачев, Л. И. Новикова, Э. И. Моносзон, Г. Н. Филонов және т. б.). дидактика мәселелерін шешеді.

Сол кездегі ең танымал педагогтардың бірі В. А. Сухомлинский (1918-1970), 33 жыл Павлышка орта мектебінің директоры болып жұмыс істеген. Оның «Сердце отдаю детям»(1969), «Павлышка орта мектебі»(1969), «Рождение гражданина»(1971) және т.б. кітаптары белгілі КСРО педагогтары

мен шетелдерде үлкен қызығушылық тудырған.

1970-1990 жылдары политехникалық оқытудың озық педагогикалық тәжірибесін, оқушыларды еңбекке тәрбиелеуді және олардың кәсіби бағдарын зерттеумен П. Р. Атутов, К. Ш. Ахияров, Н. И. Бабкин, А. С. Батышев, А. Н. Кузибецкий, С.Е. Матушкин, Е. А. Милерян, А. М. Новиков, В. А. Поляков, В. Г. Рындак, А. Д. Сазонов, В.Д.Симоненко, В. Г. Соловьянюк, Н.А. Томин, Р. З. Тагариев, Э. Ш. Хамитов, М. Ж. Хитарян, С. Н. Чистякова айналысты.

70-80 жылдары Ю. К. Бабанскийдің, А. С. Батышевтің, Я. С. Турбовскийдің, Л. М. Фридманның тұжырымдамалары, 90-жылдары Ф. Ш. Терегуловтың, Г. И. Хозяиновтың зерттеулері ерекше ресімделген болып табылады. Мысалы, Ю. К. Бабанский «мұғалімдермен оқытудың озық тәжірибесін жүйелі түрде зерделеуді ұйымдастыру қажет екенін атап өтті. Белгілі мағынада озық тәжірибе тиісті жағдайларда оңтайлы ұйымдастырылған қызметтің синонимі болып табылады. Сондықтан белгілі бір міндеттерді оңтайлы шешу әдістемесін меңгеруге озық тәжірибеге еліктеу тікелей ықпал етеді»[6].

Ол сондай-ақ, мұғалімдер жұмыс тәжірибесінде «озық тәжірибенің алуан түрлі көздерін қолданатынын атап өтті. Ең алдымен, озық педагогикалық тәжірибені зерделеу мақсатында, бұл ғылыми-әдістемелік журналдар, жаңа дидактикалық құралдар мен әдістемелік әзірлемелер, кітаптар мен брошюралар, «Мұғалім газетінде» жарияланымдары, мұғалімдердің жетілдіру институттарының басылымдарында шығарылатын»[6].

Я. С. Турбовской озық педагогикалық тәжірибені зерттеу мен жинақтауда әдіснамалық мәселе ретінде келесі аспектілерді бөліп қарастырады:

- педагогикалық тәжірибе зерттеу объектісі ретінде;

- педагогикалық тәжірибе түрлері;

-мақсатты үрдіс ретінде педагогикалық тәжірибені зерттеу және жинақтау.

Зерттеушілерде озық педагогикалық тәжірибені анықтау мен түсінуге ортақ көзқарас жоқ. Я. С. Турбовскийдің пікірінше, «озық педагогикалық тәжірибе» ұғымы 40-қа дейін анықтамадан тұрады.

Мысалы, Я. С. Турбовский педагогтың, тәрбиешінің, жетекшінің жеке, жергілікті экспериментінің қорытындысы ретінде озық педагогикалық тәжірибені түсіндіреді"[7].

Г. М. Коджаспирова «педагог озық тәжірибені қолда бар қаражатты жетілдіру, педагогикалық үдерісті оңтайлы ұйымдастыру есебінен, үздік нәтижелер алумен сипатталады» деп санайды [8]. В. И. Загвязинский озық тәжірибені тәрбиелеу мен әлеуметтік көмекті дамытудың прогрессивті үрдістерін іске асыратын, ғылыми жетістіктерге сүйенетін, әлеуметтік-

педагогикалық процестің мазмұнында, құралдарында, тәсілдерінде жаңа нәрсе жасайтын және осыған орай нақты жағдайларда оңтайлы мүмкін болатын нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін тәжірибе ретінде қарастырады[9].

Озық тәжірибені практикамен тексерілген ғылыми жетістіктерге сүйенетін, тәрбиелеу мен оқыту сапасын жетілдіруге айтарлықтай ықпал ететін, білім, білік және дағды деңгейін, балалардың тәрбиелілік деңгейін арттыруға елеулі әсер ететін, педагог пен балалардың қосымша уақыты мен күшін қажет етпейтін, педагогтардың негізгі массасының әр түрлі жағдайында қолдану үшін қол жетімді екенін санау керек. (Федоров Г. В., Радионова Л. Г.).

М. Н. Скаткин педагогикалық тәжірибе кең мағынада, оқыту және тәрбиелеу тәжірибесі, тар жағдайда - ұзақ немесе одан аз жұмыс нәтижесінде алынған педагогтың шеберлігі деп санайды.

И. К. Журавлев, Э. И. Монослой сияқты озық педагогикалық тәжірибе – бұл тәжірибелік педагогикалық іс-әрекет екенін атап өтті.

Озық педагогикалық тәжірибені жаппай тәжірибеге енгізуге А. Н. Бойко, Э. А. Загуменнова, В. В. Матюшова, Т. Г. Михайленко, З.Е. Михайлова, Н.И.Терновая, П.К.Холмогорцев назар аударды [3]. Озық педагогикалық тәжірибені зерделеудің дидактикалық аспектілерін А. С. Батышев, Н. В. Карнаух, А. Г. Козлова қарастырды.

Мұғалімдердің жетілдіру институттарының қызметіндегі озық педагогикалық тәжірибені зерттеу және қорыту мәселелерімен Т. Р. Абдуллаев, А. Л. Горшков, Т. Ф. Кулдавлетов, А. И. Курзина, А. Х. Сурманидзе, Ш. Таубаева, Л. В. Ушенина айналысты.

Педагогикалық оқу орындарының студенттері мен мұғалімдерінің озық педагогикалық тәжірибені зерделеуге, жинақтауға, талдауға және пайдалануға дайындығы туралы Э. Т. Ардаширова, Э. П. Бронникова, Н. А. Гвоздева, Э. А. Ижбулатова, И. В. Ирхина, А. И. Киктенко, Т. А. Клименко, А. Г. Козлова, С. И. Прусс, Л. И. Стрельцова, Н. П. Тучнин, О. Г. Ярошенко атап өтті.

«Озық педагогикалық тәжірибені зерттеу, жинақтау және пайдаланудың әдіснамалық және теориялық мәселелері» атты Бүкілодақтық семинардың ІХ сессиясы(1978) негізгі ғылыми міндеттерді анықтауға және оларды зерттеушілер үшін шешу жолдарын анықтауға ықпал етті. (А. Н. Бойко, П. И. Карташов, З. Е. Михайлова) «Енгізу» және «тарату» мәселелері бойынша зерттеулер жүргізілуде.

Сессия қорытындысы бойынша КСРО ПҒА жалпы педагогикасы ҒЗИ педагогикалық тәжірибесін зерттеу және жалпылау теориясы мен әдістемесінің зертханасы Я. С. Турбовскийдің редакциясымен қазіргі жағдайда педагогикалық тәжірибені зерттеу және қорыту мәселелерін әзірлеу бойынша әдістемелік ұсыныстар шығарды. Онда теориялық тұжырымдама әзірленді,

озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және тарату халықтық білім беру жүйесінің әртүрлі буындарының қажеттіліктерін қанағаттандыруды қамтамасыз ететін, мақсатты қызмет ретінде қарастырылады.

Ғалымдар проблемасына сәйкес зерттеудің келесі әдістері анықталды:

- тиісті социологиялық, педагогикалық және әдістемелік әдебиетті зерттеу;

- мектептерде, халықтық білім беру бөлімдерінде және МЖИ тиісті құжаттарды зерттеу және талдау;

- әртүрлі буындарда озық педагогикалық тәжірибені эксперименттік зерттеу және енгізу;

- мұғалімдер мен басқа да халыққа білім беру қызметкерлеріне сауалнама жүргізу және ауызша сұрау;

- педагогикалық оқуларда, ғылыми-практикалық конференцияларда баяндамаларды оқу және талдау.

Зерттеу жұмысы мектептерде, әдістемелік кабинеттерде және халықтық білім беру бөлімдерінде, Аджар АССР мұғалімдерінің жетілдіру институтында жүргізілді.. Жұмыста Аджар АССР МЖИ-нің әрекет ету аймағының 300-ден астам (Аджар АССР, Поти қаласы және Грузин КОР-нің үш ауданы), оның ішінде жұмыстың ерекше жағдайлары бар ауылдық мектептердің материалдары ұсынылған.

80-ші жылдары озық педагогикалық тәжірибені зерттеудің жаңа нәтижелері алынды: (Д.Б. Богоявленская) психологиялық талдау; (А.А. Столяр) жинақтау тәсілдерін қарастыру; (Н.М. Таланчук) жүйелік-функционалдық тәсіл; (Я.С. Турбовскийдің) диагностикалық тұжырымдама; (Л.М. Фридман) психологиямен өзара байланыста зерттеу; (В. И. Журавлев) ғылыми зерттеу әдісі ретінде озық педагогикалық тәжірибе [3].

III кезең – 90-шы жж. - негізгі міндет: теориялық - әдіснамалық деңгейде озық тәжірибенің негізгі буындарын нақтылау және әзірлеу, озық педагогикалық тәжірибені тану, анықтау, зерттеу, жинақтау, тарату және енгізу теориясының қалыптасуы.

Озық педагогикалық тәжірибе жаңа білім беру бағдарламаларын, оқыту әдістерін, құралдарын, оқыту және тәрбиелеу технологияларын, басқару нысандарын қолдануды, білім беру қызметтерінің сапасын арттыруға бағытталған инновациялық технологияларды практикада тиімді қолдануды көздейді.

Бұл кезеңдер педагогикалық ғылым мен практиканың жай-күйімен, озық педагогикалық тәжірибе тұжырымдамасының теориялық негіздемесінің деңгейімен сипатталады.

Келтірілген контент-талдау (1.1-сурет) педагогикалық тәжірибені

зерттеу, жинақтау мәселелерін өткен ғасырдың 20-шы жылдарынан бастап, ғалым-педагогтар қарастырғанын және қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында білім беру жүйесін жаңғыртуға байланысты өзекті болып табылатынын көрсетеді.

**Озық педагогикалық тәжірибені зерделеудің контент-талдауы
1920 - 1990 жж**

Озық педагогикалық тәжірибені зерделеудің контент-талдауы 1920 - 1990 жж.			
<p>1920- 1930 жж.</p> <p>П. П. Блонский (еңбек политехникалық мектебінің тұжырымдамасы - "Еңбек мектебі"-1919ж.), А. С. Макаренко, М. М. Пистрак мектеп - коммуналдық-жаңа оқу бағдарламаларын, оқыту мен тәрбиелеудің түрлері мен әдістерін іздеу бойынша эксперименталдық жұмыс-1920);</p> <p>С. Т. Шацкий (эксперименттік оқу-тәрбие мекемелерін құрушы "Сеттлемент» (1906), "Бақытты өмір" (1911). Педагогикалық ұжым базасында Бірінші тәжірибелі станция (1919-</p>	<p>1935 ж –</p> <p>халықтық білім беру бөлімдері жанынан педагогикалық зертханалар құру-МЖИ</p> <p>50-ші жылдардың соңынан бастап А. М.Гельмонт, М. Н. Скаткина, Н. П. Тучнина тұжырымдамаларында ғалымдар былай деп атап өтті: ОПТ-ғылыми танымның объектісі болып табылатынын, қалыптасатынын және мұғалімдердің практикалық</p>	<p>1969 ж. бастап-</p> <p>Кеңес педагогтары дидактика мәселелерін шешеді</p> <p>(Ю. К. Бабанский, М. А. Данилов, Б. П. Есипов, Л. В. Занков, В. В. Краевский, И. Я. Лернер, Г. И. Щукина және т. б.), педагогика тарихы (Г. Е. Жураковский, Ф. Ф. Королев, А.И. Пискунов, З. И. Равкин, М. Ф. Шаббаева және т. б.), педагогика әдіснамасы (В.Е. Гмурман, В. И. Журавлев, В. И. Загвязинский, Н.Д. Никандров, В. М. Полонский, М. Н. Скаткин), жан-жақты жеке тұлғаны тәрбиелеу,</p>	<p>1970-1990 ж.</p> <p>политехникалық оқыту, оқушыларды еңбекке тәрбиелеу және оларды кәсіби бағдарлау мәселелерімен</p> <p>П. Р. Атутов, К. Ш. Ахияров, Н.Мен. Бабкин, А. С. Батышев, А. Н. Кузибецкий, СЕ. Матушкин, Е. А. және т. б. айналысты.</p> <p>70-80 жылдары</p> <p>Ю. К. Бабанскийдің, А. С. Батышевтің, Я. С. Турбовскийдің, Л. М. Фридманның тұжырымдамалары, 90-жылдары</p>

<p>1932) ғылыми мектеп-ғылыми-зерттеу педагогикалық мекемелердің кешенін, балабақша, мектептер, мектептен тыс мекемелер, ересектерге арналған ұйымдар ұйымдастырды</p>	<p>жұмысында пайда болатын құбылыс ретінде қарастырды.</p> <p>1960-1970 жж КСРО ПҒА-халықтық білім беруді дамыту орталығы («Педагогика» баспасы, (арнайы) ЖОО мен университеттер педагогтарының біліктілігін арттыру институты</p>	<p>дамыту (О. С. Богданова, Л. Ю. Гордин, И. А. Каиров, В. М. Коротов, Б. Т. Лихачев, Л. И. Новикова, Э. И. Моносзон, Г. Н. Филонов, В.А. Сухомлинский)</p> <p>Мысалы, Ю. К. Бабанский «мұғалімдермен оқытудың озық тәжірибесін жүйелі түрде зерделеуді ұйымдастыру» қажет екенін атап өтті</p>	<p>Ф. Ш. Терегуловтың, Г. И. Хозяиновтың.. зерттеулері</p> <p>ОПТ жаппай тәжірибеге енгізуге - А. Н. Бойко, Э. А. Загуменнова, В. В. Матюшова, Т.Г. Михайленко, З.Е.Михайлова, Н.И.Терновая;</p> <p>ОПТ зерделеу, жинақтау- Т.Р.Абдуллаев, А.Л.Горшков, Т.Ф. Кулдавлетов және т.б.</p>
--	---	--	--

1.1-кесте. ОПТ зерделеудің Контент-талдауы

Қазақ КСР-да озық педагогикалық тәжірибені ұйымдастыру мәселесін қысқаша қарастырайық.

Қазақ КСР-дағы озық педагогикалық тәжірибе

Қазақстанның ұлы ағартушылары - ақын Абай Құнанбаев, ғалым Шоқан Уәлиханов, педагог Ыбырай Алтынсарин өз халқын еркін және ағартылған, орыс және басқа халықтармен достықта өмір сүретіндерін көргісі келді.

Ы. Алтынсарин қазақ халқының әлемдік өркениеттің жетістіктеріне қол жеткізуіне ұмтылып, жаңа үлгідегі мектептің ашылуы арқылы ғана прогреске қол жеткізуге болатынын түсінді. Ол қазақ қыздарына арналған алғашқы училищені және алғашқы қазақ мұғалімдер мектебін ашты.

Кеңес өкіметі жылдарында қазақстандық ағартушылардың идеялары мен олардың педагогикалық көзқарастары Қазақ КСР-інің халық білімінің алғашқы

қайраткерлері мен педагогтары М. Жолдыбаевтың, А. Ситдыковтың, К. Д. Токтабаевтың, "Қызыл Қазақстан" (1921 жылдан бастап қоғамдық - саяси, шаруашылық және мәдени мәселелер баяндалды), "Темір Қазық" (саяси-шаруашылық, білім беру басылымдары, 1923 жыл), "Лениншіл жас" (Республикалық жастар газеті, 1924 жыл) журналдарының беттерінде жарияланған мақалалары, кеңес мектебі мен социалистік тәрбиелеудің мақсаттары мен міндеттері, бірыңғай еңбек мектебін ұйымдастыру мәселелерін ашты [10]. Қазақ ССР-і педагогтары мен халық білімінің алғашқы қайраткерлерінің жұмыстары одан әрі дамыды.

Аталған журналдарда Ж.Досқараев, М. Ермаков, Н. Баймағанбетов, Е. Мұқанов, Б. Шпаймарденов, С. Аманжолов және т. б. педагогтардың жұмыс тәжірибесі туралы материалдар жарияланды.

Педагогикалық және әдістемелік мәселелер бойынша Ш.Сарыбаев, С. Жиенбаев және басқа да мамандардың жеке әдістемелер бойынша кітапшалары шығарылды. Педагогика бойынша зерттеу институты қазақстандық мектеп мұғалімдерінің озық тәжірибелерін насихаттайтын, тарататын бірқатар жинақтар шығарады. Педагогиканың қазақ тіліндегі алғашқы «Дидактика», «Педучилищелерге арналған педагогика курсы» оқулықтары жарыққа шығады (И. Нұрмамбетов пен А. Ситдиқов қазақ тіліне аударылған). Тажибаев Т.Т. мұғалімдерге және студенттерге көмек ретінде психология мәселелері бойынша қазақ тілінде мақалалар топтамасын жариялайды.

Қазақстандағы ағарту тарихы бойынша бірқатар ірі педагогикалық жұмыстар Тажибаев Т. Т. (193), Ситдиқов (180), Бержанов К. Б. (64-65), Сембаев А. И. (176-177), Храпченкова Г. М. (215-217) жарияланған.

Қазақ ағарту және қазақстандық мектеп тарихын зерттеуге А. И. Сембаев елеулі үлес қосты. Ол "Ұлы Октябрь революциясынан бастап бастауыш оқуға дейінгі Совет мектебі" (1917-1920 жж.) тарихи зерттеуінің авторы, оған "Қазақ Кеңес мектебінің тарихы бойынша очерктер" (176) күрделі еңбегі тиесілі. А. И. Сембаевтың монографиясы қазақ мектебінің қиын жолы мен қатты көтерілуін, мұғалім кадрларын даярлау мен біліктілігін арттыруды баяндайды, Қазақстанның экономикасы мен мәдениетінің дамуына мектептің үлкен әсерін көрсетеді. [12].

Сембаев А. былай деп жазады: «Қазақ мектебінің ұстазы өзінің оқу-тәрбие жұмысының негізгі мақсаты оқушыларды коммунистік тәрбиелеу міндеттерін жүзеге асыруды, ол үшін мектеп бағдарламаларының үдерісті және басқа да мазмұнын, сыныптан тыс жұмыстың әр түрлілігін және оқушыларға қажетті дағдыларды дарытуды қолдануды қойды. Жаппай мектеп мұғалімдерінің басым көпшілігі озық орыс оқытушысының көмегімен мектептен кітап-сөз оқуын ығыстыратын, мектептің оқу-тәрбие жұмысын

жандандыратын, оқушылардың жалпы білім беретін және қоғамдық-саяси ой-өрісін кеңейтетін оқыту әдістерін табуға ұмтылды. Әрине, бұл әдістемелік ізденістер әрдайым негізді және нәтижелі болған жоқ, бірақ нәтижесінде қазақ кеңестік мектебін дамытудың келесі кезеңінде жаппай қазақ мектебінде оқыту сапасын жақсарту үшін күресте қолданылған үлкен және құнды әдістемелік тәжірибе жинақталды».

Қазақ КСР-да педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыру қоғамдық-саяси құрылыммен анықталып, жаңа тарихи жағдайлардағы педагогикалық еңбектің мақсатты бағытталуына байланысты өзгерді.

Социалистік қоғам үздік педагогикалық идеяларды іске асыру үшін, қолайлы мүмкіндіктер ашқанын атап өту қажет. Бірыңғай оқу жоспары барлық мектептерде педагог-практиктердің үздік тәжірибесін зерделеуге, таратуға және енгізуге ықпал етті. Аудандық, қалалық және облыстық әдістемелік кабинеттер, мұғалімдерді жетілдіру институттары тиімді жұмыс істеді. Әдіскерлер, инспекторлар, семинар-практикумдар, біліктілікті арттыру курстары, ашық сабақтар, білім беру саласындағы үздік педагог қызметкерлердің тәжірибесін жалпылау, мұғалімдердің кәсіби шеберлігін және тиісінше оқушылардың білім сапасын арттыруға ықпал етті.

Ғылымның жүйелі, жоспарлы дамуы озық педагогикалық тәжірибені зерделеуге бірыңғай тәсілді қамтамасыз етті.

Мұғалімдердің педагогикалық шығармашылығының келесі түрлері жұмыс істеді: семинарлар, конференциялар, педагогикалық оқулар, аймақтық әдістемелік бірлестік отырыстары, озық педагогикалық тәжірибе мектептері, мұғалімдердің біліктілігін арттыру институтының, КСРО Педагогикалық ғылымдар Академиясының ғылыми мекемелерінің тапсырмалары бойынша эксперименттік топтарға қатысу, оқу құралдарын, әдістемелік ұсыныстарды әзірлеу, кандидаттық диссертациялармен жұмыс және т. б.

Озық педагогикалық тәжірибе материалдары педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау институтының отырыстарында қарастырылды, сондай-ақ оқу-тәрбие, әдістемелік жұмыстарды ұйымдастыру бойынша үздік тәжірибелерді тарату және енгізу мақсатында белгілі бір мәселе бойынша тірек мектептер жұмыс істеді.

Білім беру ұйымдарында білім беру сапасын арттыру бойынша мұғалімдердің, басшылардың белсенді өзара іс-қимылы, сабақтастығы мақсатында республиканың, өңірдің озық педагогикалық тәжірибесінің картотекасы жүйелі түрде ұйымдастырылды. Үздік педагогикалық тәжірибенің деректер банкі үнемі жаңартылды. Жас мамандармен тәжірибе алмасу формасы ретінде тәлімгерлік өте жақсы деңгейде ұйымдастырылды. Жас маман Мектебінің сабақтарында үздік педагогтардың шеберлік сыныптары

ұйымдастырылды.

Ата-аналар қоғамдастығымен жұмысты ұйымдастыруға үлкен көңіл бөлінді. Мектеп мәжілістерінде мұғалімдер оқушылардың, тәрбиеленушілердің білім сапасын, сабақтастығын арттыру мақсатында ата-аналармен жұмыс тәжірибесімен бөлісті.

Үздік педагогикалық тәжірибені «Педагогика», «Білім» баспалары шығаратын ғылыми жинақтарда, әдістемелік журналдарда, құралдарда, кітаптарда, «Учительская газета» басылымында оқуға болады.

Озық педагогикалық тәжірибені КСРО Педагогикалық ғылымдар академиясында (бұдан әрі - КСРО ПФА), одақтас республикалар ҒЗИ, еліміздің жоғары оқу орындарының педагогикалық кафедраларында: шығармашылық ізденістердің белгілі бір тақырыбы бойынша жұмыс істейтін педагогикалық мектептерге ғылыми жетекшілік ету, КСРО Педагогикалық Ғылымдар академиясы ұйымдастыратын педагогикалық оқулар мен конкурстарға ұсынылатын мұғалімдердің баяндамаларына пікір жазу, инновациялық жұмыстың бағалы үлгілерін ұжымдық сараптамалық бағалау үшін мектептегі мұғалімдердің практикалық қызметіне ғалымдардың қадағалауын қарастырды. Инновациялық жұмыс үшін ынталандыру ретінде мұғалімдерді кандидаттық минимумды тапсыру және диссертация жазу бойынша ізденуші ретінде ғылыми зертханаларға бекіту болды.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау мен таратудың маңызды түрі- республикалық және бүкілодақтық оқулар, мұғалімдер баяндамаларының конкурстары. Үздік педагогтардың тәжірибесі БАҚ - та кеңінен жарияланды. Одақтас республикалардың мұғалімдерін шақырумен семинарлар өткізу тәжірибесі болды. Педагогикалық қызметкерлердің ұжымдық тәжірибесі КСРО ХШЖК-да ұсынылды. Озық педагогикалық тәжірибе партия жүргізген саясаттың талаптарына жауап берді.

Атап өту қажет, бұл педагогикалық тәжірибесі:

-тарихи (педагогикалық теория мен практиканың бүкіл білім тарихы бойынша алынған нәтижелері);

-жаппай (тәжірибе нәтижелері көптеген мұғалімдердің тәжірибесінде қолданылады);

- озық (мұғалім қолданылатын әдістер мен құралдарды жетілдіру есебінен үздік нәтиже алады); жаңа педагогикалық фактілерді ашатын, жаңа педагогикалық құндылықтарды жасайтын, бұрын педагогикалық ғылым мен практикада белгісіз немесе оқыту мен тәрбиелеудің қазіргі заманғы міндеттеріне сәйкес оқу-тәрбие жұмысының түрлерін, әдістері мен тәсілдерін түрлендіретін білім беру ұйымдары мен педагогтарды шығармашылық ізденудің нәтижесі.;

- жаңашылдық (педагогтың жаңа тәжірибесі, педагогтың қолда бар ғылыми білімдерінің шегінен шығатын, сондай-ақ жаңашылдық, жаңалық, өнертабыс, авторлық элементтері бар жаңа тәжірибесі) болып бөлінеді..

Озық педагогикалық тәжірибенің 2 түрін бөледі - Педагогикалық шеберлік пен жаңашылдық.

Озық педагогикалық тәжірибе білім беру ұйымдарында оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру бойынша үздік тәжірибелерді зерттеу мектебі болып табылады. Білім беру саласында жоғары жетістіктерге қол жеткізген педагогтарды кәсіби педагогтар, жаңашылдар, білім беруде көшбасшылар деп санайды. Мұғалім-шебер оқыту және тәрбиелеу әдістемесін еркін меңгерген, білім алушылардың жақсы оқу жетістіктері бар, шығармашылық тәсілдерімен ерекшеленеді. Жаңашыл - педагог тек аталған жетістіктерге ғана емес, сонымен қатар педагогикалық процестің тиімділігін арттыруға бағытталған білім алушылардың қызметін ұйымдастырудың жаңа әдістерін, құралдарын, нысандарын әзірлейді.

Шығармашылық жаңашылдық дәрежесі бойынша озық педагогикалық тәжірибе шығармашылық, ішінара - іздестіру немесе репродуктивті болып бөлінеді. Ұзақтығы бойынша ұзақ тәжірибе (3 жылдан астам) және қысқа мерзімді-3 жылға дейін ерекшеленеді.

Педагогикалық тәжірибе ауқымы, жаңалығы және сапасы бойынша жіктеледі:

Ауқымы бойынша: жеке, дара, топтық;

Жаңалығы бойынша: репродуктивті шығармашылық, жаңашылдық.

Мысалы, шығармашылық жаңашылдық тұрғысынан озық педагогикалық тәжірибенің әр түрлі түрлерін ерекшелейді:

- Репродуктивті сипаттағы тәжірибе (жаппай тәжірибе). Ол оқытушы жаңашылдық элементтерін белгілі педагогикалық тәжірибеге енгізетіндіктен құнды, соның нәтижесінде педагогикалық тәжірибенің бейімделуі орын алады.

Зерттеу сипаттағы тәжірибе. Ол мұғалім немесе педагогикалық ұжым педагогикалық үрдістің болашақ сапасын моделдейтін, яғни зерттеу қызметін жүзеге асыратынымен құнды.

Сапасы бойынша: оң, тиімді, озық, ұтымды[13].

Педагогикалық қызметтің тиімді тәжірибесін бағалаудың жалпы критерийлері 1.2. кестеде көрсетілген[14].

Тиімді педагогикалық тәжірибе критерийлері	Өлшемдердің сипаттамасы
Өзектілігі	Педагогикалық ғылым мен тәжірибенің заманауи

	жетістіктеріне сәйкестігі
Маңыздылығы	Тәжірибенің маңызды қызығушылығы білім беру ұйымдарының педагогтары мен мамандарының біліктілігін арттыру және ұсынылатын білім беру қызметтерінің сапасын арттыруға бағытталған.
Жаңалығы	Жаңашылдық теориялық идеялар мен ережелерде; әдістемелік ұсынымдарда; жеке педагогикалық шеберлікте, педагогикалық техникада (теория-әдістеме-тәжірибе) ұсынылған М. С Бургиннің белгілі дәрежесімен және қолдану саласымен ерекшеленетін жаңалықтың бірнеше деңгейлерін бөледі: абсолюттік, жергілікті - абсолюттік, шартты, субъективті
Нәтижелілігі	Мұғалімнің белгілі бір уақыт кезеңіндегі кәсіби қызметінің тұрақты оң нәтижелері. Өлшеудің технологиялылығы, нәтижелердің байқалуы және бекітілуі, алынған нәтижелерді талдау бұл критерияны оқыту мен тәрбиелеудің жаңа тәсілдерінің маңыздылығын бағалауда қажет етеді.
Оңтайлылық (ұтымдылық)	Оңтайлылық тәжірибе идеяларын іс жүзінде жүзеге асыруға қатысты және педагогикалық тәжірибенің авторлық идеясына, инновацияны трансляциялауға негізделгенін қарастырады. Сондай-ақ оқыту мен тәрбиелеуде, дамытуда тұрақты оң нәтижелерге қол жеткізу үшін педагогтар мен білім алушылардың күштері мен құралдарын оңтайлы жұмсау көзделеді.
Кешенділік	Тәжірибе екі компонентті қамтиды: жетекші тәжірибенің негізгі ойының иллюстрациясы болып табылатын идеяны және оны іске асыру бойынша практикалық ұсыныстар
Қазіргі педагогикалық тәжірибеге бейімделу	Базалық модель негізінде әзірлеу мүмкіндігі нұсқаларының жеткілікті саны, педагогикалық үрдістің әртүрлі талаптарына жауап беретін тәжірибе
Тәжірибеге саналы және шығармашылық көзқарас	Мұғалімнің шығармашылық көзқарасының тәжірибесінде бейнелеу педагогикалық қызметті іске асыру Мұғалімнің шығармашылық көзқарасының тәжірибесінде бейнелеу

Репрезентативтілік	Уақыт бойынша тәжірибені жеткілікті тексеру; осы тәжірибені қарулануға алатын барлық педагогтардың қызметіндегі оң нәтижелерді растау; үздік педагогтың тәжірибесін басқалармен қолдану; тәжірибені жаппай тәжірибеге дейін кеңейту
--------------------	--

1.2. кесте. Педагогикалық қызметтің тиімді тәжірибесін бағалаудың жалпы критерийлері

"... Б. И. Бондарь мен М. Ю. Красовицкий сияқты озық педагогикалық тәжірибенің критерийлерін әзірлеу - мектеп қызметкерлері мен халықтық білім беру органдары қызметкерлерінің озық педагогикалық тәжірибесін зерделеу, жинақтау, тарату және озық тәжірибені енгізу бойынша істі түбегейлі жақсарту үшін үлкен практикалық маңызы бар кезек күттірмейтін міндет болып табылады.

Озық педагогикалық тәжірибенің педагогика мен әдістеменің заманауи жетістіктеріне сәйкестігі, оның ғылыми негізділігі міндетті болып саналады.

Озық педагогикалық тәжірибені жіктеу

Өзінің маңыздылығы, ауқымы және мәні бойынша озық педагогикалық тәжірибені шартты түрде келесі түрге бөлуге болады (1.3-кесте):

ОПТ тәжірибенің сыныптамалық түрі/классификациясының әртүрлілігі	Ерекшеліктері
Кешенді	Оқыту мен тәрбиелеуді біріктіруді көздейтін мазмұнның кендігі негізге алынды. Оқу-тәрбие үрдісінің әр түрлі мәселелерін қамтиды
Ұжымдық, топтық және жеке	ОПТ авторларының саны бойынша анықталады
Зерттеу, ішінара іздестіру, репродуктивті	Жаңалықтың дәрежесі бойынша анықталады. Зерттеу(жаңашылдық) тәжірибесі – бұл оқу-тәрбие үдерісіндегі, дәлелді базамен (эксперимент қорытындысы бойынша) жаңалық (жаңашылдық). Іздеу-белгілі тәжірибе мен әдістемелік ұсыныстарға жаңа элементтер енгізіледі Репродуктивте Үздік педагогтардың белгілі тәжірибесі мен инновациялары сәтті қайталануда

Эмпирикалық, ғылыми-теориялық	Ғылыми негізділік дәрежесі бойынша анықталады
Психологиялық-педагогикалық, практикалық	Ғылыми негізділік сипаты бойынша анықталады
Ұзақ, қысқа мерзімді	Уақыт ұзақтығы бойынша анықталады Определяется по продолжительности во времени.
Нәтижелі	Тиімділік белгісі бойынша жоғары нәтижелер беретін тәжірибе

1.3 -кесте. Озық педагогикалық тәжірибенің түрлері

Озық педагогикалық тәжірибе - бұл тиімді тәжірибе, заманауи талаптарға жауап беретін, үнемі жетілдіру мүмкіндігін ашатын, мазмұны, логикасы, әдістері, тәсілдері бойынша өзіндік педагогикалық қызметтің үлгісі.

Тәжірибе не болуы мүмкін?

- педагогикалық қызметтің тұтас жүйесі(зерттеу және жалпылау белгілі бір уақытты алады -1 жылдан астам);

- белгілі бір мәселе/авторлық идея бойынша педагогтің жұмыс жүйесі(бір жыл бойы тәжірибені зерделеуге болады);

- бір әдістемелік тәсілді қолдану(зерттеу ұзақтығын мұғалімнің өзі анықтайды);

- сабақ беретін пән бойынша мұғалімнің жұмыс жүйесі;

- авторлық бағдарлама

- әдістемелік тәсілдер жүйесі(мысалы, математикадан оқу материалдарын тиімді бекіту үшін жаттығуларды қолдану);

- білім алушылардың білім сапасын арттыру бойынша мұғалімнің жұмыс жүйесі(мысалы, пән бойынша танымдық уәждемені қалыптастыру мақсатында қосымша сабақтар өткізу-үйірмелер, факультативтер);

- оқытудың тиімді құралдары(сабақтарда сандық білім беру ресурстарын, құралдарды, карточкаларды және т.б. пайдалану).

Педагогикалық әдебиетте атап өтілгендей, әдістемелік жұмыс педагогтің кәсіби құзыреттілігін арттыру жүйесіндегі үздіксіз буын болып табылады. Әдістемелік жұмыстың міндеттерінің бірі озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және енгізу, педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыру болып табылады.

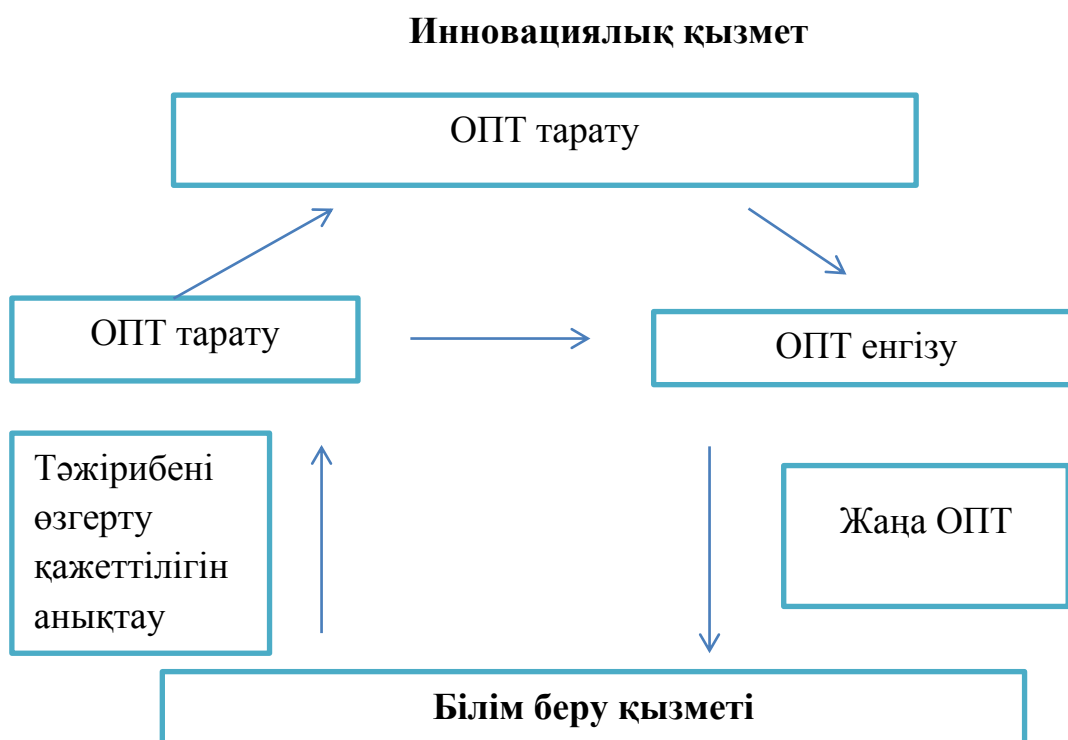
2. ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МҰҒАЛІМДЕРДІҢ ОЗЫҚ ТӘЖІРИБЕСІН ЖИНАҚТАУ ЖӘНЕ ТАРАТУ ҚЫЗМЕТІНЕ ТАЛДАУ

Қазақстан Республикасында білім беру мазмұнының жаңартылуына, қоғамның адами капиталдың сапасына қойылатын талаптарының өсуіне байланысты, педагогикалық ғылым алдында мектеп жұмысының тәжірибесіне құнды педагогикалық идеяларды енгізудің тиімді тетіктерін іздестірумен байланысты жаңа міндеттер тұр. Осы озық педагогикалық тәжірибе білім беру әдістемесіне жаңашылдықтар енгізуге, білім беру сапасын арттыруға бағытталған білім алушылармен жұмыстың белсенді әдістерін қолдануға ықпал етеді.

Оқу-тәрбие үдерісін ұйымдастыру кезінде өзінің кәсіби қызметіне жаңашылдық енгізген педагог, белгілі бір мәселе бойынша жеке жинақталған әдістемелік материалдарды жүйелеуді жоспарлайды. Өз тәжірибесін жүйелеу және жинақтау механизмін анықтайды.

Суретте (2.1 сурет) озық педагогикалық тәжірибені анықтау, жүйелеу, жинақтау, тарату, енгізу дәйектілігін көрсететін мұғалімнің инновациялық қызметінің объектісі және оның білім беру қызметіне қарым-қатынасы көрсетілген. Сонымен қатар, жаңашылдықты институттандыру, яғни енгізу режимінен тұрақты қолдану режиміне көшу кезеңін бөліп көрсетеді [15].

Педагогикалық инноватика объектісі - білім беру жүйесінің тиімділігін арттыруға бағытталған инновациялардың (жаңалықтардың) қозғалысын қамтамасыз ететін қызмет.

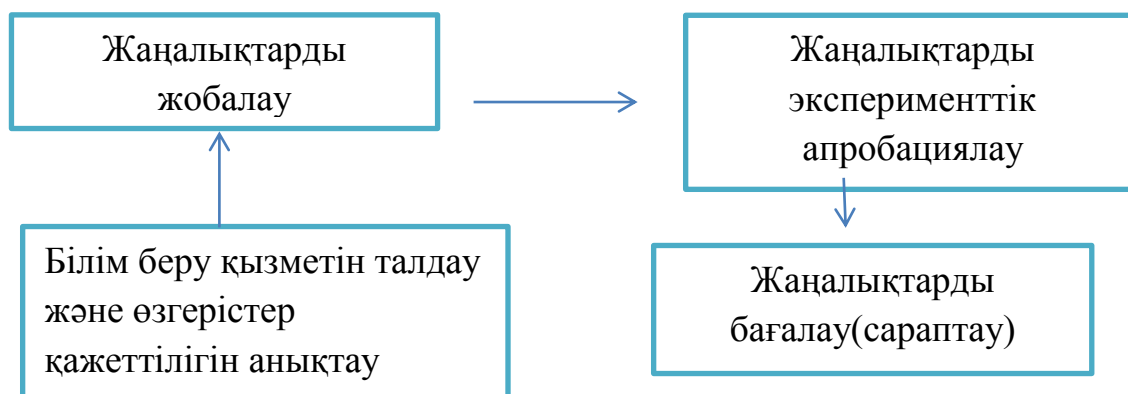
Сурет 2.1. Мұғалімнің инновациялық қызметінің объектісі және оның білім беру қызметіне қатынасы

Инновация дегеніміз не?

- «Жаңа енгізілім (инновация) - енгізу ортасына жаңа тұрақты элементтерді енгізетін мақсатты өзгеріс, соның салдарынан жүйенің бір күйден екіншісіне ауысуы болады» [16].

- Инновация (үрдіс) - бұл технологиялық және басқарушылық жетілдіру немесе жаңа қолданыстағы білім беру процесінің тиімділігі мен сапасын арттыратын принципті, жаңа процесті құру [17].

Жаңалықтарды жасау

Сурет 2.2. Инновациялық процестің жалпыланған моделі. Жаңалықтарды жасау.

Суретте көріп отырғанымыздай, инновацияны құру мұғалімнің білім беру қызметін талдау және пәнді оқыту кезінде түзетулер енгізу ниетін білдіреді(Сурет. 2.3 . Инновациялық процестің жалпыланған моделі)

Немесе

Сурет 2.3. Инновациялық процестің жалпыланған моделі

Инновациялық үдерістің жалпыланған құрылымы ең үздік тәжірибені зерттеу, жинақтау және тарату рәсімін жүргізу кезектілігін ескереді [15].

«Педагогикалық инновация» (Жаңа енгізілім жаңашылдық) - білім беру ортасына тұрақты элементтерді (жаңашылдықтар) енгізетін, жекелеген бөліктердің, компоненттердің және жалпы білім беру жүйесінің өзін сипаттайтын мақсатты өзгеріс; жаңалықты игеру процесі (жаңа құралдар, әдістер, әдістемелер, технологиялар, бағдарламалар); мінсіз әдістемелер мен бағдарламаларды іздеу, оларды оқу – тәрбие процесіне енгізу және оларды шығармашылыққа қайта ойландыру.

Инновацияның келесі түрлері бар:

- педагогикалық, үдерісті қамтамасыз ететін педагогикалық;
- басқарушылық; өзгерістердің енгізілетін сипаты бойынша:

1). радикалды (қағидатты жаңа идеялар мен тәсілдерге негізделген);

2). комбинаторлық (белгілі элементтердің жаңа үйлесімі)

3). модификациялаушы (бар үлгілер мен нысандарды жетілдіретін және толықтыратын);

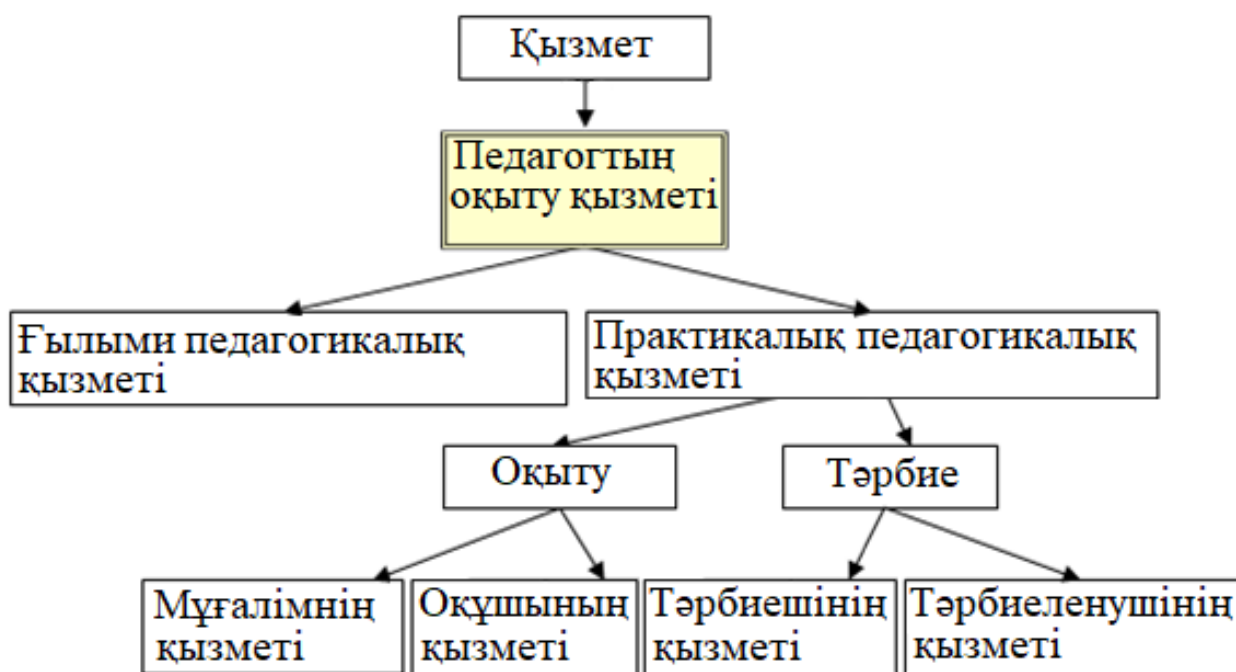
ауқымы бойынша енгізілетін өзгерістер:

- жергілікті (жекелеген учаскелердің немесе компоненттердің бір-біріне тәуелсіз өзгерістері);
- модульдік (бірнеше жергілікті инновациялардың өзара байланысты топтары педагогикалық);
- жүйелік (толығымен жүйені толық қайта құру); жеке және диффузды;
- деректеменің пайда болуы және ауқымы бойынша пайдалану– сыртқы (білім беру жүйесінен тыс), ішкі (білім беру жүйесінің ішінде әзірленеді).

Педагогикалық қызметтің мәні қандай?

Педагогикалық қызметті педагогикалық (кәсіптік) білімі бар әлеуметтік білімді адам жүзеге асыра алады.

Педагогикалық қызметтің мәні - арнайы өңделуі қойылған мақсатқа жетуге мүмкіндік беретін, кіші ұрпаққа беруге арналған және іріктелген мәдениеттің бөлігі. Суретте қызмет моделі көрсетілген (2.4. сурет).

Сурет 2.4. Уикипедия материалы

Педагогикалық қызмет - педагогикалық ғылымның, дидактиканың, әдістемелердің, тәрбие теориясының әр түрлі салаларын зерттеу. Педагогикалық іс-әрекет психологиясын психологиялық іс-әрекет саласы ретінде анықтауға болады: мұғалім қоғамның алға қойған мақсаттары мен педагогикалық іс-әрекет жүйесін қабылдайды, трансформациялайды және іске асырады, нақты міндеттерге байланысты өз іс-әрекетінің міндеттері, нысандары мен әдістерінің өзектілігін сезінеді.

Педагогикалық іс-әрекеттің психологиясын, оның кәсіби міндеттері, нысандары мен әдістерінің өзектілігін түсінетін мұғалімнің психологиялық-педагогикалық еңбек заңдылықтарын зерттейтін психологиялық білім саласы ретінде анықтауға болады.

Педагогикалық іс-әрекеттің мазмұны мен психологиясы әлеуметтік

факторлармен - мұғалімнің орны мен функцияларымен, қоғамның мұғалімге қойылатын талаптарымен анықталады.

Педагогикалық қызметтің үш компонентін бөледі:

- конструктивтік;
- ұйымдастырушылық;
- коммуникативтік.

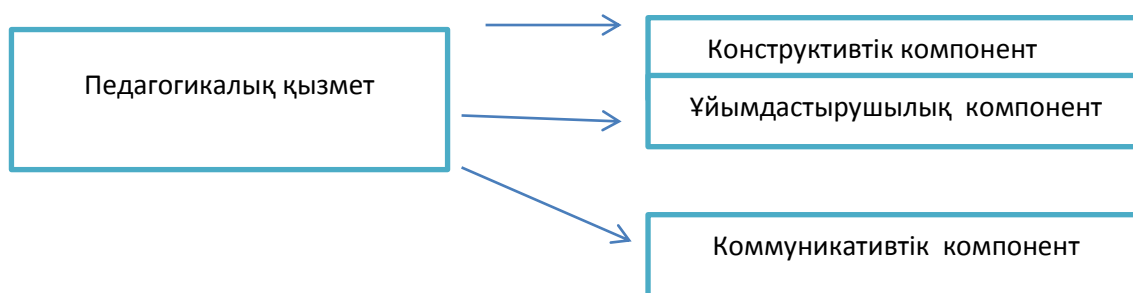
Конструктивті компонент. Мұғалім жұмысында сабақты құрастыруға, типтік бағдарламаларға, оқулықтарға сәйкес оқу материалдарын таңдауға және жүйелеуге көп көңіл бөлінеді.

Оқу - тәрбие үдерісін ұйымдастыра білумен ұштастыра оқытудың тиімді әдістері мен құралдарын үнемі іздеу және қолдану, алға қойылған мақсаттарға қол жеткізуге мүмкіндік береді, оқу қызметін ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін қолданудың оң нәтижесі сабақта қолайлы, қолайлы атмосфера жасау қабілетін қалыптастыруға, білім алушылардың танымдық қызметін жандандыруға мүмкіндік береді, сондай-ақ мұғалімнің кәсіби өсуіне ықпал етеді.

Ұйымдастырушылық компонент үш бағытты қамтиды: сабақты ұйымдастыру (оқу материалын баяндау), сабақта білім алушылардың оқу қызметін ұйымдастыру, оларды сабақта үнемі белсендендіру, сондай-ақ материалды баяндау, бекіту кезінде педагогтың рөлі(өз рөлі).

Коммуникативтік компонент. Бұл компонент сабақ барысында білім алушылармен қатынасын анықтау мен қолдауды, ата-аналармен, әріптестерімен, білім беру ұйымының әкімшілігімен қарым-қатынас жасауды қамтиды. Оқушылардың оқу жетістіктерінің деңгейі, олардың оқуға деген уәждемесі, мұғалім мен оқушылардың өзара қарым-қатынасына және сабақта табысқа жету жағдайын ұйымдастыра білуіне байланысты.

2.5-суретте Н. В. Кузьмина бойынша педагогикалық қызметтің құрылымы көрсетілген.

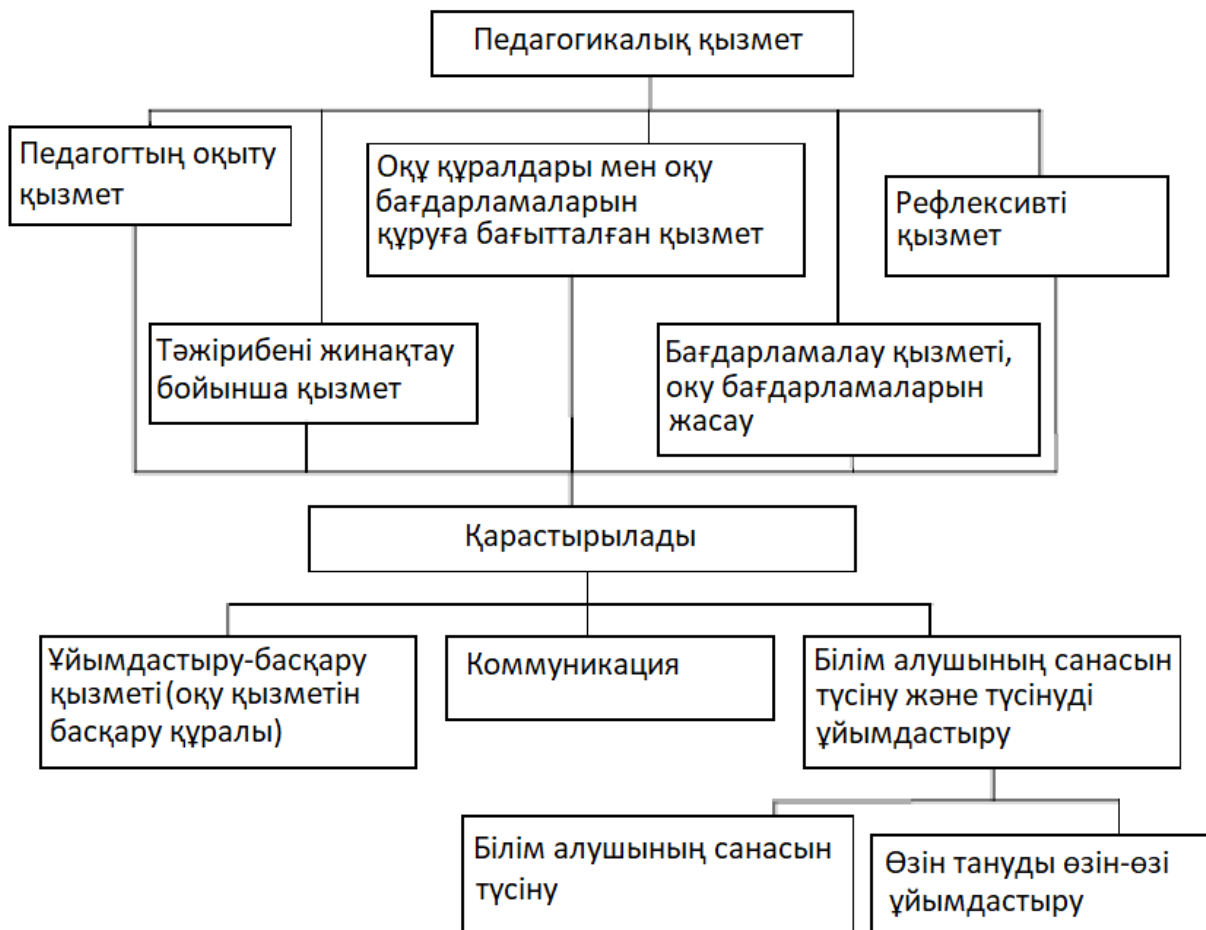
Н. В. Кузьминаның педагогикалық қызметінің құрылымы 2.5 сурет

Психология ғылымдарының докторы, профессор, еңбек сіңірген ғылым қайраткері А. Щербаков аталған компоненттерден басқа педагогикалық қызметтің психологиялық функцияларын да бөліп көрсетеді:

- ақпараттық (материалды меңгеру және оны білім алушыларға ұсына білу);
- дамытушы (жалпы оқушының тұлғасын дамытуға бағытталған);
- жұмылдыру (білім алушылардың ақыл-ой қызметін жандандыру, олардың дербестігін дамыту);

- зерттеу (шығармашылық ізденіс, эксперименталды, ғылыми-зерттеу қызметі, тәжірибе жинақтай білу және өзінің педагогикалық шеберлігін үнемі жетілдіру) [18].

Педагогикалық қызметтің схемалық құрылымы неғұрлым кең мағынада келесідей болуы мүмкін (2.6-сурет).

2.6. сурет Педагогикалық қызметтің құрылымы. Уикипедия материалы

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау бойынша жұмыстың негізгі кезеңдерін қысқаша қарастырайық.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау бойынша жұмыстың келесі негізгі кезеңдерін ажыратады (Р. Г. Амосова бойынша):

- озық педагогикалық тәжірибені зерттеу мақсатын анықтау;
- педагогикалық практиканың типтік түрлері мен әдістерін іріктеу, олардың заңдылықтарының дәрежесін белгілеу;
- озық педагогикалық тәжірибені зерттеу әдістері мен құралдарын таңдау;
- осы тәжірибенің өнімділігін түсіндіретін, гипотезаны ұсыну;
- зерттеудің диагностикалық бірліктерін бөлу;
- тәжірибені зерттеу жоспарын салыстыру;
- озық педагогикалық тәжірибенің ұқсас формаларын жинақтау, сандық және сапалық сипаттамалардың дұрыстығын шығару;
- алынған нәтижелерді талдау, оқу-тәрбие үрдісінің барлық ықпал еткен

буындарының алынған нәтижесіне үлесін есепке алу;

- ұсынымдарды әзірлеу және тәжірибені дамытудың одан арғы перспективаларына қыңдау.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау мақсатында келесі іс-әрекеттер жоспарланып отыр:

1. Зерттеу объектісін анықтау:

- диагностикалық бақылау бағдарламасының көмегімен педагог қызметін бағалау;

- тұрақты оң нәтиже алатын педагогтарды анықтау;

- педагог қызметі туралыт бірінші ақпарат жинау;

- жоғары нәтиже алуға ықпал ететін факторлады анықтау;

- зерттеу объектілерін анықтау.

2. Зерттеу мақсатын қою:

- педагог шығармашылығы шешілуіне бағытталған елеулі қайшылықты анықтау;

- мәселені тұжырымдау;

- тәжірибені теориялық негіздеу;

- тәжірибенің мәні мен негізгі идеялары туралы гипотезаны анықтау;

- зерттеу мақсатын тұжырымдау.

3. Зерттелетін тәжірибе туралы ақпарат жинау:

- ақпаратты жинау және өңдеу әдістерін іріктеу;

- оқытылған мәселе бойынша сабақ пен күнделікті өмірде педагог пен білім алушылардың қызметін бақылау бағдарламасын құру;

- тәжірибе туралы ақпаратты жинау әдістерін іске асыру.

4. Жиналған ақпаратты педагогикалық талдау:

- зерделенетін тәжірибені негізгі тәжірибе идеяларына сәйкес бөліктерге бөлу, ;

- өлшемдер негізінде тәжірибе идеяларын бағалау;

- мәлімделген мәселе мен тәжірибе идеясы арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды анықтау;

- тұтас педагогикалық жүйедегі тәжірибе орны мен рөлін анықтау.

5. Тәжірибе жинақтау:

- талдау негізінде алынған деректерді жүйелеу және синтездеу;

- тәжірибенің мәні мен жетекші идеясын қалыптастыру;

- тәжірибе дамыған жағдайларды ашу және инновацияны жалпылау кезінде туындаған қиындықтарды анықтау;

- тәжірибені қолдану шекарасын және оның басқа педагогтар үшін практикалық маңыздылығын анықтау;

- белгілі бір талаптарға сәйкес тәжірибені сипаттау.

Тәжірибені жинақтау технологиясы мұғалімнің озық педагогикалық тәжірибенің мазмұнын түсінуіне байланысты. Егер тәжірибе күнделікті жұмыс процесінде пайда болатын белгілі бір салада құзыреттілікті жинақтау ретінде қабылданса, онда тәжірибені жинақтау жүйе болып табылмайды, ал мұғалім жұмысының бытыраңқы әдістерін беру болып табылады. Егер мұғалім тәжірибені өз кәсіби қызметін талдау және рефлексия нәтижесі ретінде

қабылдаса, онда тәжірибені жинақтау авторлық жүйе болып табылады.

Педагогикалық тәжірибені жинақтаудың **3 деңгейі бар** – практикалық, әдістемелік және ғылыми.

Практикалық деңгей - жинақтаудың ең жиі қолданылатын деңгейі жұмыс тәсілдері мен әдістерін немесе жұмыстың жекелеген тәсілдері мен әдістерін сипаттауды және (немесе) көрсетуді, жұмыстың нәтижелілігін, жұмыс жүйесін көрсетуді қамтиды. Осы деңгейде жинақтаудың формалары – ашық сабақ семинар –практикум, шығармашылық есеп, көрме, анықтама.

Әдістемелік - ереше өнімді - жинақтау деңгейі ғылыми - теориялық негіздеуден, жетекші педагогикалық тәжірибе идеясын бөлуден, тәжірибені дамыту шарттарының сипаттамасынан, жұмыстың талдауы мен нәтижелілігінен, әдістемелік ұсынымдар мен әзірлемелерді дайындаудан тұрады. Осы деңгейдегі жинақтау түрі - педагогикалық оқулар, шеберлік сыныптары, авторлық зертхана, бейне.

Ғылыми - жинақтауды өзіндік өзектілендіруге ықпал ететін тәжірибені жинақтау деңгейі мынадай бөлімдерден тұрады: жұмыс тәжірибесін ғылыми-теориялық негіздеу, тәжірибенің практикалық жаңалығы, теория мен практиканы дамыту үшін тәжірибенің маңызы, кешенділік. Осы деңгейде жинақтау формалары: ғылыми - практикалық конференциялар, монографиялар және т. б. жинақтар мен материалдардағы жарияланымдар, мақалалар, тезистер.

Жалпылау - бұл тәжірибе салынған негізгі идеяларды тұжырымдау, авторлық идеяның келешегін негіздеу, оны іске асыруға ықпал ететін жағдайларды ашу, объективті талаптарды анықтау, озық педагогикалық тәжірибені тарату дегенді білдіреді.

Тәжірибені жинақтау әдістемелік қызмет түрі ретінде тиісті технологияға ие, әдістеме—логика, стратегия, тактика және құралдар жинағы талаптарына жауап береді.

Логика тәжірибені жинақтау кезеңдерінің дәйектілігін ашады: тәжірибені анықтау, зерттеу, жалпылау, тарату, оның сипаттамасы.

Стратегия ол не үшін бағытталған, қандай перспективалық мақсаттар көздегені, тәжірибенің мақсаты тұрғысынан қорыту процесін сипаттайды.

Тактика тәжірибені жинақтау процесін ұйымдастыру, жүзеге асыру тәсілін ашады.

Тәжірибе құралдары – үрдіс тәртіп - алынған материалды өңдеу және сипаттау тәсілдері мен нақты әдістері.

Объектілердің тұтас сипаттамасының екі түрі бар: үлгі және құрылымдық. Үлгі қарастырылатын объектіні жүйелі түрде ұсынуды көздейді, мысалы, тәжірибені сипаттау отандық дәстүрлі педагогика тұрғысынан орындалуы тиіс екенін көрсетеді.

Мақсаттары, міндеттері, қағидаттары, мазмұны, әдістері, нысандары, құралдары мен нәтижесі жалпы қабылданған талаптарға сәйкес регламенттеледі.

Құрылымдық сипаттама мұғалімнің кәсіби қызметінде қолданылатын элементтер, жекелеген әрекеттер мен тәсілдер арасындағы өзара байланысты белгілейді, педагогикалық құрылым ішіндегі себеп - салдарлық байланыстарды

нақтылайды. Бұл әрине қиын, бірақ жаңашыл педагогтың педагогикалық қызметінің жеке шығармашылық стилін сипаттау үшін қолайлы.

Жинақтау түрі ретінде әрекетті көрсету, демонстрация үлгілер ретінде іс-қимылды орындауын көрсетіледі. Көрсету негізінен - жаңашыл педагог тәжірибесін көрсету үшін қолданылады.

"Тәжірибені талдау" терминіне тұтас педагогикалық үдерісті оның құрамдас элементтеріне ойша бөлу түсініледі.

Практикада, тәжірибені енгізу арқылы шешілетін қарама - қайшылықтар тән: жаһандық, жалпы-дидактикалық және жеке –дидактикалық.

Жаһандық сипат жеке тұлғаны қалыптастырудың нақты тарихи идеалы мен қалыптасқан ұйымдастырушылық- педагогикалық жағдайлар (білім беру тәжірибесі) арасындағы қарама - қайшылықтарды еңсеруді болжайды. Автор жаңа педагогикалық идеяларды, қағидаларды ұсынады.

Жалпы - дидактикалық сипат пәнаралық (тақырыптан тыс) деңгейде қарама-қайшылықтарды жеңуде көрінеді. Педагог идеяларды, ұсыныстарды сипаттай отырып, білім беру процесінің сапасын жақсарту бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлейді.

Жеке-дидактикалық сипат - бұл нақты пән, тәртіп деңгейінде қайшылықтарды жеңу.

Тәжірибені жинақтау технологиясы:

- тәжірибені фактологиялық талдау (тәжірибені ситуациялық талдау) негізгі мақсаты - жұмыс тәжірибесін ұсыну, оны сипаттау мәтінін болжайды (эссе, сабақ өткізу хаттамалары, педагог очеркі), мысалы:

- жаңа шешім қабылдауға жіберген тәжірибенің авторы болған жағдайда; ыңғайсыздық туғызған кәсіби қиындықтар және қалыптасқан қызмет сызбаларын қолдану мүмкін еместігі;(оқушылардың жұмысын талдау, педагогтың рефлексивті есептері) :

- қарама - қайшылықтарды талдау:

- тәжірибені әзірлеу себептерін анықтау, қызметтің белгілі бір сызбаларын қолданудың мүмкін еместігі (оқу үдерісін өткізу кезінде пайда болған кәсіби мәселелерді ұғыну негізі, мысалы, білім алушыларды жиынтық бағалауды жүргізу үшін тәжірибенің жеткіліксіз болуы немесе белсенді әдістерді қолдана алмауы);

- тәжірибе мақсатын анықтау;

- педагогикалық қызметті жетілдіруге ықпал ететін автордың жеке ерекшеліктері;

- тәжірибе идеяларын іске асырудың технологиялық қамтамасыз етілуін талдау(білім алушылардың оқу іс-әрекетінің нәтижелері дейін" және "кейін" жаңа әдістер мен тәсілдерді, оқыту құралдарын қолдану);

- белгілі бір кезеңдегі педагогикалық қызмет нәтижелері(білім алушылардың жұмысын талдау, педагогтың рефлексивті есептері, білім алушылардың белгілі бір кезеңдегі оқу жетістіктерінің динамикасы);

- озық педагогикалық тәжірибенің тиімділігіне ықпал ететін жағдайларды талдау (оқу үдерісін ұйымдастыру ерекшеліктері, педагог пен білім алушылардың қызметі, білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау

өлшемдері (айдарлар), оқу үдерісін оқу – әдістемелік қамтамасыз ету);

- тәжірибені дамыту мүмкіндіктері. Педагогикалық қызметті одан әрі жетілдіру перспективалары сипатталады, олар қарастырылып отырған проблеманы/тәжірибенің авторлық идеясын ескере отырып, өзінің кәсіби қызметін жақсарту бойынша жоспарды, іс-қимылдарды әзірлеу туралы куәландырады. Мұғалімдер, тәжірибені дәйекті түрде: баяндаудың индуктивті тәсілін есепке ала отырып: нақты фактілерден - жалпылауға және заңдылықтарды анықтауын сипаттайды.

Алдымен озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және тарату бойынша жұмысты ұйымдастыруды қарастырайық (2.1-кесте).

Жұмыс кезеңдері Этапы работы	Тәжірибе критерийлері	Нәтижелері	Әдіскердің құралдары Средства методиста	Қауіптер
Анықтау	Жаңалығы Өзектілігі Нәтижелілік	Феноменологиялық мәтін(фактілері, шарттары, педагогтың шығармашылық жазуының ерекшеліктері,) Тәжірибені зерделеу туралы шешім қабылдау	Диагностика Бақылау Әңгімелесу Оқушылардың жұмысын талдау Рефлексия сабақтарына қатысу	Озық тәжірибе үшін жаппай үлгі алуға болады ("мадақтау") Сіз жаңасын көре алмайсыз, өйткені бұл мәселеде өзгешеліктер жоқ («таптау»)
Зерттеу	Ғылымилығы Технологиялық	Біліктілік мәтіні (тәжірибе мен жалпы педагогикалық жүйенің жекелеген элементтерін бағалау)	Монографиялық зерттеу Жүйелік талдау	Критериалды талдау емес Бір жақты тәсіл (тәжірибе негативтерді тегістеу)
Жалпылау	Тұтастығы Жүйелілік Толықтығы	Нормативтік мәтін (қалай қажет)	Талдау Синтез Норманы құру Жалпылау	Схемалау Фрагменттеу бұрмалау жаңашыл - педагогтың тұлғасының гипертрофиясы Технологиялық емес

Көрсетілім	Тартымдылығы Оңтайлылығы Қол жетімділігі	Әдістемелік ұсыныстар	Ақпараттандырудың барлық құралдары (есептер, әңгімелер, бейнефильмдер және т. б. Педагогтарды жаңаша оқытуды ұйымдастыру.)	Педагогтардың тәжірибені қабылдауға дайын еместігі Ақпараттық қолдау әлсіз
------------	--	-----------------------	--	---

Кесте 2.1. ОПТ бойынша жұмысты ұйымдастыру

Педагогикалық тәжірибені жинақтау - бұл әрдайым зерттеу нәтижесінде алынған ақпаратты талдау және синтездеу, оны іріктеу, жіктеу; негізгі, басты белгілеу; зерттелетін тәжірибедегі ерекшеліктер мен жаңалықтарды анықтау; сипаттама немесе ауызша хабарлама түрінде негізгі зерттеу нәтижелерін білдіру.

«Талдау» ұғымына анықтама береміз.

Талдау - затты құрамдас бөліктерге бөлу арқылы зерттеу әдісі, немесе логикалық абстракция жолымен объектіні ойша бөлу.

Аналитикалық біліктердің қалыптасуы - мұғалімнің кәсіби шеберлік критерийлерінің бірі, педагогикалық құбылыстарды элементтерге бөлуі: шарттар, себептері, ынталандыру, құралдар, формалар мен әдістер, негізгі сәттерді, тетіктерді, тәсілдерді таба білу және оларды сипаттау. Тәжірибені жинақтаудың келесі кезеңдерін айқындайды:

1. Бір жағынан, қалыптасқан жұмыс түрлері мен әдістерінің арасындағы қарама – қайшылықты анықтау және екінші жағынан, оның тиімділігін арттыру қажеттілігі.

2. Іздеу жұмысы. Оқу-тәрбие жұмысында белгілі бір жетістіктері бар жеке педагогтардың немесе барлық ұжымдардың жұмыстарындағы жаңалықтар, олжалар анықталады. Зерттеу, зерделеу және тәжірибе жинақтау объектісі анықталады.

3. Тәжірибені зерттеу мен жинақтаудың толық бағдарламасын құру. Тақырып пен мақсаттарды түпкілікті тұжырымдау, жалпылауды зерттеу объектісі мен пәнін нақтылау.

4. Педагогикалық факторларды және басқа да эмпирикалық және ақпараттық материалдарды жинау бойынша жұмыс. Алынған материал нақтыланады, оның шынайылығы тексеріледі.

5. Педагогикалық тәжірибенің сипаттамасы (авторларды атау, мәселелерді ажырату, тәжірибенің мәнін дәйекті түрде баяндау, ол жүзеге

асырылатын нақты шарттар мен уақытты сипаттау, сипатталған тәжірибеге қатысты оқу-тәрбие жұмысының жетістіктерін көрсету).

6. Сипатталған тәжірибені түсіну. Факторлар салыстырылады, талданады, олардың арасындағы өзара байланыс анықталады, педагогикалық процестің нақты жағдайларға тәуелділігінің сипаты анықталады. Нақты тұжырымдар осыдан шығады.

7. Ойластырылған материал баяндама, мақала, әдістемелік әзірлемелер және ұсыныстар, плакат, ақпарат, дәріс мәтіні, брошюралар, кітаптар, монографиялар, диссертациялар және т. б. түрінде ресімделеді.

Диссеминация - тарату мен тәжірибені игерудің ерекше тәсілі. Диссеминация негізгі екі нысанда - тұрақты ағымдағы қызмет ретінде немесе жалпы жоба шеңберінде арнайы бөлінетін арнайы жоба ретінде жүзеге асырылады.

Диссеминация субъектілері анықталады: озық педагогикалық тәжірибенің авторлары (мұғалімдер, мұғалімдер тобы); инновациялық педагогикалық тәжірибені пайдаланушылар, диссеминация үдерісін ұйымдастырушылар (басқарушылар, әдіскерлер, қосымша педагогикалық білім беру жүйесінің мамандары және т.б.).

Мұғалімнің жұмыс тәжірибесінен алынған материалдар жете жүйеленеді: авторлық бағдарламалар, оқыту тәсілдері, оқу-әдістемелік құралдар, дидактикалық материалдар, білім беру ресурстары, жалпы (мағыналы), құрылымдалған түрде кең аудиторияға ұсынылуы мүмкін.

Инновациялық тәжірибені тарату үшін келесі шарттарды сақтау қажет:

- қабылдауға қол жетімді материалды зерттеуге мүмкіндік беретін техникалық талаптардың сәйкестігі;

- логикалық, мазмұндау реті;

- теориялық материалдар мен практиканың үйлесімі;

- тәжірибені толық сипаттау, практикада тәжірибенің негізгі бағыттарын, белсенді әдістер мен тәсілдерді қолдану шарттары;

- түрлі деңгейлерде: білім беру ұйымдарында, өңірлік деңгейде, педагогтардың желілік қауымдастығы арқылы озық педагогикалық тәжірибені қолдану бойынша ұсыныстар.

Қазақстандық мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін жинақтау және тарату бойынша педагогикалық қызметке талдау жүргізу мәселесі өзекті болып табылады. Озық тәжірибе құнды болып саналады, өйткені мектеп тәжірибесі мен ғылымдағы жаңа жаңалықтардың көзі болып саналады. Сондықтан озық педагогикалық тәжірибе басқа педагогтардың практикасына талдауға, жинақтауға, таратуға жатады.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату бойынша қызметті, әдіскер педагогикалық талдау кезінде талдауға және педагогикалық

бағалауға не жататынын анықтайды.

Үздік тәжірибені талдау, жинақтау бойынша жұмысты ұйымдастыруға және жүргізуге мүмкіндік беретін бастау:

1). авторлық идеяны ұсынатын және өз тәжірибесін жинақтау бойынша жұмыс кезеңдерін көрсеткен, мұғалімнің бастамасы:

- Өз тәжірибесін жинақтау үшін тақырыпты таңдау
- Таңдалған тақырып бойынша әдебиетпен танысу
- Таңдаған тақырып бойынша өз тәжірибесіне сипаттау жұмыстарын жоспарлау
- Материалдарды жинау және өңдеу.

Джоан Ричардсон деректерді талдау барысында іс-қимылдың үлгі тәртібін ұсынды:

- жиналған деректердің тақырыптарын, бағыттарын және негізгі идеяларын анықтау;

- алынған материалдан ең маңыздысы;

- қарастырылатын зерттеу мәселесіне сәйкес ақпаратты жіктеу;

- жұмысты жазбаша жазбалармен сүйемелдеу;

- ақпаратты талдау, қаралып отырған мәселеге қатысты аса маңызды сәттерді бөлу;

- жұмыс барысында туындайтын барлық идеяларды тіркеу;

- қарастырылып отырған мәселеге ақпараттың сәйкестігі, оның әрбір маңызды идеялармен байланысы;

- тақырып бойынша жинақталған материалды талдау және жинақтау;

- ОПТ бойынша жұмысты ресімдеудің сәйкестігі.

мектептің педагогикалық ұжымының шешімі, олар мұғалімнің жұмыс тәжірибесімен, кәсіби қызметінің нәтижелерімен танысты;

2) Педагог семинарларға, конференцияларға қатысу қорытындылары бойынша және т.б. сондай-ақ біліктілікті арттыру курстарына белсенді қатысу кезінде алған әдістемелік бірлестіктердің ұсыныстары болуы мүмкін.

Дәстүрлі түрде мектепте оқушылардың білім сапасын, іскерлігін және дағдысын көрсеткен мұғалімнің тәжірибесін зерттеу, бағдарламалық материалды жоспарлау, оқытылатын пән бойынша жаңа әдебиет пен ақпараттық - коммуникациялық технологияларды пайдалану, өзгерістер нәтижелері бойынша өздігінен талдау рәсімі өткізіледі.

Мұғалімнің белгілі бір пән бойынша жұмыс жүйесін құру тәсілдерін анықтау; педагогикалық міндеттер, мақсаттар жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының, типтік білім беру бағдарламаларының ұсынымдарын ескере отырып, әзірленген сұрақтар қарастырылады. Оқыту мазмұны, білім алушылармен жұмыстың белсенді

әдістері мен формаларын қолдану, теория мен практиканың байланысы, білім алушылардың оқу жетістіктері, белгілі бір дағдылар мен біліктердің қалыптасуы - бұл және басқа да мәселелерді мұғалімнің озық педагогикалық тәжірибесін жинақтауды талдау кезінде қарастыру қажет.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату жөніндегі қызметті педагогикалық талдау кезінде, әдіскер осы тәжірибенің нәтижелілігі мәселесін, оны білім беру ұйымдарына бейімдеу және енгізу мақсатында танымал ету қажеттілігін зерделейді.

Сабақта тиімді қолданылатын оқу - әдістемелік материалдарды ұсыну бойынша мұғалімнің қызметі, сондай-ақ оны пайдаланудың тиімділігі зерттеледі. Сабақ тақырыптары бойынша материалды таңдау және жүйелеу, білім беру мазмұнын жаңарту және білім алушылардың оқу жетістіктерінің деңгейін ескере отырып оларды түзету, мұғалімнің қызметін бағалауға мүмкіндік береді. Озық тәжірибенің нәтижесі – бұл білім алушылардың білім, білік және дағдыларының сапасы, оларды тәжірибеде қолдану.

Мәселелерді, оқыту тәжірибесін жетілдіру дәлелдерін көрсету, талдау, болжау, өзінің кәсіби қызметін жетілдіру бойынша нақты ұсыныстар - мәліметтерді талдау бойынша материалды зерттеуге ерекше көңіл бөлінеді.

Озық тәжірибе нәтижелерін зерделеу кезінде әдіскер көрсеткіштердің келесі белгілеріне назар аударады:

- диагностикалылығы (бақылау, салыстыру, сипаттау, сапалық анықтау, сандық талдау мүмкіндігі)
- нақтылық (педагогикалық немесе басқарушылық үдерістердің, заңдылықтардың, құбылыстардың, фактілердің жай-күйін объективті сипаттауға жеткілікті болуы)
- жарамдылығы/валидность валидтік (мұғалімнің бағалағысы келетініне таңдалған көрсеткіштің барлығы /адекваттылығы
- кешенділік (көрсеткіштер белгілерінің жиынтығын қолдану арқылы педагогикалық немесе басқарушылық үдерістер жағдайының мазмұны мен мәнін ашу мүмкіндігі).

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату бойынша педагогикалық талдау мұғалім өзінің жаңашылдығын көрсете білуін қарастырады. Салдары, қорытындылары, жоғары нәтижелерге қол жеткізу және оқыту әдістемесін жетілдіру мұғалімнің кәсіби қызметін бағалауға мүмкіндік береді.

Педагог қызметіндегі оптималдылық, жаңашылдық, жоғары нәтижелілік, ғылым мен тәжірибенің заманауи жетістіктеріне сәйкестігі, озық тәжірибені басқалармен қолдану мүмкіндігі сарапшыға мұғалімнің тәжірибесіне лайықты педагогикалық талдау жүргізуге мүмкіндік береді. Озық тәжірибені зерттеу мен

талдаудағы бірізділік мұғалімнің педагогикалық қызметін кешенді бағалауды қамтамасыз етеді және үздік тәжірибені таратуға негіз береді. Инновация педагогикалық талдау бойынша жұмыс жақсы дайындықты, әдіскердің зерттеу пәнін берік білуін талап етеді. Қазақстандық мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін жинақтау және тарату жөніндегі қызметке педагогикалық талдау жүргізген кезде сарапшылар табыстың себеп-салдарлық факторларын, білім алушылармен жұмыстың белсенді нысандары мен әдістерін қолдануды анықтайды. Инновациялық педагогикалық талдау бойынша жұмыс мұқият дайындықты талап етеді,

Көптеген адамдар жаңашыл - педагогтың жұмысында талдау, типтік және өзіндік (инновациялық) анықтау туралы ұмыта отырып, тек тәжірибені қателесіп сипаттайды. Тәжірибе сипаттамасының бірізділігі, ғылыми тұрғыдан (тұжырымдама, теория) негіздеу, мұғалім мен оқушының бірлескен іс-әрекетінде байланыс орнату сияқты сәттерге ерекше назар аудару ұсынылады. Табыс себептерін анықтау, оң нәтижелерге қол жеткізу, қызмет нәтижелерін бағалау. Жаңашыл - мұғалім келтірген кестелер, суреттер, схемалар, диаграммалар тәжірибесін сипаттау кезінде жетістіктер деңгейін толық ашады және кең педагогикалық қоғамдастық үшін озық тәжірибенің маңыздылығын, өзектілігін атап көрсетеді.

Осы педагогикалық іс-әрекеттердің нәтижелерін зерделеу айтарлықтай. Белгілі бір кезеңдегі білім алушылардың оқу жетістіктері, білім алушылардың қалыптасу деңгейі мен білім сапасы қалай өзгерді. Әдіскер тәжірибе жүзінде ұсынылған диаграммаларға, кестелерге педагогикалық талдау жүргізеді және білім алушылар мен мұғалімнің жетістіктеріне мониторинг жүргізеді.

Инновация авторы тәжірибені жинақтау кезінде оқу - тәрбие процесін ұйымдастыруда, білім беру мазмұнында, білім алушылармен өзара әрекеттестікте ұсынылған инновацияларды көрсетеді.

Әдіскер: мұғалім кәсіптік қызметтің өзін-өзі талдауын ұсынды ма және қандай деңгейде: нақты, өз тәжірибесіндегі қиындықтарды анықтаудың барлық кезеңдерін түсіндіре отырып, түзету және оқу процесіне жаңа енгізілімдерді енгізуге ықпал ететін анықтайды.

Озық педагогикалық тәжірибені талдау және жинақтау үшін қажетті жағдайлар:

- тәжірибені жинақтау және фактілерді жинақтау жүйесі ретінде ғылымды практикаға енгізу құрылымы мен процесін түсіну, оларды педагогикалық идеяларға аудару;

- оқушыларды оқыту және тәрбиелеу үдерісін табысты ұйымдастыру үшін педагогикалық міндеттерді анықтау, қорытындылар, ой-пікірлер негізінде тұжырымдау;

- педагогикалық үдерістің тиімділігіне әсер ететін фактілерді көре білу, өз тәжірибесін дамыту мен жетілдіруге бағытталған жұмыс процесінде оларды іріктеу және бақылау; оқушылардың шығармашылық белсенділігін ынталандыру мақсатында педагогикалық міндеттерді күрделілеу тәсілдері, оларды өз білімін жетілдіру, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту және өзін-өзі кемелдендіру дағдыларымен қаруландыру.

Педагогикалық талдау жүргізу кезінде ескеру қажет:

- оқыту мазмұнының үлгілік бағдарламаға, жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкестігі;

- мұғалім белгілеген педагогикалық міндеттерді зерттеу

- педагог қызметі (мысалы, мұғалім қызметінің міндеттерге, оқыту мазмұнына, білім алушылардың дайындық деңгейіне, жеке жұмысқа сәйкестігі);

- сабақта білім алушылардың іс-әрекеті (белгілі бір қызығушылық, білім, білік және дағдыларды түсіну және қолдану,);

- сабақты оқу-әдістемелік қамтамасыз ету (оқу материалының мақсатына, мазмұнына сәйкестігі);;

- оқу нәтижелерін анықтау (білім алушылардың оқу жетістіктері, қосымша материалды өз бетінше меңгеру және оны сабақта қолдану дағдыларын қалыптастыру).

- оң нәтижелерге қол жеткізуге ықпал ететін сыртқы жағдайлар:

- фактілерді жинақтау жүйесі ретінде тәжірибені жинақтау құрылымы мен процесін түсіну;

- оқушылардың шығармашылық белсенділігін ынталандыру, өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі тәрбиелеу, өзін-өзі дамыту және өзін-өзі кемелдендіру дағдыларымен қаруландыру мақсатында анықталған идеялар, қорытындылар, ой-пікірлер негізінде педагогикалық міндеттерді тұжырымдау және қиындату;

- педагогтың (әдіскердің) өзінің педагогикалық үдерістің тиімділігіне әсер ететін фактілерді көре білуі, оларды жұмыс үдерісінде таңдап, байқай білуі, өз тәжірибесін, әріптестерінің тәжірибесін дамытуға және жетілдіруге мүмкіндік беретін идеяны нақты көре білуі.

Оң тәжірибені зерделеу мен талдаудағы басты мәселе педагогикалық жүйені, мұғалімнің педагогикалық стилін, оның авторлық идеясын түсіну болып табылады. Әрине, оң нәтижелерге қол жеткізудің педагогикалық құралдарын түсіну, жаңашыл білім алушылармен жұмыс кезінде тиімді әдістерді қолдануы.

Негізгі ойды, идеяны анықтау, оны негіздеу, оны тәжірибеде пайдалану үшін тәжірибені зерделейтін адамдарға түсіндіру қажет. (не үшін? Қандай мақсатпен?), мазмұны (не?), әдістері, құралдары (қалай?), нәтиже (қандай?)

мақсатты анықтау. Содан кейін озық педагогикалық тәжірибені сипаттау сызбасы анықталады.

Капитандық А әдістемесі негізінде педагогикалық тәжірибені қорытуды қарастырайық:

1. Білім беру, тәрбиелеудің қандай мақсаттары мен міндеттерін өз педагогикалық қызметінде шешетініңізді тұжырымдаңыз.

2. Сіздің тәжірибеңізде шешілетін негізгі қарама-қайшылықтарды анықтаңыз (тұжырымдаңыз) және оларды шешу жолдарын анықтаңыз (мәселе).

3. Егер мүмкін болса, өз тәжірибеңнің жетекші идеясын (идеяларын) бөліңіз және оларды иерархиялық ретпен орнатыңыз.

4. Сіздің тәжірибеңізді негіздеудің теориялық (ғылыми) көздерін келтіріңіз.

5. Сіздің ойыңызша, сіздің жұмысыңыздың жүйесінде қандай жетістік факторлары бар? Мысалы: оқыту, тәрбиелеу мақсаттарын (міндеттерін) қою; оқушылардың оң уәждемесін қалыптастыру, оқытудың қолайлы жағдайларын жасау; жаңа материалды түсіндірудің (бекіту, өңдеу және т. б.) тиімді әдістемесін қолдану, оқушылардың білімін бақылау және т. б.; сіздің педагогикалық іс-әрекет жүйесінің әдістері, тәсілдері, нысандары, құралдары; білім беру үдерісінде қолданылатын педагогикалық технологиялар; басқа факторлар.

6. Келесі ретпен табыстылық факторларын сипаттаңыз:

- табыстылық факторының атауы;

- құрамы (құрылымы: негізгі компоненттер);

- оларды Сіз қандай мақсатпен, қандай ретпен қолданасыз;

- бұл факторды (факторлардың) қолдану қандай нәтиже береді;

- Сіз не арқылы (қандай элементтер, шарттар) жоғары нәтижелерге қол жеткізесіз?

7. Сіздің педагогикалық іс-әрекетіңіздің нәтижелерін талдап, оларды мақсаттар мен міндеттермен байланыстырыңыз.

8. Сіздің идеяларыңызды практикада жүзеге асырудың еңбек сыйымдылығын (мұғалім мен оқушылар үшін), көбейту мүмкіндігі мен шарттарын сипаттаңыз.

9. Негізгі идеяға, оны іске асыру принциптеріне, мазмұны мен мазмұнының технологиялылығына назар аудара отырып, мәтіннен аз тиімді пікірлерді, қайталауларды, ауқымдылығы сөз тіркестерін қысқартып алып тастаңыз.

Тұтас педагогикалық тәжірибедегі әрбір бөлінген элементтің қандай функцияны атқаратыны, тұрақты оң нәтижелерге қол жеткізуге қалай әсер ететіні анықталады. Бұл жинақтау. Жинақтау деп жекелеген фактілерді,

құбылыстарды талдау және салыстыру нәтижесінде пайда болатын жалпы сипаттағы тұжырымдар мен ойларды түсінеді. Талдау терең және жан-жақты болған сайын, соғұрлым құнды жинақтау қорытындыларды тәжірибе фактілерінен алуға болады. Бұл өте маңызды, өйткені тәжірибе өзі беріле алмайды. Ал, тәжірибеден бөлінген ойлар, негізінде, ұсыныстарды тұжырымдауға болады. Осылайша, озық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату бойынша іс-әрекетке педагогикалық талдау жүргізу үшін келесі сатыны орындау қажет:

- Нәтижелерді талдау және бағалау;

- педагог қызметінің нәтижелерін мақсаттармен және міндеттермен салыстыру жоспарланған мақсаттар мен міндеттермен салыстырғандағы нәтижелерді талдау ерекшеліктері: тереңдігі, жүйелілігі, объективтілігі, онда себеп-салдарлық және кеңістіктік-уақытша байланыстарды көрсету;

- білім сапасын, білім беру үрдісінің барлық субъектілерінің динамикасын, әлеуметтік табыстылық деңгейін бақылауға бағытталған мониторинг жүйесі бар ма;

- алдағы даму болжамы бар ма, одан әрі жұмыс істеу қажеттігіне негізделген ба;

Нәтижелерді ұсынудың ақпараттық мәдениетін талдау:

- талдамалық есеп құрылымы, осы бағыттағы жұмыстарға қойылатын талаптар сәйкестігі;

- жұмысты рәсімдеу нормативтік талаптарға (баспа мәтінін ресімдеу стандарттарына) сәйкестігі);

- аттестацияланатын педагогтың ақпараттық құзыреттілігін нақты бағалауға қосымша мүмкіндік беретін Excel, PowerPoint, Publisher-де кестелер, презентациялар, жарияланымдар түрінде материалдар мен қосымшаларды орындауы.

Педагогтың кәсіби қызметінде аналитикалық есепті дамыту және қолдану мүмкіндіктері:

- педагогтың кәсіби тәжірибесіндегі кәсіби құзыреттілік пен өзекті міндеттердің даму мүмкіндіктері ашылды.

Мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін жинақтау және тарату бойынша қызметті педагогикалық талдау кезінде тәжірибені сипаттауға қойылатын талаптар: айқындық, баяндаудың нақтылығы, лаконизм, ғылыми терминологияны қатаң сақтау, қарастырылатын мәселелердің өзара байланысы ескеріледі. Педагогикалық мәселенің(авторлық идеяның) өзектілігін жариялау мәселелері, тәжірибені жүзеге асыру жолдары қарастырылады.

Тәжірибені жинақтау кезінде, инновацияларды ашатын материалдар да бағаланады: сабақ жоспарлары, бақылау - диагностикалық материалдар,

дидактикалық материалдар және т. б.

Тәжірибе сипаттамасы оқу - әдістемелік бірлестік өкілдерінің, ғылыми жетекшілердің сараптамалық бағалауымен, мұғалімнің инновация мәселесі бойынша әріптестер мен білім алушылардың пікірімен сүйемелденеді.

Мұғалім тәжірибесіне педагогикалық талдау жүргізу кезінде оң нәтижелерді растайтын педагогикалық сараптама материалдары қарастырылады. Білім алушылардың оқу жетістіктерін растайтын, оқу барысын өткізу кезінде инновацияларды қолданудың жоғары нәтижелілігін көрсететін диагностикалық материалдар, тәжірибені жинақтау және тарату бойынша қорытынды шешім қабылдау үшін негіз болып табылады. Білім беру ұйымдарында озық тәжірибені қорғау материалдары және ұсынылған рецензиялар, аннотациялар қарастырылады.

Озық педагогикалық тәжірибені тарату және жинақтау бойынша қызметке педагогикалық талдау жүргізу мақсатында өңірлерде педагогикалық клубтар, сараптамалық кеңестер және т. б. сәтті жұмыс істейді.

Мысалы, Қостанай облысында мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдарының педагогтарына арналған "Ұлағат" облыстық педагогикалық клубы ұйымдастырылды, оның негізгі мақсаты үздік тәжірибелерді зерделеу, жинақтау және тарату болып табылады (1-қосымша).

Жаңашыл педагогтардың қызметіне педагогикалық талдау жүргізу кезінде оның "шығармашылық зертханасын", портфолиосына ұсынылған сабақтарды ұйымдастыру және өткізу тәсілін, оқу - әдістемелік құжаттаманы (оқу құралын таныстыру, әдістемелік бюллетендер, шығармашылық есептер) зерделеу өте маңызды.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау бойынша тиімді қызмет түрі шығармашылық топтарды ұйымдастыру болып табылады, олардың қызметі барысында, мысалы, "дөңгелек үстелдерде", шағын-конференцияларда педагогтар кәсіби қызметтің үздік тәжірибесін жалпылау мақсатында пікір, тәжірибе алмасады. Жинақтау - бұл авторлық идеялардың өзектілігін, өнімділігін және келешегін негіздеу. Педагогтың дербестігі, құзыреттілігі, кәсібилігі ескеріледі.

Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау қандай дәйекті іс-әрекеттерді қамтиды?

- Педагогикалық тәжірибені талдау, қарама - қайшылықтарды анықтау.
- Озық педагогикалық тәжірибенің артықшылықтары мен шектеулерін белгілеу.
- Осы озық педагогикалық тәжірибені пайдалану кезінде жоғары нәтижелерге қол жеткізуді қамтамасыз ететін жағдайларды бағалау.
- Озық педагогикалық тәжірибені сипаттау тәсілін таңдау.

Жалпыланған педагогикалық тәжірибе білім беру ұйымының педагогикалық практикасында қалай қолданылатынын анықтау маңызды. Озық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату үшін мақсаттылықты анықтау, педагогикалық объект бір-бірімен белгілі бір қатынастармен байланысты бөліктерден тұратын тұтас құбылыс ретінде қарастырылатын жүйелік тәсілді қолдану.

Жүйелі - тұтас көзқарас тұрғысынан озық педагогикалық тәжірибені жинақтау кезінде: мұғалім педагогикалық үрдісті ұйымдастыру кезінде басқалардан жақсы не істей алатыны; білім алушылардың оқу материалын жақсы меңгеруіне қандай факторлар есебінен қол жеткізілетіні; осы тәжірибені трансляциялау үшін шектеулер, проблемалар бар ма екені анықталады.

Павлодар облысында педагогтардың педагогикалық тәжірибесін жинақтаудың белгілі бір жүйесі жұмыс істейді. Тәжірибені жинақтау - әр түрлі және жан-жақты үдеріс, жүйелі және жоспарлы жұмыс, онда белгілі бір шамада өңірдің білім беру жүйесінің әрбір педагогы қатысады.

Озық педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және пайдалану - бұл білім беру ұйымының әдістемелік жұмысының ажырамас бөлігі.

Педагогикалық тәжірибені өз сипаты бойынша зерделеу, педагогикалық үдерісті тікелей бақылауды талап ететін қызмет болып табылады, сондықтан облыста тәжірибені анықтаудың негізгі тәсілдерінің бірі сабақ пен сыныптан тыс іс-шараларға қатысу арқылы мұғалімнің қызметін бақылау болып табылады.

Келесі тәсіл - бұл оқу жылының қорытындысын талдау, егер педагогтың жоғары және тұрақты нәтижелері болса, онда айтуға болатын жұмыс жүйесі бар.

Сараптау комиссиясының жұмысы барысында аттестаттауды өткізу кезеңінде, педагог-зерттеуші немесе педагог-шебер біліктілігіне өтініш беретін педагогтардың оң жұмыс тәжірибесін анықтайды.

Педагогтың шығармашылық топтағы жұмысы - бұл мұғалімнің кәсіби өзін-өзі жүзеге асыруына және педагогикалық тәжірибені жинақтауға қолайлы жағдай жасайтын мүмкіндіктердің бірі. Педагогтердің шығармашылық тобы педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыру ниетін ескере отырып, педагогикалық бастамаларды, жаңа білім беру технологияларын іске асыру мақсатында қалыптасады. Шығармашылық топтың қызметі педагогикалық талдауға, білім беру үдерісін болжауға және жоспарлауға негізделеді.

Педагогикалық конференцияда, педагогикалық кеңесте немесе кеңесуде ұсынылатын педагогтың кәсіби өзін-өзі дамыту нәтижелері де үздік тәжірибелерді зерттеу, жинақтау және тарату үшін қызықты болып табылады.

Алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибе ретінде жоғары нәтижелер

беретін, тұрақты, өзекті және әлеуметтік маңызды, ғылыми негізделген, осы мектеп, аудан, қала үшін оңтайлы және жаңа тәжірибе, басқа мектеп педагогтарының болашағы зор және қайталанатыны анықталады.

Педагогикалық тәжірибені зерделеу, жинақтау және тарату бойынша жұмыс - бұл жылына бір рет ғылыми - практикалық конференция немесе педагогикалық оқу түрінде өткізілетін эпизодтық іс-шара емес, ол мұғалімдердің, тәрбиешілердің, білім беру ұйымдары басшыларының күнделікті қызметінің міндетті элементі.

Тәжірибе жинақтау мектеп деңгейінде қарастырылады, оған мектеп әкімшілігі тарапынан құрылған және қолдау көрсететін шығармашылық жағдай ықпал етеді. Педагогтің кәсіби дамуын, оның білім беру қызметін директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары қарастырады. Педагог тәжірибесін мектеп деңгейінде ұсынады: ашық сабақтар, семинар-практикумдар, шебер-сынып өткізеді, әдістемелік бірлестік отырысында шығармашылық есеп береді. Мектеп педагогының үздік тәжірибесі аудандық немесе қалалық облыстық деңгейде ұсынылады.

Қала, аудан деңгейінде озық педагогикалық тәжірибені тарату мақсатында семинар-практикумдар, шебер-сыныптар, педагогикалық шеберханалар, "педагогикалық идеялар" аукционы, шығармашылық есептер, сараптамалық комиссия отырыстары, тәжірибені таратудың баспа тәсілдері – әдістемелік-дидактикалық құралдар, әдістемелік ұсынымдар, журналдардағы мақалалар ұйымдастырылады және өткізіледі т. б.

Облыстық деңгейде педагогтардың тәжірибесін жалпылау және тарату барлық деңгейдегі педагогикалық қызметкерлердің жыл сайынғы Тамыз кеңесіне қатысуына, облыстық шығармашылық топта жұмыс істеуіне, облыс педагогтарымен шебер-сынып және коучингтер өткізуіне мүмкіндік береді.

Облыс педагогтарының барлық санаттары үшін ең үздік педагогикалық тәжірибені анықтау және тарату, өмір бойы білім беруге ынталандыру, кәсіби шеберлікті жетілдіру мақсатында жыл сайын "Жыл мұғалімі", "Жыл тәрбиешісі", "Үздік әдістемелік – дидактикалық құрал", "Үздік психолог", "Педагогикалық идеялар фестивалі", "Үздік авторлық бағдарлама", "Үздік ресурстық орталық", "Дарынды мұғалім – дарынды балаларға" және т. б. конкурстар өткізіледі.

Облыстық байқаулардың қазылар алқасы мен облыстық сараптау кеңесінің құрамына инновациялық-эксперименталды және зерттеу қызметі мәселелері бойынша кеңес беретін өңірдің жетекші жоғары оқу орындарының ғалымдары қатысады.

Облыстық деңгейде тәжірибені жинақтағаннан кейін үздік тәжірибелер республикалық деңгейде қаралуға және тарату үшін жіберіледі.

Қазақстандық мұғалімдердің тәжірибесінен мысалдар келтірейік.

Мұндай жұмыс жүйесі мектепке дейінгі және мектептегі білім беруді қамтитын тәжірибені жинақтау кезінде оң нәтижелер береді.

БИЛю оқытушысы Ержанов Эльдар, Назарбаев Университеті компьютерлік ғылымдар факультетінің оқытушысы Джунусов Дінмұхамед әзірлеген "Окоо" білім беру платформасында Питон бағдарламалау тілінде есептерді шешу" атты олимпиада дайындығына оқу бағдарламасы назар аударуға тұрарлық.

Оқу бағдарламасы Python бағдарламалау тілін тиімді оқыту үшін информатика мұғалімдеріне арналған. Әдістемелік ұсынымда "Окоо" интерактивті платформасын қолдану арқылы бағдарламалауды оқыту әдістері көрсетіледі. "Окоо" интерактивті платформасы мұғалімге тапсырмаларды тексерудің автоматтандырылған жүйесін пайдалана отырып, білім алушының прогресін, үлгерімі мен рейтингін қадағалауға, сондай-ақ оқытуды әрбір оқушының қызығушылығына, бейімділігіне қарай бейімдеуге мүмкіндік береді. Оқу бағдарламасы республикалық деңгейде Нұр-Сұлтан қ. жаңғырту орталығының қалалық ғылыми әдістемелік кеңесінің қарауына ұсынылған (04.01.2020 ж. №2 хаттама).

Авторлық әзірлеменің жаңалығы аралас оқыту (blended learning) негізінде бағдарламалауды үздіксіз оқыту идеясына негізделген. Мұғалімнің (тұлғамен бетпе бет) қатысуымен сыныпта дәстүрлі оқытуды және онлайн оқытуды біріктіретін білім беру тәсілі қолданылады. Аралас оқыту оқушының білім беру бағытын, уақытын, оқу орны мен қарқынын дербес бақылау элементтерін, сондай-ақ оқыту тәжірибесін мұғаліммен және онлайн ықпалдастыруды көздейді. Аралас оқыту жағдайы (blended learning) оқушының қазіргі заманауи компьютерлік технологияларды қолдану арқылы өз бетінше іздену жұмысын көздейді.

Сонымен қатар оқу құралы оқушыларға бағдарламадағы ең маңызды дағдылардың бірі болып саналатын шығармашылық және алгоритмдік ойлауды дамытуға көмектесетін, сондай-ақ Google және Facebook сияқты жетекші компаниялармен жоғары бағаланған спорттық бағдарламалаудың кейбір аспектілерін қамтиды.

Бағдарламаның мақсаты аралас оқыту әдістемесін қолдану есебінен базалық бағдарламалау саласындағы дағдылар мен білімді игеруде тиімділікті арттыру және спорттық бағдарламалауға қызығушылығын арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Мақсаты бағдарламалау тілі бойынша материалды меңгеруді жеңілдетуді көздейтін аралас оқытуды енгізу.

2. Платформада есептерді өз бетінше шешу және платформада есептерді

тексеру бойынша кіріктірілген алгоритмдер есебінен жылдам нәтиже алу арқылы оқушылардың бағдарламалау дағдыларын дамыту.

3. Бағдарламалауға қызығушылығын арттыру, спорттық бағдарламалауды өз бетімен үйрену және оны игеру дағдыларын жетілдіру.

Осы бағдарламаның бөлімдерінде(6 бөлім:бағдарламалау негіздері; шартты құрылымдар; циклдар; str деректер типі; деректер құрылымы; функциялар) платформалардың және Питон бағдарламалау тілі курсының бөлімдерінің сипаттамасы көрсетілген. Сонымен қатар, қосымшаларда өз бетінше орындауға арналған тапсырмалар, платформаны қолдану бойынша мұғалімдерге әдістемелік ұсыныстар берілген.

Күтілетін нәтиже: бағдарламалау тілін меңгеру нәтижесін жақсарту, спорттық бағдарламалауға, сондай-ақ ақпараттық технологиялар ғылымдарын үйренуге қызығушылығын арттыру.

Мектептің бастауыш буын педагогтарының жұмыс тәжірибесін Павлодар қаласы М. Әуезов атындағы ЖОМ бастауыш сынып мұғалімі

Ю. А. Безрукова «Компьютерлік сауаттылық бастауыш сынып оқушыларының ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың негізі ретінде» элективті курсын ұсынды.

Бұл жоба "Бастауыш мектептегі логика элементтерімен компьютерлік сауаттылық негіздері"элективті курсын енгізу арқылы білім берудің жаңартылған мазмұны жағдайында бастауыш сынып оқушыларының ақпараттық құзыреттілігін дамыту бойынша жалпы білім беретін мектептің мүмкіндіктерін ұсынады. Тәжірибе жинақталып, республикалық "Педагогикалық идеялар фестивалі" конкурсында 2020 жылы ұсынылған (2 орын).

Орта буында жаратылыстану-математикалық цикл пәндері бойынша химия сабағында оқушылардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруға жағдай жасау мақсатында Павлодар қаласының № 37 ЖОМ химия пәнінің мұғалімі С. Ж. Ауталипова 8-10 сыныптарға арналған құзыреттілікке бағытталған тапсырмалар банкін құрды. Педагог ұсынған тапсырмалар ақпараттық, коммуникативтік, зерттеушілік құзыреттілікті дамытуға және өздігінен білім алуға ықпал етеді. Осындай тапсырмаларды құрастыру мен қолданудың тәжірибесі 2016 жылы облыстық деңгейде ұсынылды. Бұл тапсырмалар жинағы 2016 жылы ҚР БҒМ басылымына мақұлданды және рұқсат етілді.

Көптілді білім беру аясында Павлодар қаласының биология мұғалімі Г. К. Хамитова және Павлодар қаласының дарынды балаларға арналған.

№3 гимназияның ағылшын тілі мұғалімі К. К. Жакупованың "InstaTeacher әдістемесі жаратылыстану-ғылыми сауаттылықты қалыптастыру және оны

биология сабақтарында ағылшын тілінде кодтау тәсілі ретінде"бірлескен жұмыс тәжірибесі ерекше. Бұл әдістеме-үш тілділік және жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында биологияны ағылшын тілінде оқытуда кіріктірілген пәндік-тілдік тәсілдің үлгісі. Жұмыс "Педагогикалық идеялар фестивалі" республикалық конкурсында ұсынылды (3 орын).

Сондай-ақ, көптілді оқыту аясында Павлодар қаласының № 29 жалпы орта білім беру мектебінің информатика пәнінің мұғалімі Анна Викторовна Склярёнка «Таңдау бойынша курсты көптілді білім беруді жүзеге асыру тәсілі ретінде енгізу" тақырыбы бойынша жұмыс тәжірибесі де назардан тыс қалған жоқ. Жұмыс республикалық "Педагогикалық идеялар фестивалі" байқауында 2020 ж. (2 орын) ұсынылды. Павлодар қаласының №17 саралап оқытудың жалпы орта білім беру бейіндік мектебінің ағылшын тілі мұғалімі С. М. Ельшебаева "Өсімдіктер" курсы кеңейтіп оқыту арқылы оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында 5 сынып үшін ағылшын тілінде "The magic world of plants" арнайы курсы бойынша дидактикалық құрал әзірледі. Тәжірибе республикалық "Үздік авторлық бағдарлама" байқауында таратылды (2 орын).

Сондай-ақ көптілді оқыту аясында Ақсу қаласы дарынды балаларға арналған гимназияның физика пәні мұғалімі А. С. Қабылбекованың "Үш тілді меңгеру арқылы физика сабақтарында оқушылардың коммуникативтік қабілетін арттыру" тақырыбы бойынша жұмыс тәжірибесі де назардан тыс қалған жоқ. Бұл тәжірибенің мақсаты әр оқушының заманауи қоғамның талаптарына сай бола білуі болып табылады. Бұл тәжірибе 2018 жылы Ақтау қаласында өткен көптілділікке арналған I республикалық конференцияда ұсынылды.

Тілдер бойынша Павлодар қаласының №21 ЖОМ орыс тілі мен әдебиеті мұғалімі О. И. Рауштың тәжірибесі лайықты деуге болады. 2019 жылы "Педагогикалық идеялар фестивалі" республикалық конкурсында "Мәтінмен жұмыс кезінде тұжырымдалған мәселенің түсініктемесін және өз ұстанымын дәлелдеу" тақырыбы бойынша тәжірибе жинақталды (2 орын). Ұсынылған тәжірибенің мәні коммуникативтік құзыреттіліктің даму деңгейін және қалыптасуын анықтау мақсатында орыс тілі мен әдебиеті сабақтарында мәтінмен жұмыс істеу кезінде оқушылардың практикалық іс-әрекеттерін арттыру болып табылады.

Сыныпта оқыту сапасын арттыруға бағытталған жұмыстармен қатар облыс педагогтары пәндер бойынша сыныптан тыс жұмыстар жүргізуде. Павлодар қаласы дарынды балаларға арналған"Жас Дарын" мамандандырылған мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі А. М. Қабылованың "Тәрбие берудегі құндылықты бағдарлауға бағытталған іс- әрекет

арқылы оқушылардың көшбасшылық қасиеттерін дамыту" тақырыбы бойынша жұмыс тәжірибесі облыстық "Педагогикалық бастамалар" байқауында ұсынылды және таратылды.

Жобаның негізгі идеясы - "Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы аясында оқушылардың көшбасшылық қабілеттерін ұштастырудың тиімділігі.

Облыста білім беру менеджменті бағытында жұмыс жүргізілуде. Мысалы, Павлодар қаласының дарынды балаларға арналған облыстық көп салалы лицей – интернатының директоры А. С. Рахымжанованың "Қазақстандық білім беруді жаңғырту жағдайындағы мектеп менеджменті" тақырыбы бойынша жұмыс тәжірибесі. Ұсынылған тәжірибенің негізгі идеясы жаңғырту жағдайындағы мектеп менеджменті болып саналады.

Тәжірибе 2018 жылы "Педагогикалық идеялар фестивалі" республикалық конкурсында жинақталды (1 орын). Осы бағытта Павлодар облысы Ертіс ауданы Солтүстік жалпы орта білім беру мектебінің директоры Нығмет Мұталапұлы Жүсіпов жұмыс жүргізуде. Педагог тәжірибесі "Шекаралық аймақта тұру жағдайында рухани-адамгершілік және патриоттық тәрбие беру" тақырыбы бойынша ұсынылған. Осы тәжірибенің негізгі идеясы-шекаралас ауылдар аумағында рухани-адамгершілік, патриоттық тәрбие, ұлтаралық достықты жүзеге асыру. Бұл тәжірибе 2017 жылы "Табысты менеджер" білім беру ұйымдары басшыларының I республикалық байқауында ұсынылды ("Креативті менеджер" номинациясы).

Осылайша, педагогикалық тәжірибені анықтау, жинақтау және тарату мектептегі оқу-тәрбие процесінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді, жұмыстың жаңа шығармашылық түрлерін іздеуге, оларды практикада қолдануға итермелейді.

Педагогикалық тәжірибені жинақтау жүйесі қазақстандық мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін жинақтау және тарату бойынша қызметіне педагогикалық талдау жүргізу кезінде аннотациялар пайдаланылатынын көрсетеді, онда автор шешетін мәселелер, оның идеялары мен заңдылықтары, мекен-жай бағыты туралы мәліметтер сипатталады. Қазіргі кезеңде тәжірибенің өзектілігін негіздеу бар ма: практика сұранымы нені білдіреді; инновациялық тәжірибені зерттеуге және енгізуге кімнің қызығушылығы болады; тәжірибенің маңыздылығы мен практикалық бағыттылығына көңіл аударылады.

Білім алушылар оқыту мен тәрбиелеуді ұйымдастырудың жаңа тәсілдерін іздеуге итермелеген қайшылықтарды (қиындықтарды, мәселелерді) анықтайды. Бұл қайшылықтары автор тәжірибесінде (ұғымдар мен санат) көрсетілген, түсіндірілген.

Тәжірибе тақырыбы нақты анықталған, педагог шешетін басқарушылық, әдістемелік немесе тәрбиелік-білім беру мәселе сипатын; педагогикалық және

психологиялық терминдерді қалыптастырудың нақтылығын, қолдануын ескереді. Тәжірибенің негізгі идеясы - негізгі ой, нәтиже және оған қол жеткізу құралдары көрсетілетін сөйлеммен тұжырымдалады.

Әдістемеші тәжірибені жалпылау бойынша педагогикалық талдау жүргізу кезінде оны сипаттаудың дәйектілігін есепке алады, мақсатын, іс әрекеттерді жоспарлауды, нәтижелерге қол жеткізу логикасын, жаңалықтардың қызмет ету ұзақтығын және оның даму динамикасын, таралуын ескереді.

Автор тәжірибесінде озық педагогикалық тәжірибенің теориялық базасын қарастыра отырып, көрсеткен ғылыми идеяны, өз жұмысындағы жаңашылдықты анықтайды.

Автор тәжірибесінде тәжірибені әзірлеу қажеттілігін тудырған қайшылықтардың, қиындықтардың оң нәтиже берген ескереді. Осы тәжірибенің практикалық маңыздылығы көрсетіледі.

Тәжірибені зерделеу кезінде жаңашылдық пен шығармашылық дәрежесін анықтайды. Практикада педагогикалық шығармашылықтың 3 деңгейі бар - объективті мәні мен мағынасы бойынша - бұл жаңалықтар, өнертабыстар және жетілдіру. Бұл жағдайда авторлық бағдарламалар, жобалар, педагогикалық үдерістің жекелеген мәселелерін жетілдіру сипатталады.

Тәжірибенің атаулылығы тәжірибені қолдану ұсынылған педагогтардың санатын анықтауды білдіреді. Тәжірибе жинақтау еңбегі тәжірибені сипаттау кезіндегі қиындықтарды анықтау ұғымдарын, оны әзірлеуде жұмыс істеу ұзақтығын, тәжірибені ұсыну ұғымдарын қамтиды.

Қазақстандық мұғалімдердің озық педагогикалық тәжірибесін жалпылау және тарату бойынша қызметіне педагогикалық талдау жүргізу кезінде әдіскерлер тәжірибе технологиясын (қызметі, оның құрамы мен мазмұнын) зерделейді.

Педагогикалық тәжірибенің мақсаты зерттеледі ме (не үшін?), мазмұны (не?), әдістері мен құралдары (қалай?), нәтиже (қандай?). Тәжірибені жалпылау кезінде бұл бөлім негізгі болып саналады. Мұнда тиімді құралдар, педагогикалық іс - әрекеттер жүйесі, жұмысты ұйымдастыру, оның мазмұны, жаңашыл педагог қолданатын оқыту мен тәрбиелеудің әдістері мен тәсілдері сипатталады. Педагог мақсаты мен міндеттерін анықтауда, оқыту мен тәрбиелеудің әдістері мен құралдарын таңдауда, мазмұны мен іске асыру кезеңдерін жүйелілігін сипаттай алды ма? Педагогтың ең жоғары нәтижелерге қол жеткізу бойынша қызметі сипатталады және талданады ма (іс-әрекет алгоритмі). Педагогикалық қызметте негізгі әдістерді, тәсілдерді, формаларды қолдану жүйелілігін ашу кезінде әдіскер мысалдарды, нақты педагогикалық жағдайларды, жаңашыл –мұғалімнің тәжірибесін жалпылау бойынша сапалы талдау жүргізу фактілерін сипаттауға назар аударады.

Педагог қызметіндегі алынған нәтижелерді талдау кестелер, диаграммалар, схемалар, суреттер түрінде ұсынылуы мүмкін. Ең бастысы, педагог нәтижелердің динамикасын көрсете алуы керек.

Белгілі бір кезеңдегі тәжірибенің нәтижелілігі (белгілі бір уақыт аралығында). Мұғалімнің тәжірибесін жалпылау бойынша педагогикалық қызметті талдау кезінде осы тәжірибені қолданып жүргендердің пікірі ескеріледі:

- оқытудың басқа әдістерімен салыстырғанда қандай артықшылықтары бар;

- тәжірибеде ненің арқасында жоғары нәтижеге қол жеткізіледі;

- бұл нәтижелер қаншалықты тұрақты.

Негізгі қорытындылар:

- жұмыстың нәтижелілігі қандай, ол педагогтар мен білім алушыларға не береді ;

- осы тәжірибені бұқаралық тәжірибеде қолдану мүмкіндіктері мен шарттары;

- тәжірибені сипаттау стилінің дәлдігі, қисындылығы.

Сипатталған жұмыс тәжірибесінің қосымшасына, әсіресе авторлық бағдарламаларға, жобаларға, бейне-материалдарға, дидактикалық материалға, шығармашылық жұмыстарға, баспаларға , білім алушылардың оқу жетістіктері туралы деректерге ерекше назар аударылады. Портфолио мен презентацияларды бағалауда әдіскерлер мұғалімдердің табыс критерийларына сәйкестігін: педагогтың инновациялық технологияларды, оқытудың белсенді әдістер мен құралдарын қолдануын анықтайды.

Жұмыс тәжірибесін жинақтаған кезде әдебиеттерді іріктеу және қолдану мұғалімнің жоспарланып отырған мәселе бойынша толық ақпарат алу ниетін көрсетеді, бұл зерттеу көзі (тәжірибе тақырыбы) туралы білімді толықтыру мен тереңдетуге ықпал етеді.

Бұл зерттеу пәні туралы ғылыми шынайы ақпарат алудың жақсы мүмкіндігі. Мұғалім қосымша әдебиетті, дереккөздерді оқу және жұмыс істеу кезінде зерттелетін пән мен басқа да пәндік салалар арасындағы өзара байланысты зерттейді, бұл тиісінше оның білімін, зерттеу мәселесі туралы құзыреттілігін кеңейтуге, неғұрлым егжей-тегжейлі зерттеуге ерекше назар аудару қажет аспектілерді анықтауға ықпал етеді.

Әдебиеттерді, деректерді іздеу, жүйелеу педагогқа өзінің кәсіби қызметінің тәжірибесін жинақтау бойынша орындалатын жұмыстың сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Тәжірибені қорғауға дайындық бойынша өткізілген іс-шараларды талдау(Кесте 2.2)

Іс-шаралар	Кім зерттеді және көмектесті	Мұғалімнің пікірі	Іске асыру мерзімі
Сабақтар			
Сабақтан тыс шаралар			
Қажетті әдебиеттерді таңдау			
Диагностика			
Кеңестер			
Құжаттарды және тәжірибе материалын дайындау			

Кесте 2.2. Тәжірибені ұсыну және енгізу

Енгізу кезеңдері

Ұйымдастыру-дайындық кезеңі

- бастамашыл топтың болуы

- тәжірибені енгізу үшін қажетті құжаттарды дайындау (жоспарлар, енгізу жадынамалары, ұсыныстар..)

Ақпараттық-таныстыру кезеңі:

- тәжірибе мазмұнын зерделеу

- іс-шаралар жүйесі арқылы әріптестердің құжаттарының мазмұнымен танысу

- алдағы жұмыс жоспарын құру

Мерзімдерді және орындаушыларды анықтау

Атқарушы кезең

- тәжірибе енгізу және оны сабақтар, сыныптан тыс іс-шаралар арқылы апробациялау

Бақылау кезеңі:

Сабақтарға және басқа да іс-шараларға қатысу және алынған нәтижелерді талдау

Қорытынды кезең:

Қорытынды шығару, түзету

Өз тәжірибесін жалпылау

- нәтижелердің қойылған міндеттермен байланысы

Жоғарыда көрсетілген барлық ұсыныстарды сақтау озық педагогикалық тәжірибені қорытындылау және тарату үшін негіз болып табылады.

Тәжірибені жалпылау кезіндегі негізгі қателер:

- тәжірибе сипаттамасы жаңалыққа ие емес;

- жалпы сипаттағы пайымдаулар мен қорытындыларды баяндау;

- инновацияны ашудағы педагогтың іс-әрекет алгоритмі анық айқындалмаған және мақсаты анық айқындалмаған;

- талдау материалының болмауы немесе оның беткі сипаттамасы;
- қосымша жұмыс істеу қажет мәселелер, шешілмеген мәселелер ашылмайды.

Жалпылау кезеңі - осы тәжірибені оның жалпы, ерекше қасиеттерін талдау негізінде қолдануды анықтау. Озық тәжірибені зерттеу технологиясы 1-қосымшада берілген.

Педагогикалық тәжірибені жинақтау - бұл әрдайым зерттеу нәтижесінде алынған ақпаратты талдау және синтездеу; оны іріктеу, жіктеу; зерттелетін тәжірибедегі ерекшеліктер мен жаңалықтарды анықтау; сипаттама немесе ауызша хабарлама түрінде негізгі зерттеу нәтижелерін білдіру.

Осылайша, педагогикалық тәжірибені жалпылау мынадай іс-әрекеттерді қамтиды:

- педагогикалық тәжірибенің жетекші идеяларын талдау; осы тәжірибені шешетін қайшылықтарды анықтау, оның мүмкіндіктерін ашу;
- педагогикалық тәжірибе идеяларын қабылдауға және түсінуге психологиялық көңіл бөлу;
- педагогикалық тәжірибенің артықшылықтарын, оның қолданылу шектерін анықтау; тәжірибе шеңберінде шешілмеген мәселелерді түсіну;
- педагогикалық тәжірибені пайдалану кезінде жоғары нәтижелерге қол жеткізу мүмкіндігін қамтамасыз ететін жағдайларды бағалау;
- педагогикалық тәжірибені сипаттау тәсілін таңдау. Педагог пен әкімшіліктің тәжірибе жинақтау бойынша бірлескен қызметі

Зерттелетін тақырып/авторлық идея бойынша мұғалімнің қызметін қорытындылауды білім беру ұйымдарында оқу-әдістемелік (ғылыми-әдістемелік) жұмыс жөніндегі басшының орынбасары жүргізеді:

- озық педагогикалық тәжірибені зерделеу және жалпылау бойынша жұмысты ұйымдастыру;
- сараптамалық кеңестің отырысында озық педагогикалық тәжірибені жинақтау бойынша ұсыныстар енгізеді, мысалы Солтүстік Қазақстан облысы "Білім саласындағы әдістемелік жұмыс және ақпараттық технологиялар орталығы" КММ. Озық педагогикалық тәжірибе материалдары әдістемелік кеңестің отырысында қаралады, онда озық тәжірибені үздік практикалардың деректер банкіне енгізу туралы шешім қабылданады.

ОПТ жинақтау үшін педагог қызметкердің өтініші (қосымша), педагог туралы ақпарат (қосымша) негіз болып табылады .

Озық педагогикалық тәжірибені зерделеу және жалпылау рәсімін өткізу қорытындысы бойынша педагогке сертификат беріледі (Қосымша)

Озық педагогикалық тәжірибені тарату жөніндегі педагогикалық талдау оны жаппай тәжірибеге табысты енгізудің маңызды факторы болып табылады.

Мұғалімдердің іс-әрекетінде өзіндік талдауға, авторлық идеясының тұсаукесеріне көп көңіл бөлінеді. Өзінің кәсіби қызметінің тәжірибесін көпшілік алдында ұсыну, мысалы, пәндік комиссия(оқу-әдістемелік бірлестік), әдістемелік немесе педагогикалық кеңес отырысында жүргізіледі.

Алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені тарату бойынша іс-әрекетке педагогикалық талдау жүргізу кезінде мұғалім жоспар әзірлейді, оның негізінде дамудың жеке траекториясын, мақсатқа қол жеткізуге бағытталған әдістер мен тәсілдерді, құралдарды жетілдіруді – білім алушылардың білім сапасын, іскерлігін арттыруды, жеке тұлғаның адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруды көрсете отырып, өз идеясын сипаттайды.

Ақпараттық - коммуникациялық технологияларды қолдана отырып жеке материалды жүйелендіреді (*слайдтар, ашық сабақ немесе пән бойынша сабақтан тыс қызмет, тәжірибенің өзектілігін, маңыздылығын, тәжірибенің ғылыми негіздемесін ашатын сандық білім беру ресурсы(электрондық оқу – әдістемелік кешен)*) көрсету; тәжірибе технологиясын сипаттайды, теориялық және әдістеменің мазмұнын, нысандарын, әдістерін, осы жаңашылдық бойынша өз қызметінің тәсілдерін талдайды. Тәжірибені практикаға енгізуде табылған қайшылықтарды (қиындықтарды) , тәжірибенің ұзақтығын түсіндіруге көп көңіл бөледі.

Тәжірибені жинақтау, енгізу жайында жан жақты жазады. Тәжірибені толық ашуға мүмкіндік беретін жеке тақырыптардың әзірлемелерін, оқу – әдістемелік материалдарды, кестелерді, мақалаларды, білім алушылардың жұмысын және т. б. талдайды және жүйелейді. Осылайша, мұғалім тәжірибе жаңалығын (инновациялық маңыздылығын), кәсіби қызмет сапасының жаңа, неғұрлым жоғары деңгейіне шығу мақсатында оны бұқаралық тәжірибеде қолдану мүмкіндігін атап көрсетеді.

Дайындалған, мағыналы материал әдістемелік ұсынымдар, мақалалар, құралдар, кітапшалар, диссертациялар, ақпарат түрінде рәсімделеді.

Егер мектеп/аймақтық деңгейде үздік тәжірибелерді жалпылау кезінде толықтырулар, түзетулер енгізу туралы ұсыныстар болса, онда мұғалім қарастырылатын мәселені тереңдетуге ықпал ететін, авторлық стильді сақтай отырып толықтырулар мен өзгерістер енгізеді.

Нәтижесінде, педагогтар педагогикалық процесті ұйымдастыру бойынша өзінің кәсіби қызметін қайта қарап, оқу-тәрбие жұмысының тәжірибесіне озық тәжірибені енгізеді.

3. ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕНІ ЖИНАҚТАУ МЕН ТАРАТУДЫҢ МЕХАНИЗМІ

Педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату процесі тиімділігі нәтижелермен расталатын инновациялылық дәрежесін жинау, өңдеу, талдау, анықтау бойынша іс-әрекеттерді ұйымдастыруды қамтиды. Осының негізінде ең қызықты инновациялық тәжірибе анықталады.

Педагогикалық тәжірибені жинақтаудың маңызды мәнін П. В. Копнин былай атап көрсетеді: «Озық тәжірибені зерделеу және қорыту гносеологиялық қатынаста екі функцияны орындайды: 1) ол гипотетикалық сипаттағы бұрын ұсынылған теориялық құрылымдарды тексеру болып табылады және 2) жаңа үлкен теориялық жинақтаудың негізін құрайды».

Скаткин М.Н. мен Богданова О.С. былай деп санайды: «Мұғалімдер мен оқушылардың уақыты мен күш-жігерінің шығыны аз мөлшерде жұмсаған жағдайда, оң нәтижесін беріп, тәжірибе соғұрлым озық болып саналады. Бір пән бойынша жоғары білім деңгейіне басқа пәндер есебінен қол жеткізілетін озық тәжірибені санауға болмайды».

Ф.Ш.Терегуловтың пікірінше, тәжірибе жинақтаған кезде жаңашылдықты әрбір мұғалімнен үш деңгейдің бірінен табуға болады: теориялық идеялар мен ережелер; әдістемелік ұсынымдар мен қағидалар; жеке педагогикалық шеберлік, педагогикалық техника. М. Н. Скаткин мен О. С. Богданованың көзқарастарына тағы да назар аудара отырып, біз олардың «Педагогикалық зерттеулер әдістері» монографиясындағы ұстанымын көріп отырмыз: "Тек сол оқу тәжірибесін шын мәнінде тиімді деп санауға болады, ол оқушылардың жалпы дамуында айтарлықтай ілгерілеуді қамтамасыз етеді. Бұл көрсеткіш оқушылардың байқаушылық деңгейінің өсуін қызмет ете алады; талдай білу және синтездеу, абстрагирлеу және жалпылау, ал практикалық іс - әрекеттер саласында-дайындалуға жататын объектіге егжей-тегжейлі талдау жүргізе білу, қажетті жұмыс операцияларын бөлу, олардың дәйектілігін белгілеу; жұмыс барысында дайындама мен үлгіге сәйкес өз іс-әрекеттерін бақылау және өз іс-әрекетіне уақытында қажетті түзетулер енгізу».

Әрбір педагог өз бетінше, кейде әдіскермен ынтымақтастықта өзінің мүдделерін, қажеттіліктерін, қабілеттерін ескере отырып, өзінің кәсіби дамуының траекториясын қалыптастырады. Бұл туралы «педагог — модератор», «педагог — сарапшы», «педагог — зерттеуші», «педагог — шебер» біліктілік санатына аттестаттау сенімді куәландырады. Педагогтардың бірі жоғары санаттарға бірден үміткер болды, ал басқа бөлігі, тәжірибесі, жетістіктері бола тұра, сенімсіздік, кейде қорқыныш танытты.

Бірақ бұл ретте, педагогтардың бір бөлігі үшін де, басқа бөлігі үшін де кәсіби өсуді қамтамасыз ететін негізгі тетіктердің бірі психологиялық кедергілерді, кәсіби проблемаларды еңсеру арқылы тәжірибе алу болып табылады. Біліктілік санаты мен педагогикалық тәжірибенің өзара байланыс шарттын келесі түрде ұсынуға болады:

Біліктілік санаты	Педагогикалық тәжірибе
«Педагог - модератор»	Педагогикалық тәжірибе жаппай алмасуда
«Педагог-сарапшы»	Жаппай педагогикалық тәжірибе негізіндегі жеке тәжірибе
«Педагог - зерттеуші»	Оң педагогикалық тәжірибе (педагогикалық қызметті жетілдіру)
«Педагог-шебер»	Инновациялық педагогикалық тәжірибе

Кесте 3.1. Біліктілік санаты мен педагогикалық тәжірибенің өзара байланысы

Осылайша, біз педагогикалық тәжірибені объективті дамыту негізінде біліктілік санаттармен расталатын кәсіби өсу үрдісін байқаймыз. Сонымен қатар, практика психологиялық, сондай-ақ жеке — кәсіби-қорқыныш/сенімсіздік немесе кәсіби құзыреттіліктің құрамдас бөлігі ретінде өз тәжірибесімен жұмыс істей білудің болмауы проблемасы бар екенін көрсетеді.

Сонымен, қандай тәжірибені жинақтау мен таратуға болады?

Біріншіден, тәжірибе педагог қызметінің тиімділігін көрсетуі тиіс. Бұл білім сапасының жоғары деңгейі, әр түрлі конкурстарға/фестивальдарға қатысудың нәтижелілігі, жұмыстың оңтайлы жүйесінің болуы, білім алушылардың құзыреттілігін арттыру және т. б. болуы мүмкін. Бұл ретте нәтижелер міндетті түрде тұрақты болуы тиіс.

Екіншіден, тәжірибе қоғамның, білім берудің, мектептің қазіргі заманғы даму үрдістерін көрсетуі, өзекті болуы және даму болашағы болуы тиіс.

Үшіншіден, тәжірибе инновациялық сипатқа ие болуы тиіс.

Төртіншіден, тәжірибе репрезентативті болуы тиіс, яғни уақыт бойынша жеткілікті тексерілуін; нақты педагогтың жұмысында да, басқа педагогтардың немесе жалпы білім беру ұйымының қызметінде да оң нәтижелердің болуын растау.

Бесіншіден, тәжірибе психологиялық-педагогикалық ғылымның заманауи жетістіктеріне сәйкес келуі тиіс.

Осылайша, инновациялық-оң тәжірибенің дәстүрлі классикалық, жаппай пайдаланылатын ерекшеліктерінен айырмашылығын көру маңызды. Сонымен қатар, профессор М.Н.Скаткиннің көзқарасына назар аудармау мүмкін емес: Мұғалімнің тәжірибесінде жаңашылдық, өзектілік болмауы мүмкін, бірақ, ғылыммен белгіленген принциптер мен әдістерді табысты

қолдануға негізделген тәжірибе педагогикалық шеберлікті игермеген мұғалімдер үшін жақсы үлгі болып табылады».

Білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде педагогтардың, соның ішінде әдіскерлердің іс- әрекеттеріндегі «қайта құру», жаңашылдығы, креативтілігі, ұтқырлығы аса сұранысқа ие.

Әдістемелік кабинеттерге (орталықтар) бар тәжірибе тақырыптары мен озық тәжірибелерді әрі қарай бөлісу мен оларды тарату механизмдерді жетілдіруі қажет.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату - әдістемелік жұмыстың маңызды құрамдас бөлігі. Педагогикалық тәжірибені табысты енгізуге педагогтарды жаңа тәжірибемен ой елегінен қызықты өткізуге, оларды меңгеруге кәсіби-шығармашылық дайындығын қалыптастыруға ықпал етеді. Педагог өзі үшін пайдалы және мүмкін болатын, шығармашылықпен қайта өңдеп, өзінің жеке тәжірибесімен ұштастыруы қажет.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату механизмдері қандай?

Ғылыми-педагогикалық дереккөздерді талдау келесі бөліністі қалыптастыруға мүмкіндік береді: механизм — бұл үдерісті қамтамасыз ететін формалар, әдістер мен ресурстар жиынтығы (бұл жағдайда — педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату процесі).

Дәстүрлі түрде ғылыми-педагогикалық әдебиетте келесі механизмдер ашылады:

- педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату түрлері, әдістері, техникасы;

- педагогикалық тәжірибемен алмасуы және тарату ресурстары.

Олардың әрқайсысын қарастырайық.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату түрлері, әдістері, техникасы

Форма - мақсатты, нақты ұйымдастырылған, мазмұнды және әдістемелік жағынан жабдықталған танымдық және тәрбиелік қарым-қатынас жүйесі, мұғалім мен оқушылардың өзара әрекеттесуі мен қатынасы. Форма мазмұнды, оқыту құралдары мен әдістерін мақсатты ұйымдастырудың бірлігі ретінде іске асырылады.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату аспектісінде "**форма**" ұғымын педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату құралдары мен әдістерінің мақсатты, ұйымдасқан, мазмұнды және әдістемелік толы жүйесі ретінде қарастырамыз.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату нысандары мынадай болуы мүмкін:

1. Біліктілікті арттыру авторлық курстары
2. Авторлық зертхана
3. Авторлық жоба
4. Авторлық семинар/вебинар
5. Брифинг
6. Монография басып шығару
7. Интернет-сайт
8. Жұмыс тәжірибесінен алынған материалдарды *YouTube* арнасына орналастыру
9. Үздік тәжірибе картотекасы/бейнеотекасы
10. Клубтық кәсіби қоғамдастық, желілік қоғамдастық
11. «Үздік педагог»байқауы
12. Коучинг
13. Дөңгелек үстел "Инновациялық тәжірибе»
14. Мастер-класс
15. Шығармашылық мұғалімдердің әдістемелік марафоны
16. Әдістемелік кеңестер, бірлестіктер, кафедралар
17. Әдістемелік қабылдау
18. Әдістемелік үздік тәжірибе форумы
19. Тәлімгерлік (менторлық)
20. Педагогикалық жетістіктер көрінісі
21. Педагогикалық көрме
22. Педагогикалық «Гайд-Парк»
23. Үздік тәжірибелерді тарату бойынша педагогикалық десант
24. Педагогикалық клуб
25. Педагогикалық шеберхана,мастер-класс
26. «Табысты мұғалім» педагогикалық салоны
27. Педагогикалық тәжірибе портфолиосы
28. Практикум
29. Пресс-конференция
30. Педагогикалық тәжірибе бойынша кәсіби тур
31. Мақалаларды жариялау
32. Әдістемелік құралдар, әдістемелік ұсынымдар,сандық білім беру ресурстарын құру
33. Стендтік баяндама
34. Педагогтардың шығармашылық есебі
35. Ғылыми-практикалық конференцияларға, педагогикалық оқуларына

қатысу

36. Инновациялық тәжірибе фестивалі

37. Кәсіптік өсу мектебі

38. Сараптамалық кеңес.

Мысал үшін педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың бірнеше түрін қарастырайық.

Коучинг - бұл нәтижеге қол жеткізуге бағытталған тәжірибе ұсынатын педагог пен әріптестердің/коучинг қатысушыларының өзара әрекеттесуі болатын консалтингтік көмек.

Мастер-класс - бұл педагогикалық тәжірибені ұсыну нысаны, онда өз тәжірибесін беруге және оларды әріптестерінің практикалық қызметінде қолдануға баса назар аударылады. Осы форманың ерекшелігі - қатысушылардың тәжірибені игеру үрдісіне барынша толық қосылуын қамтамасыз ететін оқытудың белсенді әдістерінің кең жиынтығын пайдалана отырып, алдына қойылған міндеті мен тапсырманың үйлесімі болып табылады. Тапсырмаларды орындау мен іс-әрекетінде қолдану барысында берілген ақпаратқа шоғылануы нәтижесіндегі тиімділігімен қамтамасыз етіледі.

Мастер-класс педагогқа өзін-өзі көрсету және өзін-өзі жетілдіру мүмкіндігін береді. Педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың осы түрі:

- қатысушы педагогтардың мотивациясы мен кәсіби қажеттіліктерін;
- педагог-қатысушылардың кәсіби қызығушылығын ынталандыруын;
- мастер-класқа қатысушы әрбір педагогқа жеке көзқарасты жүзеге асыруды ықпал етеді.

Мастер-класс өткізу әдістемесінің құрылымдық және мазмұнды қатаң регламенттеуі жоқ. Ол өзінің көпшілігінде оның жетекші педагогының түйсігіне, сондай-ақ педагог-қатысушылардың тәжірибесін қабылдауға көңіл-күйіне негізделеді.

Әдістемелік форум - практикалық инновациялық тәжірибемен алмасу және оны енгізу жолдарын анықтау үшін шығармашылық педагогтардың, ғалымдардың кездесуі.

Педагогикалық «Гайд-Парк» - шығармашыл педагог инновациялық идеяларды талқылау үшін ұсына алатын пікірталас алаңы. Осы нысанның ғылыми-практикалық конференциялардан, әдістемелік семинарлардан өзгешелігі білім беру процесінің барлық қатысушыларының (ата-аналар, серіктестер, қоғам өкілдері және т.б.) педагогикалық тәжірибесін талқылауға қатысу мүмкіндігі, сондай-ақ педагогтардың екі санатының: тәжірибелі педагогтар мен бастаушы болуы ерекшелігі.

Педагогикалық клуб - бұл педагог - пікірлестер үшін арналған

коммуникативті алаңның форматы.

Педагогикалық клуб әр түрлі форматтарда ұйымдастырылуы мүмкін: дәстүрлі күндізгі, вир, қашықтықтан. Сабақтар тренингтер, интерактивті дәрістер, күрделі мәселелерді талқылау, онлайн-кездесулер, чат-семинарлар, вебинарлар арқылы өткізілуі мүмкін.

Педагогикалық салон - шығармашылық педагог - пікірлестерді біріктіруге, сондай-ақ педагогтардың өзін-өзі жүзеге асыруына, олардың кәсіби құзыреттіліктерін дамытуға ықпал ететін қоғамдық-педагогикалық өзара іс-қимыл түрі. Осы педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың негізгі функциялары: аксеологиялық, гносеологиялық, креативті, коммуникативтік. Педагогикалық салонның жаңашылдығы бар тәжірибені дамыту, өзін-өзі дамыту, педагогикалық қоғамдастықтағы ынтымақтастық перспективаларын қалыптастыру, жеке жұмыс стилін құру болып табылады.

Портфолио - бұл педагогикалық тәжірибені жалпылау нысаны, оның ерекшелігі жүйелендіру, педагогтың педагогикалық зерттеулерінің дамуын бейнелейтін тәжірибе туралы логикалық құрылған ақпарат болып табылады. «Портфолио» нысаны мұғалімнің өздігінен білім алу тақырыбы бойынша жұмысын, оның қызметінің сипатын бағалауға, педагогтың шығармашылық және кәсіби өсуін қадағалауға мүмкіндік береді, рефлексия (өзін-өзі бағалау) дағдысын көрсетеді.

Практикум - бұл тәжірибені меңгеру барысында өз бетінше практикалық жұмыстарды орындауды қарастыратын оқытуды ұйымдастыру түрі. Практикумның ерекшелігі-қатысушылардың үлкен дербестігі. Практикумның түрлері:

- орнату
- иллюстрациялық
- жаттығатын
- зерттеушілік
- шығармашылық
- жалпылама

Педагогикалық тәжірибе бойынша кәсіби тур - педагогикалық тәжірибенің әртүрлі микро-тақырыптары бойынша әріптестермен тәжірибе жинақтаған педагогтың семинарлары/шығармашылық кездесулерінің сериясы.

Мақала - шағын өлшемді ғылыми немесе публицистикалық шығарма.(Ожегов С. И., «Орыс тілінің түсіндірме сөздігі»). Мақалалардың түрлері:

- Ғылыми мақала-бұл семинар жинағында, ғылыми-практикалық конференцияда, педагогикалық басылымда жарияланған педагогикалық зерттеудің ең маңызды нәтижелерінің ғылыми немесе ғылыми-

публицистикалық баяндалуы. Мақаланың бұл түрі педагогтардың диссертациялық, эксперименттік, ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін көрсетеді.

- Ғылыми-әдістемелік мақала-өзекті педагогикалық проблеманы жариялау, оны шешу жолдарын ұсыну бойынша мақала.«Ғылыми-әдістемелік мақаланың авторы мәселені әзірлеу деңгейінде құзыреттілікті, оның осы кезеңдегі өзектілігін және шешім нәтижелерінің қажеттілігін көрсетуі тиіс" [Ғылыми-әдістемелік мақаланы қалай жазу керек / Электрондық ресурс. Кіру режимі:<http://imc-belovo.ucoz.ru/zitata/info/express/k>. Қол жеткізу күні: 07.07.2018.].Ғылыми-әдістемелік сипаттағы мақалалар әдетте педагогтердің эксперименталды, инновациялық, зерттеу жұмыстарының нәтижелерін көрсетеді.

- Әдістемелік мақала-педагогиканың, әдістемелердің аспектілері мен мәселелерін ашатын практикалық-бағытталған бағыттың мақаласы.

Әдістемелік мазмұндағы мақала тәжірибеде қолданылатын формаларды, әдістерді, тәсілдерді жариялаумен нақты сипатқа ие, сондай-ақ педагогтарға арналған ұсынымдарды қамтуы мүмкін. Әдістемелік мақала оқу, ұйымдастыру, ақпараттық, дидактикалық мазмұнды қамтуы мүмкін. Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату үшін әдістемелік мақала тиімді форманың бірі болуы мүмкін. Әдістемелік мақала жазғанда педагогқа білім беруді дамытудың осы кезеңінде қызығушылық тудыратын өз тәжірибесінің инновациялық идеяларын көрсету маңызды. Әдістемелік мақаланың сапасы үшін өз стилін пайдалану қажет.

Стендтік баяндама - бұл үлкен қағаз плакат (постер) түрінде ресімделген педагогикалық тәжірибенің негізгі идеялары мен нәтижелері. Стендтік баяндама - педагогикалық тәжірибенің инновациялық идеяларының постерлік презентациясы, соның арқасында қысқа уақыт ішінде педагогикалық тәжірибенің негізгі бағыттарын, мәнін жеткізуге болады. Стендтік баяндаманы педагогикалық тәжірибенің визит карточкасымен қарауға болады.

Осы педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың оң түрін пайдалану:

- стендтік баяндаманы зерттеу постерлік сессия барысында болуы мүмкін;
- педагогта әріптес-пікірлестермен тікелей қарым-қатынас жасау мүмкіндігінің болуы;
- педагогтың ең аз толқуы болып табылады.

Бұл ретте стендтік баяндаманың кемшіліктері деп:

- постерлік сессия барысында стендтің жанында үздіксіз болуын;
- стендтің жанында тұрақты болуына байланысты әріптестерінің

тәжірибесімен танысудың мүмкін еместігін;

- әріптестердің мүдделілігі үшін үлкен күш-жігердің болуын атауға болады.

Педагогикалық тәжірибені жинақтаудың көп қырлы процесін әдістемелік қолдау ретінде педагогикалық техника қызмет етеді.

Педагогикалық техника – бұл педагогикалық тәжірибені тарату және жалпылау әдістерін практикада тиімді қолдану үшін педагогқа қажетті білім, білік, дағды кешені.

А. Гин, ТРИЗ шебері, педагог, «ТРИЗ-профи» инновацияларға жәрдемдесетін автономды коммерциялық емес ұйымның Бас директоры (Мәскеу қ) педагогикалық техниканың келесі қағидаларын анықтайды:

- таңдау еркіндігінің қағидаты;

- ашықтық қағидаты,

- қызмет қағидаты,

- кері байланыс қағидаты,

- идеалдылық қағидаты [Гин.А.А. Педагогикалық техника тәсілдері/ «Вита» баспасы. – М. – 2004. – 82 б. 6.б.]

Мысалы, Қостанай қ. № 2 мектеп-лицейінде әдістемелік бағыт сияқты техника әзірленіп, белсенді енгізілуде. Бұл техника инновациялық тәжірибені сипаттау үшін де, оны одан әрі тарату үшін де маңызды. Офлайн және онлайн режимде пайдалануы мүмкін. Осы техниканы пайдалану жөніндегі әдістемелік ұсынымдар қосымшада берілген.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату әдістеріне жүгінеміз.

Әдіс – бұл білім алушы мен үйренушілердің өзара әрекеттесуі оның мақсаты - білім беру мазмұнында, сондай-ақ жеке тұлғаны әлеуметтендіру мен даралылықты дамыту мақсаттарында іске асырылған, қоғамның жинақталған әлеуметтік тәжірибені меңгеруін қамтамасыз ету болып табылады. Оқыту үдерісі білім алушылардың оқу кезінде нақты оқу мүмкіндіктерімен келісілген.

Әдіс-бұл оқушының практикалық және танымдық іс-әрекетін белгілі бір құралдар арқылы ұйымдастыратын, мұғалімнің жүйелі және реттелген іс-әрекеттерінің жүйесін білдіретін оқыту мақсатына жетудің тәсілі.

Әдіс-оқу үрдісінің кешенді міндеттерін шешуге бағытталған, мұғалім мен оқушылардың өзара байланысты реттелген қызметінің тәсілі.

Бұл ұғымды педагогикалық тәжірибе призмасы арқылы қарастыра отырып, «әдіс» педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату бойынша реттелген өзара байланысты іс-әрекет тәсілі деп есептеуге болады.

Ю. З. Кушнердің «Педагогикалық зерттеудің методологиясы мен әдістері» атты оқу-әдістемелік құралында «педагогикалық тәжірибені зерттеу және жалпылау» ұғымын әдіс ретінде қарастырады, оның мәні «біріншіден, ол

оқытуды, тәрбиелеуді, дамытуды және білімді табысты жүзеге асыратын үздік мектептер мен мұғалімдердің жұмыс тәжірибесінің жетекші (стратегиялық) идеяларын зерделеуге және теориялық пайымдауға негізделген; екіншіден, ол ең өзекті ғылыми мәселелерді анықтауға мүмкіндік береді; үшіншіден, ол педагогикалық үдерістің сыртқы заңдылықтарын анықтау үшін ғана емес, сонымен қатар жасырын (ішкі) педагогикалық заңдылықтарды түсінуге жақындауға мүмкіндік алу үшін теориялық-әдіснамалық база жасайды; төртіншіден, ол педагогикалық жаңашылдықты, яғни, өзіндік, бірегей педагогикалық олжаларды қамтитын тәжірибені зерделеуге мүмкіндік береді».

Педагогикалық практикада дәстүрлі түрде кешенді педагогикалық тәжірибені зерделеу мен жинақтаудың зерттеу әдістері қолданылады (зерттеу әдістері мен қорыту әдістеріне бөлінбейді):

1. Зерттеу объектісін анықтау:

- диагностикалық бақылау бағдарламасының көмегімен педагог қызметін бағалау;

- тұрақты оң нәтиже алатын педагогтарды анықтау;
- педагог қызметі туралы ақпарат жинау;
- жоғары нәтиже алуға ықпал ететін факторларды анықтау;
- зерттеу объектілерін анықтау.

2. Зерттеу мақсатын қою:

- шығармашыл педагогты шешуге бағытталған елеулі қарама-қайшылықты анықтау;

- мәселені тұжырымдау;
- тәжірибені теориялық негіздеу;
- тәжірибенің мәні мен негізгі идеялары туралы гипотезаны анықтау;
- зерттеу мақсатын тұжырымдау.

3. Зерттелетін тәжірибе туралы ақпарат жинау:

- ақпаратты жинау және өңдеу әдістерін іріктеу;

- оқытылған мәселе бойынша күнделікті өмірде және сабақта педагог пен балалардың қызметін бақылау бағдарламасын құру;

- тәжірибе туралы ақпаратты жинау әдістерін жүзеге асыру.

4. Жиналған ақпаратқа педагогикалық талдау:

- зерделенетін тәжірибені тәжірибенің негізгі идеяларына сәйкес бөлімдерге бөлу;

- критериялар негізінде тәжірибе идеяларын бағалау;
- мәлімделген мәселе мен тәжірибе идеясы арасындағы себеп-салдарлық

байланыстарды анықтау;

- тұтас педагогикалық жүйедегі тәжірибе рөлін анықтау.

5. Тәжірибе жинақтау:

- талдау негізінде алынған деректерді жүйелеу және синтездеу;
- тәжірибенің мәні мен жетекші идеясын қалыптастыру;
- педагог қызметіндегі тәжірибе мен проблемалар дамыған жағдайларды ашу;
- тәжірибені қолданудың "шекарасын" анықтау және оның басқа педагогтар үшін практикалық маңыздылығы;
- талаптарға сәйкес тәжірибені сипаттау. (http://www.ohansk-mmcit.narod.ru/4/46/peredov_ped_opit.htm)

Бақылау тікелей (жұмыста бақылау) және жанама болуы мүмкін. (оқу әдістемелік құжаттамамен және жұмыс материалдармен танысу).

Бақылау объектілері: білім алушылардың қызметі, тәжірибесін жинақтайтын педагог қызметі, жоспарланған жұмысты орындау сапасы, белгілі бір құзыреттердің қалыптасуы; білім беру үрдісін дидактикалық қамтамасыз ету, оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру сапасы, оқыту құралдары). Бақылау әдісі объективтілік пен негізділік болған жағдайда тиімді болады.

Әңгіме әдіс ретінде педагог және білім алушылармен тікелей қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді. Әңгімелесу, бақылау сияқты, оқу-тәрбие үдерісі жағдайында өткізіледі. Жауаптар ауызша және жазбаша түрде берілуі мүмкін. Әңгімелесу нәтижелері міндетті түрде ұғынуға және талдауға жатады.

Сауалнама - идеяларды анықтауға, педагогтың өз тәжірибесін түсінуіне, әріптестеріне жинақталған тәжірибенің құндылығына көмектесетін әдіс. Сауалнама әдісі үдеріске қатысушылардың көп санын зерттеуге және олар туралы ақпарат алуға мүмкіндік береді.

Құжаттаманы зерделеу - педагог қызметінің көрінісі мен жүйесін анықтауға мүмкіндік беретін әдіс.

Эксперимент әдіс ретінде педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың мақсатқа лайықтылығына көз жеткізудің басқа тәсілдері жоқ жағдайларда жүргізіледі. Педагогикалық тәжірибені жинақтайтын адамның міндеті, осы бағытта жұмыс істейтін, басқа педагогтардың идеяларын алу және оларды қолдану үшін ғана емес. Педагог өзінің білім беру ұйымының, сыныптың ерекшеліктерін ескере отырып, өзіндік тәжірибе жасауы, тәжірибені жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеуі, яғни педагогикалық тәжірибені басқаруы қажет.

Нақты материалды өңдеу идеяларды, фактілерді, көрсеткіштерді талдау, жинақтау, белгілі бір өзара байланысты орнату арқылы жүзеге асырылады.

Сонымен қатар педагогикалық тәжірибені тарату әдістерінің жіктелуі қолданылады:

- ауызша әдістер (әдістемелік кеңестерде, әдістемелік бірлестіктің немесе кафедраның отырыстарында баяндамалар жасау, семинарларда, ғылыми-практикалық конференцияларда сөз сөйлеу және т. б.);

- көрнекі әдістер (педагогикалық экспозициялар, презентациялар, біліктілікті арттыру курстарында түсінік беру және т. б.);

- жазбаша әдістер (мақалаларды жариялау, сұхбат, әдістемелік құралдар, ұсыныстар, оқу-әдістемелік кешендер және т.б.).
(http://ogk.edu.ru/sites/all/files/metodicheskie_rekomendacii_po_oboshcheniyu_pedagogicheskogo_opyta.pdf)

Педагогикалық тәжірибені тарату тәжірибесінде келесі әдістер қолданылады:

1. Баддинг
2. Борт журналы
3. Денотатты бағандар
4. Педагогикалық тәжірибе сипаттамасы
5. Панорама - көрінісі
6. Әңгіме

Оларды толығырақ ұсынамыз.

Баддинг (ағылш. – budding, buddy system. Buddy-дос) - педагогтарға ақпарат беруге, кері байланыс орнатуға негізделген оқыту әдісі, ол мақсатқа жетуде және таратылатын педагогикалық тәжірибе бойынша кәсіби дағдыларды алуда қолдауды білдіреді. Бұл әдіс әріптесі - педагог тек педагогикалық тәжірибе туралы ақпаратты оқып қана қоймай, сонымен қатар өз тәжірибесін тарататын педагогты бақылау барысында өзі оқып, тәжірибе идеяларын есіне алады және өзін-өзі бақылауды жүзеге асырады.

Борттық журнал – сұрақтарға жауап беруді қарастыратын педагогикалық тәжірибені зерттеу әдісі: осы тақырып бойынша маған не мәлім? мен не білдім? Педагогтің өз жауаптары борт журналында тіркеледі, онда сол жақ бөлігінде бірінші сұраққа жауаптар, ал оң жақ бөлігінде екінші сұраққа жауаптар болады.

Денотатты бағандар - [лат. denoto-белгілеу грекше. — жазу] - негізгі идеяның маңызды белгілерінің тәжірибесінен ажырату әдісі. Бұл әдісті қолдану кезінде негізгі ұғымды және оның маңызды белгісін байланыстыратын етістіктің дәл таңдауын анықтау маңызды (мақсатын білдіретін етістіктер — бағыттау, болжау, келтіру, беру және т. б.; нәтижеге жету процесін білдіретін етістіктер — жету, жүзеге асыру; нәтижеге жету алғышарттарын білдіретін етістіктер — құру, сүйену, негізделу, тіректелу; етістіктер - түсініктің мәнін анықтауға шығатын байланыстырғыштар).

Педагогикалық тәжірибенің сипаттамасы - тәжірибені терең талдауға

негізделген, жұмыс жүйесін, оның кезеңдері мен даму жолдарын жан-жақты ашатын әдіс. Педагогикалық тәжірибені сипаттау нормасы жоқ. Алайда, мазмұнға педагогикалық тәжірибенің жаңашылдығы мен мәнін, оның тиімділігін растауды, авторлық идеяларды енгізген жөн. Педагогикалық тәжірибенің сипаттамасы практикалық сипатта болуы тиіс. Құрылым дәстүрлі түрде болуы мүмкін: кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдер. Олардың мазмұнын келесі бөлімдерді қамтиды:

- Кіріспе - педагог — тәжірибенің авторы, педагогикалық тәжірибенің өзектілігі, қолданылатын теориялық тәсілдер мен негіздемелер, педагогикалық тәжірибенің практикалық маңыздылығы ұстанатын, педагогикалық тәжірибені жинақтау мақсатын, міндеттерін қамтиды.

- Негізгі бөлім: тәжірибенің инновациялық педагогикалық идеялары, педагогикалық практиканың құрылымдық және жүйелік компоненттері, кезеңдер мен проблемалар, оларды жеңу жолдары. Қызығушылықты жалпыланған педагогикалық тәжірибе тарихы, әсерлер мен қорытындылардың ұзақ мерзімділігі елестету мүмкін.

Осы тәжірибенің нәтижелілігін көрсету, оның тиімділік өлшемдері мен көрсеткіштерін анықтау, педагогикалық практикалық қызметке оң әсер етудің айқын көрнекілігін көрсету нысандарын таңдау керек. Сипаттаманың құндылығы педагогтың авторлық ұстанымын белгілеу болып табылады.

- Қорытынды бөлімде педагогикалық тәжірибенің қолдану аспектілері мен тиімділік шарттары, идеяны және автордың практикалық іс-әрекетін енгізу ауқымдылығы, оны басқа педагогтардың тарату және енгізу мысалдары, әріптестердің немесе әдіскерлердің сыртқы бағалары болуы тиіс.

- Қосымшаларда иллюстрациялар, әдістемелік әзірлемелер, автордың дидактикалық материалдары (немесе олардың шолуы), автордың жарияланымдарының тізімі, қолданылатын әдеби және ақпараттық дереккөздердің тізімі (мәтінде сілтеме болуы тиіс) және басқалар болуы мүмкін.

Понарама - көрінісі - педагогтар ретімен көрсететін бір инновациялық идеяны жүзеге асырудың әр түрлі тәсілдерін модельдеу әдісі.

Әңгіме-әдістемелік кеңестің, әдістемелік бірлестіктердің/кафедралардың, семинарлардың, конференциялардың, жеке немесе топтық кеңестердің отырыстарында және т.б. сөз сөйлеуде қолданылатын әдіс, онда педагогтің өзі тәжірибені мысал келтіре отырып, қолдану барысында әріптестерде туындауы болуы мүмкін мәселелерді белгілеп, педагогикалық тәжірибемен тікелей бөліседі.

Педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату тетігінің келесі құрамдас бөлігі - педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату ресурстары.

Википедия Веб-сайты «ресурс» түсінігіне келесі анықтама береді-бұл «мақсатты түрде пайдаланылатын барлық нәрсе, соның ішінде бұл адамның немесе адамдардың мақсатты қызметінде пайдаланылатын барлық нәрсе және қызметтің өзі болуы мүмкін».

Ресурс-белгілі бір түрлендірулердің көмегімен қалаған нәтижені алуға мүмкіндік беретін құрал.[Судариков Д.В. Кадр ресурсы білім сапасын қамтамасыз етудің жетекші факторы ретінде// жеке тұлға, отбасы және қоғам: педагогика және психология мәселелері: матер. III халықаралық. ғыл.-практ. конф. № 3. – Новосибирск: СибАК, 2010.]

Біздің әдістемелік ұсынымдарымыздың шеңберінде біз тәжірибені жинақтау және тарату бойынша педагог қызметіндегі құралдар ретінде ресурстарды қарастыра аламыз.

Педагог өзінің жеке жұмыс тәжірибесінде қандай ресурстарды пайдалана алады?

Ақпараттық ресурстар	<p>Жинақталатын педагогикалық тәжірибе мәселелері бойынша шынайы ақпарат алу үшін ұйымдастырылған деректер жиынтығы. Ақпараттық ресурстар қандай да бір ақпаратты қамтиды:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Деректер базасы Презентация (оқу материалдарын көрсету) Электрондық журнал / газет Мультимедиялық өнімдер - Бағдарламалық өнімдер Оқытудың әр түрлі технологияларын қолдауды қамтамасыз ететін бағдарламалық құралдар Жүйелік бағдарламаны қамтамасыз ету Қолданбалы бағдарламалар (бейнесабаққа, электрондық құралдарға, виртуалды конструкторға, білім беру веб-квесттеріне және т. б. арналған бағдарлама) Электронды оқулық Электрондық оқыту жүйесі Білімді бақылаудың электрондық жүйесі Электрондық тренажер және т. б.
----------------------	--

	<p>Ақпараттық сайттар және интернеттің іздеу жүйелері, оның ішінде - білім беру қолданулары үшін мамандандырылған Білім беру интернет-платформалар Күнделік.kz, Bilimlend, opik.kz, Дарын ондайн және т. б.</p> <p>Ақпараттық ресурстар қағаз тасығыштарда да болуы мүмкін: кітаптар, энциклопедиялар, дидактикалық материалдар және т. б.</p>
<p>Ұйымдастыру ресурстары</p>	<p>Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату қағидасын ұйымдастыру үшін пайдаланылатын ресурстар:</p> <ul style="list-style-type: none"> -педагогтың тәжірибені жалпылау және тарату бойынша іс-әрекеттер бағдарламасын анықтауы; -әдіскерлердің, білім беру ұйымының әкімшіліктерінің, бағдарламамен жұмыс істейтін әріптестердің ұсыныстары; -кеңес беру, өз тәжірибесін жинақтайтын педагогтарға қолдау көрсету.
<p>Мотивациялық ресурстар</p>	<p>Мотивациялық ресурстар сыртқы және ішкі болып жіктеледі.</p> <p>Сыртқы мотивация әріптестерге, әдіскерлерге, әлеуметтік серіктестерге, жұртшылыққа байланысты. Әріптестерді педагогикалық тәжірибені қорыту және тарату процесіне тарту, оны тану, педагогты әдістемелік қолдау және сүйемелдеу, білім беру ұйымы әкімшілігінің барлық деңгейдегі педагогикалық тәжірибені таратуға ұмтылысы мен қызығушылығы педагогке өз тәжірибесімен жұмыс істеуге сапалы дайындыққа мүмкіндік береді және одан әрі дамытуға ынталандырады.</p> <p>Ішкі мотивациялық ресурстарға ықылас</p>

	<p>пен психологиялық қондырғы, педагогтың өзінің табыстылығына, кәсіби ізденіске, ғылымның жаңа жетістіктеріне деген қызығушылыққа, "терең перспективалы көзқарас" [Трейси Б. Барынша қол жеткізу: сіздің жасырын күштеріңізді оятатын және табысқа жетуге көмектесетін стратегиялар мен дағдылар жатады [Мәтін] / Брайан Трейси; ағылш. Д. Белецкий. - 4-ші басылым., стер. - М.: СмартБук, 2011. - 315 б. [49б.]]. Сонымен қатар, ішкі мотивациялық ресурс өз тәжірибесінің тұжырымдамасын түсіну, өзінің педагогикалық дамуына бағыттылық, өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі тану, креативтілік, шоғырлану қабілеті болып табылады.</p>
Кадрлық ресурстар	<p>Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату процесіндегі кадрлық ресурстар - бұл білім беру ұйымы педагогтарының кәсіби біріктірілген құзыреттілігі, дағдылары, арнайы білімі, яғни педагогтардың жиынтығы, олардың алға қойылған мақсаттарға жету үшін қабілеті мен мүмкіндіктері. Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату процесіне командада жұмыс істей алатын терең кәсіби, психологиялық-педагогикалық, пәндік білімі, зерттеу құзыреттілігі, жобалау-талдау дағдылары бар педагогтарды тарту қажет.</p>
Ғылыми-әдістемелік ресурстар	<p>Педагогикалық тәжірибені іске асыруға қатысушылар арасындағы ақпараттық өзара іс-қимылды іске асыруға бағытталған ғылыми-педагогикалық, оқу-әдістемелік, нұсқаулық-ұйымдастыру</p>

	<p>материалдарының жиынтығы. Ресурстардың осы тобы: ғылыми жетістіктер, тәжірибе тақырыбы бойынша жарияланымдар, журналдар әдістемелік әзірлемелер, тұжырымдамалар ғылыми-әдістемелік сайттар және т.б. қамтуы мүмкін.</p>
Материалдық-техникалық ресурстар	<p>Материалдық-техникалық ресурстарға компьютерлік техника, бейне және аудиоматериалдар, көпфункционалды құрылғы, бейнекамера және т. б. жатады.</p>

Ғылыми дереккөздерді зерттеу , педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату процесінің негізінде келесі тетіктер жататынын куәландырады:

- семиотикалық - ақпаратты беру және сақтайтын маңызды жүйелер арқылы педагогикалық тәжірибені тарату;

- имитациялық — тәжірибе авторларының және мүдделі педагогтердің қызмет үлгісін көзбен көрсету арқылы білім беру процесіне қатысушылар тобының қатысуымен педагогикалық тәжірибені тарату;

- интерактивті — жаңа білім алуға бағытталған педагог-автордың әріптестермен белсенді қарым-қатынасы бар педагогикалық тәжірибені тарату.

Семиотикалық механизм:

- республикалық, облыстық, аудандық/қалалық деңгейдегі деректер базасында педагогикалық тәжірибені орналастыру;

- Интернет желісінде педагогикалық тәжірибені орналастыру (жеке сайттар, педагогикалық интернет-порталдар)

- семинарларда, ғылыми-практикалық конференцияларда, форумдарда, педагогикалық оқуларда және т. б. педагогикалық тәжірибені жариялау

- ғылыми, психологиялық - педагогикалық, пәндік басылымдарда мақалаларды жариялау (қағаз, электронды)

- әдістемелік өнімдер шығару (кұралдар, ұсыныстар, оқу-әдістемелік кешендер және т.б.) қамтиды.

Имитациялық механизм:

- тәлімгерлік (менторлық)

- мастер-класстар

- ашық сабақтар

- педагогикалық көрмелер

- семинарлар

- конференциялар

- форумдар

- слеттар

- озық тәжірибе мектептерін қамтиды.

Интерактивті механизм:

- авторлық зертхана

- педагогикалық шеберхана

- біліктілікті арттыру курстарын қамтиды.

Никулина Н. В. аталған механизмдердің артықшылықтары мен қауіп-қатерлерін анықтайды:

«-семиотикалық механизм таңбалы жүйелердің көмегімен тәжірибені пішімдеу, оны автордан "үзуге" мүмкіндік береді, елеулі ресурстық шығындарды талап етпейді, сонымен қатар әлеуетті пайдаланушы кез келген уақытта практиканың сипаттамасын зерделеп, қажет болған жағдайда оған қайта орала алады;

- имитациялық механизм пішімдеу мүмкін емес жасырын білім беруді; қызмет үлгілерін бір уақытта бірнеше пайдаланушыларға трансляциялауды қамтамасыз етеді; бұл ретте пайдаланушыларда тәжірибені қайталауға, еліктеуге, «жұқтыру әсеріне» ұмтылыс пайда болады.

- интерактивті механизм практика авторы мен оның пайдаланушысының өзара іс-қимылы барысында жаңа құндылықтарды беруге ықпал етеді; бұдан басқа, тәжірибенің модификациясы, оның жаңа жағдайларға бейімделуі орын алады». [Никулина Н. В. инновациялық білім беру тәжірибелерін трансляциялау: муниципалдық әсерлерге қалай қол жеткізуге болады? – М.: АПКиППРО, 2011.- 40 б. 10б.].

Қауіп-қатерлер, семиотикалық механизмде "іс-шараларды өткізуге арналған ресурстық шығындар, көлік шығындары барынша төмендейді, онда интерактивті механизм инновациялық білім беру тәжірибелерін тарату барысында жаңа құндылықтарды қабылдамау қаупін төмендетеді".

Осылайша, педагогикалық тәжірибені алмасу мен таратудың түрлі механизмдерін пайдалану:

- инновациялық педагогикалық тәжірибені енгізуге дайындығы бар басқа педагогтардың қол жетімділігі (семиотикалық);

- педагогтер мен білім беру ұйымдарының басшыларында үздік тәжірибелерді, педагогикалық тәжірибені зерделеуге уәждемені қалыптастыру және дамыту (имитациялық);

- облыстық, аудандық/қалалық деңгейде білім беруді жаңғырту міндеттерін және инновациялық педагогикалық тәжірибені шешу тәсілдері ретінде трансляциялау (интерактивті) ықпал етеді.

Педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату механизмдерін таңдау, педагог — тәжірибенің авторына, оның кәсіби-инновациялық әлеуетіне, сондай-ақ әр түрлі режимдерде әріптестермен өзара іс-қимыл жасауға дайындығына байланысты.

Қорытынды

Білім беру жүйесін жаңғырту кәсіби құзыреттілігімен, дербестігімен ерекшеленетін, мектептегі оқу - тәрбие процесін жетілдіруге, білім алушылардың оқу жетістіктерінің сапасын арттыруға бағытталған өз қызметін болжай, жобалай алатын білікті мұғалімдерсіз мүмкін емес.

Мектеп түлектерінің болашағы мұғалімнің кәсібилігіне, құзыреттілігіне байланысты. Оқыту және тәрбиелеу үдерісінде инновациялық технологияларды қолдану, оқытудағы тәжірибе мұғалімге кәсіби қызметте жоғары көрсеткіштерге қол жеткізуге, өз болашағын жоспарлай алатын, ойлай алатын мектеп бітірушілерді дайындауға мүмкіндік береді.

Педагогтың өз педагогикалық қызметін талдауы және түзете білуі, қазіргі заман талабына және қоғам мен еңбек нарығының талаптарына сәйкес оны жұмыс тәжірибесіне жаңалықтарды енгізуге бағыттайды. Үздіксіз білім беру кәсіпқойлықты арттырудың маңызды шарттарының бірі, қалыптасқан оқыту тәжірибесі мен талаптар, қоғамда көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасының жаңа стандарттары арасында орын алып отырған "келісуді" жою болып табылады.

Мұғалімнің үздіксіз білім беруге дайындығы мен қажеттілігі-"өмір бойы білім беру" мұғалімнің кәсіби қызметте күшті және әлсіз жақтарын анықтау, одан әрі дамыту мен жетілдіру үшін бағыттарды анықтау мақсатында өз тәжірибесін талдау, қорыту бойынша үлкен жұмысты көздейді.

Жеке педагогикалық тәжірибені талдау негізінде мұғалімнің тұлғалық-кәсіби дамуы жетекші бағыт болып табылады. Мұғалімнің педагогикалық іс-әрекеті процесінде алған материалды жинақтау және жүйелеу, оқу іс-әрекетін ұйымдастыру әдістерін, тәсілдерін, формаларын қолдану фактілерін талдау және ойлау педагогикалық тәжірибені жинақтау үшін негізін құруға ықпал етеді.

Мұғалімнің өз қызметіне сыни, аналитикалық көзқарасы жеке – кәсіби дамуына және оқу –тәрбие процесінде жоғары нәтижелерге қол жеткізуіне, қоғам үшін тәжірибені таратуына ықпал етеді.

Ең үздік практикалардың жинақталған тәжірибесін жүйелеуде өңірлерде алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибе бойынша анықтамалық-ақпараттық материалдар тиімді қолданылады, онда мынадай деректер көрсетіледі:

Мұғалімнің аты –жөні
Тақырыбы/тәжірибие авторының идеясы
Педагогикалық озық тәжірибиенің мазмұны(қысқаша)
Тәжірибиенің бағасы(тәжірибие қайда қаралды, эксперт кеңесі ұсынған(ҒӘК))
Жұмыс тәжірибесіне енгізу үшін қандай санатқа (педагогтар, ата-аналар) ұсынылды

Мұндай есеп жүргізу нысаны жаңа мәліметтер енгізуге мүмкіндік береді, мысалы:

- білім беру ұйымдарында тәжірибені енгізу туралы;
- автордың жаңа идеяларды тәжірибесіне енгізуі;
- үздік тәжірибе республикалық деңгейде ұсынылды немесе конкурс қорытындысы бойынша идея/тәжірибенің авторы "Үздік педагог" атағын алды.

Осылайша, озық педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату кезінде белгілі бір нәтижелерге (мақсаттарға - оқу, тәрбие) қол жеткізуге және ұсынуға бағытталған педагогтың өзара байланысты компоненттерінің, іс-әрекеттерінің жиынтығы қарастырылады. Тәжірибенің жетекші идеясы қандай? Тәжірибе авторының басты, негізгі идеяларын анықтау, оқытудың дәстүрлі емес әдістерін, тәсілдері мен формаларын қолдануды есепке ала отырып, оқу процесін ұйымдастыру, пәнаралық байланыстарды есепке алу, әзірлеменің жаңалығы, оқушылардың жеке ерекшеліктерін есепке алу, оқушылардың сабақтарда білім беру қызметіне уәждемесін қалыптастыру басқа педагогтар мен білім беру ұйымдарының жұмыс тәжірибесінде осы тәжірибені(оның элементтерін) пайдалану мүмкіндігі мен шарттарын бағалауға мүмкіндік береді.

Озық педагогикалық тәжірибе бойынша жұмыс-педагогтардың біліктілігін арттыру бойынша мақсатты, жүйелі жұмыс жасауды қамтамасыз ететін әдістемелік қызметінің негізгі бағыттарының бірі. Бұл қызметтің мақсаты-Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында көрсетілетін білім беру қызметтерінің сапасын арттыру. Мұғалімдердің кәсіби деңгейі, олардың үнемі өзін-өзі жетілдіру, білім беру саласындағы инновациялық технологиялармен танысу, әріптестердің үздік тәжірибелерін зерттеу және оқу-тәрбие үдерісіне енгізу- біздің республикамыздың болашағына байланысты.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Creating Effective Teaching and Learning Environments: first results from TALIS. Paris: OECD.
2. Қазақстан Республикасының білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
3. Боронилова Ирина Геннадьевна. Становление и развитие теории изучения и обобщения передового педагогического опыта - автореферат диссертации на соискание ученой степени к.п.н, с. 10- Уфа, 1999.
4. Библиотека авторефератов и диссертаций по педагогике: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-01/dissertaciya-stanovlenie-i-razvitie-teorii-izucheniya-i-obobscheniya-peredovogo-pedagogicheskogopyta#ixzz6ET48myPO>. Боронилова Ирина Геннадьевна.
5. Примакова В.В.. Коммунальное высшее учебное заведение «Херсонская академия непрерывного образования. Проблема изучения передового педагогического опыта в системе повышения квалификации учителей начальных классов УССР». 50-60 годы XX века, с.40).
6. Бабанский Ю.К, Избранные педагогические труды -1989, стр. 92).
7. Турбовский Я С. Методологические и прикладные аспекты проблемы изучения и обобщения педагогического опыта –М.,1987.
8. Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю. Словарь по педагогике: междисциплинарный. М.-Ростов-на-Д., 2005.
9. Загвязинский В. И., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. - 2-е изд., стер. - М.: Издательский центр «Академия», 2005. -208с.
10. Козыбаев С.К, зав. кафедрой истории журналистики КазНУ им аль-Фараби, д.и.н, профессор, Академик Академии политических наук Республики Казахстан, президент Академии журналисти Казахстана,- Справочник советского журналиста», Алматы, «Санат», 2002. ISBN 5-7090-0029-9.
11. История создания и тенденции развития системы усовершенствования педагогических кадров в Казахстане» диссертация и тема автореферата по ВАК РФ 13.00.01, к.п.н Колесниченко Людмила Ильинична, 1984, Алма-Ата.
12. Сембаев А.И. Очерки по истории Казахской Советской школы.
13. Молчанова А.В, Соколова Л.В, к.п.н, научный сотрудник ГБОУ ВПО МО «Академия социального управления», доцент кафедры методики дистанционного обучения и новых образовательных технологий ГБОУ ВПО «Московский государственный областной университет» - Статья «Педагогический опыт: Изучение, обобщение и пропаганда его идей», 2015 г.
14. Терегулов Ф.Ш. - Передовой педагогический опыт: теория. распознавания, изучения, обобщения, распространения и внедрения / Ф. Ш. Терегулов. – М., 1991.
15. Лазарев В.С. Педагогическая инноватика. Российская Академия образования. Институт инновационной деятельности в образовании, М, 2006.
16. Слостенина В.А.. Профессиональная культура учителя/по ред. М., 1993.

17. Статья: Инновации в образовании. Сущность, Функции, Свойства и Виды. - Шишарина Н.В, к.п.н, доцент кафедры педагогики ФГБОУ ВПО «Восточно-Сибирская государственная академия образования, Иркутск.с.4.
18. Щербаков А.И.- Практикум по возрастной и педагогической психологии.
19. Ожегов С.И., «Толковый словарь русского языка».
20. Как написать научно-методическую статью / Электронный ресурс. Режим доступа: <http://imc-belovo.ucoz.ru/zitata/info/express/k>. Дата доступа: 07.07.2018.
21. Гин А.А. Приемы педагогической техники/издательство “Вита”. – М. - 2004. – 82 с., с.6.
22. http://www.ohansk-mmcit.narod.ru/4/46/peredov_ped_opit.htm.
23. http://ogk.edu.ru/sites/all/files/metodicheskie_rekomendacii_po_oboshcheniyu_pedagogicheskogo_opyta.pdf.
24. Судариков Д.В. Кадровый ресурс как ведущий фактор обеспечения качества образования//Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии: сб. ст. по матер. III междунар. науч.-практ. конф. № 3. – Новосибирск: СибАК, 2010.]
25. Трейси Б. Достижение максимума: Стратегии и навыки, которые разбудят ваши скрытые силы и помогут вам достичь успеха [Текст] / Брайан Трейси; пер. с англ. Д. Белецкого. - 4-е изд., стер. - М.: СмартБук, 2011. - 315 с. [с.49].
26. Никулина Н.В. Трансляция инновационных образовательных практик: как добиться муниципальных эффектов. – М.: АПКИППРО, 2011.- 40с. с.10.
27. Об особенностях интегрирования педагогических инноваций в практику работы современных школ Казахстана. А.Е. Берикханова Теги: Инновации. Образование. Педагогика. Школа. Журнал: Вестник КазНПУ_Год: 2016. город Алматы. Категория: Педагогика.
28. Дереклеева Н.И. Справочник завуча. Учебно - методическая работа. Воспитательная работа. М, «ВАКО», 2006.
29. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений. Редактор Р.К. Лопина. Издательство «Школа-Пресс».
30. Справочник руководителя методического объединения. Авторы-составители Татаринова Л.П, Аюпова С.Д, Издательство «Учитель». Волгоград, 2012.
31. Файн Т. Выявление, изучение и представление педагогического опыта // Практика административной работы в школе. – 2005, № 7. – С. 6-9.
32. http://ogk.edu.ru/sites/all/files/metodicheskie_rekomendacii_po_oboshcheniyu_pedagogicheskogo_opyta.pdf.

Қостанай облысы мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдары педагогтарына арналған «Ұлағат» облыстық педагогикалық клубы туралы Ереже

1. Жалпы ережелер

1.1."Ұлағат" педагогикалық клубы (бұдан әрі – клуб – әдіскерлер бірлестігі) Қостанай облысының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдарының ең үздік тәжірибелерді зерттеу, қорыту және тарату мақсаты үшін жұмыс істейді.

1.2.Клуб қызметін Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру әдістемелік кабинеті (бұдан әрі – әдістемелік кабинет) аудандық және қалалық білім бөлімдері және облыстық білім беру ұйымдары жүзеге асырады.

1.3.Әдістемелік кабинет осы Ереженің 2-тармағына сәйкес Қостанай облысының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдарының қызметкерлері қатарынан клуб құрамын құрады.

2. «Ұлағат» облыстық педагогикалық клубының міндеттері

2.1. Қостанай облысының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдарының үздік тәжірибелерінің деректер базасын қалыптастыру.

2.2.Педагогтарда мотивациялық, рефлексивті мәдениетті, кәсіби этиканы, құқықтық сананы, көшбасшылық және коммуникация дағдыларын қалыптастыру.

2.3.Педагогикалық тәжірибені тарату, педагог қызметкерлерді аттестаттауға дайындау және өзін-өзі жетілдіру.

3. «Ұлағат» облыстық педагогикалық клубының құрылымы мен функциялары

3.1.Клуб жетекшісін Қостанай облысы білім басқармасының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру әдістемелік кабинетінің басшысы тағайындайды.

3.2. Актив: Қостанай облысы білім басқармасының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру әдістемелік кабинетінің бөлім басшылары мен сектор меңгерушілері, әлеуметтік серіктестер, кәсіби конкурстардың жеңімпаздары.

3.3. Клубқа қатысушылар: білім беру қызметінде инновациялық идеяларды белсенді пайдаланатын Қостанай облысының мектепке дейінгі және жалпы орта білім беру ұйымдарының педагогтары.

3.4.Клуб жұмысын ұйымдастыруды ШЖМ инновациялық-эксперименттік қызмет және дамыту бөлімі жүзеге асырады.

3.5. Клуб жұмысын әдістемелік ұйымдастыруын білім беру мазмұнын жанарту бөлімі жүзеге асырады.

4. «Ұлағат» облыстық педагогикалық клубының қызмет тәртібі мен регламенті

4.1. Материалдарды Клуб аясында қарастыру үшін кез келген педагог ұсына алады.

4.2. Ұсынылған үздік тәжірибе материалдары мектеп әдістемелік кеңесінде/әдістемелік бірлестікте, РМББ әдістемелік кабинеттерінде қаралады және білім бөлімі басшысының қолын қойғызу үшін облыстық әдістемелік кабинетке жіберіледі.

4.3. Үздік тәжірибе нәтижелерін қарау жылына үш рет (наурыз, маусым, қараша) облыстық педагогикалық клубтың отырысында өткізіледі.

4.4. ББП жинақтау бойынша материалдар тізімі:

1. өтінім (Қосымша 1);

1. үздік тәжірибенің ақпараттық картасы (Қосымша 2);

2. рецензия (аудандық / қалалық әдістемелік кабинет) (қосымша 3);

3. жұмыс тәжірибесінің қосымшасы (қағаз және электрондық нұсқада).

4.5. Материалдар келесі талаптарға сәйкес қағаз және электрондық түрде ұсынылады:

- жоғарғы оң жақ бұрышында педагогтың Тегі, Аты, Әкесінің аты, жұмыс орны (мектебі, қаласы/ауданы) толық жазылады, эпиграф рұқсат етіледі;

- көлемі қосымшаларды есептегенде, үш беттен аспауы тиіс, шрифт- Times New Roman, кегль 14, интервал бір, абзац шегінісі 1,27 см, ені бойынша түзу, тасымалсыз, барлық өрістер 2 см;

- мониторингтік және кестелік мәліметтер, диаграммалар және басқа да көрнекі материалдар мәтінде оларға сілтеме жасай отырып, қосымшаға шығарылады. Сілтемелер тік жақшада қойылады.

4.6. Клуб қатысушыларына тиісті куәлік беріледі, тәжірибе сипаттамасы дайджестке рәсімделеді.

ҮЛГІ

Өтініш

№	Аймақ	Мектеп	Педагогтың тегі, аты, әкесінің аты	Пән	Тәжірибе тақырыбы	Байланыс телефоны
						-

Үздік тәжірибенің ақпараттық картасы

I. Жалпы мәліметтер			
Тәжірибе авторының тегі, аты, әкесінің аты	Тәжірибе авторы жұмыс істейтін мекеме, e-mail, байланыс телефондары	• Оқытатын пәні, лауазымы	Лауазымы бойынша жұмыс өтілі

II. Тәжірибе сипаттамалары	
	Мазмұны
Тәжірибе тақырыбы	
Осы тәжірибеде шешілетін негізгі қайшылықтар	
Тәжірибенің негізгі идеясы	
Тәжірибе тұжырымдамасы	
Тәжірибені іске асыру үшін қажетті шарттар	
Тәжірибе нәтижесі Оқушы үшін нәтиже (білім сапасы, ойлау, жаңа білім, білік және дағдыларды игеру, әр түрлі жеке қасиеттерді қалыптастыру, әр түрлі іс-әрекет тәсілдерін және т. б. меңгеру). Мұғалім үшін нәтиже (жаңа құзыреттіліктерді игеру) Мекенжай	
III. Тәжірибенің жоспар бойынша қысқаша сипаттамасы (жұмыс жүйесі, жеке тәсілдер немесе әдістер) :	
Тәжірибенің теориялық базасы	
Өзектілігі	

<p>Жаңалығы Нәтижелілік және тиімділік Оптималдығы Тұрақтылық Ғылымилығы Репрезентативтілік</p>	
<p>Педагогикалық тәжірибенің іс-әрекеттік сипаттамасы: 1. Мен не істеймін? (қызмет мәні) 2. Мен мұны не үшін істеймін? (қандай мақсатпен?) 3. Оны қалай жасаймын? (алгоритм, түрі, әдісі) 4. Қандай нәтиже береді? 5. Бұл нәтижеге қалай жетті?</p>	
<p>Тәжірибе материалдары (баяндамалар, рефераттар, жұмыс тәжірибесі, оқу бағдарламалары, сабақ әзірлемелері, дидактикалық материалдар, интерактивті және мультимедиялық құралдар, электрондық тесттер, бақылау-өлшеу материалдары, бейнематериалдар, оқу-әдістемелік құралдар және т.б.) ұсынылған тәжірибе туралы жарияланымдар.</p>	
<p>IV. Сараптамалық қорытынды</p>	
<p>Өзгерістерді таратудың болжамы мен нысандары</p>	
<p>Сарапшылардың аты жөні, байланыс тел.</p>	

Толтырылған күні « ____ » _____ 20__ жылы

Аты – жөні, оқу орнының атауы, автордың, автор-құрастырушының лауазымы, «жұмыстың тақырыбы», оқу- әдістемелік материалына (жұмысына) Рецензиясы

Рецензияда келесі сұрақтар көрсетілуі тиіс:

1. Талдау пәні (Педагог не ұсынды?).
2. Жұмыс тақырыбының өзектілігі (Оны құру қажеттілігі неден туындады?).
3. Рецензияланатын жұмыстың қысқаша мазмұны, оның негізгі ережелері (оқушылардың қандай тұлғалық қасиеттерін, қабілеттерін дамытуға осы әзірлемелер бағытталған? Оқу материалын меңгерудің қандай деңгейлері (репродуктивті), өнімді, шығармашылық болжанады?).
4. Жұмыстың практикалық маңыздылығы (бұл әзірлеменің ерекшелігі неде?).
5. Жұмыстың мазмұны мен ресімделуінің қойылған талаптарға сәйкестігі.
6. Бөлім мен беттерді көрсете отырып, жұмыстың мазмұны, ресімделуі бойынша нақты ескертулер.
7. Рецензенттің қорытындылары мен ұсыныстары (бұл әзірлемені басқа педагогтардың жұмыс тәжірибесінде қолдануға бола ма? Тәжірибені тарату деңгейі.)

Рецензент:

Рецензенттің аты - жөні ... регалиясы ... қолы.

2-қосымша

Сараптама парағы

1. Өзектілігі: озық педагогикалық тәжірибе қандай мәселелерді шешуге бағытталған, оның маңыздылығы мен уақтылығы
2. Мазмұны: озық педагогикалық тәжірибені іске асыру бойынша нақты педагогикалық іс-әрекеттер жүйесі. Жаңа енгізілімнің тиімділігін диагностикалаудың түрлері мен әдістері.
3. Нәтижелілік: оқыту, тәрбиелеу, дамыту нәтижелері.
4. Білім беру өнімі: әдістемелік құрал, жұмыс дәптерлер, силлабустар, бағдарламалар және т. б.
4. Образовательный продукт: методическое пособие, рабочие тетради,

силлабусы, программы и пр.

5. Рецензиялардың болуы: ішкі.

6. Педагогикалық қоғамның озық педагогикалық тәжірибесін ұсыну: семинарлар бағдарламалары, дөңгелек үстелдер, конференциялар және т. б.

7. Ескертулер мен ұсыныстар

8. Қорытынды: білім беру ұйымы деңгейінде ОПТ жинақтау (жинақтамау).

3-қосымша

Мектеп деректер банкіне педагогикалық тәжірибені енгізу туралы Ереже

1. Жалпы ережелер.

1.1. Осы Ереже озық педагогикалық тәжірибені мектеп деректер банкіне енгізу тәртібін анықтайды;

1.2. Мұғалімдердің үздік тәжірибелерінің деректер банкі мектептің әдістемелік кабинетінде құрылады.

1.3. Озық педагогикалық тәжірибенің авторлары:

- білім беру ұйымының басшысы (орынбасары);

- мектеп педагогтары;

- әдістемелік мәселелер бойынша педагогтардың бірлестіктері (әдістемелік бірлестіктер, шығармашылық топтар, ғылыми-әдістемелік кеңес)

1.4. Мәліметтер базасын толықтыру, материалды жүйелендіру жұмыстарына жауапты басшының мектептегі оқу - әдістемелік (ғылыми - әдістемелік) жұмыс жөніндегі орынбасары жауап береді.

2. Педагогикалық тәжірибенің ақпараттық деректер банкін құру мақсаты мен міндеттері:

2.1. Мақсаты: мектепте инновациялық үдерістерді ақпараттық-әдістемелік қамтамасыз ету.

2.2. Мектеп деректер банкінің жұмыс істеу міндеттері:

- үздік педагогтардың озық педагогикалық тәжірибесінің элементтері, жаңашылдығы бойынша ақпаратты анықтау және жинау;

- бастапқы сараптаманы ұйымдастыру және үздік тәжірибелерді жүйелеу;

- зерттелетін тақырыпты/ мәселелерді ескере отырып, озық тәжірибені жіктеу;

- мектеп мұғалімдері әзірлеген материалдарды дер кезінде деректер

банкiне енгiзу, ақпаратты түзету, авторлық идея бойынша мәліметтерді толықтыру;

3. Озық педагогикалық тәжірибе критерийлері:

- 3.1. Өзектілігі
- 3.2. Маңыздылығы
- 3.3. Жаңалығы
- 3.4. Нәтижелілігі
- 3.5. Оңтайлық (ұтымдылық)
- 3.6. Кешенділік
- 3.7. Қазіргі педагогикалық тәжірибеге бейімделу
- 3.8 . Тәжірибеге саналы және шығармашылық көзқарас
- 3.9. Репрезентативтілік

4. Мектеп деректер банкiне озық педагогикалық тәжірибені енгізу тәртібі

4.1. Мұғалімнің озық тәжірибесін мектеп деректер банкiне енгізу туралы шешімді мектептің оқу-әдістемелік(ғылыми – әдістемелік) жұмысы жөніндегі басшының орынбасары немесе мектептің әдістемелік бірлестік басшысының ұсынысы бойынша әдістемелік кеңес қабылдайды.

4.2. Мектеп деректер банкiне тәжірибені енгізу үшін үздік тәжірибе материалдары қағаз және электронды тасығыштарда рәсімделеді:

-озық педагогикалық тәжірибе бойынша материалдар (тәжірибені сипаттау, қосымшалар, рецензиялар/пікірлер мұғалімнің кәсіби картасы);

4.3. Басшының орынбасары жинақталған тәжірибеге ақпараттық парақ(карта) толтырады.

4.4. Әдістемелік(сараптамалық) кеңестің шешімі бойынша озық педагогикалық тәжірибе аудандық/қалалық, облыстық әдістемелік кабинеттің(орталықтың) әдістемелік(сараптамалық) кеңесінің қарауына деректер банкiне енгізу үшін ұсынылуы мүмкін.

4.5. Мұғалімнің инновациялық тәжірибесінің барлық материалдары авторлық болып саналады және тәжірибе авторының рұқсатынсыз пайдаланылмайды.

Ұсынылатын материалдарды рәсімдеуге қойылатын талаптар

Материалдың құрылымы қойылған міндетке сәйкес автормен (құрастырушымен) анықталады және нақты материалға байланысты модификациялануы мүмкін.

Материал келесі құрылымдық элементтерден тұрады:

– беті (титул парағы);

- ақпараттық парак;
- рецензия;
- аннотация;
- мазмұны (мазмұны);
- кіріспе;
- негізгі бөлім;
- қорытынды;
- әдебиеттер;
- қосымша (қажет болған жағдайда жасалады).

4 -Қосымша

Әдістемелік материалдарды Облыстық оқу-әдістемелік кеңеске ұсыну жадынамасы

Оқу-әдістемелік кеңеске (бұдан әрі - Кеңес) әдістемелік материалдар баспа және электронды нұсқаларда қабылданады.

Ұсынылатын әдістемелік материалдар төмедегідей қоса берілуі тиіс:

– білім беру бөлімдерінен инновациялық материалдарға сараптама жүргізу туралы өтініммен:

- тегі, аты, әкесінің аты;

- мәліметтер: білімі, педагогикалық өтілі, біліктілік санаты, жұмыс орны, байланыс деректері, электрондық пошта мекенжайы)

- әдістемелік материалдың атауы;

– - тілі;

– - қысқаша сипаттама (бұл жоба немесе қолданыстағы модель, ішкі және сыртқы аудит жүзеге асырыла ма, апробация мерзімі, нәтижелер, енгізуге қатысушылар).

– 2. аудандық (қалалық)оқу-әдістемелік кеңестің қорытындысымен (қорытындыда хаттаманың № және отырыстың өтетін күні міндетті түрде көрсетілуі тиіс);

– 3. білім беру ұйымы директорының орынбасары немесе әдіскердің пікірімен;

– 4. плагиаттың жоқтығы туралы растау (анықтама немесе скрининг).

– Материалдар оқу-әдістемелік кеңестің отырысына дейін 10 күннен кешіктірмей білім бөлімдерінен өтінім бойынша қағаз және электрондық нұсқада (бір данадан) қабылданады. Барлық парақтар нөмірленуі тиіс.

– Рәсімдеуге қойылатын талаптарға сәйкес келмейтін материалдар, тіркелмейді және қайтарылуы тиіс.

- Кеңесте мақұлдау алған ілеспе құжаттар мен материалдардың электрондық нұсқасы авторға, қайтарылмайды.
- Кеңесте әдістемелік материалдарды ұсыну көрсеткіштері:
 - 1. Тақырыптың өзектілігі.
 - 2. Апробация нәтижелерінің негізділік және нақтылық дәрежесі.
 - Степень обоснованности и достоверности результатов апробации.
 - 3.Түпнұсқалығы, ұқсас материалдардан сапалы айырмашылықтардың болуы.
- Кеңесте әдістемелік материалдарды қарау қорытындысы бойынша авторға/құрастырушыға облыстық оқу-әдістемелік кеңес отырысының хаттамасынан көшірме беріледі.

5 -Қосымша

Әдістемелік бағыттар әзірлеу бойынша әдістемелік ұсыныстар (Қостанай қ. № 2 мектеп- лицейінің тәжірибесінен)

1-бөлім. Әдістемелік бағыт туралы

1.1. Әдістемелік бағыт туралы жалпы ақпарат

Сіздің бағытыңыз қандай пәндер шеңберінде іске асырылғанын және ол білім алушылардың қай жасына бағдарланғанын көрсетіңіз.

Өз бағдарыңызды қысқаша сипаттаңыз. Бұл не болады: сабақтың фрагменті, сабақ, сабақтың сериясы, жоба, сыныптан тыс іс-шара және т.б.

Сіздің бағытыңыздың негізгі идеяларын қысқаша баяндаңыз: оқыту мазмұны, қолданылатын педагогикалық техника және білім беру қызметін ұйымдастыру тәсілдері, оқу жағдайын немесе сабақты, жобаны, сыныптан тыс іс-шараны және т.б. іске асыру алгоритмі; білім алушылардың білім беру нәтижелеріне қол жеткізу тұрғысынан кезеңдердің маңыздылығы; осы нәтижелерді бағалау тәсілдері және т.б.

Қызметтің инновациялық сипаты мен назар аударатын бағыттың аспектілеріне назар аударыңыз.

Алынған тәжірибенің өзектілігін, оның жан-жақтылығын, жаңғыртылуын көрсетуге тырысыңыз.

1.2. Осы әдістемелік бағытты пайдаланатын мұғалімдер қандай мүмкіндіктер алады?

Сіздің әдістемелік бағдарыңызбен танысу барысында мұғалімнің инновациялық кәсіби қызметінің қандай түрлерін жүзеге асыратынын сипаттаңыз.

Мүмкін, бұл тәжірибе деңгейін арттырумен байланысты болады:

- МЖМБС талаптарын іске асыруға кәсіби дайындық
- мұғалімнің әдістемелік дайындығы (мысалы: білім беру үрдісін ұйымдастыру моделі «1 оқушы: 1 компьютер»),
- педагогтың технологиялық құзыреттілігі (мысалы, Web 2.0 әлеуметтік сервистерін пайдалана отырып, интерактивті тапсырмаларды жобалау);

Педагог алдында алған тәжірибені одан әрі кәсіби іске асыру тұрғысынан қандай перспективалар ашатынын талдау.

1.3. Бұл бағыт білім алушылар үшін қандай мүмкіндіктер ашады?

Білім алушылардың қандай білім беру бағдарламалары жоспарланатынын сипаттаңыз. МЖМБС сәйкес білім беру нәтижелерінің үш тобын сипаттау ұсынылады:

- жеке тұлғалық;
- пәндік;
- жүйелік іс-әрекет.

1.4. Бағытта қандай тәсілдер мен әдістемелер пайдаланылады?

- Қолданылатын технологияның (әдістеменің немесе педагогикалық тәсілдің) мәнін баяндаңыз. Жоспарланған білім беру нәтижелері контекстінде оның өзектілігін қалай көресіз? Осы технологияны (әдістемені немесе педагогикалық тәсілді) таңдауға дәлел келтіруге тырысыңыз.

- Сіздің бағдарыңыздың «фишкасы» деп нені айтуға болады? Сіз инновациялық, авторлық деп санайтын тәжірибені (идеяны) сипаттыңыз.

1.5. Сіз қолданатын әдіс-тәсілдер оқу жоспары мен сабақ жоспарымен (жоба, сыныптан тыс іс-шаралар және т.б.) байланысты.

- Сіз ұсынатын оқу жоспарының қандай тақырыптары әдістер мен тәсілдер арқылы зерделенуі мүмкін?

- Сабақта қызметтің қандай түрлері әр түрлі әдістер мен тәсілдер арқылы жүргізіледі?

- Сіз ұсынған идеялар оқу мазмұнымен қалай байланысты? Оқу материалының мазмұнын ерекшелігін ескере отырып, педагогикалық технологияларды, әдіс – тәсілдерді, қолданылатын АКТ құралдары мен сервистерін таңдауды дәлелдеңіз (мысалы: ғылымның тарихи аспектілерін зерттеу үшін уақыт таспасын, компьютерлік модельдерді пайдалану – процестерді, заңдар мен заңдылықтарды визуализация және зерттеу, кластерлік талдауды, ментальдық карталарды және т.б. қолдану – зерделенетін ұғымдарды жинақтау және жіктеу үшін).

1.6. Бағыт қатысушыларына арналған форум

- Ұжымдық талқылау үшін тақырыптарды анықтаңыз. Олардың өзектілігін бағалаңыз. Форумның тиісті тармақтарын ашыңыз.

- Мақсатты аудиторияны сипаттаңыз. Сіз кімді (қандай пән мұғалімдерін және жалпы білім берудің қандай сатыларын) форум қатысушылары ретінде көргіңіз келеді? Сіз оларға қандай миссияны (рөлді) бөлесіз(қатысушы, кеңесші, сарапшы және т.б.)?

- Сіз форумға қатысушылардың алдына қандай нақты мақсаттар мен міндеттерді қоясыз? Сіз мазмұнды іріктеу, технологияны таңдау (әдіс немесе педагогикалық тәсілді) және оны жүзеге асыру тұрғысынан нені талқылағыңыз келеді?

- Форумдағы хабарды жариялауға немқұрайлы талаптар қойыңыз.

2-бөлім. Әдістемелік бағытты өту үшін, қажетті білім талаптары

2.1. Әдістемелік бағытты өту және оны өз тәжірибесінде пайдалану үшін мұғалімге қандай дағдылар қажет?

Типтік кәсіби тапшылық контекстінде практикалық іс-әрекеттің қандай тәжірибесі және осы әдістемелік бағытты меңгеру барысында қандай білімділік пен білім қалыптастырылуы тиіс, ал көптеген педагогта қандай білімділік бар екені туралы шешім қабылдаңыз.

- Әдістемелік бағытты өту үшін базалық кіру талаптарын қалыптастырыңыз.

- Өз кәсіби қызметінде осы бағытты іске асыру үшін педагог қандай іс-әрекет тәжірибесін игеруі тиіс екенін сипаттаңыз.

- Осы практикалық қызметті жүзеге асыру үшін білім алушыға қандай іскерліктер қажет екенін атаңыз.

-Ұсынылған біліктердің қалыптасуы үшін, немесе практикалық қызметті басқа нормалар мен талаптраға сәйкес жүзеге асыру үшін, педагог қандай біліміне ие болу керек екенін атаңыз

- Педагогикалық және технологиялық тұрғыда, мұғалімге қажетті негізгі дағдылар мен біліктерді атаңыз

- Мұғалім қандай жабдықтармен жұмыс істей білу тиіс

- Мұғалім қандай сервистермен таныс болуы керек екенін көрсетініңз.

Оқу ресурстарына сілтемелерді орналастырыңыз.

2.2. Оқытушының қосымша дағдылары: әріптестермен бірлескен жұмыс

Сіздің әдістемелік бағдарыңызды зерттеу бойынша әріптестеріңіздің бірлескен қызметін қалай көресіз:

- Сіздің тәжірибеңізді игеру және оны өз кәсіби қызметіне көшіру бойынша шығармашылық топта қандай пәндік салаларды көрер едіңіз?

- Бірлескен жұмысты ұйымдастырудың табыстылығын қандай ұйымдастырушылық жағдайлар қамтамасыз ететінін көрсетеңіз? Сіз қандай офлайн және онлайн ынтымақтастық нысандарын ұсынар едіңіз? Олардың артықшылығын түсіндіріңіз.

- Жұптық немесе топтық бірлескен қызметті ұйымдастыру кезінде қандай психологиялық - педагогикалық ерекшеліктерді ескеру қажет?

3-бөлім. Бағыт білім беру үдерісіне қалай біріктіріледі?

3.1. Таңдалған тақырап оқу жоспары мен жеке сабақтар жоспарларымен қалай үйлеседі?

- Оқу жоспарына талдау жүргізіңіз: таңдалған тақырыптың оқу жоспарындағы орнын, оны зерттеуге бөлінген сағат санын, алынған пәндік нәтижелердің практикалық маңыздылығын көрсетіңіз.

- Тақырыптың логикалық-құрылымдық талдауын жүргізіп, берілген сағат аясында негізгі ұғымдарды, заңдар мен заңдылықтардың зерттеу ерекшелігін сипаттаңыз. Сіздің бағытыңыз осы тақырып бойынша сабақтар жүйесіне қалай кіреді және ол қандай орын алады?

- Берілген тақырыптың ішкі және пәнаралық байланыстарына талдау жасаңыз. Оқылатын пәннің қандай тақырыптарымен байланысты екенін көрсетіңіз? Қандай пәнаралық байланыстар орнатылуы мүмкін және оларды қарастыру үшін қандай кілтпен ұсынысыз?

3.2. Жоспарланған оқу нәтижелеріне қол жеткізу үшін қандай қадамдарды орындау қажет?

Біліктілікті арттыру үшін, сіздің бағдарыңызды таңдаған педагогтың қызметін нақтылаңыз. Жоспарланған нәтижелерге қол жеткізу бойынша негізгі қадамдарды көрсетіңіз:

1. қадам

2. қадам

3. қадам

Бұл қосымша ақпараттық көздерді (интернет желісінің ресурстарын) талдауға, мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді, АКТ құралдары мен сервистерін игеруге байланысты қызмет болуы мүмкін. Мүмкін, педагогтарға Интернет желісінде сипатталған қандай да бір практикалық тәжірибемен танысу, қандай да бір дидактикалық материалдарды, бағалау құралдарын және т.б. әзірлеу қажет.

Сіздің әдістемелік бағдарыңызды зерттеу шеңберінде педагогтарды алға ілгерілету бойынша нақты ұсыныстар беруге тырысыңыз.

4- бөлім. Бағытты іске асыруға арналған ресурстар

4.1. Қандай техникалық құралдар немесе ресурстар қажет болуы мүмкін?

Сіздің бағытыңыздың негізгі идеяларын табысты парактикалық іске асыру, барлық білім алушыларға, оның ішінде денсаулығының мүмкіндігі шектеулі және мүгедек білім алушыларға жоспарланған нәтижелерге қол жеткізу, білім алушыларда дербес білім беру, қоғамдық, жобалау – зерттеу және т.б. іс-әрекет тәжірибесін қалыптастыру үшін қандай жағдайлар жасалуға тиіс екенін сипаттаңыз.

Талаптарды сипаттаңыз:

- Материалдық – техникалық ресурстар мен ұйымдастыру жағдайлары (сыныпта парталар қою, зертханалық жабдықтар және т.б.);
- аппараттық қамтамасыз ету (компьютерлер мен басқа да сандық құрылғылардың болуы, Интернет желісіне шығу және т.б.);
- бағдарламалық қамтамасыз ету және т.б.

Қосымша ақпараттық ресурстар қажет болуы мүмкін: АКТ құралдары мен сервистерін зерделеу, бағдарламалық қамтамасыз етуді орнату бойынша нұсқаулық – анықтамалық материалдар.

Сіздің тәжірибенізді сәтті тарату және дамыту үшін, қажетті барлық ерекшелігін сипаттауға тырысыңыз.

5-бөлім. Әдістемелік бағыт өткеннен кейінгі тапсырмалар. Әдістемелік бағыт қалай бағалануы және оңтайландырылуы мүмкін?

5.1. Әр сабақты жеке және топтық рефлексия есебімен қарастырып, бағалаңыз.

- Жеке рефлексия үшін тапсырмаларды құрастырыңыз. Олар осы әдістемелік бағытты игеретін мұғалімге әдістемелік бағытта ұсынылған оқу жағдайын іске асыру үшін объективті (мысалы, білім беру мекемесінің техникалық мүмкіндіктерін) және субъективті (мысалы, педагог пен білім алушылардың өз технологиялық дайындық деңгейін) бағалауға көмектесуі тиіс. Егер мұндай жағдайлар болмаса, мұғалімге қандай ұйымдастыру қорытындыларын жасауға болатынын түсіндіруге көмектесесіз бе?

5.2. Келесі сабақтарды оңтайландыру үшін бағыттарды анықтаңыз

Жеке тәжірибеге сүйене отырып, бағытта сипатталған педагогикалық идеяларды оңтайландыру және жетілдіру үшін бірқатар жолдарды анықтаңыз. Бұл бағыттар төмендегі көрсетілген жұмыс жолдарына байланысты болуы мүмкін

- оқушылардың ғылыми дүниетанымын қалыптастыру мақсатында пәнаралық байланыстарды кеңейту;

- бағдарды практикалық-бағдарлы құрауышты күшейту және оны білім алушылармен ұғыну

- функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға бағытталған тапсырмалар спектрін кеңейту;

- МЖМБС талаптарына сәйкес дидактикалық материалдарды әзірлеу;

- білім алушылардың білім беру нәтижелерінің өсу деңгейін анықтау үшін бағалау құралдарын әзірлеу және т.б.;

Есіңізде болсын, сіз автор ретінде өзіңіздің сипаттаған педагогикалық тәжірибенің сапасын жақсартуға, идеяларыңызды таратуға және оларды білім беру процесіне енгізуге қызығушылық танытасыз.

Педагогтердің өз педагогикалық тәжірибесін жинақтауға және таратуға психологиялық дайындығы бойынша ұсыныстар

Е.Н.Осипова, Т.Б.Миллер

Педагогтың кәсіби қызметінің маңызды кезеңі-өз педагогикалық тәжірибесін таратуға және жинақтауға дайындық болып табылады. Бұл өте күрделі процесс. Барлығы педагог өзінің кәсіби қабілетін қалай бағалай алатынына байланысты. Өзін-өзі бағалау педагогтың өз қызметі аясында бейімделуіне ықпал етеді, өз жұмысынан қанағаттанушылықты сезінуге мүмкіндік береді, егер оның нәтижесі көңілсіздіктерге әкелуі мүмкін болса, оның өз қызметіне түзетулер енгізуге көзқарасын көрсетеді. Бірақ бұл тек өз мүмкіндіктері мен қабілеттеріне қатысты нақты көзқарасты дамытуға мүмкіндік беретін педагогтің өзін-өзі шынайы (барабар) бағалауда ғана мүмкін. Өзін-өзі барабар бағалау педагогке негізгі талаптар мен кезеңдерге сәйкес өз кәсібилігін тарату процесін жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Әдетте, мұндай өзін-өзі бағалау кезінде педагогикалық тәжірибені жалпылау мен таратудың барлық кезеңдері көңілсіз, көңілсіз өтеді. Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату педагогтың қабілетін көрсетеді. Жеке педагогикалық қабілеттерге жатады:

- өз тәжірибесін басқа мұғалімдерге беру және олардың мысалдарында оқу қабілеті;
- өзін-өзі оқыту, өзін-өзі жетілдіру, өзін-өзі дамыту, өзін-өзі тану және өзін-өзі дамыту қабілеті;
- адамға сенімділік ұялату, оны тыныштандыру, өзін-өзі жетілдіруге ынталандыру қабілеті;
- қарым-қатынастың қажетті стилін табу қабілеті;
- тәрбиеленушілер мен әріптестер тарапынан сыйластық туғызу, олардың тарапынан формалды емес мойындауды пайдалану қабілеті.

Бірақ кейде педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату процесіне педагогтарда жоғары немесе керісінше өзін-өзі бағалаудың төмен болуы оң әсер етпейді. Олар өз жетістіктерін нақты бағалауға мүмкіндік бермейді. Кейбір педагогтар олардың тәжірибесі ең лайықты деп санайды және ерекше назар аударуды талап етеді, бұл ретте дәлелді база жоқ, ал егер бар болса, айтарлықтай емес, басқалары бай жұмыс тәжірибесі, жоғары нәтижелері мен жетістіктері бар, мұны жеткілікті емес немесе барлық жұмыстың теріс нәтижесін алдын ала бағдарламалайды деп санайды. Педагогтың өзін-өзі бағалаудың қандай түрін дербес анықтауға бола ма? Қандай өзін-өзі бағалау қалыптасқанын қалай анықтауға болады? Ол үшін сізге өзін-өзі бағалаудың әр түрінің ерекшеліктері туралы Білім көмектеседі.

	Жоғары өзін-өзі бағалау	төмендетілген өзін-өзі бағалау
Тұлғалық қасиеттерге	-бұл адамның өзі туралы бұрмаланған көрінісі, ол өзінің	-бұл жоқ кемшіліктерді өзіне қосып алу немесе оларды төмендету жағына қайта

қатысты анықтама	қадір-қасиетін негізсіз асыра бағалаумен және қандай да бір кемшіліктерді мойындамаумен сипатталады	бағалау
Педагогикалық қызметке қатысты анықтама	Өзінің педагогикалық мүмкіндіктері мен қабілеттерін арттыру	Өзінің педагогикалық мүмкіндіктері мен қабілеттерін төмендету
Негізгі белгілері	<p>Өз шындығына шектен тыс сенімділік ("менің тәжірибем ең маңызды").</p> <p>Ол үшін әріптестердің ұсыныстары мүмкін емес.</p> <p>Самокритиканың толық болмауы.</p> <p>Сыни тұрғыдан сын көзбен, ренішпен, жиі агрессивті түрде қабылданады;</p> <p>Үнемі көшбасшы болуға ұмтылу, әріптестер арасында ең жақсы.</p> <p>Салауатты бәсекелестіктің толық болмауы.</p> <p>Өз әлсіздікті, біліксіздікті, сәтсіздікті тану ол үшін жай ғана мүмкін емес.</p> <p>Өз мүмкіндіктерін асыра бағалайды, оған тартпайтын істер үшін алынады.</p> <p>Барлығының үйрену және тәжірибемен беделді бөлісу ниетінің болуы.</p> <p>Міндетті орындай алмағанын мойындауға жол бермеу, әрдайым басқа кінәліні да ақтайды.</p> <p>Әріптестердің сенімінің болмауы, олардың сізбен командада жұмыс істеуге ниеттенбеуі.</p> <p>Әріптестерінің тәжірибесі жақсара түсер алдында қорқыныш. Кейде бұл депрессияға әкелуі мүмкін.</p>	<p>Өзінің педагогикалық қабілеттеріне сенімділік емес, сонымен қатар педагогикалық қызметке қатысты барлық әдістемелік ұсынымдарды орындау міндеттілігі.</p> <p>Әріптестердің ұсыныстарын қабылдау, өз қызметін бағалаудың төмен деңгейі.</p> <p>Өз жұмысында оң жетістіктер көрмейді.</p> <p>Өзінің педагогикалық қызметінің өнімдеріне қатысты шектен тыс жағымсыз өзін-өзі бақылау.</p> <p>Өз қызметін үнемі сынға үйрену. Өз позицияларын қорғай алмау.</p> <p>Көшбасшылық қасиеттердің болмауы.</p> <p>Бәсекелестік ниетінің болмауы, өйткені олар үнемі соңғы болады деп санайды, өйткені толық емес кешен қалыптасты.</p> <p>Үнемі өзін әлсіз және сәтсіз деп таниды.</p> <p>Орындау тек аз ғана іс, өйткені олар көп нәрсеге қабілетті емес деп санайды.</p> <p>Көпшілік алдында сөз сөйлеуден, ауқымды іс-шараларға қатысудан қорқу.</p> <p>Әр түрлі жағдайларда тұрақты кінәсінің болуы.</p> <p>Өз істерінің маңыздылығын жете бағаламау.</p> <p>Әріптестермен педагогтың жұмысын қолдану, кейде материалдарды авторлық ретінде ұсыну.</p> <p>Кез келген себеп бойынша қорқыныштың болуы.</p>

Егер сіз осындай қасиеттерді тап болсаңыз, онда сіз дайынсыз және өзіңіз бағалай білгіңіз келсе, жақсы нәтижелерге қол жеткізгіңіз келеді. Алайда, алдымен мұндай өзін-өзі бағалау қалай бұрыннан және қандай себептермен қалыптасқанын анықтау қажет. Егер "бала кезінен тууда" проблемалар көп күш жұмсауға тура келеді, ал өз-өзіне деген қарым-қатынасын өзгертуге және өзінің педагогикалық қызметінің нәтижелеріне оң нәтиже алуға көмектесуге тура келеді.

	Жоғары өзін-өзі бағалау	төмендетілген өзін-өзі бағалау
Қанша уақыт проблема бар? Жағымсыз өзін-өзі бағалауды қалыптастыру себептері	<p>1 Егер сіз отбасындағы жалғыз бала болсаңыз, онда сіз ең ақылды, әдемі, ең жақсы болдыңыз.</p> <p>2. Егер сіз баланың отбасы, ата-анасы үнемі айтылып сізді мысалы, түсіндіре келе, ең аз, мысалы, бұл ретте, бере ақтап апалар мен ағаларына. Бүгін сіз осындай отбасы мүшесі болып қалдыңыз.</p> <p>3. Ата-аналар тарапынан сіздің іс-әрекетіңізге қатысты сын болған-болмағанын есте сақтаңыз. Егер жоқ болса, өзіндік ерекшелік синдромы қалыптасқан.</p> <p>4. Ересек жаста сізді тым жоғары көтере алатын жан күйзелістері болуы мүмкін.</p> <p>5. Егер сіз мектеп әкімшілігінде ұнатсаңыз, жұмыс шарттары әсер етуі мүмкін. Сондықтан сіз орындалған аз ғана жұмыс үшін жоғары баға алдыңыз.</p> <p>6. Сіз өз іс-әрекетіңіздің өнімдерін безендіруге шығармашылықпен қарауға қабілетті боласыз, сонымен қатар Сіздің педагогикалық тәжірибеңіз құндылығының жоқтығы.</p> <p>7. Әріптестердің ұсынысына баға беру ниетінің толық болмауы.</p>	<p>1. Адам үшін маңызды фигуралардың үздіксіз сыны өзін-өзі құрметтеудің өте төмен дәрежесіне әкеледі. Бала үнемі сынға үйреніп, оны норма ретінде қабылдайды. Сондықтан ересек жастағы мұндай адамдар өзіне жақсы қарым-қатынасты талап етпейді.</p> <p>2. Ата-аналар баланы жақсы және мінсіз жасауға тырысатын эталондық модельді қалыптастыру, бірақ ол жүзеге асырылмайды, идеал мен бар шындық арасында сәйкессіздік пайда болады</p> <p>3.Тұрақты психологиялық ұстанымдар, олар тапсырма мен жобаны игере алмайды, өзіне және жеке әлеуетке деген сенімділікті бұзады, жеке басының қадір-қасиетінің сезімін жоғалтуға әкеледі, бұл, сайып келгенде, өзін-өзі төмендетіп бағалауға әкеледі.</p> <p>4. Жиі педагогтар білмеу бойынша өздері үшін соншалықты жоғары мақсаттарды және жүзеге асыру үшін өте қысқа уақыт кезеңін анықтайды, бұл оларды іске асыру іс жүзінде мүмкін емес. Оларға қол жеткізгеннен кейін өзін-өзі бағалау айтарлықтай нашарлайды. Ол жеке әлеуетке сенуді тоқтатады.</p> <p>5 өзінің педагогикалық қызметінің нәтижелеріне тұрақты күмән мен сенімсіздік.</p> <p>6. Өз нәтижелерін рәсімдеу кезінде сіз шығармашылық қабілеттеріңізді пайдаланбайсыз, материалдарды ұсыныстарға сәйкес рәсімдейсіз. Өйткені басқа педагогтар сізді лайықты деп ойлайсыз. Уақытыңызды жұмсаудың мағынасы жоқ деп ойлайсыз.</p>

Сіз қалыптасқан жоғары немесе төмен өзін-өзі бағалау себептерін тапдыңыз, демек сіз түзетумен айналысуға дайынсыз. Бағалау және себептерді іздеу процесі-түзету жұмысының басталуы.

Егер сіздің мәселелеріңіз ересек өмірде пайда болса, сіз олармен өз бетінше жұмыс істей аласыз. Ол үшін мұны білу керек.

Жоғары өзін-өзі бағалауы бар педагогтар үшін:

Егер сіз педагогикалық тәжірибеңіз құнды болып табылады деген шешімге келсеңіз, бірақ сіз әкімшіліктен оны жалпылау және тарату жөнінде ұсыныстар алмаған болсаңыз, барлық материалдарды жинап, оларды тағы бір

рет зерттеңіз. Ұсынылған тәжірибенің мақсаты мен міндеттеріне назар аударыңыз, олар толық көрсетілген тақырыпты ашады ма? Барлық іске асырылған міндеттер оң нәтиже берді ме. Барлық болды ма, логикалық құрылған және систематизировано. Әдетте өзін-өзі бағалауы жоғары педагогтар үшін бәрі "мінсіз", олар қателерді байқамайды.

Өз тәжірибеңнің құндылығына көз жеткізу үшін Сіздің еңбегіңізді бағалай алатын және пайдалы ұсыныстар бере алатын әріптестерді шақыру қажет. Бұл жағдайда Сізге бұл қиын болады, өйткені сіз өз әріптестеріңізді тыңдай және ести алмайсыз. Ол үшін Сіз және сіздің әріптестеріңіз - бұл барлық мәселелерді шешетін біртұтас тұтас, ал әрбір ақыл жалпы дауыс беруге тең құқылы екенін елестетіп көріңізші. Сонда сіз олардың әрқайсысын естисіз.

Егер сіз ұжымда әріптестеріңізбен ынтымақтасудан бас тартқан және сізді бірлескен жобаларға қатысуға шақырмаған кезде бас тарту жағдайын құрсаңыз, онда мұны түзетуге болады. Әріптестеріңіздің педагогикалық тәжірибесіне қатысуға шақырамыз. Әрбір қадамды әріптестеріңізбен талқылап, өздерін көшбасшылар ретінде сезініңіз. Ашық сабақ пен іс-шараның конспектісін бағалауды сұраңыз.

Тұрақты негізде объективті кері байланыс болу үшін білім алушылар мен ата-аналармен жүйелі түрде зерттеулер жүргізіңіз. Жұмыстың мұндай түрі сіздің жетістіктеріңізді ғана емес, сонымен қатар кемшіліктеріңізді де көруге мүмкіндік береді. Бұл өз қызметін объективті бағалауға әкеледі. Сонда сіз өз тәжірибеңнің нақты құндылығын анықтау және сенімділік таба аласыз.

Әріптестеріне олардың педагогикалық тәжірибесін жинақтауға дайындауға көмек беріңіз. Сіз қанағаттандыру бірлескен жұмыс. Сіздің әріптестеріңіздің нәтижелі жұмысын қабылдау және өзіне ғана назар аударту ниеті жоғалады.

Бірақ сізді қорлауға жол бермеңіз. Әрқашан жақсы жұмыс істей алатыныңызды және нәтижелерге қол жеткізе алатыныңызды есте сақтаңыз.

Өзімшілдік педагогта болмауы керек екенін ұмытпаңыз. Әрқашан есте сақтаңыз, сіз балалармен, ата-аналармен, әріптестеріңізбен қарым-қатынас жасайсыз.

Күн сайын өз іс-әрекеттеріңізді талдап, тек оң нәтижелерді ғана емес, сонымен қатар жұмыс істеу қажет мәселелерді де қадағалаңыз. Өзіңізге сын көзбен қарауға үйреніңіз, содан кейін әріптестеріңіздің сынына ауырмайсыз (егер ол дұрыс болса).

Өзін-өзі бағалауы төмен педагогтар үшін:

Сіздің педагогикалық тәжірибеңіздің маңыздылығына күмән келтірмеу үшін өз жұмысыңызда 10 оң және маңызды нәтижелерді табыңыз. Егер сіз оларды өз бетінше тапқан болсаңыз, онда сіз ойлағандай бәрі жаман емес. Егер

сізге қиын болса, әріптестеріңізден көмек сұраңыз.

Көпшілік алдында сөз сөйлеуге қатысыңыз, әріптестерге жобаларды іске асыруға, семинарлар, конференциялар ұйымдастыруға және өткізуге көмектесіңіз, оқу үрдісінде балалар мен ата-аналарға қолдау көрсетіңіздер. Осылайша сіз көшбасшылық қасиеттерді қалыптастырасыз. Сіз және сіздің тәжірибеңіз сұранысқа ие екенін сезінесіз.

Шамадан тыс өзін-өзі сынауда оң сәттерді табыңыз.

Өзіңізді кемсітуге жол бермеңіз, өз көзқарасыңызды нақты дәлелдермен қорғаңыз.

Әріптестеріңіздің ұсыныстарын тыңдаңыз, олар сізге педагогикалық тәжірибеңізді жинақтау бойынша сіздің материалдарыңызды жүйеге келтіруге көмектеседі.

Әрқашан өз шеберлігіңізге сеніңіз, бірақ педагогикалық жұмыста жаңарту және жетілдіру үдерісі қажет екенін ұмытпаңыз. Бұл күш береді және психологиялық денсаулықты сақтайды, әрқашан сұранысқа ие болуға мүмкіндік береді.

Жоғары және төмендетілген өзін-өзі бағалау өз тұлғасын қабылдамаудың бір медалінің екі жағы болып саналатынын есте сақтау маңызды. Азғана кедергі болған жағдайда өзін – өзі бағалаудың жоғары деңгейі тез арада төмендетілгенге ауысады, ал табысты болған жағдайда өзін-өзі бағалаудың төмендетілген дәрежесі тез жоғарылаған деңгейге ауысады. Осылайша, ол ешқашан барабар емес. Кейде жоғары және төмен өзін-өзі бағалау бір адамда өмір сүре алады.

Сондықтан педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату кезінде теріс эмоцияларды болдырмау үшін қажет:

- туындаған күйзеліске оң қарау;
- өз іс-әрекеттерінде дәйекті болу қажет;
- орындалған жұмыстың қанағаттануын сезіну;
- өз қызметін әділ бағалау;

дұрыс сенімдері болуы керек.

Бұл проблемалар болуы мүмкін, өйткені сенімдер жылдар бойы қаланады. Өнімсіз және зиянды сенімдерді өзгерту керек. Бұл сенім түрлі жағдайларда шешім қабылдауға әсер етеді. Бірақ егер сіз сенімдер сізге кедергі және сіз оларды өзгерткіңіз келсе, онда бұл өз бетінше жұмыс істей аласыз. Ол үшін арнайы техника бар.

Сенімділікті өзгертуге арналған Техника

Оны орындау үшін сізге қағаз және қалам қажет.

1. Сіз құтылу немесе оны қайта қалыптастырғыңыз келетін сенімді жазыңыз.

2. Егер бұл сенім сақталса, теріс болады деп жазыңыз (5,10,20 жылдан кейін).

Сіз ойлаған барлық нәрсені атаңыз. Оны өте егжей-тегжейлі елестетіңіз.

3. Қазіргі уақытта оралыңыз. Қазір сіз өзгерте аласыз деп ойлаңыз.

4. Дененің физикалық жағдайын өзгертіңіз. Мысалы, егер сіз орындық отырсаңыз, диванға қойыңыз. Дененің жағдайы әлдеқайда ерекшеленуі керек.

5. Өзіңнен сұраңыз: "Мен орнына қандай наным келеді?" Жауап жазыңыз.

6. Менің өмірім жаңа сеніммен қалай өзгереді (5,10,20 жылдан кейін)? Атаңыз, бәрі придумаете. Оны егжей-тегжейлі елестетіңіз.

7. Бүгінгі күні оралыңыз және қазір сіздің қолыңызда барлығы не туралы ойланыңыз.

8. Зиянды әдеттерден құтылуға тырысыңыз.

Педагогикалық тәжірибені жалпылау және тарату процесі - бұл сіздің кәсіби даму кезеңі, ол сіздің басқа педагогтардың қызметіндегі жұмысыңыздың тиімділігін көруге мүмкіндік береді. Сондықтан оған кәсіби, әдістемелік және психологиялық дайындық қажет.

7 -Қосымша

«Үздік педагог» атты Республикалық конкурс жеңімпаздарының авторлық зертханалық жұмыс жоспарлары

Алматы қаласы

«Үздік педагог-2019» республикалық байқауы жеңімпаздарынан құрылған авторлық зертхананың 2020 жылға арналған жұмыс жоспары

Р/С	Іс-шаралардың атауы	Мерзімі	Өткізілетін орны	Жауаптылар
1	Шығармашылық есеп: «Оқушылардың креативті ойлау дағдыларын қалыптастыру үшін бастауыш сыныптарда арт терапияны қолдану әдісі»	26 ақпан	№ 148 мектеп-гимназия	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
2	Қалалық семинар: «Зерттеу сабағын (Lesson study) бақылау тәсілдері»	27 ақпан	№ 178 лицей	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
3	Республика көлемінде ашық онлайн сабақ: «М.Мақатаев «Аққулар ұйықтағанда» (кейіпкерлер бейнесі). 8-сынып. Қазақ әдебиеті пәні	04 наурыз Басталуы: 11.00 сағат	Оқушылар сарайы. ҚББЖТҒӘО-ның ресурс орталығы	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы

4	Қалалық семинар: «Бастауыш сынып оқушыларына эссе жаздыру жолдары»	13 наурыз	Ы.Алтынсарин атындағы №159 гимназия	Кусаинова Жанар Беймбетовна
5	Халықаралық ХІХ Педагогикалық оқулар: «Оқушылардың тұлғалық, сапалық дамуы барысында мұғалім құндылықтары ықпалы»	21-23 наурыз	әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
6	Қалалық семинар: «Функционалдық сауаттылық - білім сапасы»	26 наурыз	№ 148 мектеп-гимназия	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
7	Қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдеріне арналған «Қазақ тілі», «Қазақ әдебиеті» оқу-әдістемелік құралдарын әзірлеу	27 наурыз	«Таугүл-Принт» баспасы	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
8	Республика көлемінде ашық онлайн сабақ: «Есепке айнымалысы бар өрнектер құру» 4-сынып. Математика пәні	08 сәуір Басталуы: 11.00 сағат	Оқушылар сарайы. ҚББЖТҒӘО-ның ресурс орталығы	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
9	Шығармашылық есеп: «Шеберлікті үздіксіз шыңдау - заман талабы»	15 сәуір	№ 178 лицей	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
10	Шығармашылық есеп: «Мұғалім тәжірибесіндегі зерттеу - бастауыш сынып мұғалімінің тәжірибесін шыңдау»	17 сәуір	Ы.Алтынсарин атындағы №159 гимназия	Кусаинова Жанар Беймбетовна
11	Ата-аналарға арналған семинар-тренинг: «Балалар - әлемнің ажары»	04 мамыр	№ 148 мектеп-гимназия	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
12	Республика көлемінде ашық онлайн сабақ: «Су асты тіршілігіне қамқорлық. Балықтарға көмек». 4-сынып. Әдебиеттік оқу пәні	12 мамыр Басталуы: 11.00 сағат	Оқушылар сарайы. ҚББЖТҒӘО-ның ресурс орталығы	Кусаинова Жанар Беймбетовна
13	Ә.Құрышжанұлының мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-практикалық конференция: «Түркі дүниесі: Тарих. Рух. Тіл»	15 мамыр	Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
14	Мектепалды даярлық тобына арналған «Көркем әдебиет» оқулығының ОӘК әзірлеу. 1. Жұмыс дәптері. 2. Әдістемелік құрал.	Қыркүйек-тамыз	«Атамұра» баспасы	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
15	Білім беру жүйесі қызметкерлерінің Алматы форумының бастауыш сынып мұғалімдерінің секциялық отырысында шеберлік сабақ өткізу: «Оқушылардың математикалық сауаттылығын қалыптастыру бағытындағы тәсілдер»	Тамыз	Қала мектептері	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна

16	Білім беру жүйесі қызметкерлерінің Алматы форумының бастауыш сынып мұғалімдерінің секциялық отырысында шеберлік сабақ өткізу: «Мұғалім тәжірибесіндегі зерттеуді ұйымдастыру тиімділігі»	Тамыз	Қала мектептері	Кусаинова Жанар Беймбетовна
17	Білім беру жүйесі қызметкерлерінің Алматы форумының қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерінің секциялық отырысында шеберлік сабақ өткізу: «Әдеби шығармаға талдау жасау жолдары»	Тамыз	Қала мектептері	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
18	Видео сабақ жариялау. «You Tube» каналында ашық сабақ жүктеу. «Үндестік заңдары» 4 - сынып. Қазақ тілі пәні	17 қыркүйек	№ 148 мектеп-гимназия	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
19	Дөңгелек үстел: «Сабақты тиімді ұйымдастырудағы әдіс-тәсілдер» (жас мұғалімдермен тәжірибе бөлісу)	26 қыркүйек	Ы.Алтынсарин атындағы №159 гимназия	Кусаинова Жанар Беймбетовна
20	Шеберлік сабақ: «Қазақ әдебиеті сабағында қосымша мәліметтерді пайдалану»	30 қыркүйек	№ 178 лицей	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
21	Видео сабақ жариялау. «You Tube» каналында ашық сабақ жүктеу. «Өсімдіктерді қалай қорғаймыз?». 4-сынып. Жаратылыстану пәні	17 қазан	№ 148 мектеп-гимназия	Мергенбаева Назигуль Оразбаевна
22	Пікір алмасу алаңы: «Ұстаз болу - жүректің батылдығы»	28 қазан	№ 178 лицей	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
23	Пікір алмасу алаңы: «Зерттеуші мұғалім болу - заман талабы»	3 қараша	Ы.Алтынсарин атындағы №159 гимназия	Кусаинова Жанар Беймбетовна
24	Қалалық семинар: «Педагогикалық жаңа әдіс-тәсілдерді тиімді қолдану жолдары» (жас мамандармен тәжірибе бөлісу)	20 қараша	№ 178 лицей	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
25	Халықаралық қашықтық ғылыми-практикалық конференция: «Ресей және Еуропа: Мәдениет және экономикалық байланыс»	11 желтоқсан	Прага, Чехия Республикасы	Қайырбай Қанат Сатыбалдыұлы
26	Шеберлік сабақ: «Сабақта қалыптастырушы бағалау мен тиімді кері байланыс жасау жолдары»	25 желтоқсан	Ы.Алтынсарин атындағы №159 гимназия	Кусаинова Жанар Беймбетовна

«Үздік педагог - 2019» республикалық байқауының жеңімпазы, Ақмола облысы Көкшетау қаласы М.Ғабдуллин атындағы №3 көптілде оқытатын мамандандырылған мектеп-гимназиясының ағылшын тілі мұғалімі Ахметжанова Самал Кенжеболатқызының авторлық зертханасының қызметін үйлестіру мақсатында 2020 жылға арналған авторлық зертханасының жұмыс жоспары

№	Мерзімі	Іс- шаралар
1	20.03.2020 ж	Бастауыш сынып мұғалімдері мен ағылшын тілі мұғалімдеріне арналған облыстық оқыту семинары
2	19.06.2020 ж	Жас педагогтармен жұмыс
3	18.09.2020 ж	«Болашаққа қадам» атты конференция
4	24.12.2020 ж	«Балалар театры» сыныптан тыс іс-шара

Ақтөбе облысы бойынша «Үздік педагог-2019» республикалық байқауы жеңімпаздарының «Авторлық зертхана» аясында 2020 жылға арналған жұмыс жоспары

№	Өтілетін шаралар атауы	Мерзімі	Жауаптылар
1	«Профессиональное развитие учителя через организацию и проведение исследования урока» - мастер-класс Михайловой Татьяны Васильевны, победителя республиканского конкурса «Лучший учитель-2019», учителя начальных классов СШГ №9 г.Актобе	14.03.2020	Жубаева С.О. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Михайлова Т.В. Ақтөбе қаласы №9 ОМГ бастауыш класс мұғалімі
2	«Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында критериалды бағалауды жүргізудің ерекшеліктері» «Үздік педагог-2019» республикалық байқауының жеңімпазы, Ақтөбе қаласы №23 орта мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Албаева Тамара Габитовнаның шебер-класы	16.03.2020	А.А.Искендинова Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Т.Г.Албаева Ақтөбе қаласы №23 орта мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
3	«Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарын тиімді жоспарлау» - «Үздік педагог-2019» республикалық байқауының жеңімпазы, Ақтөбе облыстық дарынды жасөспірімдерге арналған Білім-инновация лицей-интернатының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Базарғалиева Баян Теміржановнаның шебер-класы	18.03.2020	Искендинова А.А. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Б.Т.Базарғалиева Ақтөбе облыстық дарынды жасөспірімдерге арналған Білім-инновация лицей-интернатының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
4	«Оқушылардың зерттеушілік мәдениетін дамыту» практикалық семинары	20.05.2020	Искендинова А.А. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері

			Б.Т.Базарғалиева Ақтөбе облыстық дарынды жасөспірімдерге арналған Білім-инновация лицей-интернатының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
5	Коучинг-сессия из опыта учителя начальных классов СОШГ №9 г. Актобе, победительницы республиканского конкурса «Лучший педагог-2019» Михайловой Татьяны Васильевны: «Активные методы обучения на уроках – одно из условий повышения мотивации учащихся»	03.06.2020	Жубаева С.О. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Михайлова Т.В. Ақтөбе қаласы №9 ОМГ бастауыш класс мұғалімі
6	«Білім мазмұнын жаңарту жағдайында үштілде оқытуға бейімделу» дөңгелек үстелі	10.06.2020	А.А.Искендинова Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Т.Г.Албаева Ақтөбе қаласы №23 орта мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
7	Тренинг на тему: «Организация инновационной деятельности педагогов»	26.08.2020	Жубаева С.О. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Михайлова Т.В. Ақтөбе қаласы №9 ОМГ бастауыш класс мұғалімі
8	«Қазақ тілі мен әдебиеті пәндері бойынша бағалау тапсырмаларын құрастыру және саралау» семинар-практикумы	14.09.2020	Искендинова А.А. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Б.Т.Базарғалиева Ақтөбе облыстық дарынды жасөспірімдерге арналған Білім-инновация лицей-интернатының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
9	«Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарындағы интеграциялау әдістері» шебер-классы	16.09.2020	А.А.Искендинова Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Т.Г.Албаева Ақтөбе қаласы №23 орта

			мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
10	Областной семинар «Педагогические приемы создания ситуации успеха»	30.10.2020	Жубаева С.О. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Михайлова Т.В. Ақтөбе қаласы №9 ОМГ бастауыш класс мұғалімі
11	Семинар-дискуссия: «Педагогтердің корпоративтік мәдениетін дамыту»	25.11.2020	Искендинова А.А. Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Б.Т.Базарғалиева Ақтөбе облыстық дарынды жасөспірімдерге арналған Білім-инновация лицей-интернатының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
12	«Қазақ тілі мен әдебиеті пәндерін жаңа мазмұнда оқытудың ерекшеліктері» семинар-тренингі	11.12.2020	А.А.Искендинова Ақтөбе облыстық ғылыми-тәжірибелік орталығының әдіскері Т.Г.Албаева Ақтөбе қаласы №23 орта мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі

**«Үздік педагог» атағының иегері (2019 ж.) Павлодар қ.,
№ 19 жалпы орта білім беретін мектебінің педагог-зерттеушісі,
информатика пәні мұғалімі Серикбаев Алмас Сансызбайұлының
авторлық зертханасының жұмыс жоспары**

№	Тақырып	Мерзімі	Аудитория
1	«Шешімдерді бағдарламалау» Вебинары (7 сынып)	Наурыз	Информатика мұғалімдері
2	Практикалық жұмыс «Тіл және бағдарламалау жүйесі»	Сәуір	ПМПУ информатика Бакалавры және Информатика мұғалімдері
3	«Ұтқыр қосымшаларды әзірлеу әдісі» Мастер-класс	Тамыз	Информатика мұғалімдері

4	«Сандық білім беру ресурстары» және «кәсіби құпиялардың шеберлігі» дөңгелек үстел	Қазан	Информатика мұғалімдері
---	---	-------	-------------------------

**Түркістан облысы, Сайрам ауданы
№ 49 Ш.Уәлиханов атындағы жалпы
орта мектебінің тарих-география пәні мұғалімі
Рустемова Айгульдің авторлық зертханасының
2020 жылға арналған жұмысының жоспары**

№	Іс шаралар	Мерзімі	Жұмыс түрі	Жауаптылар
1	Б.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының орта білім мазмұнының әдіснамалық қамтамасыз етуді үйлестіру орталығының «Педагог мәртебесі туралы» Заңын ҚР білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын іске асыру, сонымен қара «Үздік педагог» республикалық байқауының жеңімпаздарының авторлық зертханаларының қызметін үйлестіру мақсатында 17.02.2020 жылғы хатымен танысу	ақпан	Нормативтік құжаттарды жүйелеу, жинақтау	А.Рустемова
2	Авторлық зертханалардың қызметі туралы 2020 жылға арналған жылдық жұмыс жоспарын түзету. Шығармашылық зертхана жұмысын бағыттау, жоспарын бекіту	ақпан	Жоспарды бекіту	А.Рустемова
3	Кәсіби қоғамдастық құру. "Бір-біріне сенімді қарым-қатынас құру" Коучинг үдерісін іске асыру	ақпан	коучинг	А.Рустемова
4	Конференция: «Оқушылардың оқу танымдық әрекетіне қызығушылығы төмен оқушылармен жүргізілетін жұмыстар»	наурыз	конференция	А.Рустемова
5	Дөңгелек үстел: «Ұстаз мәртебесі-педагог шеберлігінде» Түркістан	18 наурыз	Дөңгелек үстел Түркістанн қ. №27 ЖОМ	А.Рустемова

	облысының жас мамандары			
6	Әдістемелік бірлестіктердің жұмысын арттыру мақсатында дөңгелек үстел ұйымдастыру: «Мұғалімдер шығармашылығы»	наурыз	Дөңгелек үстел	А.Рустемова
7	Әл-Фараби оқулары Мектеп оқушыларын қатыстыру. Облыстық Отырар кітапханасында	наурыз	Облыстық байқау	А.Рустемова
8	Мектепішілік шығармашылық зертханасының жұмысын жандандыру, озық тәжірибені жинақтау, зерттеу	сәуір	Зерттеу жұмысы	А.Рустемова
9	«Туған өлкемнің киелі жерлері» (7-сынып) Республикалық тарих пәні мұғалімдері үшін	сәуір	Вебинар Сайрам ауданы №49 Ш.Уәлиханов ЖОМ	А.Рустемова
10	«Рухани жаңғыру бағдарламасы аясында туған жерді насихаттау»	мамыр	Рухани жаңғыру орталығында кездесу	А.Рустемова
11	Мұғалімдердің жеке ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижесі, әдістемелік-тәжірибелік конференция ұйымдастыру	мамыр	Мұғалімдер арасында семинар-тренинг	А.Рустемова
12	«Ұлы Даланың жеті қыры» оқушылар арасында патриоттық сайыс сабақ	мамыр	семинар	А.Рустемова
13	Сайрам аудандық мұражайында өлкетану курсы бойынша (авторлық зерттеу жұмыстары) ғылыми практикалық конференция өткізу	маусым	Сайрам кітапханасында	А.Рустемова
14	«Мәңгілік ел-бірлікке бастар жол» ЖОО –ның педагогтарымен кездесу өткізу (ХҚТУ)	қыркүйек	Кездесу кеші	А.Рустемова
15	Мектеп мұғалімдеріне үлгі (ашық) сабақтар көрсету, сайттарға жариялау.	қыркүйек	Семинар сабақ	А.Рустемова
16	«Менің кәсіби өсу шеберлігімнің құпиясы » Түркістан облысының тарих пәні мұғалімдері	тамыз Түркістан қ.	Мастер –класс	А.Рустемова
17	Мұғалімдермен шағын шығармашылық топтарын құру, жұмыс бағдарламасын	қыркүйек	Мұғалім жұмысы	А.Рустемова

	жасау			
18	«Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру бағдарламасы аясындағы туған өлкені тану» Облыстық «Рухани жаңғыру» орталығында телесұхбат өткізу	қыркүйек	Презентация, баяндама	А.Рустемова
19	Тарих сабақтарында заманауи әдіс-тәсілдер мен педагогикалық технологияларды қолдану-білім сапасын арттырудың негізі	Қазан	Оқыту семинары Сайрам ауданы	А.Рустемова
20	«Абай Құнанбаевтың 175-жылдығына» арналған ғылыми жоба байқауын өткізу	қазан	Презентация, баяндама	А.Рустемова
21	Оқушылардың ғылыми-зерттеу жобаларын дайындау әдістемесінің бағдарламасын жасау, бекіту	қазан	Жоба жоспары	А.Рустемова
22	«Туған өлкемнің киелі жерлері» тақырыбында авторлық бағдарламалар жинағын шығару, тарату	қараша	Әдістемелік кабинет	А.Рустемова
23	Оқушылар арасындағы білім сайыстары мен байқауларға дарынды балаларды қатыстыру	желтоқсан	Байқау тапсырмалары	А.Рустемова
24	«Алтын жабағы», «Алтын ұрпақ», «Байтерек» интеллектуалды ойындарына қатыстыру 3-11 сынып	Қыркүйек-мамыр	тапсырмалары	А.Рустемова
25	«Тұңғыш Президент» күніне арналған танымдық іс-шара өткізу	желтоқсан	Ашық сабақ	А.Рустемова
26	«16-желтоқсан –ҚР Тәуелсіздік күні» патриоттық танымдық іс-шара өткізу	желтоқсан	Жарыс сабақ	А.Рустемова
27	Б.Момышұлының 110 жыл толуына байланысты мектепшілік конференция өткізу	желтоқсан	конференция	А.Рустемова
28	Қорытынды, авторлық зертхана бойынша жылдық есеп беру, сайтқа жариялау	желтоқсан	есеп	А.Рустемова

Авторлық зертхана
Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Г.К.Сейдағалиева
2019-2020 оқу жылы Қостанай облысы

Тақырыбы : Жаңа білім беру мазмұны шеңберінде жас мамандардың кәсіби құзыреттілігін дамыту

Мақсаты : Жас маманның оқытудың коммуникативтік – танымдық мақсатына жетуді қамтамасыз ететін кәсіби шеберлігі мол маман болып шығуына әдістемелік көмек көрсету.

Жалпы мәлімет : Сейдағалиева Гулмира Касымхановна жоғары санатты, педагог-зерттеуші, «Үздік педагог-2018» атағының иегері.

Жұмыс орны: Жангелдин ауданы білім бөлімінің «Ш.Уәлиханов атындағы Торғай орта мектебі» КММ

Жоспар

№	Тақырыбы	Уақыты	Аудитория
1	«Жас ұстаздардың жаңа білім мазмұны бойынша қолданылатын әдіс-тәсілдер кешені »	Қыркүйек-қазан	Жас мамандар
2	Жас ұстаздардың жаңа білім мазмұнындағы сабақтарда оқу мақсаттарын тиімді жүзеге асыруы.	Ақпан	Жас мамандар
3	Дарынды оқушылармен жұмыс жүргізу әдістемесі	Қаңтар	Жас мамандар
4	Жас мамандардың авторлық шеберлік- сыныптары	Наурыз-сәуір	Жас мамандар

Биология пәнінің мұғалімі Омиржанова С.Е.
2020 жылына арналған авторлық зертханасы

Тақырыбы: Жаңартылған білім мазмұны аясында «биология» пәнін оқытудағы бағалау әдістерін тиімді қолдана алу дағдысын қалыптастыру.

Мақсаты: бағалау үрдісінде қолданылатын тапсырмалардың түрлері мен сипатын ажырату, бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу мен сараптама жасауды үйрету.

Жалпы мәлімет : Омиржанова Сайран Еспаевна, биология пәнінің мұғалімі, жоғары санатты.

«Үздік педагог-2016» атағының иегері

Жұмыс орны: Қостанай облысы, Рудный қаласы әкімдігінің «№15 орта мектебі» КММ жоспар

№	Тақырыбы	Мерзімі	Аудитория
1	«Биология» пәні бойынша «Бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және	Қаңтар	Қостанай облысы бойынша биология

	сараптау» педагогтардың біліктілігін арттыру курсы		пәнінің мұғалімдері
2	«Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары» онлайн-сабақ (10 сынып)	ақпан	Республикалық деңгейдегі биология пәнінің мұғалімдері
3	«Биология» пәні бойынша «Бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және сараптау» педагогтардың біліктілігін арттыру курсы	наурыз	Қостанай облысы бойынша биология пәнінің мұғалімдері
4	«Оқу мен оқытудағы критериалды бағалау» коучинг	Сәуір - мамыр	Жас мамандар
5	«Бағалауға арналған тапсырмаларды әзірлеу және сараптау» коучинг	қыркүйек-қазан	Қала бойынша биология пәнінің мұғалімдері
6	Оқу мақсаттарына жетуге көмектесетін бірқатар педагогикалық тәсілдер	қараша	Мектеп ұжымын-дағы жаратылыстану пәні мұғалімдері

Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Қ.И.Бірманованың 2020 жылға авторлық зертханасы

Идея: Инновациялық озық құралдармен мұғалімді табыстылыққа жеткізу

Мақсаты: Оқытудың сапалығы үшін мұғалім білімінің үздіксіз дамытылуымен қатар кәсіби құзырлылығының қалыптасуын қамтамасыз етуді дамыту

Жалпы мәлімет: Бірманова Қымбат Исламбекқызы, жоғары санатты қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі, педагогикалық білім магистрі.

«Үздік педогог-2015» атағының иегері, Ы.Алтынсарин төсбелгісінің иегері.

Жұмыс орны: Рудный қаласы әкімдігінің «Бейімбет Майлин атындағы №7 мектеп-гимназиясы» КММ»

Жоспар

№	Мерзімі	Тақырыбы	Мұғалімдер аудиториясы
1	Ақпан	М.Мақатаев «Аққулар ұйықтағанда»	Республиканың пән мұғалімдері
2	ақпан	«Көлемді мәтіннен ықшам мәтінді қалай құрастыра аламыз?» Сабақты зерттеу	Облыс мұғалімдері
3	Ақпан-наурыз	Ерекше оқытуды қажет ететін балаларды әлеуметтік бейімдеуді жүзеге асыру бойынша даму картасы	Қостанай облысы мұғалімдері
4	Мамыр	Ойлау дизайны: Көркем шығарманы оқытудағы жобалау қызметі	Қалалық магнитті мектеп мұғалімдері, директор орынбасарлары
5	Қыркүйек-қазан	Экологиялық білім берудің инновациялық жолы	Жас мамандар
6	Қазан-қараша	«Бейімбеттану» мультимедиялық әдістемелік құрал	Мектеп тренерлер, кітапхана қызметкерлері

**Республикалық «Үздік педагог - 2019» иегері Маңғыстау ауданы, Өтес орта мектебінің география пәні мұғалімі Надирова Гүлсім
Курманбаевнаның авторлық зертханасының 2020 жылға арналған жұмыс жоспары**

№	Іс-шаралар	Өткізу уақыты	Жауапты	Өткізу түрі
1	«Саяхат сабақтарды ұйымдастырудың тиімді жолдары» және «Оқушыларға патриоттық тәрбие беруде мектептегі туристік-өлкетану қызметінің орны» тақырыбындағы облыстық семинар ұйымдастыру	ақпан	Маңғыстау облыстық балалар - жасөсіпірімдер туризмінің орталығы	Семинар
2	«Оқушыларды ғылыми-зерттеу жұмысына баулудың тиімді жолдары» тақырыбында шеберлік – сынып өткізу	мамыр	Облыстық «Дарын» қосымша білім беру орталығы География пәнінің мұғалімі Надирова Г.К.	Мастер-класс
3	Облыстық «Дарын» қосымша білім орталығының жоспарына сәйкес «Оқушыларды шығармашылыққа баулу және ғылыми жобаның тиімді жолдары» семинар	қазан	Облыстық «Дарын» қосымша білім беру орталығы География пәнінің мұғалімі Надирова Г.К.	Тәжірибе бөлісу, пікір алмасу
4	«Дарынды оқушыларды шығармашылыққа баулу» тақырыбында облыстық семинар	желтоқсан	Облыстық «Дарын» қосымша білім беру орталығы География пәнінің мұғалімі Надирова Г.К.	Семинар

Республикалық «2019 жылдың үздік педагогі» иегері Жаңаөзен «Білім-инновация» лицейінің казак тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Маханова Гулаш Умирзаковнаның 2019-2020 оқу жылына арналған жұмыс жоспары

№	Орындалатын іс-шара	Орындалатын уақыты	Күтілетін нәтиже
1	Балалар мен ата-аналарға арналған танымдық «I Бала» журналына «Ұстаздық-ұлы қызмет»	№1 (18) қыркүйек 2019ж	

	мақаласын жариялау		
2	«Озық тәжірибе - көпке ортақ», «Тәжірибедегі рефлексия» тренерлік курстары	қараша	Мектепшілік, қалалық, облыстық семинар
3	«Лучший педагог Казахстана-2019» конкурсының материалдарын, бейнесабақтарын жариялау	жыл бойы	Method.nao2018@mail.ru
4	«Құндылықтарға негізделген мектеп» бойынша әр айға белгіленген «Тәжірибелік үлгі сағаттары»	желтоқсан	Мектепшілік, қалалық, облыстық семинар
5	«Құндылықтарға негізделген мектеп» бойынша «Адалдық» бейнесабағы	қаңтар	YouTube каналында «Лучший педагог Казахстана»
6	«Оқытушылар тәжірибесінде ынтымақтастық және оқу әдістемелік тәжірибе алмасу» атты ЖБИЛ және №9 орта мектеп желілік қауымдастығымен семинар ұйымдастыру. Шеберлік сыныбы: «Б.Момышұлы шығармашылығы».	қаңтар	
7	Бейнесабак: А)Б.Момышұлы «Ұшқан ұя» повесі. Кейіпкерлер тұлғасын жасалу тәсілдері бойынша талдау Б) Бейнесабак «Қыз жібек» жыры В)Бейнеролик. «Оқырмандар» клубы арқылы кітап оқытудың тиімді әдістері	ақпан	Method.nao2018@mail.ru
8	Бейнесабак: «Құндылықтарға негізделген мектептің» еңбекқорлық сағаты	ақпан	
9	«Балалар-Өмір жалғасы» (жас ата-аналарға арналған әдістемелік құрал)	наурыз	
10	«Тәжірибедегі рефлексия» курстарын ұйымдастыру. «Дарынды балаларды қалай анықтауға болады?..»	сәуір	
11	«Абай әлеміне саяхат клубының» тәжірибелік сабақтары «Абайтану әліппесін» оқытудағы шығармашылық ізденістер	мамыр	Облыстық семинар

8 -Қосымша

Жамбыл облысы облыстық дарынды балаларға арналған мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернатының математика пәнінің мұғалімі Талқанбаев Мұхтар Дәулетұлының авторлық зертхана жұмысының жоспары, 2019-2020 о.ж.

ӘДІСТЕМЕЛІК ТАҚЫРЫБЫ: Жеке тұлғаның креативтілік қабілетін арттырудағы метатануға бағытталған оқытудың тиімді жолдары.

МАҚСАТЫ: Оқу үрдісінде метатануға бағытталған оқытудың тиімді жолдарын анықтап математикалық сауаттылығын арттыру, жан-жақты білімді, өмір сүруге бейім, іскер, өзіндік ой талғамы бар, адамгершілігі жоғары, қабілетті жеке тұлғаны қалыптастыру.

МІНДЕТТЕРІ:

➤ оқушыларға өз бетінше, сондай-ақ өзге оқушылармен топтасып бірге жұмыс істеуге мүмкіндік туғызу;

➤ ақпараттық технологияларды іс – тәжірибеге енгізу арқылы жеке тұлғаның даму мүмкіндігіне бақылау жасау;

➤ оқу – тәрбие үрдісінде қазіргі кездегі оқыту мен оқудың жаңа әдіс тәсілдері мен 7 модульді қолдана отырып жас мамандарға коучинг негізінде қолдау мен тәлімгерлік көмек көрсету;

➤ облыс мұғалімдерімен семинар-тренингтер өткізіп жеке тұлғаның қабілетін арттыру және алған білімдерін өмірде қолданудың инновациялық әдіс-тәсілдерін қарастырып, тәжірибе алмасу;

➤ облыстық оқу-әдістемелік кабинетімен бірлесе отырып онлайн сабақтар жүргізу.

КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕ:

➤ оқу-тәрбие үрдісінде өз бетінше жұмыс істеуге бағытталған оқытудың тиімді жолдары, анықталады, оқушының креативтілік қабілеті артады;

➤ жеке тұлғаның білім сапасының артуына әсер ететін ақпараттық технологияның тиімді әдіс-тәсілдері жинақталады;

➤ мектеп мұғалімдерінің кәсіби қызметі жүйесі қалыптасады;

➤ мұғалімдер әріптестермен ынтымақтастықта оқу ортасын құрады, жүргізу, басқару және жоспарлау мүмкіндіктері жетілдіріледі.

№	Өткізілетін іс-шараның тақырыбы	Мерзімі	Жұмыс түрі	Қатысушылар
1	1. Оқушылардың математика пәніне қызығушылығын арттыруға инновациялық әдіс-тәсілдерді қолдану 2. Алгебра және анализ бастамалары 10 сынып «Туындыны есептеу ережелері» 3. «Математикалық регата» байқауын ұйымдастыру, олимпиада есептерін талдау	ақпан 2020 жыл	Ашық есік күні: тренинг мұғалімдермен; шебер сынып: оқушылармен; практикалық жұмыс: математика пәні мұғалімдерімен	Математика пәні мұғалімдері (педагог-зерттеуші)
2	Бөлім бойынша жиынтық бағалау, тоқсан бойынша жиынтық бағалау тапсырмаларын құрастыру	Сәуір 2020 жыл	Коучинг	Математика пәні мұғалімдері (педагог-сарапшы)
3	Оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыру, зерттеу дағдыларын дамыту	Қыркүйек 2020 жыл	Онлайн сабақ	Математика пәні мұғалімдері

4	Жеке тұлғаның креативтілік қабілетін арттырудағы метатануға бағытталған оқытудың тиімді жолдары	Желтоқсан 2020 жыл	Тренинг	Жас мамандар (1-3 жыл) Математика пәні мұғалімдері (педагог-модератор)
---	---	--------------------	---------	--

Жамбыл облысы, Байзақ ауданы, Ғ.Мұратбаев атындағы гимназиясының қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі Кудериева Бакыт Жаксылыковнның авторлық зертхана жұмысының жоспары, 2019-2020 о.ж.

ӘДІСТЕМЕЛІК ТАҚЫРЫБЫ: Оқушылардың жазбаша пікір беру және мәтін жазу дағдыларын жетілдіру.

МАҚСАТЫ: Оқу дағдысын қалыптастыру арқылы мазмұндап жаза білуге, оқыған көркем шығармаға өз көзқарасын білдіруге, өз ойын еркін де түсінікті, саналы баяндауға, өз болжамымен ой қорытындысын жазба жұмысымен ұштастыра отырып, танымдық қабілеттерін арттыру.

МІНДЕТТЕРІ:

➤ ауызекі сөйлеу, жазу дағдыларын жетілдіру, күрделі жоспармен шығарма жаза білу дағдыларын қалыптастыру сөздік қорын молайту;

➤ көркем мәтінді әдеби тұрғыдан оқуға, қабылдауға, батыл болжамдар, өткір ұсыныстар жасауға, танымдылық қасиеттерін арттыруға бағыт-бағдар беру;

➤ білім алушылардың жас ерекшеліктерін және қажеттіліктерін ескере отырып, оқытудың түрлері, формалары, тәсілдерін түрлендіру арқылы жазба жұмысына машықтандыру;

➤ жазба жұмысында әдеби деректерді тиімді пайдаланып, ойын сауатты, еркін жазу дағдыларын қалыптастыру.

КҮТІЛЕТІН НӘТИЖЕ:

➤ қазақ әдеби тілінде сөйлеу дағдысы қалыптасады және жазба тілі, орфографиялық сауаттылығы артады;

➤ шығармадан алынған үзінділерді түсінеді, талдайды және тұжырым жасау дағдылары қалыптасады;

➤ оқушылар жас ерекшеліктеріне сай оқыту әрекеттерін таным құралы ретінде пайдалана отырып, жазба жұмысына (мазмұндама, шығарма, эссе) жазуға машықтанады;

➤ алған білімдерін әлемнің ғылыми бейнесін түсіне білуге, әлеуметтік мәні бар мәселелер мен әр түрлі жағдаяттарда пайдалана алады.

р/с	Іс-шараның тақырыбы	Мерзімі	Жұмыс түрі	Қатысушылар
1	«Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында»	Наурыз,	Облыстық	(қазақ тілі

	Lesson Study жүргізу: проблемалар және оларды шешу жолдары»	2020 жыл	семинар (зерттеу сабақтары, 9 сынып)	мен әдебиеті пән мұғалімдері үшін)
2	Ұлы ақын А.Құнанбайұлы 175 жыл. «Абайдың қарасөздері – тәрбие көзі» (эссе жазуға дайындық)	Мамыр, 2020 жыл	Дөңгелек үстел	10 сынып
3	«Оқушыларға оқу сауаттылығын меңгертудің өзекті мәселелері»	Қыркүйек 2020 жыл	Шебер сынып	Қазақ тілі мен әдебиеті пән мұғалімдері
4	«Эссе жазудың тиімді жолдары»	Желтоқсан, 2020 жыл	Оқыту семинары	Жас мамандар (1-3 жыл)

9 -Қосымша

Алгебрадан жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар 7-сынып

(мұғалімдерге арналған әдістемелік жинақ)

Нұр-сұлтан қаласы Білім басқармасы
білім беруді жаңғырту орталығы
Райымбек батыр атындағы № 50 «Қазғарыш»
мектеп-лицейі

Құрастырушы: Асқарбекова Б.Д. № 50 мектеп-лицейінің математика пәні мұғалімі. Алгебрадан жиынтық бағалауға арналған тапсырмалар 7-сынып.

Мұғалімдерге арналған әдістемелік жинақ. Нұр-Сұлтан қаласы, 2020-52 бет.

Алгебрадан 7 сыныпқа арналған жиынтық бағалау тапсырмалары курсының барлық тақырыптарын қамтитын жинақ болып табылады. Жинақтың өзіндік ерекшелігі сол, мұнда жаңа оқу бағдарламасы бойынша дәріс берген ұстаздың оқушылар білімін жиынтық бағалаудағы жылдық іс-тәжірибесі жинақталған.

Әрбір бөлімге арналған жиынтық бағалау тапсырмалары I-IV нұсқалар арқылы, жеңілден күрделіге, стандарттан шығармашылыққа принципін негізделген. Ұсынылған тапсырмалар Білім стандартына сай, оқушылардың тұлғалық ерекшеліктері ескеріліп, қиындық дәрежесіне қарай деңгейленіп берілген.

Мақсаты:

Математика пәні бойынша математикалық сауаттылықтың талабын меңгеруде дағды–біліктіліктерін дамыту, оқушылардың өзіндік білімдерін өздері тексерулеріне мүмкіндік беру, оқушының тұлғалық қабілеттілігін ширату және ізденіс кеңістігін таңдай білуге дағдыландыру.

Міндеттері:

1. Оқушылардың математикалық сауаттылығын арттыру, олардың кәсібибілім алуға мүмкіндік туғызу;
2. Тапсырмаларды орындау барысында өзіндік білімдерін өздері тексеруге дағды қалыптастыру және жеке тұлға ретінде дамуына жағдай жасау;
3. Бүгінгі күннің талабы мен міндетін атқара алатын, әлеуметтік кеңістікте таңдаған ұстанымын жүзеге асыра алатын сауатты және патриотты тұлғаны дайындау;
4. Шапшаң шешім қабылдай алатын тұлға тәрбиелеу, математикалық сауаттылығын өмірлік көзқарасымен ұштастыра отырып пайдалана білуге үйрету;
5. Математикалық білімін өмірде қолдануға баулу.

Өзектілігі:

Жаңа демократиялық қоғамда өмір сүруге қабілетті азаматты және патриотты тәрбиелеу, тұлғаның білімді болуын, математикалық сауаттылығын ілгерлету мақсатында даярлығын қалыптастыру жолындағы іс-тәжірибені ұсыну.

Жаңашылдығы

Оқушылар бөлім бойынша жиынтық бағалау тапсырмасын орындау барысында Блум таксономиясы бойынша:

Білу:

Қарапайым математиканың, статистиканың және ықтималдық теориясының негізгі ұғымдарын;

Нақты сандармен есептеу амалдарын;

Қарапайым математиканың негізгі формулаларын;

функция ұғымын, оның қасиеттері қолданып, графигін салуды;

қысқаша көбейту формулаларын өрнектерді ықшамдауда қолдана біледі.

Түсіну:

санды стандарт түрде жазу тәсілін;

математиканың академиялық тілін түсінеді.

Қолдану:

Практикалық есептерді шешуде математикалық білімін;

Мән мәтінге сәйкес математикалық терминологияны қолданады.

Талдау:

Заңдылықтарды талдау және олардың негізінде математикалық модельдер құрастыру;

Математикалық модельдер құрастыру үшін мәтіндік есептердің шарттарын талдай алады.

Жинақтау:

Математикалық есептерді шешудің алгоритмдерін;

Статистикалық деректерді өңдеу және талдау нәтижелері бойынша қорытындыларды жинақтайды.

Бағалау:

Шамалардың жуық мәндерін және олардың стандарт түрде жазылуын;

Берілген параметрлердің мәндеріне байланысты функциялардың графиктерінің орналасуын;

Қысқаша көбейту формулалары көмегімен тепе-теңдіктерді дәлелдеуде;

Жүргізілген тәжірибелер санының артуына байланысты оқиға.

Күтілетін нәтиже: Математикалық сауаттылығы жоғары, білімі мен біліктілігі ұштасқан, шапшаң есеп шығара білетін, жан – жақты патриотты тұлға қалыптасады.

Бірінші тоқсан

«Натурал және бүтін көрсеткішті дәреже» бөлімі бойынша №1 жиынтық бағалау тапсырмалары

I нұсқа

№1. Өрнектің мәнін табындар: А) $\frac{(2^3)^5 \cdot 2^7}{2^{20}}$ [2 балл]

Ә) $\left(\frac{x^{-3}y^4}{9}\right)^{-2} \cdot \left(\frac{3}{x^{-2}y^3}\right)^{-3}$ [5 балл]

№2. Берілгені: 0,000 000 000 000 000 000 000 632г

А) Берілген санды стандарт түрде жазып, мәнді бөлігін және ретін көрсетіндер; [2 балл]

Ә) Стандарт түрде жазылған санды кг-мен көрсетіндер. [1 балл]

№3. Стандарт түрде берілген $7,25 \cdot 10^6$ және $1,25 \cdot 10^5$ сандарының:

А) Қосындысын табындар; [2 балл]

Ә) Бөліндісін табындар

№4. Берілген $a=3,278$ санын 0,1-ге дейінгі дәлдікпен жуықтап, абсолюттік қателігін табыңдар.

[2 балл]

Барлығы: 14 балл

«Натурал және бүтін көрсеткішті дәреже» бөлімі бойынша жиынтық бағалау дескрипторы

I нұсқа

Бағалау критерийлері	№	Дескриптор		Балл
		<i>Білім алушы</i>		
Бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолданып, санды өрнектің мәнін табады.	1	1А)	Дәрежені дәрежеге шығару ережесін қолданады	1
			Негіздері бірдей дәрежелерді көбейту және бөлу ережесін қолданады.	1
		1Ә)	Дәрежені дәрежеге шығару қасиетін қолданады;	1
			Дәрежелерді бөлу қасиетін қолданады;	1
			Дәрежелерді көбейту қасиетін қолданады;	1
санның дәрежесін табады;	1			
Өрнекті ықшамдайды.	1			
Санды стандарт түрде жазады	2	2А)	Санды стандарт түрде жазады	1
			Санның мәнді бөлігін және ретін көрсетеді	1
Стандарт түрде жазылған сандармен арифметикалық амалдар қолданады	3	3А)	Берілген шаманы қажетті шамаға айналдырады	1
			3Ә)	Стандарт түрде жазылған сандардың қосындысын (айырымын) табады
Берілген санның абсолюттік қателігін табады	4		Стандарт түрде жазылған сандардың бөліндісін (көбейтіндісін) табады	1
			Санды 0,1-ге дейінгі дәлдікпен жуықтайды	1
Абсолюттік қателігін табады				1
Жалпы балл				14

«Натурал және бүтін көрсеткішті дәреже» бөлімі бойынша №1 жиынтық бағалау тапсырмалары

II нұсқа

№1. Өрнектің мәнін табыңдар: А) $\frac{5^8 \cdot (5^4)^5}{5^{25}}$ [2 балл]

$$\text{Ә)} \left(\frac{a^5 c^{-2}}{16} \right)^{-3} \cdot \left(\frac{8}{a^4 c^{-3}} \right)^{-2} \text{ [5 балл]}$$

№2. Берілгені: 168 000 000 000 000 см

А) Берілген санды стандарт түрде жазып, мәнді бөлігін [2 балл]

және ретін көрсетіңдер;

Ә) Стандарт түрде жазылған санды км-мен көрсетіңдер. [1 балл]

№3. Стандарт түрде берілген $3,75 \cdot 10^7$ және $4,85 \cdot 10^5$ сандарының:

А) Айырымын табыңдар; [2 балл]

Ә) Көбейтіндісін табыңдар.

№4. Берілген $a=5,189$ санын 0,1-ге дейінгі дәлдікпен жуықтап, абсолюттік қателігін табыңдар [2 балл]

Барлығы: 14 балл

«Натурал және бүтін көрсеткішті дәреже» бөлімі бойынша жиынтық бағалау дескрипторы

II нұсқа

Бағалау критерийлері	№	Дескриптор		Балл
		Білім алушы		
Бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолданып, санды өрнектің мәнін табады.	1	1А)	Дәрежені дәрежеге шығару ережесін қолданады	1
			Негіздері бірдей дәрежелерді көбейту және бөлу ережесін қолданады.	1
	1Ә)	Дәрежені дәрежеге шығару қасиетін қолданады;	1	
		Дәрежелерді бөлу қасиетін қолданады;	1	
		Дәрежелерді көбейту қасиетін қолданады;	1	
		санның дәрежесін табады;	1	
Өрнекті ықшамдайды.	1			
Санды стандарт түрде жазады	2	2А)	Санды стандарт түрде жазады	1
			Санның мәнді бөлігін және ретін көрсетеді	1
	2 Ә)	Берілген шаманы қажетті шамаға айналдырады	1	
Стандарт түрде жазылған сандармен арифметикалық амалдар қолданады	3	3А)	Стандарт түрде жазылған сандардың қосындысын (айырымын) табады	1
		3Ә)	Стандарт түрде жазылған сандардың бөліндісін (көбейтіндісін) табады	1
Берілген санның абсолюттік қателігін табады	4	Санды 0,1-ге дейінгі дәлдікпен жуықтайды		1
		Абсолюттік қателігін табады		1
Жалпы балл				14

**НЗМ іс-тәжірибесін қала мектептерінде тарату
бағытында тірек мектептердің «Зерде»
желілік қауымдастық жұмыс жоспары
Әдістемелік тақырыбы:**

«Жаңартылған білім беру мазмұны: кедергілер мен мүмкіндіктер»

Мақсаты:

1. Жаңартылған білім мазмұны бойынша кездесетін проблемаларды бірлесе отырып шешу жолдарын іздестіру, ортақ шешімге келу, ортақ жұмысты жоспарлау;

2. Жаңартылған білім берудің маңыздылығы - оқушы тұлғасына үйлесімді, қолайлы білім беру ортасын құра отырып, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, тәжірибе жасау, АКТ-ны қолдану, коммуникативті қарым-қатынасқа түсу, жеке, топта жұмыс жасай білу, функционалды сауаттылықты, шығармашылықпен қолдана білуді ұғындыру;

3. Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша жетекші және серіктестік мектептердің іс-тәжірибесін жинақтап, талдау, тарату.

Міндеттері:

1. Бүгінгі ақпараттану заманында қоғамға, өзгерістерге, өмірге бейім тұлға дайындайтын жаңа әдіс-тәсілдерді басшылыққа алып, сабақ берудің заманауи үлгілерін тәжірибеге енгізу;

2. Сыни тұрғыдан ойлау, диалогтік оқыту, критериалды бағалау арқылы ұйымдастырылған озық үлгідегі сабақтардың ақпараттық жиынтығы құру, талдау, тарату;

3. Жаңартылған білім беру мазмұнының деңгейін көтеруде қала педагогтарының жұмыс бағытын жүйелеу, ортақ проблемалардың ортақ шешімін таба отырып, бірізді нәтижеге қол жеткізу.

Уақыты	Тақырыбы	Іс шараның түрі	Жауаптылар
Бірлескен іс-шаралар			
Қыр күйек-қазан	Серіктес мектептер арасында жүргізілетін жұмыс жоспарына шолу	Отырыс	Модераторлар
Бір жылдың ішінде	Жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыру жолында серіктес мектептермен семинар ұйымдастыру	Семинар	Модераторлар
	Тақырыбы: “Жаңартылған бағдарлама-табысты болашақ кепілі”	Коучингтер, тренингтер, семинарлар, мастер-кластар	Мектеп тренерлері

	Мектептерде оқыту коучинг пен сабақтарын өткізу Сабақты зерттеу өткізу (Lesson Study)	Зерттеу өткізу Конференциялар өткізу	Мектеп тренерлері, модераторлар
Қараша	Жаңартылған білім аясында нәтижеге бағытталған әдіс - тәсілдерді пайдалану тәжірибесі.	<i>Шығармашылық отырыс</i>	Мектеп тренерлері, модераторлар
Қараша-наурыз	Жаңартылған білім мазмұнына сай тәжірибе алмасу	Семинарлар, дөңгелек үстел, коучинг	Мектеп тренерлері, модераторлар
Сәуір	Қорытынды. «Жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асыруда жүргізілген жұмыстарға шолу»	Отырыс, дөңгелек үстел	Мектеп тренерлері, модераторлар
Мамыр	Талдау, жинақ шығару, жоспарлау, түзетулер енгізу, ұсыныстар қабылдау		Мектеп тренерлері, модераторлар
Үнемі Жыл бойы	Тренерлерге кеңес беру ПШО ПШО тренерлерімен вебинар, семинарларға қатысу	Электронды-телефонмен байланыс	Мектеп тренерлері, модераторлар

Жауапты мектеп	Тақырыбы	Мақсаты	Семинар уақыты	Жауапты	Пән мұғалімдер
№44 МГ	Ұйымдастыру отырысы	Жаңартылған бағдарламаның ғылыми-әдістемелік негіздерін зерделеу	қыркүйек	Модераторлар	
№ 44 МГ	Жылдық жұмыс жоспарын бекіту	- Бірлесе отырып проблемаларды шешу жолдарын анықтау арқылы жұмыс жоспарын құруға ұсыныс қабылдау	қыркүйек	Модераторлар	
№27 МЛ	«Жаңартылған білім беру мазмұны бойынша оқытудағы жаңа	Жаңартылған білім мазмұнына сай тәжірибе алмасу	01.11.19	№27 Мектеп-лицей модераторы Сунгатова	Физика

	әдіс – тәсілдерді тиімді қолдана отырып, сабақ үлгілерін жинақтау»			А.Ф. Физика пәні мұғалімі Умирова А.С.	
№38 МЛ	«Жаңартылған білім беру мазмұны аясындағы тарих пәнін оқыту әдістемесінің ерекшелігі»	Білім беру мазмұнын жаңарту бағдарламасы бойынша тарих мұғалімдері арасында бағдарламаға сәйкес оқу материалдары мен педагогикалық тәсілдерді тиімді қолдану мәселесін талқылау және өзара тәжірибе алмасу.	желтоқсан	Калешова Эльвира Салауатовна	Тарих
№ 41 МЛ	«Математика-жаратылыста ну пәндерін жаңартылған білім беру бағдарламалары бойынша оқыту ерекшеліктері»	Жаңартылған білім беру жағдайында мұғалімдердің кәсіби құзыреттерін дамыту және математика пәні мұғалімдері арасында тәжірибе алмасу	23.01.2020ж	Капашева Гүлжамал Нуржановна	Математика
№ 42 «Ақниет» МГ	«Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарындағы пән аралық байланыстың тиімділігі» Шеберлік сыныбы	Тіл және әдебиет пәндері бойынша жаңартылған білім беру бағдарламасының мазмұны мен критериялды бағалау жүйесін енгізу тұрғысынан мұғалімдердің педагогикалық шеберлігін жетілдіру.	ақпан	Бердигалиева Раухан Жылкыбаевна	Гуманитарлық бағыт (қазақ тілі мен әдебиеті, орыс тілі мен әдебиеті, ағылшын тілі) пән мұғалімдері
№ 50 ОЖББМ	«Сабақ үрдісінде интербелсенді әдістерді тиімді қолдану жолдары»	Жаңартылған білім беру мазмұнын жүзеге асырудағы проблемаларды шешу, интербелсенді әдістерді тиімді қолдану арқылы танымдық дағдыларды қалыптастыру	сәуір	Доспанова Лаззат Азаматовна	Бастауыш
№ 44 МГ	Жылдық жұмысты қорытындылау		мамыр	№44,42,41,38,19,27,18	

«Нұр-Сұлтан қаласы әкімдігінің № 79 мектеп-лицейі» КММ

**Сыздыкова А. Н.,
ғылыми-әдістемелік
жұмыс бойынша
директордың орынбасары**

**Педагогикалық іс-әрекет тәжірибесін жалпылау технологиясы ретінде
«Өзгерістер көшбасшысы» Мектебі**

Нұр-Сұлтан қаласындағы № 79 мектеп-лицейдің басты міндеттерінің бірі- бұл әр оқушының қабілетін ашу, жоғары технологиялы, бәсекеге қабілетті әлемде өмірге дайын тұлғаны тәрбиелеу.

Бұл міндетті шешу мұғалімнің кәсіби деңгейіне тұтастай байланысты екенін түсіне отырып, №79 мектеп-лицейінің әдістемелік қызметі педагогтың инновациялық идеялар мен процестерді өзіндік практикалық іс-әрекет призмасы арқылы ұғынуға, қабілетін дамытуға бағытталған, бұл мұғалімнің мектептің инновациялық ортасына «қосылуын» қамтамасыз етеді.

«Білім алушы ұйым» жағдайында Нұр-Сұлтан қаласындағы №79 мектеп-лицей педагогтарын корпоративтік оқыту үшін тиімді тетіктер мен жағдайлар жасау арқылы педагогтардың жаңашылдыққа қабілетін дамыту орынды болып табылады. № 79 МЛ-дегі әдістемелік қызметі корпоративтік оқыту моделі ретінде ұсынылған, мұнда мақсаты-мектепті «білім алушы ұйым» ретінде құру, бұл ретте бірегей ерекшелігі іс-әрекетте оқыту болып табылады. «Өзін-өзі оқытатын ұйым» тұжырымдамасының басты идеясы қызметтің тиімділігі табылған шешімдерді жинақтау мен пайдалануға ғана емес, пайда болған мәселелерді шешу дағдыларын дамытуға, жеке тұлғаның өз тәжірибесінде оқу қабілетіне байланысты.

Тәжірибе жинақтау бойынша педагогтарды белсендірудің негізгі жолы-көшбасшылық қабілеттерін дамыту. Мұғалімнің көшбасшылық қасиеттерінің болуы педагогикалық қызметтің тиімділігіне әсер етеді, ол кәсіби маңызды тұлғалық қасиеттерді дамытуға ықпал етеді.

Білім беру саласындағы инновациялардың мәнін анықтау үшін мұғалімдерді педагогикалық құбылыстар мен процестердің жаңа жақтарын көруге үйрету қажет. Бұл тұрғыда №79 МЛ-де озық педагогикалық тәжірибені анықтау педагогикалық іс-әрекет әдістері, тәсілдері, құралдарының қалыптасқан жүйесі мен оның тиімділігін арттыру қажеттілігі арасындағы қайшылықтарды анықтаудан басталады. Педагогикалық тәжірибені қабылдаудың, түсінудің және пайдаланудың маңызды шарты педагогтардың тиісті теориялық және практикалық дайындығы болып табылады.

№ 79 МЛ-де алдыңғы қатарлы тәжірибені жинақтау бойынша әдістемелік қызмет моделінің инновациялылығы құрылымның өзі емес, кадрлық

менеджменттің инновациялық технологияларын енгізу, мысалы: көшбасшылықтың маркерлерін анықтаудың инновациялық әдістері, каскадты оқытуды болжайды.

Кадрлық менеджменттің инновациялық технологиясы «Өзгерістер көшбасшысы» Мектебі болып табылады, оның шеңберінде педагогтар әдістемелерді, технологияларды, шығармашылық тұлғаны қалыптастыру мен дамытуға жаңа тәсілдерді іздеу керектігі мен қажеттілігін зерделейді.

«Өзгерістер көшбасшысы» Мектебінің жұмысы шеңберінде қолданылатын озық тәжірибені зерттеу әдістері әртүрлі: мұғалімнің жұмысын ұзақ бақылау, сабақтарға, сыныптан тыс сабақтарға қатысу, мұғаліммен, оқушылармен және ата-аналармен әңгімелесу, әлеуметтік сауалнамалар және т.б. Осының барлығы өзара серіктестік пен оқытуды дұрыс ұйымдастыруға, мұғалімдердің әрбір мақсатты тобы үшін менторлар мен жаттықтырушыларды таңдауға және ОПТ-ні жинақтау бойынша кәсіптік дамудың сараланған бағдарламаларын жасауға мүмкіндік береді.

«Өзгерістер көшбасшысы» Мектебінде оқыту көшбасшылық және басқару дағдыларын қарқынды дамытуға бағытталған. «Өзгерістер көшбасшысы» Мектебінде оқыту қатысушыларға олардың кәсіби мәселелерін анықтауға, олардың жобасы жағдайды қалай өзгерте алады, деген ойға салуға көмектеседі. "Өзгерістер көшбасшысы" мектептегі іздеу жұмысы кезеңінде педагогтар менторлардың көмегімен тәжірибені зерттеу нысанын анықтайды және білім алушылардың білім сапасын арттыруға ықпал ететін мұғалімнің оқыту әдістерін, жаңалықтарын анықтайды. Бұл жұмыс педагогикалық диагностика жүргізу арқылы жүзеге асырылады.

Көшбасшылық қасиеттерді дамыта отырып, педагогтар жұмыста және жеке өмірде стратегиялық мақсаттарды қою әдістемесін қалыптастыруға: өзін және басқаларды маңызды нәтижеге қол жеткізуге ынталандыруға үйретеді. Педагогтер мектеп шеңберінде бар басылымдарды талдау арқылы педагогикалық қызметтің осы бағытын практикалық қолдану моделін, тәжірибені зерттеу бағдарламасы мен әдістемесін әзірлейді. Педагог тәжірибені жинақтау үшін тақырыпты таңдайды, жұмыс тәжірибесін көрсететін материалды жинақтайды, жалпылау нысанын анықтайды. «Өзгерістер көшбасшысы» Мектебі шеңберінде тәжірибені бағалау мұғалімнің өз тәжірибесін бағалауын, өзара бағалауын, түсінуін, оны басқа мұғалімдердің тәжірибесімен салыстыруды қарастырады. «Өзгерістер көшбасшысы» Мектебінің мұғалімі педагогикалық тәжірибені зерттеудің субъектісі және объектісі ретінде бір уақытта әрекет етеді.

Педагогтердің инновациялық белсенділігі озық оқыту практикасына негізделген кадрлық саясатқа, олардың дербестігін және жоғары нәтижелілігін көтермелеуге байланысты. Алдыңғы қатарлы тәжірибені қорытуды қамтамасыз етудегі адами ресурстардың негізгі рөлін түсіну кадрлық менеджментке инновацияларды әзірлеу және енгізу қажеттілігін негіздейді. Сондықтан да сыйақылардың сараланған жүйесін болжайтын, жаңа әдіснаманы енгізу туралы шешім қабылданды. 2019 жылы мектепте педагогтар қызметінің нәтижелері

бойынша сыйақы беру және ынталандыру үстемелерін белгілеу туралы Ереже әзірленді.

Бүгінгі күні «Өзгерістер көшбасшысы» Мектебіне әр түрлі бағыттар бойынша өз жобаларын әзірлейтін 18 педагог кіреді:

- Жаңартылған мазмұнды білім беру аясында оқушылардың ауызша шотын дамыту.

- Жаңартылған білім беру аясында оқушылардың өзін-өзі басқаруды енгізу.

- Әлеуметтік-эмоциялық оқыту техникасы көшбасшылық позицияны дамыту құралы ретінде.

- Дизайн - оқушылардың креативтілігін дамыту құралы ретінде ойлау және т.б.

Жұмыстың инновациялық түрлері: интеграцияланған білім апталығы, ғылым фестивальдері, ашылымдар галереясы болып табылады. № 79 мектеп-лицейінде қарым - қатынас аумағы құрылған - Storytelling, Case-study, Микро-оқыту, олар мұғалімдерге әріптестерінің табысты тәжірибесімен танысуға мүмкіндік береді.

Алдыңғы қатарлы педагогикалық тәжірибені жинақтау бойынша әдістемелік қызметті ұйымдастырудың тиімділігін бағалай отырып, № 79 МЛ-де әрбір педагогтың алға жылжу деңгейі қадағаланатынын атап өтуге болады. Бұл ретте бағалаудың объективтілігі педагогтардың өз жетістіктерін, рефлексиясын өзін-өзі бағалауды қамтамасыз етеді.

«Білім алушы ұйым» жағдайында қазіргі заманғы білім беру мәселелері шешіледі, деп атап өту қажет. Бұл модель тиімді, себебі проблеманы шешуге бағытталған: мұғалімнің инновациялық мінез-құлқын қалыптастыру және оның іс-әрекетте оқу қабілетін дамыту, бұл ретте педагог кәсіби дамудың бағытын, траекториясын өзі анықтайды.

Мазмұны

Кіріспе	3
1 Озық педагогикалық тәжірибеге тарихи шолу	5
2 Қазақстандық мұғалімдердің озық тәжірибесін жинақтау және тарату қызметіне талдау	20
3 Педагогикалық тәжірибені жинақтау мен таратудың механизмі	50
Қорытынды	67
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	69
Қосымша	71

Введение

В целях реализации Закона Республики Казахстан «О статусе педагога», Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 -2025 годы, а также в связи с обновлением содержания образования, основным направлением является повышение профессиональной компетентности педагогов, изучение, обобщение и распространение педагогического опыта.

Поддержка и создание условий для повышения квалификации педагогов являются решающими факторами успеха развития системы образования.

Международное исследование ОСЭР в области преподавания и обучения (Teaching and Learning international, TALIS) показало, что «учителя начинают ценить свой педагогический опыт и рассматривать его как объект собственного исследования в целях повышения качества знаний обучающихся и трансляции лучшего опыта среди педагогов» [1].

В Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 - 2025 годы отмечено: «Будут созданы Республиканская ассоциация педагогов-предметников, а также ассоциации педагогов-предметников в каждом регионе, которые будут содействовать повышению профессионального мастерства педагогов. Будет пересмотрена работа всех методических служб системы образования.

Национальная академия образования им. И. Алтынсарина станет центром методических инноваций. Республиканский учебно-методический совет при нем в тесном взаимодействии с педагогическими вузами будет объединять и координировать деятельность всех учебно-методических служб, ассоциаций педагогов-предметников страны»[2].

Основным направлением деятельности методических служб является повышение профессиональной компетентности педагогов через различные формы организации методической работы с целью повышения качества обучения, а также трансляции передового педагогического опыта.

Цель Методических рекомендаций:

- повышение профессиональной компетентности педагогов по систематизации, изучению и обобщению лучших практик учителей;
- разработка рекомендаций для учителей по систематизации, изучению, обобщению передового педагогического опыта.

Задачи:

- провести обзор архивных данных по изучению, обобщению и распространению передового педагогического опыта;
- определить инструментарий изучения опыта казахстанских учителей;
- разработать алгоритм изучения, обобщения передового педагогического опыта;
- разработать методические рекомендации в помощь учителям, методистам по изучению, обобщению, распространению педагогического опыта.

Работа по разработке данного пособия проходила поэтапно:

1 этап - изучение психолого-педагогической литературы по изучению, обобщению передового педагогического опыта;

2 этап - определение инструментария изучения опыта казахстанских учителей;

3 этап – визиты по изучению передового педагогического опыта в организации среднего образования;

4 этап – проведение внутренней и внешней рецензии;

5 этап - обсуждение проекта методических рекомендаций на заседании ученого совета.

Состояние и перспективы развития организаций общего среднего образования зависят от научной и методической квалификации непосредственно работников методических служб, их творчества и способности оказывать практическую помощь педагогам в использовании инновационных образовательных технологий в своей деятельности.

Изучение, обобщение и трансляция передового педагогического опыта педагогов рассматривается как выявление эффективных подходов к организации образовательной деятельности обучающихся для распространения и заимствования другими педагогами.

Методические рекомендации разработаны на основе нормативных правовых документов:

- Закона Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года №319 – III ЗРК (с изменениями и дополнениями по состоянию на 21.07.2015 г.);

- Закона Республики Казахстан «О статусе педагога» от 27 декабря 2019 года № 293-VI ЗРК.;

- Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 -2025 годы, утвержденной Постановлением Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 988;

- Приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 29 ноября 2007 года № 583 «Об утверждении Правил организации и осуществления учебно-методической и научно-методической работы»;

- Приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 января 2016 года № 40 «О внесении изменений в приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 29 ноября 2007 года № 583 «Об утверждении Правил организации и осуществления учебно-методической и научно-методической работы»;

- Типовых правил деятельности методического (учебно-методического, научно-методического) совета и порядок его избрания, утвержденных приказом и. о. министра образования и науки РК от 21.12. 2007 г. за № 644;

- Типовых правил деятельности педагогического совета и порядок его избрания в организациях дошкольного воспитания и обучения, начального, основного, среднего, общего и дополнительного образования, утвержденные приказом министра образования и науки от 16.07.2008 г. за № 272.

1. ИСТОРИЧЕСКИЙ ОБЗОР ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА

Изучение передового педагогического опыта нашло отражение в 20-30-е годы XX века в работах таких педагогов-энтузиастов и ученых-педагогов как: П.П. Блонский, А.С. Макаренко, М.М. Пистрак, В.Н. Сорока-Росинский, С.Т. Шацкий и другие.

Проведенный анализ архивных данных по изучению, обобщению и распространению передового педагогического опыта позволил сделать вывод, что передовой опыт является одним из факторов развития педагогической науки и практики, а в хронологических рамках его исследования выделяются следующие этапы:

I этап - 20-50-е гг. - эмпирический уровень обобщения передового педагогического опыта. Он характеризуется попыткой описать феномен передового педагогического опыта. Познание компонентов, частей целого в процессе наблюдения воспитательно - образовательной практики[3]. Учителя делились опытом применения приемов (успешное применение наглядных пособий, учет времени на уроке), складывалась система опытно-показательных школ.

Обобщение результатов опыта было незначительным и распространялось лишь на ограниченное число однотипных явлений[3].

На процесс становления педагогической науки в первое десятилетие советской власти оказал Павел Петрович Блонский (1884-1941гг.), разработавший основы трудовой политехнической школы, концепцию ее деятельности, развил идеи разностороннего умственного, нравственного, трудового и эстетического воспитания детей на основе знания закономерностей развития ребенка, уважения его личности. В работе «Трудовая школа»(1919 г.) он раскрыл принципы, которые актуальны и в наши дни: связь трудового обучения с общим образованием, связь содержания общего и политехнического образования с современным состоянием науки и другие.

Яркая фигура российской педагогики - Станислав Теофилович Шацкий(1878–1934 гг.), известный как создатель экспериментальных учебно-воспитательных учреждений «Сеттлемент» (1906 г.), «Бодрая жизнь» (1911 г.), где он вел поиск новых форм и методов воспитательной работы с детьми. На базе педагогического коллектива Первой опытной станции (1919-1932 гг.) он организовал научную школу. Станция была комплексом научно-исследовательских педагогических учреждений, детских садов, школ, внешкольных учреждений, просветительских организаций для взрослых, где на базе единой программы разрабатывались и апробировались на практике формы и методы воспитания. Эксперимент позволил сделать вывод, что необходима система организации содержания учебного и воспитательного процесса школы в масштабе государства.

В 1935 году при областных и краевых отделах народного образования создавались педагогические лаборатории, которые были реорганизованы в институты усовершенствования учителей. Институты усовершенствования

организовывали обмен опытом среди учителей, создавали печатные материалы о деятельности лучших педагогических работников. Параллельно развивалась сеть институтов повышения квалификации кадров народного образования, повсеместно открывались районные педагогические кабинеты. В годы Великой Отечественной войны многие были закрыты, но через 3-4 года открывались и создавались новые кабинеты.

Необходимо отметить, что в 30-40-е гг. обобщение передового педагогического опыта стало основной задачей педагогической науки.

II этап - 50-80-е гг. – подготовка методических предписаний, разработки методологического аппарата, разработки концепций изучения и обобщения передового педагогического опыта. Распознавание, выявление, изучение, обобщение и распространение передового педагогического опыта еще не имело специально организованного, целенаправленного, систематического характера (уточнение терминологического словаря, определение критериев оценки передового педагогического опыта и методы его изучения).

Разработка теоретических и методологических основ проблемы изучения и обобщения передового педагогического опыта осуществляется с конца 50-х годов. В этот период появляются исследования передового педагогического опыта, которые нашли отражение в концепциях А.М. Гельмонта, М.Н. Скаткина, Н.П. Тучнина. Считая, что педагогическая наука и практика взаимосвязаны, ученые рассматривали передовой педагогический опыт как явление, возникающее в практической работе учителей, который приобретает, формируется и становится объектом научного познания. К примеру, М.Н. Скаткин отметил, что под передовым опытом следует понимать профессиональное мастерство учителя, который применяет известные в науке принципы и методы, способствующие достижению положительных результатов в работе. Передовой опыт несет в себе и элементы новизны, творчества, а это - новаторство. То есть, эти два понятия неразделимы и взаимно дополняют друг друга[3].

В конце 40-х начале 50-х гг. начали выходить в свет новые психолого-педагогические журналы «Народное образование», «Семья и школа» (1946 г.), «Вопросы психологии» (1955 г.), были подготовлены новые учебники по педагогике: «Педагогика» П.Н. Шимбарева, И.Т. Огородникова (1954 г.), «Педагогика» под редакцией И.А. Каирова (1956 г.) и другие. В этих учебниках указывается на важность изучения передового опыта и отмечается, что систематический обмен опытом является средством овладения педагогическим мастерством и повышает качество работы учителя[4].

Возможности распространения обобщенного опыта учителей были ограничены. Весь опыт систематизировался и был представлен на проводимых учительских конференциях, семинарах, областных совещаниях руководителей учреждений народного образования, заседаниях школьных методических объединений и педсоветов. Наиболее интересный опыт популяризовался через освещение достижений педагога на страницах областных газет, подготовку методических писем и рекомендаций. Были организованы радио-лектории, которые проводили сотрудники института повышения квалификации

(Украина) по материалам из опыта лучших педагогов. К примеру, радиолекторий на тему: «Воспитательная работа учителей и родителей», «Правила для учащихся» и другие [5].

Развитие педагогической науки в СССР в 1960-1970 гг. шло под жестким идеологическим контролем. Академия педагогических наук СССР стала центром развития народного образования, в которой функционировали одиннадцать научно-исследовательских институтов, девять экспериментальных школ, Государственная библиотека по народному образованию им К. Д. Ушинского, научно - педагогический архив. Научно-исследовательские институты Академии были объединены в четыре отделения: теории и истории педагогики, психологии и возрастной физиологии, дидактики и частных методик, педагогики и психологии профессионально-технического образования.

В 1969 г. в состав Академии вошли: издательство «Педагогика», Институт повышения квалификации преподавателей педагогических дисциплин педагогических вузов и университетов. В данный период советские педагоги решают вопросы дидактики (Ю.К. Бабанский, М.А. Данилов, Б.П. Есипов, Л.В. Занков, В.В. Краевский, И.Я. Лернер, Г.И. Щукина и др.), истории педагогики (Г.Е. Жураковский, Ф.Ф. Королев, А.И. Пискунов, З.И. Равкин, М.Ф. Шабаева и др.), методологии педагогики (В.Е. Гмурман, В.И. Журавлев, В.И. Загвязинский, Н.Д. Никандров, В.М. Полонский, М.Н. Скаткин), воспитания, всестороннего развития личности (О.С. Богданова, Л.Ю. Гордин, И.А. Каиров, В.М. Коротов, Б.Т. Лихачев, Л.И. Новикова, Э.И. Моносзон, Г.Н. Филонов и др.).

Одним из самых известных педагогов того времени В.А. Сухомлинский (1918-1970 гг.), проработавший тридцать три года директором Павлышской средней школы. Всем известны его книги «Сердце отдаю детям» (1969 г.), «Павлышская средняя школа» (1969 г.), «Рождение гражданина» (1971 г.) и другие, вызвавшие большой интерес у педагогов СССР и за рубежом.

В период 1970 - 1990 годов изучением передового педагогического опыта политехнического обучения, трудового воспитания учащихся и их профессиональной ориентации занимались П.Р. Атутов, К.Ш. Ахияров, Н.И. Бабкин, А.С. Батышев, А.Н. Кузибецкий, СЕ. Матушкин, Е.А. Милерян, А.М. Новиков, В.А. Поляков, В.Г. Рындак, А.Д. Сазонов, В.Д. Симоненко, В.Г. Соловьянюк, Н.А. Томин, Р.З. Тагариев, Э.Ш. Хамитов, М.Г. Хитарян, С.Н. Чистякова.

В 70-80-х гг. наиболее оформленными являются концепции Ю.К. Бабанского, А. С. Батышева, Я.С. Турбовского, Л.М. Фридмана; в 90-х годах – исследования Ф.Ш. Терегулова, Г.И. Хозяинова. К примеру, Ю.К. Бабанский подчеркивал, что необходима «организация систематического изучения учителями передового опыта обучения. Передовой опыт в известном смысле является синонимом оптимально организованной деятельности в соответствующих условиях. Поэтому подражание передовому опыту в непосредственной мере способствует овладению методикой оптимального решения определенных задач» [6].

Он также отмечал, что учителя применяют в практике работы «разнообразные источники передового опыта. Прежде всего, это научно-методические журналы, новые дидактические пособия и методические разработки, книги и брошюры, издаваемые с целью изучения передового педагогического опыта, публикации в «Учительской газете», в изданиях институтов усовершенствования учителей»[6].

Турбовской Я.С. в методологической проблеме выделяет и рассматривает следующие аспекты:

- педагогический опыт как объект исследования;
- виды педагогического опыта;
- изучение и обобщение педагогического опыта как целенаправленный процесс.

У исследователей нет единой точки зрения на определение и понимание передового педагогического опыта. По мнению Я.С. Турбовского, понятие «передовой педагогический опыт» насчитывает до 40 определений. Так, Я.С. Турбовский трактует передовой педагогический опыт, как «итог личного, локального эксперимента педагога, воспитателя, руководителя» [7].

Коджаспирова Г.М. отмечает, что «передовой опыт характеризуется тем, что педагог получает лучшие результаты за счет усовершенствования имеющихся средств, оптимальной организации педагогического процесса» [8]. Загвязинский В.И. рассматривает передовой опыт как опыт, реализующий прогрессивные тенденции развития воспитания и социальной помощи, опирающийся на научные достижения, создающий нечто новое в содержании, средствах, способах социально-педагогического процесса и в силу этого позволяющий достигать оптимально возможных в конкретных условиях и ситуациях результатов [9].

Передовым следует считать такой опыт, который опирается на проверенные практикой научные достижения, оказывает существенное влияние на совершенствование качества воспитания и обучения, повышение уровня знаний, умений и навыков, уровня воспитанности детей, не требует дополнительных затрат времени и сил педагога и детей, доступен для применения в различных условиях основной массой педагогов (Федоров Г.В. Л.Г.Радионова).

Скаткин М.Н считает, что педагогический опыт в широком смысле, практика обучения и воспитания, и в узком - мастерство педагога, приобретенное в результате более или менее длительной работы.

Журавлев И.К, как и Монослой Э.И подчеркивали, что передовой педагогический опыт - это практическая педагогическая деятельность.

Внедрению передового педагогического опыта в массовую практику уделяли внимание А.Н. Бойко, Э.А. Загуменова, В.В. Матюшова, Т.Г. Михайленко, З.Е. Михайлова, Н.И. Терновая, П.К. Холмогорцев[3]. Дидактические аспекты изучения передового педагогического опыта рассматривали А.С. Батышев, Н.В. Карнаух, А.Г. Козлова.

Вопросами изучения и обобщения передового педагогического опыта в деятельности институтов усовершенствования учителей занимались Т.Р.

Абдуллаев, А.Л. Горшков, Т.Ф. Кулдавлетов, А.И. Курзина, А.Х. Сурманидзе, Ш. Таубаева, Л.В. Ушенина.

О подготовке студентов педагогических учебных заведений и учителей к изучению, обобщению, анализу и использованию передового педагогического опыта подчеркивали Э.Т. Ардаширова, Э.П. Бронникова, Н.А. Гвоздева, Э.А. Ижбулатова, И.В. Ирхина, А.И. Киктенко, Т. А. Клименко, А.Г. Козлова, С.И. Прусс, Л.И. Стрельцова, Н.П. Тучнин, О.Г. Ярошенко.

Организованная IX сессия Всесоюзного семинара «Методологические и теоретические проблемы изучения, обобщения и использования передового педагогического опыта»(1978 г.) способствовала определению основных научных задач и пути их решения для исследователей проблемы. Ведутся исследования по проблемам «внедрение» и «распространение» (А.Н. Бойко, П.И. Карташов, З.Е. Михайлова).

По итогам сессии Лаборатория теории и методики изучения и обобщения педагогического опыта НИИ общей педагогики Академия педагогических наук СССР выпустила под редакцией Я.С. Турбовского методические рекомендации по разработке вопросов изучения и обобщения педагогического опыта в современных условиях. В рекомендациях разработана теоретическая концепция, в которой изучение, обобщение и распространение передового педагогического опыта рассматривается как целенаправленная деятельность, обеспечивающая удовлетворение потребностей различных звеньев системы народного образования.

В соответствии с проблемой учеными были определены следующие методы исследования:

- изучение соответствующей социологической, педагогической и методической литературы;
- изучение и анализ соответствующей документации в школах, отделах народного образования и институтах усовершенствования учителей(далее- ИУУ);
- экспериментальное изучение и внедрение передового педагогического опыта в различных звеньях;
- анкетирование и устный опрос учителей и других работников народного образования;
- чтение и анализ докладов на педагогических чтениях, научно-практических конференциях.

Исследовательская работа проводилась в школах, методкабинетах и отделах народного образования, в Институте усовершенствования учителей Аджарской АССР. В работе представлены материалы более 300 школ зоны действия ИУУ Аджарской АССР (Аджарская АССР, г. Потти и три района Грузинской ССР), в том числе сельских, которые имеют специфические условия работы.

В 80-е годы получены новые результаты исследований передового педагогического опыта: психологический анализ (Д.Б. Богоявленская); рассмотрение способов обобщения (А.А. Столяр); системно-функциональный подход (Н.М. Таланчук); диагностическая концепция (Я.С. Турбовской);

изучение во взаимосвязи с психологией (Л.М. Фридман); передовой педагогический опыт как метод научного исследования (В.И. Журавлев) [3].

III этап - с 90-х гг - основная задача: конкретизация и разработка основных звеньев передового опыта на теоретико - методологическом уровне и собственно становление теории распознавания, выявления, изучения, обобщения, распространения и внедрения передового педагогического опыта.

Передовой педагогический опыт предусматривает применение новых образовательных программ, методов, средств обучения, технологии обучения и воспитания, форм управления, эффективное применение на практике инновационных технологий, направленных на повышение качества образовательных услуг.

Эти этапы характеризуются состоянием педагогической науки и практики, уровнем теоретического обоснования концепций передового педагогического опыта.

Приведенный контент – анализ (Рисунок 1.1) показывает, что вопросы изучения, обобщения передового педагогического опыта рассматривались учеными-педагогами, начиная с 20-х годов прошлого столетия и в настоящее время являются актуальными в связи с модернизацией системы образования в Республике Казахстан.

Контент –анализ изучения передового педагогического опыта 1920- 1990 гг.

Контент - анализ изучения передового педагогического опыта (1920-1990 гг.)			
<p>1920- 1930 гг. П.П. Блонский (концепция трудовой политехнической школы -«Трудовая школа»-1919г), А.С. Макаренко, М.М. Пистрак школа - коммуна-экспериментальная работа по поиску новых учебных программ, форм и методов обучения и воспитания-1920 г.);</p> <p>С.Т. Шацкий (создатель эксперименталь</p>	<p>1935 год - создание педагогических лабораторий при отделах народного образования- ИУУ</p> <p>С конца 50-х годов в концепциях А.М. Гельмонта, М.Н. Скаткина, Н.П. Тучнина ученые отметили: ППО- явление, возникающее в практической</p>	<p>С 1969 года советские педагоги решают вопросы дидактики (Ю.К. Бабанский, М.А.Данилов, Б.П. Есипов, Л.В. Занков, В.В. Краевский, И.Я. Лернер, Г.И. Щукина и др.), истории педагогики (Г.Е. Жураковский, Ф.Ф.Королев, А.И. Пискунов, З.И. Равкин, М.Ф. Шабаета и др.), методологии</p>	<p>1970- 1990 гг. вопросами политехнического обучения, трудового воспитания учащихся и их профессиональ-ной ориентации занимались П.Р. Атутов, К.Ш. Ахияров, Н.И. Бабкин, А.С. Батышев, А.Н. Кузинецкий и другие.</p> <p>В 70-80-х гг. концепции Ю.К. Бабанского, А. С. Батышева, Я.С.Турбовского</p>

<p>ных учебно-воспитательных учреждений «Сеттлемент» (1906 г), «Бодрая жизнь» (1911 г). На базе педколлектива Первой опытной станции (1919-1932 гг.) организовал научную школу-Комплекс научно-исследовательских педагогических учреждений, детских садов, школ, внешкольных учреждений, организаций для взрослых</p>	<p>работы учителей, который приобретает, формируется и становится объектом научного познания В 1960-1970 гг. АПН СССР-центр развития народного образования (издательство «Педагогика», Институт повышения квалификации педагогов (спец) ВУЗов и университетов</p>	<p>педагогике (В.Е. Гмурман, В.И. Журавлев, В.И. Загвязинский, Н.Д. Никандров, В.М. Полонский, М.Н. Скаткин); воспитания, всестороннего развития личности (О.С. Богданова, Л.Ю. Гордин, И.А. Каиров, В.М. Коротов, Б.Т.Лихачев, Л.И. Новикова, Э.И. Моносзон, Г.Н. Филонов, В.А.Сухомлинский и К примеру Ю.К.Бабанский необходима «организация систематического изучения учителями передового опыта обучения».</p>	<p>Л.М.Фридмана, в 90-х годах – исследования Ф.Ш.Терегулова Г.И.Хозяинова.</p> <p>Внедрение ППО в массовую практику- А.Н. Бойко, Э.А. Загуменова, В.В. Матюшова, Т.Г. Михайленко, З.Е. Михайлова, Н.И. Терновая;</p> <p>Изучение, обобщение ППО- Т.Р. Абдуллаев, А.Л. Горшков, Т.Ф. Кулдавлетов и другие.</p>
---	--	---	---

Рисунок 1.1. Контент – анализ изучения ППО

Кратко рассмотрим проблему организации передового педагогического опыта в Казахской ССР.

Передовой педагогический опыт в Казахской ССР

Великие просветители Казахстана - поэт Абай Кунанбаев, ученый Чокан Валиханов, педагог Ибрай Алтынсарин хотели видеть свой народ свободным и просвещенным, живущим в дружбе с русскими и другими народами. И. Алтынсарин стремился, чтобы казахский народ пользовался достижениями мировой цивилизации и понимал, что только через открытие школы нового типа можно достичь прогресса. Он открыл первое училище для девушек - казашек и первую казахскую учительскую школу.

В годы Советской власти идеи казахстанских просветителей и их педагогические воззрения получили свое дальнейшее развитие в работах первых деятелей народного образования и педагогов Казахской ССР М. Жолдыбаева, А.Ситдыкова, К.Д. Токтабаева, статьи которых раскрывали вопросы организации единой трудовой школы, цели и задачи советской школы и социалистического воспитания, опубликованные на страницах журналов «Қызыл Қазақстан» (с 1921 года, освещались общественно-политические, хозяйственные и культурные вопросы), «Темір Қазық» (политико-хозяйственное, образовательное издание, 1923 год), «Лениншіл жас» (Республиканская молодежная газета, 1924 год) [10].

В указанных журналах были опубликованы материалы об опыте работы таких педагогов как Ж. Даскараев, М. Ермеков, Н. Баймаганбетов, Е. Муканов, Б. Шпаймарденов, С. Аманжолов и другие.

Изданы брошюры по педагогическим и методическим вопросам Ш. Сарыбаева, С. Жиенбаева и других специалистов по частным методикам. Исследовательским институтом по педагогике издается ряд сборников, транслирующих, пропагандирующих передовой опыт учителей казахстанской школы. Выходят в свет первые учебники педагогики на казахском языке «Дидактика», «Курс педагогики для педучилищ» (переведенный на казахский язык И. Нурмамбетовым и А. Ситдиковым). Тажибаев Т.Т. в помощь учителям и студентам публикует серию статей на казахском языке по проблемам психологии.

Ряд крупных педагогических работ по истории просвещения в Казахстане опубликованы Тажибаевым Т.Т, Ситдиковым, Бержановым К.Б, Сембаевым А.И, Храпченкова Г.М [11].

В изучении истории казахского просвещения и казахстанской школы серьезный вклад внес А.И. Сембаев. Он является автором исторического исследования «Советская школа от Великой Октябрьской революции до начального всеобщего» (1917-1920 гг.), ему принадлежит капитальный труд «Очерки по истории казахской советской школы». Монография А.И. Сембаева освещает трудный путь и крутой подъем казахской школы, подготовку и повышение квалификации учительских кадров, показывает огромное воздействие школы на развитие экономики и культуры Казахстана [12].

Сембаев Абдыхамит Ибнеевич пишет: «Учительство массовой казахской школы основной целью своей учебно-воспитательной работы ставило осуществление задач коммунистического воспитания учащихся, используя для этого и принципиально иное содержание школьных программ, и разнообразие форм внеклассной работы, и привитие учащимся необходимых навыков. Преобладающее большинство учительства массовой школы при помощи передового русского учительства стремилось найти такие методы преподавания, которые вытесняли бы из школы книжно-словесную учёбу, активизировали учебно-воспитательную работу школы, расширяли общеобразовательный и общественно-политический кругозор учащихся. Разумеется, что эти методические искания учительства не всегда были достаточно обоснованными и продуктивными, но в результате их накопился

большой и ценный методический опыт, который уже в следующем периоде развития казахской советской школы мог быть использован и действительно применен в борьбе за улучшение качества обучения в казахской массовой школе».

В Казахской ССР повышение профессионального мастерства педагогов определялось общественно - политическим строем и изменялось в связи с целевой направленностью педагогического труда в новых исторических условиях.

Необходимо отметить, что социалистическое общество открыло благоприятные возможности для реализации лучших педагогических идей. Единый учебный план способствовал изучению, распространению и внедрению лучшего опыта педагогов - практиков во всех школах. Эффективно работали районные, городские и областные методические кабинеты, институты усовершенствования учителей. Проводимые методистами, инспекторами, семинары-практикумы, курсы повышения квалификации, открытые уроки, обобщение опыта лучших педагогических работников в области образования, способствовали повышению профессионального мастерства учителей, и, соответственно, качества знаний учащихся.

Системное, плановое развитие науки обеспечивало единый подход к изучению передового педагогического опыта.

Действовали следующие формы педагогического творчества учителей: семинары, конференции, педагогические чтения, заседания кустовых методических объединений, школы передового педагогического опыта, участие в экспериментальных группах по заданиям института повышения квалификации учителей, научных учреждений Академии педагогических наук СССР, разработка учебных пособий, методических рекомендаций, работа над кандидатскими диссертациями и др.

Материалы передового педагогического опыта рассматривались на заседаниях института повышения квалификации и переподготовки педагогических кадров, также действовали опорные школы по определенной проблеме с целью распространения и внедрения лучших практик по организации учебно-воспитательной, методической работы.

Системно была организована в организациях образования картотека передового педагогического опыта республики, региона с целью активного взаимодействия, преемственности учителей, руководителей по повышению качества образования. Банк данных лучшего педагогического опыта постоянно обновлялся. На достаточно хорошем уровне было организовано наставничество как форма обмена опытом с молодыми специалистами. На занятиях Школы молодого специалиста были организованы мастер-классы лучших педагогов.

Большое внимание уделялось и организации работы с родительской общественностью. На заседаниях школ учителя делились опытом работы с родителями с целью повышения качества знаний учащихся, воспитанников; преемственности.

Лучший педагогический опыт можно было изучить в научных сборниках, методических журналах, пособиях, книгах, выпускаемых

издательством «Педагогика», «Знание», в публикациях издания: «Учительская газета».

Передовой педагогический опыт рассматривали в Академии педагогических наук СССР (далее - АПН СССР), НИИ союзных республик, на педагогических кафедрах ВУЗов страны: научное курирование педагогических школ, работающих по определенной теме творческих поисков, рецензирование докладов учителей, представляемых на педагогические чтения и конкурсы, организуемые Академией педагогических наук СССР, наблюдения ученых за практической деятельностью учителей в школе для коллективной экспертной оценки ценных образцов инновационной работы. Стимулом для инновационной работы было прикрепление учителей к научным лабораториям в качестве соискателей по сдаче кандидатского минимума и написанию, к примеру, диссертации.

Важной формой обобщения и распространения передового педагогического опыта были республиканские и всесоюзные чтения, конкурсы докладов учителей. Опыт лучших педагогов широко освещался в СМИ. Стало практикой проведение семинаров с приглашением учителей союзных республик. Коллективный опыт педагогических работников был представлен на ВДНХ СССР. Транслируемый передовой педагогический опыт отвечал требованиям политики, проводимой партией.

Необходимо выделить, что педагогический опыт подразделяется на:

-исторический (результаты педагогической теории и практики, полученные на протяжении всей истории образования);

-массовый (результаты опыта применяются в практике большинства учителей);

-передовой (учитель получает лучшие результаты за счет усовершенствования применяемых методов и средств); результат творческого поиска образовательных организаций и педагогов, открывающий новые педагогические факты, создающий новые педагогические ценности, ранее неизвестные в педагогической науке и практике, или модифицирующий применительно к современным задачам обучения и воспитания существующие формы, методы и приемы учебно-воспитательной работы;

-новаторский (принципиально новый опыт педагога, выходящий за пределы имеющихся научных знаний, а также содержащий элементы новизны, открытия, изобретения, авторства).

Выделяют 2 вида передового педагогического опыта - педагогическое мастерство и новаторство.

Передовой педагогический опыт является школой изучения лучших практик по организации учебно-воспитательного процесса в организациях образования. Педагогов, демонстрирующих высокие достижения в области образования, считают педагогами - профессионалами, новаторами, лидерами в образовании. Учитель - мастер свободно владеет методикой обучения и воспитания, имеет хорошие учебные достижения обучающихся, отличается творческим подходом. Педагог - новатор обладает не только указанными достижениями, но и разрабатывает новые методы, средства, формы

организации деятельности обучающихся, направленных на повышение эффективности педагогического процесса.

По степени проявления творческой новизны передовой педагогический опыт подразделяют на творческий, частично - поисковой или репродуктивный. По продолжительности различают длительный опыт (более 3-х лет) и кратковременный – до 3-х лет.

Педагогический опыт классифицируется по масштабу, новизне и качеству:

По масштабу: единичный, индивидуальный, групповой;

По новизне: репродуктивный творческий, новаторский.

К примеру, с точки зрения творческой новизны выделяют разные виды передового педагогического опыта:

- Опыт, носящий репродуктивный характер (массовый опыт). Он ценен тем, что преподаватель вносит элементы новизны в уже известную педагогическую практику, в результате чего происходит адаптация педагогического опыта.

- Опыт, носящий исследовательский характер. Он ценен тем, что преподаватель или педагогический коллектив моделирует будущее качество педагогического процесса, то есть осуществляет исследовательскую деятельность.

По качеству: положительный, эффективный, передовой, рациональный[13].

Общие критерии к оценке эффективного опыта педагогической деятельности отображены в таблице 1.2. [14].

Критерии эффективного педагогического опыта	Характеристика критериев
Актуальность	Соответствие современным достижениям педагогической науки и практики
Значимость	Опыт должен представлять значимый интерес для педагогов, специалистов организаций образования и направлен на повышение качества предоставляемых образовательных услуг
Новизна	Новизна представлена в теоретических идеях и положениях; методических рекомендациях; в формате индивидуального педагогического мастерства, педагогической техники (теория – методика – практика). Выделяют несколько уровней новизны: абсолютную, локально- абсолютную, условную, субъективную, отличающуюся степенью известности и областью применения Бургин М.С).
Результативность	Устойчивые положительные результаты

	<p>профессиональной деятельности учителя за определенный период времени. Технологичность в измерении, наблюдаемость и фиксация результатов, анализ полученных результатов делают этот критерий необходимым в оценке значимости новых приемов, способов обучения и воспитания.</p>
<p>Оптимальность (рациональность)</p>	<p>Оптимальность рассматривается применительно к практической реализации основополагающих идей опыта и заключается в авторской идее педагогического опыта, трансляции инновации. Также предусматривается оптимальное расходование сил и средств педагогов и обучающихся для достижения устойчивых положительных результатов в обучении и воспитании, развитии</p>
<p>Комплексность</p>	<p>Опыт включает два компонента: ведущую идею и практические рекомендации по ее воплощению, которые выступают иллюстрацией основной мысли опыта</p>
<p>Адаптивность современной педагогической практике</p>	<p>Возможность разработки на основе базовой модели достаточного количества вариантов обобщенного опыта, отвечающих разнообразным запросам педагогического процесса.</p>
<p>Сознательное и творческое отношение к опыту</p>	<p>Отображение в опыте творческого подхода учителя к реализации педагогической деятельности</p>
<p>Репрезентативность</p>	<p>Достаточная проверка опыта по времени; подтверждение позитивных результатов в деятельности всех педагогов, которые берут этот опыт на вооружение; использование опыта лучшего педагога другими; расширение опыта до массового</p>

Таблица 1.2. Общие критерии к оценке эффективного опыта педагогической деятельности.

"... разработка критериев передового педагогического опыта, - как справедливо замечают Б.И. Бондарь и М.Ю. Красовицкий, - является неотложной задачей, имеющей большое практическое значение для коренного улучшения дела по вычленению, изучению и обобщению передового педагогического опыта работников школ и органов народного образования, а также для совершенствования процессов распространения и внедрения передового опыта.

Обязательным считается соответствие передового педагогического опыта современным достижениям педагогики и методики, его научная обоснованность.

Классификация передового педагогического опыта

Передовой педагогический опыт по своей значимости, масштабу и сущности можно условно разделить на виды (Таблица 1.3):

Классификационная разновидность ППО	Особенности
Комплексный	За основу взята широта содержания, предполагающая объединение обучения и воспитания. Охватывает разные вопросы учебно-воспитательного процесса
Коллективный, групповой и индивидуальный	Определяется по количеству авторов ППО
Исследовательский, частично поисковый, репродуктивный	Определяется по степени новизны. Исследовательский (новаторский) опыт – это нововведения(новшество) в учебно-воспитательном процессе, с доказательной базой (по итогам эксперимента). Поисковый - вносятся элементы нового в известный опыт и методические рекомендации В репродуктивном успешно повторяются уже известный опыт и инновации Лучших педагогов
Эмпирический, научно-теоретический	Определяется по степени научной обоснованности
Психолого-педагогический, практический	Определяется по характеру научной обоснованности.
Длительный, кратковременный	Определяется по продолжительности во времени.
Результативный	Опыт, дающий высокие результаты по признаку эффективности

Таблица 1.3. Разновидность передового педагогического опыта.

Передовой педагогический опыт - это эффективный опыт, отвечающий современным требованиям, открывающий возможности постоянного совершенствования, оригинальный по содержанию, логике, методам, приемам -

образец педагогической деятельности.

Что может быть опытом?

- целостная система педагогической деятельности (изучение и обобщение занимает определенное время- более 1 года);

- система работы педагога по определенной проблеме/авторской идее(возможно изучение опыта в течение одного года);

- использование одного методического приема (длительность исследования определяет сам учитель);

- система работы учителя по преподаваемому предмету;

- авторская программа;

- система методических приемов (например, использование упражнений для эффективного закрепления учебного материала по математике);

- система работы учителя по повышению качества знаний обучающихся(например, проведение дополнительных занятий с целью формирования познавательной мотивации по предмету-кружки, факультативы);

- эффективные средства обучения(использование на роках цифровых образовательных ресурсов, пособия, карточки и др).

Как отмечается в педагогической литературе, методическая работа является непрерывным звеном в системе повышения профессиональной компетентности педагога. Одной из задач методической работы является изучение, обобщение и внедрение передового педагогического опыта, повышение профессионального мастерства педагогов.

2. ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПО ОБОБЩЕНИЮ И РАСПРОСТРАНЕНИЮ ПЕРЕДОВОГО ОПЫТА КАЗАХСТАНСКИХ УЧИТЕЛЕЙ

В связи с обновлением содержания образования в Республике Казахстан, ростом требований общества к качеству человеческого капитала перед педагогической наукой встают новые задачи, связанные с поиском эффективных механизмов внедрения ценных педагогических идей в практику работы школ. Именно передовой педагогический опыт способствует введению новшеств в методику преподавания, использованию активных методов работы с обучающимися, направленных на повышение качества образования.

Педагог, внесший новшества в свою профессиональную деятельность при организации учебно-воспитательного процесса, планирует систематизировать собственный наработанный методический материал по определенной проблеме. Определяет механизм систематизации и обобщения собственного опыта.

На рисунке (Рисунок 2.1) представлен объект инновационной деятельности учителя и его отношений к образовательной деятельности, демонстрирующий последовательность определения, систематизации, обобщения, распространения, внедрения передового педагогического опыта. Также выделяют этап – институализацию новшества, то есть, переход от режима внедрения в режим постоянного применения [15].

Объект педагогической инноватики – деятельность, обеспечивающая движение инноваций (новшеств), направленная на повышение эффективности образовательной системы.

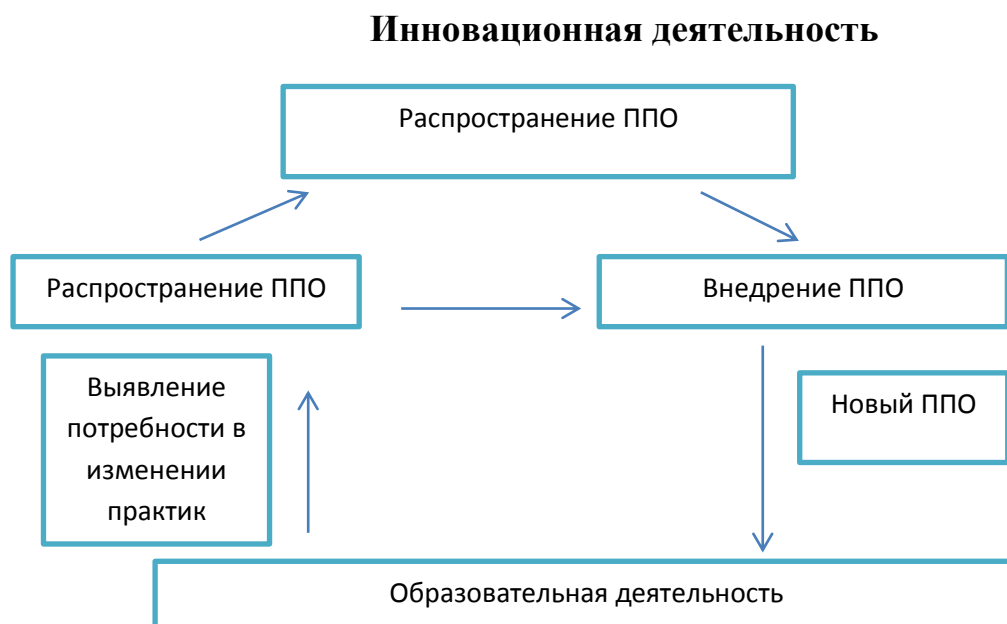

Рисунок 2.1. Объект инновационной деятельности учителя и его отношение к образовательной деятельности.

Что такое инновация?

- «Нововведение (инновация) - целенаправленное изменение, вносящее в среду внедрения новые стабильные элементы, вследствие чего происходит переход системы из одного состояния в другое» [16]. Инновация (процесс) - это технологическое и управленческое усовершенствование или создание принципиально нового процесса, повышающее эффективность и качество нового или существующего образовательного процесса [17].

Создание новшеств

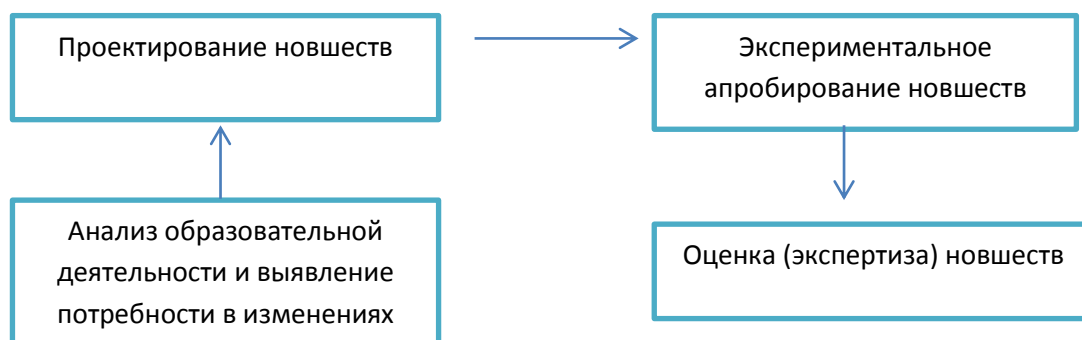

Рисунок 2.2. Создание новшеств

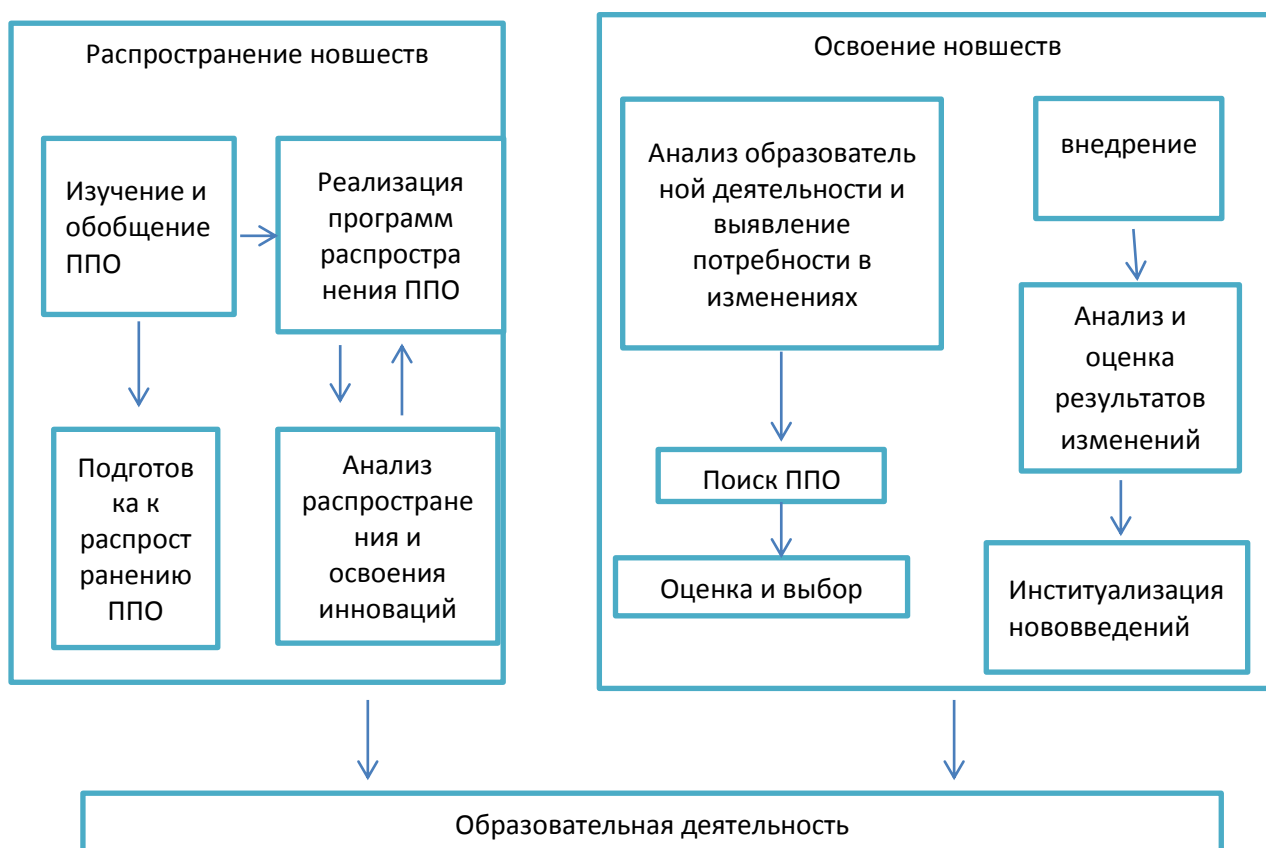

Рис. 2.3 . Обобщенная модель инновационного процесса.

Как мы видим на рисунке, созданию инновации предшествует анализ образовательной деятельности учителя и желание внести коррективы при преподавании предмета.

Обобщенная структура инновационного процесса учитывает последовательность проведения процедуры изучения, обобщения и распространения лучшего опыта[15].

«Педагогическая инновация» (нововведение) - целенаправленное изменение, вносящее в образовательную среду стабильные элементы (новшества), улучшающие характеристики отдельных частей, компонентов и самой образовательной системы в целом; процесс освоения новшества (нового средства, методы, методики, технологии, программы); поиск идеальных методик и программ, их внедрение в учебно – воспитательный процесс и их творческое переосмысление.

Различают следующие виды инновации:

- педагогические, обеспечивающие педагогический процесс;

- **управленческие; по характеру вносимых изменений:**

1). на радикальные (основанные на принципиально новых идеях и подходах);

2). комбинаторные (новое сочетание известных элементов)

3). модифицирующие (совершенствующие и дополняющие существующие образцы и формы);

по масштабу вносимых изменений:

- на локальные (независимые друг от друга изменения отдельных участков или компонентов);

- модульные (взаимосвязанные группы нескольких локальных инноваций педагогических);

- системные (полная реконструкция системы как целого); единичные и диффузные;

- **по источнику возникновения и по масштабу использования** –внешние (за пределами образовательной системы), внутренние (разрабатываются внутри образовательной системы).

Что является предметом педагогической деятельности?

Педагогическую деятельность может осуществить социально образованный человек, имеющий педагогическое (профессиональное) образование.

Предметом педагогической деятельности является вся отобранная и предназначенная для передачи младшему поколению часть культуры, специальная обработка которой и позволяет достичь поставленной цели.

На рисунке указана модель деятельности (Рисунок 2.4).

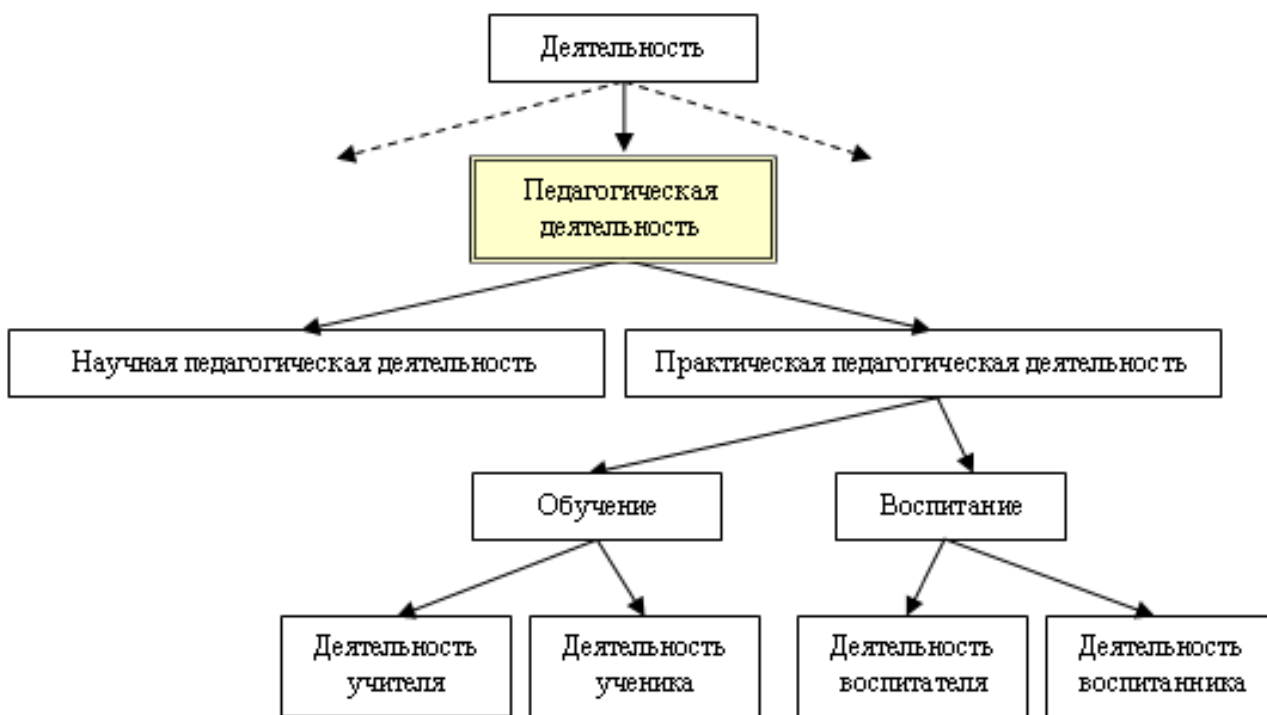

Рисунок 2.4. Материал из Википедии.

Педагогическая деятельность - исследования различных отраслей педагогической науки, дидактики, методик, теории воспитания. Психологию педагогической деятельности можно определить как отрасль психологического действия: учитель воспринимает, трансформирует и реализует задаваемые обществом цели и систему педагогической деятельности, осознает актуальность задач, форм и методов своей деятельности в зависимости от конкретных задач.

Психологию педагогической деятельности можно определить как область психологического знания, изучающую психолого-педагогические закономерности труда учителя, его понимание актуальности задач, форм и методов своей профессиональной деятельности.

Содержание и психология педагогической деятельности определяются социальными факторами - местом и функциями учителя, требованиями общества к учителю.

Выделяют три компонента педагогической деятельности:

- конструктивный;
- организаторский;
- коммуникативный.

Конструктивный компонент.

В работе учителя большое внимание уделяется конструированию урока, подбору и систематизации учебного материала в соответствии с типовыми программами, учебниками. Постоянный поиск и применение эффективных методов и средств обучения в сочетании с умением организовать учебно - воспитательный процесс позволяют достичь поставленных целей, Положительный результат применения новых подходов к организации учебной

деятельности способствует формированию способности создавать комфортную, благоприятную атмосферу на уроке, активизации познавательной деятельности обучающихся, а также содействует профессиональному росту учителя.

Организаторский компонент включает три направления: организацию урока (изложения учебного материала), учебной деятельности обучающихся на уроке: постоянная активизация их на уроке, а также роль педагога(свою роль) при изложении, закреплении материала.

Коммуникативный компонент. Данный компонент включает в себя установление и поддержание отношений с обучающимися на протяжении всего урока, общение с родителями, коллегами, администрацией организации образования. Именно от взаимоотношения учителя и обучающихся и умения организовать ситуацию успеха на уроке зависит уровень учебных достижений школьников, их мотивация к учению.

Указанная структура педагогической деятельности по Н.В. Кузьминой представлена на рисунке 2.5.

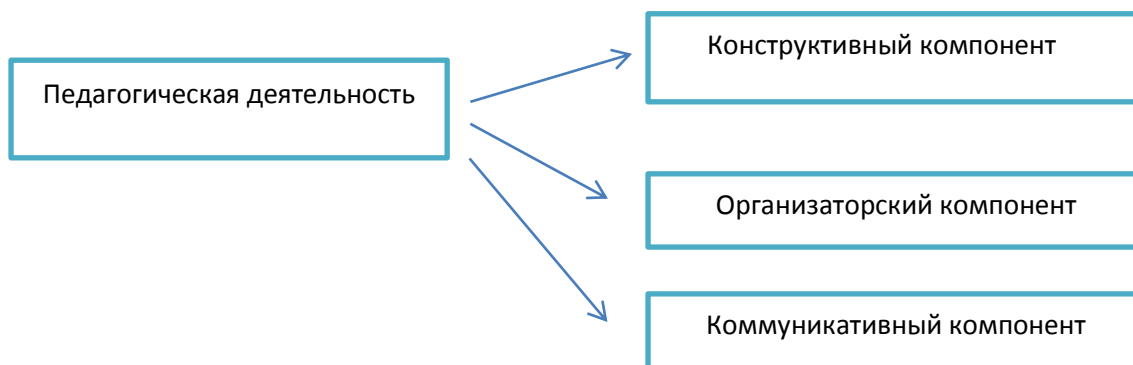

Рисунок 2.5 . Структура педагогической деятельности по Н.В. Кузьминой.

Доктор психологических наук, профессор, заслуженный деятель науки Щербаков А.И кроме указанных компонентов выделяет и психологические функции педагогической деятельности:

- информационная (владение материалом и умение его преподнести для обучающихся);
- развивающая (направленная на развитие личности школьника в целом);
- мобилизационная (активизация умственной деятельности обучающихся, развитие их самостоятельности);
- исследовательская (творческий поиск, экспериментальная, научно – исследовательская деятельность, умение обобщить опыт и постоянно совершенствовать свое педагогическое мастерство) [18].

Более в широком понимании схематично структура педагогической деятельности может выглядеть следующим образом (Рисунок 2.6).

Рисунок 2.6. Структура педагогической деятельности (Материал из Википедии).

Рассмотрим кратко основные этапы работы по обобщению передового педагогического опыта.

Различают следующие основные этапы работы по обобщению передового педагогического опыта (по Р.Г. Амосову):

- определение цели изучения передового педагогического опыта;
- отбор наиболее типичных форм и методов педагогической практики, установление степени их закономерности;
- выбор средств и методов изучения передового педагогического опыта;
- выдвижение гипотезы, объясняющей продуктивность данного опыта;
- выделение диагностирующих единиц изучения;
- сопоставление плана изучения опыта;
- обобщение сходных форм передового педагогического опыта и выведение достоверных количественных и качественных характеристик;
- анализ полученных результатов, учёт вклада в полученный результат всех воздействовавших звеньев учебно-воспитательного процесса;
- разработка рекомендаций и определение дальнейших перспектив развития опыта.

С целью обобщения передового педагогического опыта планируются следующие действия:

1. Выявление объекта изучения:

- оценка деятельности педагога с помощью диагностической программы наблюдения;
- выявление педагогов, получающих устойчивые положительные результаты;
- первый сбор информации о деятельности педагога;
- выявление факторов, способствующих получению высоких

результатов;

- определение объектов изучения.

2. Постановка цели изучения:

- выявление существенного противоречия, на разрешение которого направлено творчество педагога;
- формулировка проблемы;
- теоретическое обоснование опыта;
- выявление гипотезы о сущности и основных идеях опыта;
- формулировка цели изучения.

3. Сбор информации об изучаемом опыте:

- отбор методов сбора и обработки информации;
- составление программы наблюдения за деятельностью педагога и обучающихся на уроках и в повседневной жизни по изученной проблеме;
- реализация методов сбора информации об опыте.

4. Педагогический анализ собранной информации:

- разбивка, разделение изучаемого опыта на части, соответствующие основным идеям опыта;
- оценка идей опыта на основе критериев;
- определение причинно-следственных связей между заявленной проблемой и идеей опыта;
- выявление места и роли опыта в целостной педагогической системе.

5. Обобщение опыта:

- систематизация и синтез полученных на основе анализа данных;
- формулировка сущности и ведущей идеи опыта;
- раскрытие условий, в которых развивался опыт и определение затруднений, возникших при обобщении инновации;
- определение границ применения опыта и его практической значимости для других педагогов;
- описание опыта в соответствии с определёнными требованиями.

Технология обобщения опыта зависит от понимания учителем самого содержания передового педагогического опыта. Если опыт воспринимается только как накопление компетенций в определенной области, приобретаемых в процессе повседневной работы, то обобщение опыта не является системой, а передачей разрозненных методов работы учителя. Если учитель воспринимает опыт как результат анализа и рефлексии собственной профессиональной деятельности, то обобщение опыта является авторской системой.

Различают 3 уровня обобщения педагогического опыта – практический, методический и научный.

Практический уровень - наиболее часто применяемый уровень обобщения включает в себя описание и (или) показ приемов и методов работы или отдельных приемов и методов работы, показ результативности работы, системы работы. Формы обобщения на этом уровне – открытый урок семинар - практикум, творческий отчет, выставка, справка.

Методический – наиболее продуктивный уровень обобщения состоит из научно - теоретического обоснования, выделения ведущей педагогической идеи

опыта, характеристики условий развития опыта, анализа и результативности работы, подготовки методических рекомендаций, разработок. Форма обобщения на этом уровне – педагогические чтения, мастер-классы, авторская лаборатория, видео.

Научный – уровень обобщения опыта, способствующий мотивации самоактуализации обобщения включает разделы: научно-теоретическое обоснование опыта работы, практическую новизну опыта, значение опыта для развития теории и практики, комплексность. Формы обобщения на данном уровне: публикации, статьи, тезисы в сборниках и материалах научно-практических конференций, монографии и др.

Обобщить – это значит сформулировать основные идеи, на которых построен опыт, обосновать перспективность авторской идеи, раскрыть условия, способствующие его реализации, выявить объективные требования, распространение передового педагогического опыта.

Обобщение опыта как вид методической деятельности имеет соответствующую технологию, отвечает требованиям методики - логики, стратегии, тактики и инструментария.

Логика раскрывает последовательность этапов обобщения опыта: выявление, изучение, обобщение, распространение опыта, его описание.

Стратегия характеризует процесс обобщения с точки зрения того, на что он направлен, какие перспективные цели преследует, цель опыта.

Тактика раскрывает подход к организации, осуществлению процесса обобщения опыта.

Инструментарий опыта – процедура процесса – конкретные методы и приемы, способы обработки и описания полученного материала.

Существуют два вида целостного описания объектов: шаблонное и структурное. Шаблонное предполагает представление рассматриваемого объекта в системном виде, например, указывается, что описание опыта должно быть выполнено с позиций отечественной традиционной педагогики.

Цели, задачи, принципы, содержание, методы, формы, средства и результат регламентируются в соответствии с общепринятыми требованиями.

Структурное описание устанавливает взаимосвязи между элементами, отдельными действиями и приемами, применяемыми в профессиональной деятельности учителя, уточняют причинно - следственные связи, существующие внутри педагогической структуры. Это конечно сложно, но более приемлемое для описания индивидуального творческого стиля педагогической деятельности педагога - новатора.

Как вид обобщения выступает показ, как демонстрация образцы выполнения действия. Показ в основном применяется для демонстрации опыта педагога-новатора.

Под термином «анализ опыта» понимается мысленное расчленение целостного педагогического процесса на составляющие его элементы.

В практике характерны противоречия, разрешаемые путем внедрения опыта: глобальный, общедидактический и частно дидактический.

Глобальный характер предполагает преодоление противоречий между

конкретно-историческим идеалом формирования личности и сложившимися организационно-педагогическими условиями (образовательной практикой). Автор предлагает новые педагогические идеи, принципы.

Общедидактический характер проявляется в преодолении противоречий на межпредметном (надпредметном) уровне. Педагог разрабатывает методические рекомендации по улучшению качества образовательного процесса с описанием идей, предложений.

Частно - дидактический характер – это преодоление противоречий на уровне конкретного предмета, дисциплины

Технология обобщения опыта предусматривает:

- *фактологический анализ опыта* (ситуационный анализ опыта) предполагает текст, основная цель которого - представить опыт работы, описать его (эссе, протоколы проведения урока, очерк педагога), который включает, например:

- ситуацию, в которой оказался автор опыта, которая направила на принятие нового решения; профессиональные затруднения, вызвавшие дискомфорт и невозможность применять сложившиеся схемы деятельности; (анализ работ учащихся, рефлексивные отчеты педагога):

- анализ противоречий:

- выявление причин разработки опыта, невозможность применения определенных схем деятельности (основа осмысления профессиональных проблем, возникших при проведении учебного процесса, к примеру, недостаточно опыта для проведения суммативного оценивания обучающихся или неумение применять активные методы);

- определение цели опыта;

- личностные особенности автора, способствующие совершенствованию педагогической деятельности;

- анализ технологического обеспечения реализации идеи опыта (результаты учебной деятельности обучающихся «до» и «после» применения новых методов и приемов, средств обучения);

- результаты педагогической деятельности на определенном этапе (анализ работ обучающихся, рефлексивные отчеты педагога, динамика учебных достижений обучающихся за определенные периоды);

- анализ условий, способствующих эффективности передового педагогического опыта (особенности организации учебного процесса, деятельности педагога и обучающихся, критерии оценивания учебных достижений обучающихся (рубрики), учебно – методическое обеспечение учебного процесса);

- перспективы развития опыта. Описываются перспективы дальнейшего совершенствования педагогической деятельности, которые свидетельствуют о разработке плана, действий по улучшению своей профессиональной деятельности с учетом рассматриваемой проблемы/авторской идеи опыта. Учителя описывают опыт, последовательно: с учетом индуктивного способа изложения: от конкретных фактов - к обобщениям и выявлению

закономерностей.

Рассмотрим вначале организацию работы по изучению, обобщению и распространению передового педагогического опыта (Таблица 2.1).

Таблица 2.1. Организация работы по передовому педагогическому опыту

Этапы работы	Критерии опыта	Результаты	Средства методиста	Опасности
Выявление	Новизна Актуальность Результативность	Феноменологический текст (факты, условия, особенности творческого почерка педагога) Принятие решения об изучении опыта	Диагностика Наблюдение Беседа Анализ работ учащихся Посещение уроков Рефлексия	Можно принять за передовой опыт образец массового («захвалить») Можно не разглядеть нового, т.к. нет собственных различий по данному вопросу («затоптать»)
Изучение	Научность. Технологичность	Квалификационный текст (оценка отдельных элементов опыта и педагогической системы в целом)	Монографическое исследование Системный анализ	Не критериальный анализ Односторонний подход (сглаживание негативов) опыте)
Обобщение	Целостность Системность Полнота	Нормативный текст (как надо)	Анализ Синтез Построение нормы Обобщение	Схематизация Фрагментация Искажение Гипертрофия личности педагога-новатора
Трансляция	Привлекательность Воспроизводимость Доступность	Методические рекомендации	Все средства информирования (отчеты, рассказы, видеофильмы и др.) Организация обучения педагогов новому	Неготовность педагогов к восприятию опыта Слабая информационная поддержка

Таблица 2.1. Организация работы по передовому педагогическому опыту.

Обобщение педагогического опыта – это всегда анализ и синтез информации, полученной в результате изучения, ее отбор, классификация; выделение основного, главного; выявление особенностей и новизны в изучаемом опыте; выражение основных результатов изучения в форме описания или устного сообщения.

Дадим определение понятию «анализ».

Анализ – метод исследования путем разложения предмета на составные части или мысленного расчленения объекта путем логической абстракции.

Сформированность аналитических умений – один из критериев профессионального мастерства учителя, умеющего выделять педагогические явления на элементы: условия, причины, мотивы, стимулы, средства, формы и методы, умение находить основные моменты, механизмы, подходы и описывать их. *Выделяют следующие этапы обобщения опыта:*

1. Обнаружение противоречия между сложившимися формами и методами работы, с одной стороны, и необходимостью повышения её эффективности – с другой.

2. Поисковая работа. Выявляются находки, новинки в работе отдельных педагогов или целых коллективов, имеющих определенные достижения в учебно-воспитательной работе. Определяется объект исследования, изучения и обобщения опыта.

3. Составление развернутой программы изучения и обобщения опыта. Окончательное формулирование темы и цели, уточнение объекта и предмета изучения обобщения.

4. Работа по сбору педагогических факторов и другого эмпирического и информационного материала. Полученный материал уточняется, проверяется его достоверность.

5. Описание педагогического опыта (назвать авторов, вычленить проблемы, последовательно изложить суть опыта, описать конкретные условия и время, в которых он реализуется, показать успехи учебно-воспитательной работы, относящиеся к описываемому опыту).

6. Осмысливание описываемого опыта. Сопоставляются, сравниваются, анализируются факторы, выявляются взаимосвязи между ними, выясняется характер зависимости педагогического процесса от конкретных условий. Отсюда следуют конкретные выводы.

7. Осмысленный материал оформляется в виде доклада, статьи, методической разработки и рекомендации, плаката, информации, текста лекции, брошюры, книги, монографии, диссертации и т.п. Материал из опыта работы подлежит распространению среди педагогической общественности.

Диссеминация – особый способ распространения и освоения опыта. Диссеминация осуществляется в двух основных формах - как постоянно текущая деятельность или как специально выделяемый в рамках общего проекта специальный проект.

Определяются субъекты диссеминации: авторы передового педагогического опыта (учителя, группы учителей); пользователи инновационного педагогического опыта, организаторы процесса диссеминации (управленцы, методисты, специалисты системы дополнительного

педагогического образования и др).

Тщательно систематизируются материалы из опыта работы учителя: авторские программы, способы обучения, учебно-методические пособия, дидактические материалы, образовательные ресурсы, которые могут быть предложены для широкой аудитории в обобщенном (осмысленном), структурированном виде.

Для распространения инновационного опыта, необходимо соблюдение следующих условий:

- соответствие технических требований, позволяющих изучать материал, доступный для восприятия;
- логичность, последовательность изложения;
- сочетание теоретического материала и практики;
- подробное описание опыта, условия применения на практике основных направлений опыта, активных методов и приемов;
- рекомендации по использованию передового педагогического опыта на различных уровнях: в организациях образования, на региональном уровне, через сетевое сообщество педагогов.

Вопрос проведения анализа педагогической деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта казахстанских учителей является актуальным. Передовой опыт является ценным, так как считается источником новых открытий в школьной практике и в науке. Поэтому передовой педагогический опыт подлежит анализу, обобщению, распространению в практику других педагогов.

При педагогическом анализе деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта методист определяет, что подлежит анализу и педагогической оценке.

Источником, позволяющим организовать и провести работу по анализу, обобщению лучшей практики может быть:

1) инициатива самого учителя, представляющего авторскую идею и указавшему этапы работы по обобщению собственного опыта:

- Выбор темы для обобщения собственного опыта.
- Ознакомление с литературой по избранной теме.
- Планирование работы над описанием собственного опыта по избранной теме.
- Сбор и обработка материалов.

Джоан Ричардсон предложен примерный порядок действий в процессе анализа данных:

- определение тематики, направления и ключевых идей собранных данных;
- отбор из полученного материала наиболее значимых;
- классификация информации в соответствии с рассматриваемой проблемой исследования;
- сопровождение работы письменными записями;
- анализ информации, выделение особо значимых моментов, касающихся рассматриваемой проблемы;

- фиксирование всех идей, возникающих в процессе работы;
- соответствие информации рассматриваемой проблеме, ее связь с каждой из значимых идей.

- анализ и обобщение накопленного по теме материала;
- соответствие оформления работы по ППО.

решение педагогического коллектива школы, которые ознакомились с опытом работы, результатами профессиональной деятельности учителя;

2) Рекомендации методических объединений, а также полученные педагогом при активном участии на курсах повышения квалификации, по итогам участия в семинарах, конференциях.

Традиционно в школе проводится процедура изучения опыта учителя, продемонстрировавшего качество знаний, умений и навыков обучающихся на уроках, планирование программного материала, использование новейшей литературы и информационно - коммуникационных технологий по преподаваемому предмету, самоанализ по результатам изменений.

Рассматриваются вопросы: определение подходов учителя к созданию системы работы по определенному предмету; педагогические задачи, цели разработаны ли с учетом рекомендаций Государственного общеобязательного стандарта общего среднего образования, типовых образовательных программ. Содержание обучения, применение активных методов и форм работы с обучающимися, связь теории и практики, учебные достижения обучающихся, сформированность определенных умений и навыков - эти и другие вопросы необходимо рассмотреть при анализе обобщения передового педагогического опыта учителя.

При педагогическом анализе деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта методистом изучается вопрос результативности данного опыта, необходимость его популяризации с целью адаптации и внедрения в организациях образования.

Изучается деятельность учителя по представлению учебно - методического материала, эффективно применяемого на уроках, а также рациональность его использования. Подбор и систематизация материала по темам урока, корректировка их с учетом обновления содержания образования и уровня учебных достижений обучающихся способствуют оцениванию деятельности учителя. Результат передового опыта - это качество знаний, умений и навыков обучающихся, применение их на практике. Особое внимание уделяется изучению материала по анализу данных – указание проблем, демонстрация доказательств усовершенствования практики преподавания, анализ, прогнозирование, конкретные предложения по совершенствованию своей профессиональной деятельности.

При изучении результатов передового опыта методист обращает внимание на следующие признаки показателей:

- диагностичность (возможность наблюдать, сравнивать, описывать, качественно определять, количественный анализ);
- достоверность (достаточность для объективной характеристики состояния педагогических или управленческих процессов, закономерностей,

явлений, фактов);

- валидность (адекватность выбранного признака показателя тому, что именно хочет оценить учитель);

- комплексность (возможность через применение совокупности признаков показателей раскрыть содержание и сущность состояния педагогических или управленческих процессов).

Педагогический анализ деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта предусматривает изучение учителем умения продемонстрировать свои нововведения. Последствия, выводы, достижение высоких результатов и совершенствование методики преподавания позволят оценить профессиональную деятельность учителя.

Оптимальность, новизна в деятельности педагога, высокая результативность, соответствие современным достижениям науки и практики, возможность использования передового опыта другими также позволяют эксперту по достоинству провести педагогический анализ практики учителя. Последовательность в изучении и анализе передового опыта обеспечивает комплексную оценку педагогической деятельности учителя и дает основания для распространения лучшей практики.

Работа по педагогическому анализу инновации требует тщательной подготовки, прочных знаний предмета изучения методистом. При проведении педагогического анализа деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта казахстанских учителей эксперты определяют причинно-следственные факторы успеха, применение активных форм и методов работы с обучающимися.

Многие ошибочно описывают только опыт, забывая об анализе, выявлении типичного и оригинального (инновационного) в работе педагога - новатора. Рекомендуются обращать особое внимание на такие моменты, как: учитывается ли последовательность описания опыта, обоснование с научной точки зрения (концепции, теории), установление связей в совместной деятельности учителя и ученика. Определение причин успеха, достижения положительных результатов, оценка результатов деятельности. Приведенные учителем-новатором при описании опыта таблицы, рисунки, схемы, диаграммы полнее раскрывают уровень достижений и подчеркивают значимость, актуальность передового опыта для широкой педагогической общественности.

Немаловажно изучение результатов данных педагогических действий. Как изменились учебные достижения обучающихся за определенный период, уровень сформированности и качества знаний у обучающихся. Методист проводит педагогический анализ представленных в опыте диаграмм, таблиц и проводит мониторинг достижений как обучающихся, так и учителя.

Автор инноваций при обобщении опыта показывает предлагаемые инновации в организации учебно- воспитательного процесса, содержании образования, взаимодействии с обучающимся. Методист определяет: представлен ли учителем самоанализ профессиональной деятельности и на каком уровне: конкретно, с пояснением всех этапов определения затруднений в своей практике, способствующих коррекции и внедрению в учебный процесс

нововведений.

Условия, необходимые для анализа и обобщения передового педагогического опыта:

- понимание структуры и процесса обобщения опыта и внедрения науки в практику как системы накопления фактов, перевод их в педагогические идеи;
- формулирование на основе выявленных идей, выводов, умозаключений педагогических задач для успешной организации процесса обучения и воспитания учащихся;
- умение, готовность самого педагога видеть факты, влияющие на эффективность педагогического процесса, отбирать и наблюдать их в процессе работы, направленные на развитие и совершенствование собственного опыта; способы усложнения педагогических задач с целью стимулирования творческой активности учащихся, вооружения их навыками самообразования, самовоспитания, саморазвития и самосовершенствования.

При проведении педагогического анализа нужно учитывать:

- соответствие содержания обучения типовой программе, государственному общеобязательному стандарту общего среднего образования;
- изучение педагогических задач, определенных учителем;
- деятельность педагога (например, соответствие деятельности учителя задачам, содержанию обучения, уровню подготовленности обучающихся, индивидуальной работе);
- деятельность обучающихся на уроке (заинтересованность, понимание и применение знаний, умений и навыков, определенных компетенций);
- учебно-методическое обеспечение урока (соответствие целям, содержанию учебного материала);
- определение результатов обучения (учебные достижения обучающихся, формирование умений у обучающихся самостоятельного изучения дополнительного материала и его применения на уроке).
- внешние условия, способствующие достижению положительных результатов:
 - понимание структуры и процесса обобщения опыта в практику как системы накопления фактов;
 - формулирование и усложнение педагогических задач на основе выявленных идей, выводов, умозаключений с целью стимулирования творческой активности учащихся, вооружения их навыками самообразования, самовоспитания, саморазвития и самосовершенствования;
 - умение, самого педагога (методиста) видеть факты, влияющие на эффективность педагогического процесса, отбирать и наблюдать их в процессе работы, фактически видеть идею, дающую возможность развивать и совершенствовать собственный опыт, опыт коллег.

Главным при изучении и анализе положительного опыта является понимание педагогической системы, педагогического стиля учителя, его авторской идеи. Конечно, и понимание педагогических средств достижения положительных результатов, применение новатором эффективных методов при работе с обучающимися.

Необходимо определить основную мысль, идею, обосновать ее, объяснить ее тому, кто изучает опыт для использования в практике. Определить цель (для чего? С какой целью?), содержание (что?), методы, средства (как?), результат (какой?). Затем определяется схема описания передового педагогического опыта.

Для примера рассмотрим обобщение педагогического опыта на основе методики Капитанской А:

1. Сформулируйте, какие цели и задачи обучения, воспитания Вы решаете в своей педагогической деятельности.

2. Выделите (сформулируйте) основные противоречия, решаемые в Вашем опыте, и определите пути их решения (проблема).

3. Выделите ведущую идею (идеи) своего опыта, если возможно, разделите на составные части и выстройте их в иерархической последовательности.

4. Приведите теоретические (научные) источники обоснования Вашего опыта.

5. Какие, на Ваш взгляд, факторы успешности содержатся в системе Вашей работы? Например: постановка целей (задач) обучения, воспитания; формирование у учащихся положительной мотивации, создание комфортных условий обучения; применение эффективной методики объяснения (закрепления, отработки и т.д.) нового материала, контроля знаний учащихся и т. д.; методы, приемы, формы, средства системы Вашей педагогической деятельности; педагогические технологии, применяемые в образовательном процессе; другие факторы.

6. Опишите факторы успешности в следующем порядке:

- название фактора успешности;
- состав (структура: основные компоненты);
- с какой целью Вы их применяете, в какой последовательности;
- какой результат дает применение этого фактора (факторов);
- за счет чего (именно каких элементов, условий) Вы получаете высокие результаты?

7. Проанализируйте результаты Вашей педагогической деятельности, соотнесите их с целями и задачами.

8. Опишите трудоемкость осуществления на практике Ваших идей (для учителя и учащихся), возможность и условия тиражирования.

9. Отредактируйте текст, удалив из него малоэффективные рассуждения, повторы, сократив громоздкие словосочетания, обратив внимание на соответствие основной идее, принципам его реализации, содержанию и технологичности изложения.

Выясняется, какую функцию исполняет каждый выделенный элемент в целостном педагогическом опыте, как он влияет на достижение устойчивых положительных результатов. А это и есть обобщение. Под обобщением понимают выводы или мысли общего характера, возникающие в итоге анализа и сопоставления отдельных фактов, явлений. Чем глубже и разностороннее анализ, тем больше ценных обобщающих выводов можно извлечь из фактов

опыта. А это очень важно, т.к. передаётся не сам опыт. А мысли, выделенные из опыта, на основе которых можно сформулировать рекомендации.

Таким образом, чтобы провести педагогический анализ деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта, необходимо выполнить:

- *Анализ и оценку результатов;*

- сравнение результатов деятельности педагога с целями и задачами;

особенности анализа результатов в сравнении с планируемыми целями и задачами: глубина, системность, объективность, отражение в нём причинно-следственных и пространственно-временных связей;

- имеется ли система мониторинга, которая направлена на контроль качества образования, динамику всех субъектов образовательного процесса, уровень социальной успешности;

- предусмотрен ли есть прогноз дальнейшего развития и обоснована ли необходимости дальнейшей работы;

Анализ информационной культуры представления результатов:

- соответствие структуры аналитического отчёта требованиям, которые предъявлены к работам данного направления;

- соответствие оформления работы нормативным требованиям (стандартам оформления печатного текста);

- выполнение материалов и приложений в Excel, PowerPoint, Publisher в виде таблиц, презентаций, публикаций, которые дают дополнительные возможности реальной оценки информационной компетентности аттестующегося педагога.

Перспективы развития и применения аналитического отчёта в профессиональной деятельности педагога:

- раскрыты ли перспективы развития профессиональных компетентностей и актуальных задач в профессиональной практике педагога.

При педагогическом анализе деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта учителей учитываются требования, предъявляемые к описанию опыта: четкость, конкретность изложения, лаконизм, строгое соблюдение научной терминологии, взаимосвязь рассматриваемых вопросов. Рассматриваются вопросы освещения актуальности педагогической проблемы (авторской идеи), пути реализации опыта.

При обобщении опыта оцениваются и материалы, раскрывающие инновации: поурочные планы, контрольно - диагностические материалы, дидактические материалы и т.д.

Описание опыта сопровождается экспертной оценкой представителей учебно - методических объединений, научных руководителей, мнением коллег и обучающихся по проблеме инноваций учителя.

При проведении педагогического анализа опыта учителя рассматриваются материалы педагогической экспертизы, подтверждающей положительные результаты. Диагностические материалы, подтверждающие учебные достижения обучающихся, подчеркивающие высокую результативность применения инноваций при проведении учебного процесса,

являются основанием для принятия итогового решения по обобщению и распространению опыта. Рассматриваются материалы защиты передового опыта в организации образования и представленные рецензии, аннотации.

С целью проведения педагогического анализа деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта в регионах успешно работают педагогические клубы, экспертные советы и др.

К примеру, в Костанайской области организован областной педагогический клуб «Ұлағат» для педагогов организаций дошкольного и общего среднего образования, основной целью которого является изучение, обобщение и трансляция лучших практик (Приложение 1).

При проведении педагогического анализа деятельности педагогов-новаторов весьма важно изучить его «творческую лабораторию», подход к организации и проведению уроков, учебно-методическую документацию, представленную в портфолио (презентации пособия, методические бюллетени, творческие отчеты).

Эффективной формой деятельности по обобщению передового педагогического опыта является организация творческих групп, в процессе деятельности которых, к примеру, на «круглых столах», мини-конференциях, педагоги могут обмениваться мнением, опытом с целью обобщения лучшего опыта профессиональной деятельности. Обобщить - значит обосновать актуальность, продуктивность и перспективность авторских идей. Учитывается самостоятельность, компетентность, профессионализм педагога.

Какие последовательные действия включает в себя обобщение передового педагогического опыта?

- Анализ педагогического опыта, выявление противоречий.
- Фиксация достоинств и ограничений передового педагогического опыта.
- Оценка условий, обеспечивающих достижение высоких результатов при использовании данного передового педагогического опыта.
- Выбор способа описания передового педагогического опыта.

Важно выяснить, как обобщенный педагогический опыт используется в педагогической практике организации образования. Определить целесообразность для обобщения и распространения передового педагогического опыта, применение системного подхода, при котором педагогический объект рассматривается как целостный феномен, состоящий из частей, связанных между собой определенными отношениями.

При обобщении передового педагогического опыта с позиций системно-целостного подхода определяется: что учителю удастся лучше, чем другим при организации педагогического процесса; за счет каких факторов он добивается лучшего усвоения учебного материала обучающимися; имеются ли ограничения, проблемы для трансляции данного опыта.

В Павлодарской области действует определенная система обобщения педагогического опыта педагогов. Обобщение опыта - многообразный и всесторонний процесс, систематическая и планомерная работа, в которой в той или иной мере принимает участие каждый педагог системы образования

региона.

Изучение, обобщение и использование передового педагогического опыта - это неотъемлемая часть методической работы организации образования.

Изучение педагогического опыта по своему характеру есть деятельность, требующая непосредственного наблюдения живого педагогического процесса, поэтому одним из основных приемов выявления опыта в области является наблюдение за деятельностью учителя через посещение уроков и внеклассных мероприятий.

Следующий способ – это анализ итогов учебного года, если у педагога высокие и стабильные результаты, значит, существует система работы, о которой можно рассказать.

В ходе работы экспертной комиссии в период проведения аттестации выявляют положительный опыт работы у педагогов, подающих заявления на квалификацию педагог-исследователь или педагог-мастер.

Работа педагога в творческой группе - это одна из возможностей, которая создает благоприятные условия для профессиональной самореализации учителя и обобщения педагогического опыта. Творческая группа педагогов формируется с учетом желания педагогов повышения их профессионального мастерства, с целью реализация педагогических инициатив, новых образовательных технологий. Деятельность творческой группы основывается на педагогическом анализе, прогнозировании и планировании образовательного процесса.

Интересными для изучения, обобщения и распространения лучших практик являются и результаты профессионального саморазвития педагога, представляемые на педагогической конференции, педсовете или совещании.

В качестве передового педагогического опыта определяется тот опыт, который дает высокие результаты, стабилен, актуален и социально значим, научно обоснован, оптимален и новый для данной школы, района, города, перспективен и повторяем педагогами других школ.

Работа по изучению, обобщению и распространению педагогического опыта — это не эпизодическое мероприятие, проводимое раз в году в виде научно-практической конференции или педагогических чтений, а обязательный элемент повседневной деятельности учителей, воспитателей, руководителей организаций образования.

Обобщение опыта рассматривается на уровне школы, этому способствует творческая атмосфера, создаваемая и поддерживаемая администрацией школы. Профессиональное развитие педагога, его образовательную деятельность координирует заместитель директора по учебной работе. Опыт педагог представляет на уровне школы: проводит открытые уроки, семинар-практикумы, мастер-классы, на заседании методического объединения презентует творческий отчет. Лучший опыт педагога школы представляется на районном или городском областном уровне.

С целью распространения передового педагогического опыта на уровне города, района организуются и проводятся семинары-практикумы, мастер-классы, педагогические мастерские, аукцион «педагогических идей», творческие отчеты, заседания экспертных комиссий, печатные способы распространения опыта –

методико-дидактические пособия, методические рекомендации, статьи в журналах и др.

Обобщению и распространению опыта педагогов на областном уровне позволяет участие в ежегодных Августовских совещаниях педагогических работников всех уровней, работа в областной творческой группе, проведение мастер-классов и коучингов с педагогами области.

Для всех категорий педагогов области с целью выявления и распространения лучшего педагогического опыта, стимулирования и мотивации к образованию в течение всей жизни, совершенствования профессионального мастерства ежегодно проводятся такие конкурсы, как «Учитель года», «Воспитатель года», «Лучшее методическое – дидактическое пособие», «Лучший психолог», «Фестиваль педагогических идей», «Лучшая авторская программа», «Лучший ресурсный центр», «Талантливый учитель – одаренным детям» и др.

В составе жюри областных конкурсов и областного экспертного совета принимают участие ученые ведущих вузов региона, которые консультируют по вопросам инновационно-экспериментальной и исследовательской деятельности.

После обобщения опыта на областном уровне, лучшие практики направляются для изучения и распространения на республиканский уровень.

Такая система работы дает положительные результаты при обобщении опыта, который охватывает дошкольное и школьное образование.

Приведем еще примеры из опыта казахстанских учителей.

Заслуживает внимания учебная программа олимпиадной подготовки по программированию «Решение задач на языке программирования Питон на образовательной платформе «Окоо», разработанная Ержановым Эльдар – учителем информатики БИЛю, Джунусовым Динмухамедом – преподавателем факультета компьютерных наук Назарбаев Университета.

Учебная программа предназначена для учителей информатики для эффективного обучения языку программирования Python. В методической рекомендации раскрываются методы обучения программированию с применением интерактивной платформы «ОКОО». Благодаря технологиям искусственного интеллекта платформа «ОКОО» позволяет учителю отслеживать прогресс, успеваемость и рейтинг обучающегося, используя автоматизированную систему проверки задач, также адаптировать обучение под интересы, склонности каждого школьника. Учебная программа рассмотрена и рекомендована для рассмотрения на республиканском уровне городским научно-методическим советом Центра модернизации г. Нур-Султан (Протокол №2 от 04.01.2020г.).

Новизна авторской разработки заключается в идее непрерывности обучения программированию на основе смешанного обучения (blended learning). Применен образовательный подход, который совмещает традиционное обучение в классе с участием учителя (лицом к лицу) и онлайн обучение. Смешанное обучение предполагает элементы самостоятельного контроля учеником образовательного маршрута, времени, места и темпа

обучения, а также интеграцию опыта обучения с учителем и онлайн. В условиях смешанного обучения (blended learning) акцент смещается на индивидуально поисковую работу учащегося с использованием современных компьютерных технологий.

Кроме того, пособие охватывает некоторые аспекты спортивного программирования, которые помогают учащимся развивать творческое и алгоритмическое мышление, которое считается одним из самых важных навыков в программировании, а также высоко ценится такими ведущими компаниями, как Google и Facebook.

Цель программы: применение методики смешанного обучения повышения эффективности в освоении навыков и знаний в сфере базового программирования, повышение заинтересованности в спортивном программировании.

Задачи программы:

1. Внедрение смешанного обучения, цель которого состоит в упрощении освоения материала по языку программирования.

2. Развитие навыков программирования у учеников с помощью самостоятельного решения задач на платформе и получения мгновенного результата, за счет встроенных алгоритмов по проверке задач на платформе.

3. Повышение заинтересованности в программировании, самостоятельного изучения и повышения навыков в спортивном программировании

В разделах данной программы(6 разделов: «Основы программирования»; «Условные структуры»; «Циклы»; «Тип данных str»; «Структуры данных»; «Функции») идет описание платформы и разделов курса по языку программирования-Питон. Также в приложения даны задачи для самостоятельного решения и методическая рекомендация учителям по использованию данной платформы.

Ожидаемый результат: улучшение результативности в освоении языка программирования, повышение интереса к спортивному программированию, а также в продолжительном изучении наук информационных технологий.

Опыт работы педагогов начального звена школ представлен учителем начальных классов СОШ имени М. Ауэзова г. Павлодара Безруковой Ю. А. которой разработан элективный курс «Основы компьютерной грамотности с элементами логики как основа формирования информационной компетентности младших школьников».

Данный проект представляет возможности общеобразовательной школы по развитию информационной компетентности младших школьников в условиях обновленного содержания образования через введение элективного курса «Основы компьютерной грамотности с элементами логики в начальной школе». Опыт обобщен и представлен на республиканском конкурсе «Фестиваль педагогических идей» в 2020 г. (2 место).

В среднем звене по предметам естественно – математического цикла с целью создания условий формирования ключевых компетенций у учащихся на уроках химии учителем химии СОШ № 37 г. Павлодара Ауталиповой С. Ж. был

создан банк компетентностно - ориентированных заданий для 8-х -10-х классов. Предложенные педагогом задания способствуют развитию информационной, коммуникативной, исследовательской компетентности и готовности к самообразованию. Данный опыт составления и применения подобных заданий был представлен и обобщен на областном уровне в 2016 году. Сборник компетентностно- ориентированных заданий был одобрен и разрешен к изданию Министерством образования и науки Республики Казахстан в 2016 году.

В рамках полиязычного обучения особого внимания заслуживает опыт совместной работы учителя биологии г. Павлодара Хамитовой Г. К. и учителя английского языка гимназии №3 для одаренных детей г. Павлодара Жакуповой К. К. «Методика InstaTeacher как способ формирования естественнонаучной грамотности и ее кодирования на уроках биологии на английском языке». Данная методика - пример интегрированного предметно- языкового подхода в обучении биологии на английском языке в условиях трехязычия и обновленного содержания образования. Работа обобщена на республиканском конкурсе «Фестиваль педагогических идей» в 2020 г. (3 место).

Также в рамках полиязычного обучения заслуживает внимания опыт работы учителя информатики средней общеобразовательной школы № 29 г. Павлодара Скляренко Анны Викторовны по теме: «Внедрение курса по выбору как способ реализации полиязычного образования». Работа обобщена на республиканском конкурсе «Фестиваль педагогических идей» в 2020 г. (2 место). Учитель английского языка средней общеобразовательной профильной школы дифференцированного обучения №17 г. Павлодара Ельшебаева С. М. разработала дидактическое пособие по спецкурсу на английском языке для 5 класса «The magic world of plants» с целью развития творческих способностей учащихся через расширенное изучение курса «Растения» с использованием технологии CLIL. Опыт обобщен на республиканском конкурсе «Лучшая авторская программа» 2018 г.(2 место).

Также в рамках полиязычного обучения достоин внимания опыт работы учителя физики гимназии для одаренных детей г. Аксу Кабылбековой А. С. по теме: «Повышение коммуникативной способности учащихся на уроках физики через владение тремя языками». Целью данного опыта является ориентация каждого ученика на требования современного общества. Данный опыт был представлен на первой республиканской конференции по полиязычию в г. Актау в 2018 году.

Среди педагогов языковых дисциплин достойно представлен опыт учителя Рауш О. И., учителя русского языка и литературы СОШ № 21 г. Павлодара. Опыт обобщен по теме: «Комментарий сформулированной проблемы и аргументация собственной позиции при работе с текстом» на республиканском конкурсе «Фестиваль педагогических идей» в 2019 г. (2 место). Сущность (идея) представленного опыта заключается в разработке способов практической деятельности, учащихся при работе с текстом на уроках русского языка и литературы с целью выявления уровня развития и сформированности коммуникативной компетенции.

Наряду с работой, направленной на повышения качества обучения в классе, педагогами области ведется внеклассная работа по предметам. Опыт работы Кабыловой А. М., учителя казахского языка и литературы специализированной школы для одаренных детей с государственным языком обучения «Жас Дарын» г. Павлодара по теме: «Развитие лидерских качеств учащихся через деятельность, направленную на ценностные ориентации в воспитании», был представлен и обобщен на областном конкурсе «Педагогические инициативы» 2018 г. Основная идея проекта - эффективность сочетания лидерских способностей учащихся в рамках национальной идеи «Мәңгілік Ел».

В области ведется работа в направлении образовательного менеджмента. Например, опыт работы директора областного многопрофильного лицея – интерната для одаренных детей г. Павлодара Рахимжановой А.С. по теме «Школьный менеджмент в условиях модернизации казахстанского образования». Основная идея представленного опыта школьный менеджмент в условиях модернизации. Опыт обобщался на республиканском конкурсе «Фестиваль педагогических идей» в 2018 г. (1 место). В этом же направлении ведется работа директором Северной средней общеобразовательной школы Иртышского района Павлодарской области Жусуповым Ныгметом Муталаяповичем. Опыт педагога представлен по теме: «Духовно-нравственное и патриотическое воспитание в условиях проживания в приграничной зоне». Основная идея данного опыта - реализация духовно-нравственного, патриотического воспитания, межнациональной дружбы на территории приграничных сел. Данный опыт был представлен на I республиканском конкурсе руководителей организаций образования «Успешный менеджер» в 2017 г. (номинация «Креативный менеджер»).

Таким образом, выявление, обобщение и распространение педагогического опыта способствует повышению эффективности учебно-воспитательного процесса в школе, побуждает искать новые творческие формы работы, применять их на практике.

Изучение системы обобщения педагогического опыта показывает, что при проведении педагогического анализа деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта казахстанских учителей используются аннотации, в которых описываются данные о носителе, проблемы, решаемые автором, его идеи и закономерности; адресная направленность. Определяется, имеется ли обоснование актуальности опыта на современном этапе: в чем выражается запрос практики; у кого будет заинтересованность в изучении и внедрении инновационного опыта; значимость и практическая направленность опыта; мотив к деятельности по обобщению опыта.

Определяют противоречия (трудности, проблемы), которые побудили к поиску новых подходов к организации обучения и воспитания обучающихся. Эти противоречия автором опыта осознаны ли, указаны ли в формулировках проблемы (понятия и категория).

Тема опыта четко ли определена и учитывает характер решаемой

педагогом управленческой, методической или воспитательно-образовательной проблемы; конкретность формулировки, применение педагогических и психологических терминов. Ключевая идея опыта - основная мысль формулируется предложением, в котором указываются результат и средства его достижения.

Методист при проведении педагогического анализа деятельности по обобщению опыта учитывает последовательность его описания как процесса, который включает в себя выделение цели, планирование действий, логику достижения результатов, длительность функционирования новшеств и динамику его развития, распространения.

Рассматривая теоретическую базу передового педагогического опыта определяют научную идею, указанную автором опыта, какие инновации он использовал в своей работе.

Учитывается выделение противоречий, трудностей, вызвавших необходимость разработки авторской идеи опыта, который дал положительный результат. Указывается ли практическая значимость данного опыта.

При изучении опыта определяют степень новизны и творчества. В практике существует три уровня педагогического творчества- по объективному смыслу и значению- это открытия, изобретения и усовершенствования. В данном случае описываются авторские программы, проекты, усовершенствование отдельных вопросов педагогического процесса.

Адресность опыта подразумевает определение категории педагогов, которым рекомендовано применять опыт. Трудоемкость опыта включает в себя понятия определения трудностей при описании опыта, длительности работы над разработкой, представлением опыта.

При проведении педагогического анализа деятельности по обобщению и распространению передового педагогического опыта казахстанских учителей методисты изучают технологию опыта (процедуру деятельности, ее «состав» и содержание).

Изучается ли цель (для чего?), содержание (что?), методы и средства (как?), результат (какой?) передового педагогического опыта. Именно этот раздел при обобщении опыта считается основным. Здесь описываются: система эффективных средств, педагогических действий, организация работы, ее содержание, методы и приемы обучения и воспитания, применяемые педагогом- новатором. Сумел ли педагог описать последовательность действий при определении цели, задач, подборе методов и средств обучения и воспитания, содержание и этапы реализации? Описывается и анализируется ли деятельность педагога по достижению наивысших результатов (алгоритм действий). При раскрытии последовательности применения основных методов, приемов, форм в педагогической деятельности методист обращает внимание на включение в описание примеров, конкретных педагогических ситуаций, фактов для проведения качественного анализа по обобщению опыта учителем – новатором.

Анализ полученных результатов в деятельности педагога может быть представлен в виде таблиц, диаграмм, схем, рисунков. Главное, смог ли педагог

показать динамику результатов.

Результативность опыта за определенный период (в течение определенных промежутков времени). При анализе педагогической деятельности по обобщению опыта учителя учитывается мнение тех, кто уже использует данный опыт:

- какие преимущества имеет опыт по сравнению с другими методами обучения;
- за счет чего достигается в опыте высокий результат;
- насколько стабильны эти результаты.

Основные выводы:

- какова результативность работы, что она дает педагогам и обучающимся;
- возможности и условия использования данного опыта в массовой практике;
- точность, логичность стиля описания опыта.

Особое внимание обращается на приложения к описываемому опыту работы - авторские программы, проекты, видео-материалы, дидактический материал, творческие работы, публикации, данные об учебных достижениях обучающихся. При оценивании портфолио и презентаций методисты определяют доказательства соответствия учителей критериям успешности: применение педагогом инновационных технологий, активных методов и средств обучения.

Отбор и применение литературы, литературных источников при обобщении опыта работы учителем свидетельствует о желании получить полную информацию по планируемой проблеме, что будет способствовать пополнению и углублению знаний об источнике исследования (тематике опыта). Это и хорошая возможность получения научно достоверной информации о предмете исследования, которая поможет педагогу в определении ключевых идей рассматриваемой проблемы. Учитель при изучении и работе с литературой, источниками, изучает взаимосвязь между исследуемым предметом и другими предметными областями, что, соответственно, будет способствовать расширению его знаний, компетенций о проблеме исследования, определении тех аспектов, на которые нужно обратить особое внимание, заслуживающих более детального изучения. Поиск, систематизация литературы, источников позволят педагогу повысить качество выполняемой работы по обобщению собственного опыта профессиональной деятельности.

Анализ проведенных мероприятий по подготовке к защите опыта

Мероприятия	Кто изучал и помогал	Мнение учителя	Сроки реализации
Уроки			
Внеклассные мероприятия			
Подбор			

литературы			
Диагностирование			
Консультации			
Оформление документов и материалов опыта			

Таблица 2.2. Представление и внедрение опыта.

Этапы внедрения

Организационно-подготовительный этап:

- наличие инициативной группы;
- подготовка необходимых документов для внедрения опыта(планы, памятки внедрения, рекомендации..).

Информационно - ознакомительный этап:

- изучение содержания опыта;
- ознакомление с содержанием документов коллег через систему различных ознакомительных мероприятий;
- создание плана предстоящей работы.

Определение сроков и исполнителей

Исполнительный этап:

- внедрение опыта и апробация его через уроки, внеклассные мероприятия.

Контрольный этап:

Посещение уроков и иных мероприятий и анализ полученных результатов.

Итоговый этап:

- подведение итогов, коррекция;
- обобщение собственного опыта;
- соотнесение результатов с поставленными задачами.

Соблюдение всех вышеуказанных рекомендаций служат основой для обобщения и распространения передового педагогического опыта.

Типичные ошибки при обобщении опыта:

- описание опыта не несет новизны;
- изложение рассуждений и выводов общего характера;
- нечетко определена цель и неполно раскрыт алгоритм действий педагога при описании инноваций;
- отсутствие аналитического материала или его поверхностное описание;
- не раскрываются проблемы, нерешенные вопросы, над которыми необходимо поработать дополнительно.

Этап обобщения – выявление границ применения данного опыта на основе анализа его всеобщих, особенных и единичных свойств. Технология изучения передового опыта представлена в приложении 1.

Обобщение педагогического опыта – это всегда анализ и синтез информации, полученной в результате изучения; ее отбор, классификация; выделение основного, главного; выявление особенностей и новизны в изучаемом опыте; выражение основных результатов изучения в форме описания или устного сообщения.

Таким образом, обобщение педагогического опыта включает в себя такие последовательные действия, как:

- анализ ведущих идей педагогического опыта; выявление противоречий, которые решает именно этот опыт, раскрытие его возможностей;
- психологический настрой на восприятие и осознание идей именно этого педагогического опыта;
- фиксация достоинств и ограничений этого педагогического опыта, включая выявление пределов его применения; осмысление вопросов, не решенных в рамках данного педагогического опыта;
- оценка условий, обеспечивающих возможность достижения высоких результатов при использовании данного педагогического опыта;
- выбор способа описания педагогического опыта. Совместная деятельность педагога и администрации по обобщению опыта.

Подведение итогов деятельности учителя над исследуемой темой/авторской идеей в организациях образования занимается заместитель руководителя по учебно-методической (научно-методической) работе), в функциональные обязанности которого входят:

- организация работы по изучению и обобщению передового педагогического опыта;
- вносит предложения по обобщению передового педагогического опыта на рассмотрение на заседании экспертного совета, к примеру, КГУ «Центр методической работы и информационных технологий в сфере образования» Северо-Казахстанской области. Материалы передового педагогического опыта рассматриваются на заседании методического совета, на котором принимается решение о включении передового опыта в банк данных лучших практик.

Основанием для обобщения передового педагогического опыта является заявление педагогического работника, информация о педагоге.

По итогам проведения процедуры изучения и обобщения передового педагогического опыта педагогу выдается сертификат.

Педагогический анализ деятельности по распространению передового педагогического опыта является немаловажным фактором успешного его внедрения в массовую практику.

В практике деятельности учителей большое внимание уделяется самоанализу, презентации своей авторской идеи. Публичное представление своего опыта профессиональной деятельности проводится, например, на заседании предметной комиссии(учебно-методического объединения), методического или педагогического совета.

При проведении педагогического анализа деятельности по распространению передового педагогического опыта учитель разрабатывает план, на основании которого описывает свою идею, подчеркивая

индивидуальную траекторию развития, совершенствования методов и приемов, средств, направленных на достижение цели – повышение качества знаний, умений обучающихся, формирования нравственных качеств личности.

Систематизирует собственный материал с применением информационно-коммуникационных технологий (*слайды, открытый урок или внеурочная деятельность по предмету, демонстрация цифрового образовательного ресурса(электронного учебно –методического комплекса)*), раскрывающих актуальность, значимость опыта, научное обоснование опыта; описывает технологию опыта, проводит анализ теоретических и методических находок, содержание, формы, методы, приемы своей деятельности по данному нововведению. Большое внимание уделяет объяснению обнаруженных противоречий(трудностей) при внедрении опыта в практику, демонстрации полученных результатов, длительность опыта.

Раскрывает условия, при которых происходило обобщение, внедрение опыта. Анализирует и систематизирует разработки отдельных тем, учебно – методические материалы, таблицы, статьи, работы обучающихся и т.д., позволяющих полнее раскрыть опыт. Таким образом, учитель подчеркивает новизну опыта(инновационная значимость), возможность его применения в массовой практике с целью выхода на новый, более высокий уровень качества профессиональной деятельности.

Подготовленный, осмысленный материал оформляется в виде методических рекомендаций, статьи, пособия, брошюры, диссертации, информации.

В случаях, если при обобщении лучших практик на уровне школы/региональном уровне, были предложения о внесении дополнений, корректировок, то учитель вносит дополнения и изменения, способствующие углублению рассматриваемой проблемы, не нарушающих авторский стиль, индивидуальность.

В результате, педагоги включают передовой опыт в практику учебно-воспитательной работы, пересматривая свою профессиональную деятельность по организации педагогического процесса.

3. МЕХАНИЗМ ОБОБЩЕНИЯ И РАСПРОСТРАНЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОПЫТА

Процесс обобщения и распространения педагогического опыта включает организацию действий по сбору, обработке, анализу, выявлению степени инновационности, эффективность которой подтверждается результатами. На основе этого определяется наиболее интересный инновационный опыт.

Важное значение обобщения педагогического опыта подчеркивает Копнин П.В.: «Изучение и обобщение передового опыта выполняет в гносеологическом отношении две функции:

1) оно служит проверкой ранее выдвинутых теоретических построений, носящих гипотетический характер;

2) составляет основу новых больших теоретических обобщений».

Скаткин М.Н. и Богданова О.С. считают, что: «Более передовым является тот опыт, который обеспечивает положительный результат при меньшем, чем обычно, затрате времени и сил учителя и учеников. Нельзя считать передовым опыт, при котором высокий уровень знаний по одному предмету достигается за счет других дисциплин».

По мнению Ф.Ш. Терегулова, при обобщении опыта новизну можно найти у каждого учителя на одном из трех уровней: теоретических идей и положений; методических рекомендаций и принципов; индивидуального педагогического мастерства, педагогической техники.

Обращаясь вновь к взглядам Скаткина М.Н. и Богдановой О.С., мы видим их позицию в монографии «Методы педагогических исследований»: «Только тот опыт обучения можно считать действительно положительным, который обеспечивает значительные сдвиги в общем развитии школьников. Показателями этого могут служить возросшая наблюдательность учащихся; умение анализировать и синтезировать, абстрагировать и обобщать, а в области практических действий - умение провести детальный анализ объекта, подлежащего изготовлению, выделить необходимые рабочие операции, наметить их последовательность; в процессе работы контролировать свои действия, соотнося заготовку и образец, и вовремя вносить необходимые коррективы в свои действия».

Каждый педагог самостоятельно, иногда в сотрудничестве с методистом, выстраивает траекторию своего профессионального развития с учетом своих интересов, потребностей, способностей. Об этом убедительно свидетельствует аттестация на квалификационную категорию «педагог — модератор», «педагог — эксперт», «педагог — исследователь», «педагог — мастер». Кто-то из педагогов сразу стали претендовать на более высокие категории, а другая часть, имея стаж, достижения, проявили неуверенность, порой, боязнь.

Но при этом, и для той, и для другой части педагогов одним из основных механизмов, обеспечивающих профессиональный рост, является приобретение опыта посредством преодоления психологических барьеров, профессиональных проблем.

Взаимосвязь квалификационной категории и педагогического опыта условно можно представить следующим образом (Таблица 3.1):

Квалификационная категория	Педагогический опыт
«Педагог - модератор»	Педагогический опыт, используемый массово
«Педагог - эксперт»	Личный педагогический опыт на основе массового
«Педагог - исследователь»	Положительный педагогический опыт (совершенствование педагогической деятельности)
«Педагог - мастер»	Инновационный педагогический опыт

Таблица 3.1. Взаимосвязь квалификационной категории и педагогического опыта.

Таким образом, мы наблюдаем процесс профессионального роста, подтверждающийся квалификационными категориями на основе объективного развития педагогического опыта. Вместе с тем, практика показывает, что существует проблема, как психологическая, так и личностно-профессиональная — страх/неуверенность или отсутствие умения работать с собственным опытом как составляющей профессиональной компетентности.

Так, какой опыт подлежит обобщению и распространению?

Во-первых, опыт должен показывать эффективность деятельности педагога. Это может быть высокий уровень качества знаний, результативность участия в различных конкурсах/фестивалях, наличие оптимальных систем работы, повышение компетенций обучающихся и др. При этом результаты обязательно должны быть стабильными.

Во-вторых, опыт должен отражать современные тенденции развития общества, образования, школы, быть актуальным и иметь перспективу развития.

В - третьих, опыт должен носить инновационный характер.

В-четвертых, опыт должен быть репрезентативным, то есть иметь достаточную проверку по времени; подтверждение положительных результатов как в работе конкретного педагога, так и в деятельности других педагогов или организации образования в целом.

В-пятых, опыт должен соответствовать современным достижениям психолого-педагогической науки.

Таким образом, важно увидеть отличия инновационно-положительного опыта от традиционного классического, используемого массово.

Вместе с тем, нельзя не обратить внимание на взгляд профессора Скаткина М.Н.: «Опыт учителя может и не содержать в себе чего-либо нового, оригинального, но, основанный на успешном применении установленных наукой принципов и методов, он явится хорошим образцом для тех учителей, которые ещё не овладели педагогическим мастерством».

На современном этапе развития образования особо востребованы инновационность, креативность, мобильность в «перестройке» деятельности педагогами, в том числе методистами.

Методическим кабинетам (центрам) целесообразно совершенствовать имеющиеся как темы опыта и лучших практик, так и механизмы их обобщения и распространения.

Обобщить и распространить педагогический опыт - важная составляющая часть методической работы. Успешному внедрению педагогического опыта способствует осмысленная заинтересовать педагогов новым опытом, формирование профессионально-творческой готовности овладеть им. Нужно, чтобы педагог сам отобрал полезное и возможное для себя, творчески переработал и органически соединил со своим личным опытом.

Каковы же механизмы обобщения и распространения педагогического опыта?

Анализ научно-педагогических источников позволяет сформулировать следующее определение: **механизм — это совокупность форм, методов и ресурсов, обеспечивающих процесс (в данном случае — процесс обобщения и распространения педагогического опыта).**

Традиционно в научно-педагогической литературе раскрываются следующие механизмы:

- формы, методы, техники обобщения и распространения педагогического опыта;

- ресурсы обобщения и распространения педагогического опыта.

Рассмотрим каждый из них.

Формы, методы, техники обобщения и распространения педагогического опыта

Форма - целенаправленная, четко организованная, содержательно насыщенная и методически оснащенная система познавательного и воспитательного общения, взаимодействия и отношений учителя и учащихся.

Форма реализуется как единство целенаправленной организации содержания, обучающих средств и методов.

В аспекте обобщения и распространения педагогического опыта понятие «форма» рассматриваем как **целенаправленную, организованную, содержательно и методически наполненную систему средств и методов обобщения и распространения педагогического опыта.**

Формы обобщения и распространения педагогического опыта могут быть следующие:

1. Авторские курсы повышения квалификации.

2. Авторская лаборатория.
3. Авторский проект.
4. Авторский семинар/вебинар.
5. Брифинг.
6. Издание монографии.
7. Интернет-сайт.
8. Канал YouTube с размещением материалов из опыта работы.
9. Картотека/видеотека лучшей практики.
10. Клубное профессиональное сообщество, сетевое сообщество.
11. Конкурс «Лучший педагог».
12. Коучинг.
13. Круглый стол «Инновационный опыт».
14. Мастер-класс.
15. Методический марафон творческих учителей.
16. Методические советы, объединения, кафедры.
17. Методическая приемная.
18. Методический форум лучших практик.
19. Наставничество (менторство).
20. Панорама педагогических достижений.
21. Педагогическая выставка.
22. Педагогический «Гайд – Парк».
23. Педагогический десант по распространению лучших практик.
24. Педагогический клуб.
25. Педагогическая мастерская, мастер-класс.
26. Педагогический салон «Успешный учитель».
27. Портфолио педагогического опыта.
28. Практикум.
29. Пресс-конференция.
30. Профессиональный тур по педагогическому опыту.
31. Публикации статей.
32. Составление методических пособий, методических рекомендаций, цифровых образовательных ресурсов.
33. Стендовый доклад.
34. Творческий отчет педагогов.
35. Участие в научно-практических конференциях, педагогических чтениях
36. Фестиваль инновационного опыта.
37. Школа профессионального роста.
38. Экспертный совет.

Для примера рассмотрим более подробно несколько форм обобщения и распространения педагогического опыта.

Коучинг - это консалтинговая помощь, в процессе которой происходит взаимодействие педагога, представляющего опыт, и коллег/участников коучинга, направленный на достижение результата.

Мастер-класс – это форма представления педагогического опыта, в

которой делается акцент на передачу собственного опыта и научению их применению в практической деятельности коллег. Особенностью данной формы является сочетание узко поставленной задачи с использованием широкого набора активных методов обучения, обеспечивающих максимально полную включенность участников в процесс освоения опыта. Эффект обеспечивается сконцентрированной формой подачи информации и практическим её закреплением при выполнении соответствующих заданий.

Мастер-класс дает педагогу возможность самореализации и самосовершенствования. Данная форма обобщения и распространения педагогического опыта способствует:

- мотивации и профессиональной потребности педагогов-участников;
- стимулированию профессионального интереса педагогов-участников;
- реализации индивидуального подхода к каждому педагогу-участнику

мастер-класса.

Методика проведения мастер-классов не имеет строгой регламентации структурно и содержательно. В большинстве своем она основывается как на интуиции ведущего его педагога, так и настроенности на принятие опыта педагогами-участниками.

Методический форум - встреча творческих педагогов, учёных для обмена практическим инновационным опытом и определению путей его внедрения.

Педагогический «Гайд – Парк» - дискуссионная площадка, на которой творческий педагог может предложить для обсуждения инновационные идеи. Особенностью данной формы, в отличие от научно-практических конференций, методических семинаров, является возможность участия в обсуждении педагогического опыта всех участников образовательного процесса (родителей, партнеров, представителей общественности и др.), а так же наличие двух категорий педагогов: опытных педагогов и начинающих.

Педагогический клуб — это формат коммуникативной площадки для педагогов-единомышленников.

Педагогический клуб может быть организован в различных форматах: традиционно очном, виртуальном, дистанционном. Занятия могут проводиться с использованием тренингов, интерактивных лекций, обсуждения сложных вопросов, онлайн-встреч, чат-семинары, вебинаров.

Педагогический салон - форма общественно-педагогического взаимодействия, которая способствует как объединению творческих педагогов-единомышленников, так и самореализации педагогов, развитию у них профессиональных компетенций. Основными функциями данной формы обобщения и распространения педагогического опыта являются: аксеологическая, гносеологическая, креативная, коммуникативная. Инновационность педагогического салона заключается в формировании перспективы развития имеющегося опыта, саморазвития, сотрудничества в педагогическом сообществе, создании собственного стиля работы.

Портфолио — это форма обобщения педагогического опыта, особенностью которой является систематизация, логически выстроенная

информация об опыте, иллюстрирующая развитие педагогического исследования педагога. Форма «портфолио» позволяет оценивать работу учителя по теме самообразования, характер его деятельности, отследить творческий и профессиональный рост педагога, демонстрирует навык рефлексии (самооценки).

Практикум – это форма организации обучения, которая предусматривает выполнение самостоятельно практических работ в процессе освоения опыта. Особенностью практикума является большая самостоятельность участников. Виды практикума:

- установочные;
- иллюстративные;
- тренировочные;
- исследовательские;
- творческие;
- обобщающие.

Профессиональный тур по педагогическому опыту - серия семинаров/творческих встреч педагога, обобщившего опыт, с коллегами по различным микро-темам педагогического опыта.

Статья - научное или публицистическое сочинение небольшого размера [19]. Виды статей могут быть следующие:

- Научная статья – это научное или научно-публицистическое изложение наиболее значимых результатов педагогического исследования, опубликованное в сборнике семинара, научно-практической конференции, педагогическом издании. Этот вид статьи отражает результаты диссертационных, экспериментальных, научно-исследовательских разработок педагогов.

- Научно-методическая статья-это статья по освещению актуальной педагогической проблемы, представлению путей её решения. «Автор научно-методической статьи должен показать компетентность в степени разработки проблемы, отразить её актуальность на данном этапе и востребованность результатов решения» [20]. Статьи научно-методического характера отражают обычно результаты экспериментальной, инновационной, исследовательской деятельности педагогов.

- Методическая статья - статья практико-ориентированного направления, раскрывающая аспекты и проблемы педагогики, методики. Статья методического содержания имеет конкретный характер с освещением используемых на практике форм, методов, приемов, а также может включать рекомендации для педагогов. Методическая статья может включать учебное, организационное, информационное, дидактическое содержание. Для обобщения и распространения педагогического опыта методическая статья может быть одной из эффективных форм. При написании методической статьи педагогу важно отразить инновационные идеи своего опыта, представляющие интерес на данном этапе развития образования. Для качества методической статьи необходимо использовать собственный стиль.

Стендовый доклад — это основные идеи и результаты педагогического

опыта, оформленные в виде большого бумажного плаката (постера). Стендовый доклад – это постерная презентация инновационных идей педагогического опыта, благодаря которой можно за короткий промежуток времени донести основные направления, суть педагогического опыта. Стендовый доклад можно рассматривать визитной карточкой педагогического опыта.

Положительным в использовании данной формы обобщения и распространения педагогического опыта является:

- изучение стендового доклада может происходить в течение всей постерной сессии;

- наличие у педагога возможности непосредственного общения с коллегами-единомышленниками;

- минимальное волнение педагога.

При этом недостатками стендового доклада можно назвать:

- непрерывное нахождение возле стенда на протяжении постерной сессии;

- невозможность ознакомления с опытом коллег из-за постоянного нахождения возле стенда;

- наличие больших усилий для заинтересованности коллег.

Методической поддержкой многогранного процесса обобщения педагогического опыта служат педагогические техники.

Педагогическая техника — это комплекс знаний, умений, навыков, необходимых педагогу для того, чтобы эффективно применять на практике избираемые им методы обобщения и распространения педагогического опыта.

А. Гин, мастер ТРИЗ, педагог, генеральный директор Автономной некоммерческой организации содействия инновациям «ТРИЗ-профи» (г. Москва) определяет следующие принципы педагогической техники:

- принцип свободы выбора;

- принцип открытости;

- принцип деятельности;

- принцип обратной связи;

- принцип идеальности[21].

К примеру, в школе-лицее № 2 г. Костаная разработана и активно внедряется такая техника, как методический маршрут. Эта техника имеет значение как для описания инновационного опыта, так и для его дальнейшего распространения. Может использоваться как в офлайн, так и онлайн режиме. Методические рекомендации по использованию данной техники представлены в приложении.

Обратимся к методам обобщения и распространения педагогического опыта.

Метод — это взаимодействие обучающего и обучающихся - обусловлено как его целью – обеспечить усвоение младшим поколением накопленного обществом социального опыта, воплощенного в содержании образования, так и целями развития индивидуальности и социализации личности. Процесс обучения обусловлен также реальными учебными возможностями обучаемых к моменту обучения.

Метод - это способ достижения цели обучения, представляющий систему последовательных и упорядоченных действий учителя, организующего с помощью определенных средств практическую и познавательную деятельность учащихся.

Метод – способ упорядоченной взаимосвязанной деятельности учителя и учащихся, направленный на решение комплекса задач учебного процесса.

Рассматривая данное понятие через призму педагогического опыта, «метод» можно считать **способом упорядоченной взаимосвязанной деятельности по обобщению и распространению педагогического опыта.**

В учебно-методическом пособии «Методология и методы педагогического исследования» Кушнер Ю.З. рассматривает само понятие: «изучение и обобщение педагогического опыта» как метод, сущность которого заключается в том, что «во-первых, он основан на изучении и теоретическом осмыслении ведущих (стратегических) идей практики работы лучших школ и учителей, успешно осуществляющих обучение, воспитание, развитие и образование; во-вторых, он позволяет выявить наиболее актуальные научные проблемы; в-третьих, он создает теоретико-методологическую базу не только для установления внешних закономерностей педагогического процесса, но и получения возможности приблизиться к пониманию скрытых (внутренних) педагогических закономерностей; в-четвертых, он представляет возможность изучить педагогическое новаторство, т.е. опыт, содержащий собственные, оригинальные педагогические находки».

Традиционно в педагогической практике используются исследовательские методы изучения и обобщения педагогического опыта в комплексе (не разделяются на методы изучения и методы обобщения):

1. Выявление объекта изучения:

- оценка деятельности педагога с помощью диагностической программы наблюдения;
- выявление педагогов, получающих устойчивые положительные результаты;
- первый сбор информации о деятельности педагога;
- выявление факторов, способствующих получению высоких результатов;
- определение объектов изучения.

2. Постановка цели изучения:

- выявление существенного противоречия, на разрешение которого направлен творческий педагога;
- формулировка проблемы;
- теоретическое обоснование опыта;
- выявление гипотезы о сущности и основных идеях опыта;
- формулировка цели изучения.

3. Сбор информации об изучаемом опыте:

- отбор методов сбора и обработки информации;
- составление программы наблюдения за деятельностью педагога и детей на занятиях и в повседневной жизни по изученной проблеме;
- реализация методов сбора информации об опыте.

4. Педагогический анализ собранной информации:

- расчленение изучаемого опыта на части, соответствующие основным идеям опыта;

- оценка идей опыта на основе критериев;

- определение причинно-следственных связей между заявленной проблемой и идеей опыта;

- выявление роли опыта в целостной педагогической системе.

5. Обобщение опыта:

- систематизация и синтез полученных на основе анализа данных; формулировка сущности и ведущей идеи опыта;

- раскрытие условий, в которых развивался опыт и проблемы в деятельности педагога;

- определение «границ» применения опыта и его практической значимости для других педагогов;

- описание опыта согласно требованиям [22].

Наблюдение может быть прямым (наблюдение в работе) и косвенным. (ознакомление с учебно-методической документацией и рабочими материалами). Объектами наблюдения могут быть: деятельность обучающихся, деятельности педагога, обобщающего опыт, качество выполнения планируемой работы, сформированность определенных компетенций; дидактическое обеспечение образовательного процесса; качество организации учебно-воспитательного процесса, средства обучения). Метод наблюдения будет эффективным при наличии объективности и обоснованности.

Беседа как метод позволяет общаться непосредственно с педагогом и обучающимися. Беседа, как и наблюдение, проводится в условиях учебно-воспитательного процесса. Ответы могут даваться в устной и письменной форме. Результаты беседы обязательно подлежат осмыслению и анализу.

Анкетирование — метод, помогающий выявить идеи, понимание педагогом собственного опыта, ценность обобщаемого опыта для коллег. Метод анкетирования дает возможность изучить большое количество участников процесса и получить о них информацию.

Изучение документации — метод, позволяющий выявить видение и систему деятельности педагога.

Эксперимент как метод проводится в тех случаях, когда нет других способов убедиться в целесообразности обобщения и распространения педагогического опыта. Задача того, кто обобщает педагогический опыт, заключается не только в том, чтобы заимствовать идеи других педагогов, работающих в этом направлении, и применять их. Педагогу необходимо создавать оригинальный опыт с учетом особенностей своей организации образования, класса, разрабатывать рекомендации по совершенствованию практики, т.е. управлять педагогическим опытом.

Обработка фактического материала осуществляется посредством анализа идей, фактов, показателей, обобщения, установления определенных взаимосвязей.

Также используется классификация методов распространения

педагогического опыта:

- устные методы (доклады на методических советах, заседаниях методического объединения или кафедры, выступления на семинарах, научно-практических конференциях и др.);
- наглядные методы (педагогические экспозиции, презентации, разъяснения на курсах повышения квалификации и др.);
- письменные методы (публикации статей, интервью, методические пособия, рекомендации, учебно-методические комплексы и др.)[23].

В практике распространения педагогического опыта используются следующие методы:

1. Баддинг
2. Бортовой журнал
3. Денотатные графы
4. Описание педагогического опыта
5. Показ-панорама
6. Рассказ

Представим их более подробно.

Баддинг (англ. – budding, buddy system. Buddy – друг) - метод обучения, основанный на предоставлении педагогам информации, установлении обратной связи, который подразумевает поддержку в достижении целей и в приобретении профессиональных навыков по распространяемому педагогическому опыту. Данный метод интересен тем, что коллега - педагог не только изучает информацию о педагогическом опыте, но и в процессе наблюдения за педагогом, распространяющим свой опыт, сам обучается, вспоминает идеи опыта и осуществляет самоконтроль.

Бортовой журнал – метод изучения педагогического опыта, предусматривающего ответы на вопросы: что мне известно по данной теме? что нового я узнал? Свои ответы педагога фиксируют в бортовом журнале, в котором левая часть содержит ответы на первый вопрос, а правая часть – ответы на второй вопрос.

Денотатные графы - [от лат. denoto — обозначаю и греч. — пишу] — метод вычленения из опыта существенных признаков ключевой идеи. При использовании этого метода важно определить точный выбор глагола, связывающего ключевое понятие и его существенный признак (глаголы, обозначающие цель — направлять, предполагать, приводить, давать и т.д.; глаголы, обозначающие процесс достижения результата — достигать, осуществляться; глаголы, обозначающие предпосылки достижения результата — основываться, опираться, базироваться; глаголы-связки, с помощью которых осуществляется выход на определение значения понятия).

Описание педагогического опыта — метод, основанный на глубоком анализе опыта, подробно раскрывающий систему работы, его этапы и пути развития. Норма оформления описания педагогического опыта не существует. Однако в содержание целесообразно включить инновационность и сущность педагогического опыта, подтверждения его эффективности, авторские идеи. Описание педагогического опыта должно носить практический характер.

Структура может быть традиционно следующая: вводная, основная и заключительная части.

Их содержание включает:

- Введение содержит цель, задачи обобщения педагогического опыта, которых придерживается педагог — автор опыта, актуальность педагогического опыта, используемые теоретические подходы и обоснования, практическая значимость педагогического опыта.

- Основная часть: инновационные педагогические идеи опыта, структурные и системные компоненты педагогической практики, этапы и проблемы, которые встречались, пути их преодоления. Интерес может представить история обобщаемого педагогического опыта, долгосрочность эффектов и выводов. Следует продемонстрировать результативность данного опыта, определить критерии и показатели его эффективности, подобрать формы убедительной наглядной демонстрации положительного воздействия на педагогическую практическую деятельность. Ценность описания заключается в обозначении авторской позиции педагога.

- Заключительная часть должна содержать аспекты применимости и условия эффективности педагогического опыта, масштабность внедрения идей и практических наработок автора, примеры его распространения и внедрения другими педагогами, внешние оценки коллегами или методистами.

- Приложения могут содержать иллюстрации, методические разработки, дидактические материалы автора (или их обзор), список публикаций автора, список используемых литературных и информационных источников (на которые должны быть ссылки в тексте) и другие.

Показ - панорама – метод моделирования различных подходов к реализации одной и той же инновационной идеи, демонстрируемых последовательно разными педагогами.

Рассказ - метод, используемый при выступлении на заседаниях методического совета, методических объединений/кафедр, семинаре, конференции, индивидуальной или групповой консультации и др., где непосредственно сам педагог делится педагогическим опытом с приведением примеров, обозначением проблем, которые могут возникнуть у коллег в процессе использования опыта.

Следующая составляющая механизма обобщения и распространения педагогического опыта — ресурсы обобщения и распространения педагогического опыта.

Веб — сайт Википедия дает следующее определение понятию «ресурс» - это «всё, что используется целевым образом, в том числе это может быть всё, что используется при целевой деятельности человека или людей и сама деятельность».

Ресурс - средство, позволяющее с помощью определённых преобразований получить желаемый результат[24]. В рамках наших методических рекомендаций мы можем рассматривать **ресурсы как инструменты в деятельности педагога по обобщению и распространению опыта.**

Какими же ресурсами может воспользоваться педагог в работе с собственным опытом?

<p>Информационные ресурсы</p>	<p>Совокупность данных, организованных для получения достоверной информации по вопросам обобщаемого педагогического опыта. Информационные ресурсы содержат какую-либо информацию:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Базы данных. Презентация (демонстрация учебного материала). Электронный журнал/газета. Мультимедийные продукты. -Программные продукты. Программные средства, обеспечивающие поддержку различных технологий обучения. Системное программное обеспечение. Прикладные программы (программа для видео-уроков, электронных пособий, виртуальный конструктор, образовательных веб-квестов и др.). Электронный учебник. Электронная обучающая система Электронная система контроля знаний Электронный тренажер и др. Информационные сайты и поисковые системы Интернета, в том числе - специализированные для образовательных применений. Образовательные интернет-платформы Күнделік.kz, Bilimlend, opik.kz, Дарын онлайн и др. Информационные ресурсы могут быть и на бумажных носителях: книги, энциклопедии, дидактические материалы и др.
<p>Организационные ресурсы</p>	<p>Ресурсы, используемые для организации</p>

	<p>процесса обобщения и распространения педагогического опыта:</p> <ul style="list-style-type: none"> -определение педагогом программы действий по обобщению и распространению опыта; -рекомендации методистов, администрации организации образования, коллег в работе над программой; -консультации, оказание поддержки педагогам, обобщающим свой опыт.
<p>Мотивационные ресурсы</p>	<p>Мотивационные ресурсы классифицируются на внешние и внутренние.</p> <p>Внешняя мотивация зависит от коллег, методистов, социальных партнеров, общественности. Приобщение коллег к процессу обобщения и распространения педагогического опыта, его признание, методическая поддержка и сопровождение педагога, стремление и заинтересованность администрации организации образования в распространении педагогического опыта на всех уровнях дают возможность педагогу в качественной подготовке к работе с собственным опытом и стимулируют к дальнейшему развитию.</p> <p>К внутренним мотивационным ресурсам относятся желание и психологическая установка на успешность самого педагога, интерес к профессиональному поиску, новым достижениям науки, «глубокое перспективное видение» [25].</p> <p>Также внутренним мотивационным ресурсом является понимание концепции своего опыта, направленность на собственное педагогическое развитие, самосовершенствование и самореализацию, креативность, умение</p>

	концентрироваться.
Кадровые ресурсы	<p>Кадровые ресурсы в процессе обобщения и распространения педагогического опыта — это профессионально объединённые компетенции, навыки, специальные знания педагогов организации образования, то есть совокупность педагогов, их способностей и возможностей для достижения поставленных целей.</p> <p>К процессу по обобщению и распространению педагогического опыта необходимо привлекать педагогов, имеющих глубокие профессиональные, психолого-педагогические, предметные знания, исследовательские компетенции, проектировочно-аналитические навыки, способные работать в команде.</p>
Научно-методические ресурсы	<p>Совокупность научно-педагогических, учебно-методических, инструктивно-организационных материалов, ориентированных на реализацию информационного взаимодействия между участниками реализации педагогического опыта.</p> <p>Данная группа ресурсов может включать:</p> <ul style="list-style-type: none"> - научные достижения, публикации по теме опыта, - журналы; - методические разработки; - концепции - научно-методические сайты и др.
Материально-технические ресурсы	<p>К материально-техническим ресурсам относится компьютерная техника, видео и аудио-материалы, многофункциональное устройство, видеокамера и др.</p>

Изучение научных источников свидетельствует о том, что в основе процесса обобщения и распространения педагогического опыта лежат

следующие механизмы:

- семиотический — распространение педагогического опыта посредством знаковых систем, хранящих и передающих информацию;
- имитационный — распространение педагогического опыта с участием группы участников образовательного процесса посредством взаимодействия авторов опыта и заинтересованных педагогов в визуальном представлении образца деятельности;
- интерактивный — распространение педагогического опыта, при котором присутствует активное взаимодействие педагога — автора опыта с коллегами, направленное на приобретение нового знания.

Семиотический механизм включает:

- размещение педагогического опыта в базе данных республиканского, областного, районного/городского уровня;
- размещение педагогического опыта в сети Интернет (личные сайты, педагогические интернет-порталы);
- освещение педагогического опыта на семинарах, научно-практических конференциях, форумах, педагогических чтениях и др.;
- публикация статей в научных, психолого-педагогических, предметных изданиях (бумажных, электронных);
- издание методических продуктов (пособий, рекомендаций, учебно-методических комплексов и др.).

Имитационный механизм включает:

- наставничество (менторство);
- мастер-классы;
- открытые уроки;
- педагогические выставки;
- семинары;
- конференции;
- форумы;
- слеты;
- школы передового опыта.

Интерактивный механизм:

- авторская лаборатория;
- педагогическая мастерская;
- курсы повышения квалификации.

Никулина Н.В. определяет преимущества и риски названных механизмов:

«— семиотический механизм позволяет с помощью знаковых систем формализовать практику, «оторвать» её от автора, не требует значительных ресурсных затрат, в то же время потенциальный пользователь может изучать описание практики в любое время и возвращаться к нему при необходимости;

- имитационный механизм обеспечивает передачу скрытых знаний, которые невозможно формализовать; трансляцию образцов деятельности одновременно нескольким пользователям; при этом у пользователей возникает стремление к повторению практики, подражанию, «эффект заражения»;

- интерактивный механизм способствует передаче новых ценностей в

процессе взаимодействия автора практики и ее пользователя; кроме того, происходит модификация практики, адаптация её к новым условиям» [26]. Риски заключаются в том, что в семиотическом механизме могут «максимально снизиться ресурсные затраты на проведение мероприятий, транспортные расходы, то интерактивный механизм снижает риск непринятия новых ценностей в ходе трансляции инновационных образовательных практик».

Таким образом, использование различных механизмов обобщения и распространения педагогического опыта способствует:

- доступности инновационного педагогического опыта другими педагогами, обладающими готовностью к внедрению транслируемого педагогического опыта (семиотический);
- формированию и развитию у педагогов и руководителей организации образования мотивации на изучение лучших практик, педагогического опыта (имитационный);
- трансляции задач модернизации образования на областном, районном/городском уровнях и инновационного педагогического опыта как способов их решения (интерактивный).

Выбор механизмов обобщения и распространения педагогического опыта зависит от самого педагога — автора опыта, от его профессионально-инновационного потенциала, а так же готовности к взаимодействию с коллегами в различных режимах.

Заключение

Модернизация системы образования невозможна без квалифицированных учителей, отличающихся профессиональной компетентностью, самостоятельностью суждений, умеющих прогнозировать, проектировать свою деятельность, направленную на совершенствование учебно-воспитательного процесса в школе, повышение качества учебных достижений обучающихся.

От профессионализма, компетентности учителя зависит будущее выпускников школы. Применение инновационных технологий в процессе обучения и воспитания, практико-ориентированность в обучении позволяют учителю достичь высоких показателей в профессиональной деятельности, подготовки выпускников, способных оперировать знаниями, умеющих мыслить, рассуждать, планировать свое будущее.

Умение педагога анализировать и корректировать свою педагогическую деятельность с учетом современных реалий и требованиям общества и рынка труда направляют его на внесение новшеств в практику работы. Непрерывное образование становится одним из важнейших условий повышения профессионализма, желанием устранить имеющееся «рассогласование» между сложившейся практикой преподавания и требованиями, новыми стандартами качества предоставляемых образовательных услуг в обществе.

Готовность и потребность учителя в непрерывном образовании-«образовании в течение всей жизни» предполагает большую работу учителя по анализу, обобщению своего опыта с целью определения сильных и слабых сторон в профессиональной деятельности, определения направлений для дальнейшего развития и совершенствования.

Личностно-профессиональное развитие учителя на основе анализа индивидуального педагогического опыта становится ведущим направлением. Накопление и систематизация материала, приобретенного в процессе педагогической деятельности учителем, размышления и анализ фактов применения методов, приемов, форм организации учебной деятельности способствуют созданию основы для обобщения педагогического опыта.

Критическое, аналитическое отношение учителя к своей деятельности способствует личностно - профессиональному развитию и достижению высоких результатов в учебно –воспитательной процессе, распространению опыта для широкой педагогической общественности.

Для систематизации и быстрого поиска обобщенного опыта лучших практик эффективно применяются справочно-информационные материалы в регионах по передовому педагогическому опыту, в которой указываются следующие данные:

Фамилия, имя, отчество учителя
Тема/авторская идея опыта
Содержание передового педагогического опыта (кратко)
Оценка опыта(где рассмотрен опыт, рекомендован экспертным советом(НМС)
Для какой категории (педагогов, родителей) рекомендована для внедрения в практику работы

Такая форма ведения учета позволяет вносить новые сведения, например:

- о внедрении опыта в организациях образования;
- внесения автором опыта новых идей;

- о том, что лучшая практика была представлена на республиканском уровне или автор идеи/опыта по итогам конкурса получил звание «Лучший педагог».

Таким образом, при обобщении и распространении передового педагогического опыта рассматривается совокупность взаимосвязанных компонентов, действий педагога, направленных на достижение и представление определенных результатов (целей - учебных, воспитательных). Какова ведущая идея опыта? Определение главной, основной идеи автора опыта, его видение организации учебного процесса с учетом применения нетрадиционных методов, приемов и форм обучения, учет межпредметных связей, новизна разработки, учет индивидуальных особенностей обучающихся, формирование у школьников мотивации к образовательной деятельности на уроках позволяют оценить возможности и условия использования данного опыта (его элементов) в практике работы другими педагогами и организациями образования.

Работа по передовому педагогическому опыту - одно из основных направлений деятельности методической службы, обеспечивающей создание целенаправленной, системной работы по повышению квалификации педагогов. Цель этой деятельности – повышение качества предоставляемых образовательных услуг в организациях образования Республики Казахстан. От уровня профессионализма учителей, их постоянного самосовершенствования, ознакомления с инновационными технологиями в области образования, изучения лучших практик коллег и внедрения в учебно-воспитательный процесс зависит будущее нашей республики.

Список использованной литературы:

1. Creating Effective Teaching and Learning Environments: first results from TALIS. Paris: OECD.
2. Государственная программа развития образования и науки Республики Казахстан на 2020-2025 годы.
3. Боронилова Ирина Геннадьевна. Становление и развитие теории изучения и обобщения передового педагогического опыта - автореферат диссертации на соискание ученой степени к.п.н, с. 10- Уфа, 1999.
4. Библиотека авторефератов и диссертаций по педагогике: <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-01/dissertaciya-stanovlenie-i-razvitie-teorii-izucheniya-i-obobscheniya-peredovogo-pedagogicheskogopyta#ixzz6ET48myPO>. Боронилова Ирина Геннадьевна.
5. Примакова В.В.. Коммунальное высшее учебное заведение «Херсонская академия непрерывного образования. Проблема изучения передового педагогического опыта в системе повышения квалификации учителей начальных классов УССР». 50-60 годы XX века, с.40).
6. Бабанский Ю.К, Избранные педагогические труды -1989, стр. 92).
7. Турбовский Я С. Методологические и прикладные аспекты проблемы изучения и обобщения педагогического опыта –М.,1987.
8. Коджаспирова Г. М., Коджаспиров А. Ю. Словарь по педагогике: междисциплинарный. М.-Ростов-на-Д., 2005.
9. Загвязинский В. И., Атаханов Р. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. - 2-е изд., стер. - М.: Издательский центр «Академия», 2005. -208с.
10. Козыбаев С.К, зав. кафедрой истории журналистики КазНУ им аль-Фараби, д.и.н, профессор, Академик Академии политических наук Республики Казахстан, президент Академии журналисти Казахстана,- «Справочник советского журналиста», Алматы, «Санат», 2002. ISBN 5-7090-0029-9.
11. История создания и тенденции развития системы усовершенствования педагогических кадров в Казахстане» диссертация и тема автореферата по ВАК РФ 13.00.01, к.п.н Колесниченко Людмила Ильинична, 1984, Алма-Ата.
12. Сембаев А.И. Очерки по истории Казахской Советской школы.
13. Молчанова А.В, Соколова Л.В, к.п.н, научный сотрудник ГБОУ ВПО МО «Академия социального управления», доцент кафедры методики дистанционного обучения и новых образовательных технологий ГБОУ ВПО «Московский государственный областной университет» - Статья «Педагогический опыт: Изучение, обобщение и пропаганда его идей», 2015 г.
14. Терегулов Ф.Ш. - Передовой педагогический опыт: теория. распознавания, изучения, обобщения, распространения и внедрения / Ф. Ш. Терегулов. – М., 1991.
15. Лазарев В.С. Педагогическая инноватика. Российская Академия образования. Институт инновационной деятельности в образовании, М, 2006.
16. Слостенина В.А.. Профессиональная культура учителя/по ред. М.,

1993.

17. Статья: Инновации в образовании. Сущность, Функции, Свойства и Виды. - Шишарина Н.В, к.п.н, доцент кафедры педагогики ФГБОУ ВПО «Восточно-Сибирская государственная академия образования, Иркутск.с.4.

18. Щербаков А.И.- Практикум по возрастной и педагогической психологии.

19. Ожегов С.И., «Толковый словарь русского языка».

20. Как написать научно-методическую статью / Электронный ресурс. Режим доступа: <http://imc-belovo.ucoz.ru/zitata/info/express/k>. Дата доступа: 07.07.2018.

21. Гин А.А. Приемы педагогической техники/издательство «Вита». – М. - 2004. – 82 с., с.6.

22. http://www.ohansk-mmCit.narod.ru/4/46/peredov_ped_opit.htm.

23. http://ogk.edu.ru/sites/all/files/metodicheskie_rekomendacii_po_oboshcheniyu_pedagogicheskogo_opyta.pdf.

24. Судариков Д.В. Кадровый ресурс как ведущий фактор обеспечения качества образования//Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии: сб. ст. по матер. III междунар. науч.-практ. конф. № 3. – Новосибирск: СибАК, 2010.]

25. Трейси Б. Достижение максимума: Стратегии и навыки, которые разбудят ваши скрытые силы и помогут вам достичь успеха [Текст] / Брайан Трейси; пер. с англ. Д. Белецкого. - 4-е изд., стер. - М.: СмартБук, 2011. - 315 с. [с.49].

26. Никулина Н.В. Трансляция инновационных образовательных практик: как добиться муниципальных эффектов. – М.: АПКИППРО, 2011.- 40с. с.10.

27. Об особенностях интегрирования педагогических инноваций в практику работы современных школ Казахстана. А.Е. Берикханова Теги: Инновации. Образование. Педагогика. Школа. Журнал: Вестник КазНПУ_Год: 2016. город Алматы. Категория: Педагогика.

28. Дереклеева Н.И. Справочник завуча. Учебно - методическая работа. Воспитательная работа. М, «ВАКО», 2006.

29. Педагогика. Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений. Редактор Р.К. Лопина. Издательство «Школа-Пресс».

30. Справочник руководителя методического объединения. Авторы-составители Татаринова Л.П, Аюпова С.Д, Издательство «Учитель». Волгоград, 2012.

31. Файн Т. Выявление, изучение и представление педагогического опыта // Практика административной работы в школе. – 2005, № 7. – С. 6-9.

32. http://ogk.edu.ru/sites/all/files/metodicheskie_rekomendacii_po_oboshcheniyu_pedagogicheskogo_opyta.pdf.

**Положение
об областном педагогическом клубе «Ұлағат»
для педагогов организаций дошкольного
и общего среднего образования Костанайской области**

1. Общие положения

1.1. Педагогический клуб «Ұлағат» (далее – Клуб – объединение методистов) действует для педагогов организаций дошкольного и общего среднего образования Костанайской области, имеющее целью изучение, обобщение и трансляция лучших практик.

1.2. Деятельность Клуба осуществляется методическим кабинетом дошкольного и общего среднего образования Управления образования акимата Костанайской области (далее – Методический кабинет) во взаимодействии с районными и городскими отделами образования и областными организациями образования Костанайской области.

1.3. Методический кабинет формирует состав Клуба из числа сотрудников организаций дошкольного и общего среднего образования Костанайской области в соответствии с п. 2 настоящего Положения.

2. Задачи областного педагогического клуба «Ұлағат»

2.1. Формирование базы данных лучших практик организаций дошкольного и среднего общего образования Костанайской области.

2.2. Формирование у педагогов мотивационной, рефлексивной культуры, профессиональной этики, правового сознания, навыков лидерства и коммуникаций.

2.3. Трансляция положительного педагогического опыта, самореализация и подготовка к аттестации педагогических работников.

3. Структура и функции областного педагогического клуба «Ұлағат»

3.1. Руководитель Клуба назначается руководителем методического кабинета дошкольного и общего среднего образования Управления образования Костанайской области.

3.2. Актив: руководители отделов и заведующие секторами методического кабинета дошкольного и общего среднего образования Управления образования Костанайской области, социальные партнеры, победители профессиональных конкурсов.

3.3. Участники Клуба: педагоги организаций дошкольного и общего среднего образования Костанайской области, активно использующие инновационные идеи в образовательной деятельности.

3.4. Организационное сопровождение работы Клуба осуществляет отдел инновационно-экспериментальной деятельности и развития малокомплектных школ.

3.5. Методическое сопровождение работы Клуба осуществляет отдел обновления содержания образования.

Порядок и регламент деятельности областного педагогического клуба «Ұлағат»

4.1. Материалы для рассмотрения в рамках Клуба может представить любой творчески работающий педагог.

4.2. Представляемые материалы лучших практик рассматриваются на школьном методсовете/методобъединении, методическими кабинетами РГОО и направляются за подписью руководителя отдела образования в областной методический кабинет.

4.3. Рассмотрение результатов опыта лучших практик проводится на заседании областного педагогического Клуба три раза в год (март, июнь, ноябрь).

4.4. Перечень материалов по обобщению ППО:

1. заявка (Приложение 1);

1. информационная карта лучшей практики (Приложение 2);

2. рецензия (районный/городской методический кабинет) (Приложение 3);

3. приложения опыта работы (в бумажном и электронном варианте).

4.5. Материалы предоставляются на бумажном и электронном носителях в соответствии со следующими требованиями:

– в верхнем правом углу пишется полностью фамилия, имя отчество, место работы (школа, город/район) педагога, допускается эпиграф;

– объем не должен превышать трех страниц, не считая приложений, шрифт – Times New Roman, кегль 14, интервал одинарный, абзацный отступ 1,27 см, выравнивание по ширине, без переносов, все поля 2 см;

– мониторинговые и табличные данные, диаграммы и другие наглядные материалы выносятся в приложения со ссылкой на них в тексте. Ссылки проставляются в квадратных скобках.

4.6. Участникам Клуба выдается соответствующее свидетельство, описание опыта оформляется в дайджест.

ОБРАЗЕЦ

Заявка

№	Регион	Школа	Фамилия, имя, отчество педагога	Предмет	Тема опыта	Контакт- ные телефоны

Информационная карта лучшей практики

I. Общие сведения			
Фамилия, имя, отчество автора опыта	Учреждение, в котором работает автор опыта, адрес с индексом, e-mail, контактные телефоны	Должность с указанием преподаваемого предмета или выполняемого функционала	Стаж работы в должности
II. Сущностные характеристики опыта		Содержание	
Характеристики опыта			
Тема опыта			
Основные противоречия, решаемые в этом опыте			
Основная идея обобщаемого опыта			
Концепция опыта			
Условия, необходимые для реализации опыта			
Результат опыта Субъектный результат для ученика (качество знаний, развитие типов мышления, воображения, приобретение новых знаний, умений и навыков, формирование различных личностных качеств, освоение различных способов деятельности и т.д.) Субъектный результат для учителя (приобретение новых компетенций)			
Адресная направленность			
III. Краткое описание опыта (система работы, отдельных приемов или методов) по плану:			
Теоретическая база опыта			
Актуальность			

<p>Новизна Результативность и эффективность Оптимальность Стабильность Научность Репрезентативность</p>	
<p>Характеристика деятельностного аспекта педагогического опыта: 1. Что я делаю? (предмет деятельности) 2. Для чего я это делаю? (какова цель?) 3. Как я это делаю? (алгоритмы, формы, методы) 4. Какой это дает результат? 5. За счет чего достигнут этот результат?</p>	
<p>Материальные продукты опыта (доклады, рефераты, из опыта работы, учебные программы, разработки уроков, дидактические материалы, интерактивные и мультимедийные пособия, электронные тесты, контрольно-измерительные материалы, видеоматериалы, учебно-методические пособия и т.д.) Публикации о представленном опыте.</p>	
IV. Экспертное заключение	
Предполагаемый масштаб и формы распространения изменений	
Ф.И.О. экспертов, контакты	

Дата заполнения карты « ____ » _____ 20__ год

РЕЦЕНЗИЯ

на... вид учебно-методического материала «тема работы» должность автора, автора-составителя, название учебного заведения, ФИО.

В рецензии должны быть отражены следующие вопросы:

1. Предмет анализа (Что представлено педагогом?).
2. Актуальность темы работы (Чем вызвана необходимость ее создания?).
3. Краткое содержание рецензируемой работы, ее основные положения (на развитие каких личностных качеств, способностей учащихся направлена данная разработка? Какие уровни усвоения учебного материала предполагаются (репродуктивный), продуктивный, творческий?).
4. Практическая значимость работы (В чем оригинальность данной разработки?).
5. Соответствие содержания и оформления работы предъявленным требованиям.
6. Конкретные замечания по содержанию, оформлению работы с указанием разделов и страниц.
7. Выводы и рекомендации рецензента (Может ли данная разработка быть использована в практике работ других педагогов? Уровень распространения опыта.)

Рецензент:

ФИО рецензента ... регалии ... подпись.

Приложение 2

Экспертный лист

1. Актуальность: на решение каких проблем направлен передовой педагогический опыт, его важность и своевременность.
2. Содержание: система конкретных педагогических действий по реализации передового педагогического опыта. Формы и методы диагностики эффективности нововведения.
3. Результативность: результаты обучения, воспитания, развития.
4. Образовательный продукт: методическое пособие, рабочие тетради, силлабусы, программы и пр.
5. Наличие рецензий: внутренняя.
6. Представление передового педагогического опыта педагогической общественности: программы семинаров, «круглых столов», конференций и др.
7. Замечания и рекомендации.
8. Выводы: обобщить (не обобщить) ППО на уровне организации образования.

Положение

О внесении педагогического опыта в школьный банк данных

2) Общие положения.

а. Настоящее Положение определяет порядок внесения передового педагогического опыта в школьный банк данных;

б. Банк данных лучших практик учителей формируется в методическом кабинете школы.

с. Авторами передового педагогического опыта могут быть:

-руководитель(заместитель) организации образования;

-педагоги школы;

-объединения педагогов по методическим вопросам(методические объединения, творческие группы, научно –методический совет)

1.4. Ответственным за работу по пополнению базы данных, систематизацию материала отвечает заместитель руководителя по учебно-методической(научно- методической) работе в школе.

2. Цель и задачи создания информационного банка данных педагогического опыта:

2.1. Цель: информационно –методическое обеспечение инновационных процессов в школе.

2.2. Задачи функционирования школьного банка данных:

-выявление и сбор информации по нововведениям, элементам передового педагогического опыта лучших педагогов;

-организация первичной экспертизы и систематизация лучших практик;

-классификация передового опыта с учетом исследуемой темы/проблемы;

-своевременное внесение в банк данных материала, разработанного учителями школы, корректировка информации, пополнение данных по авторской идее;

3. Критерии передового педагогического опыта:

3.1. Актуальность

3.2. Значимость

3.3. Новизна

3.4. Результативность

3.5. Оптимальность(рациональность)

3.6. Комплексность

3.7. Адаптивность современной педагогической практике

3.8. Сознательное и творческое отношение к опыту

3.9.Репрезентативность

4. Порядок внесения передового педагогического опыта в школьный банк данных

4.1. Решение о внесении передового опыта учителя в школьный банк данных принимает методический совет по представлению заместителя руководителя по учебно-методической(научно – методической) работе школы

или руководитель школьного методического объединения.

4.2. Для внесения опыта в школьный банк данных материалы лучшей практики оформляются на бумажном и электронном носителях:

-материалы по передовому педагогическому опыту (описание опыта, приложения, рецензии профессиональная карта учителя);

4.3. Заместитель руководителя заполняет информационный лист(карту) на обобщенный опыт.

4.4. По решению методического(экспертного) совета передовой педагогический опыт может быть рекомендован на рассмотрение методического(экспертного) совета районного/городского , областного методического кабинета(центра) для внесения в банк данных.

4.5. Все материалы инновационного опыта учителя считаются авторскими и не могут использоваться без разрешения автора опыта.

Требования к оформлению предоставляемых материалов

Структура материала определяется автором (составителем) в соответствии с поставленной задачей и может модифицироваться в зависимости от конкретного материала.

Материал содержит следующие структурные элементы:

- обложка (титульный лист);
- информационный лист;
- рецензия;
- аннотация;
- содержание (оглавление);
- введение;
- основная часть;
- заключение;
- литература;
- приложение (составляется при необходимости).

Приложение 4

Памятка представления методических материалов

на областной учебно-методический совет

На учебно-методический совет (далее – Совет) принимаются методические материалы в печатном и электронном вариантах.

Представляемые методические материалы должны сопровождаться:

- заявкой от отделов образования о проведении экспертизы инновационных материалов:

- фамилия, имя, отчество;
- сведения: образование, педагогический стаж, квалификационная категория, место работы, контактные данные, адрес электронной почты);
- название методического материала;

- язык, применяемый при описании материала;
- краткая характеристика (это проект или действующая модель, осуществляется ли внутренний и внешний аудит, сроки апробации, результаты, участники внедрения).

2. заключением районного (городского) учебно-методического совета (в заключении обязательно должны быть указаны номер протокола и дата проведения заседания);

3. рецензией заместителя директора организации образования или методиста;

4. подтверждением об отсутствии плагиата (справка или скрин).

Материалы принимаются не позднее 10 дней до заседания учебно-методического совета по заявке от отделов образования в бумажном и электронном вариантах (по одному экземпляру). Все листы должны быть пронумерованы.

Материалы, не соответствующие требованиям к оформлению, не регистрируются и подлежат возврату.

Сопроводительные документы и электронная версия материалов, получивших одобрение на Совете автору, не возвращаются.

Показатели представления методических материалов на Совете:

1. Актуальность темы.
2. Степень обоснованности и достоверности результатов апробации.
3. Оригинальность, наличие качественных отличий от аналогичных материалов.

По итогам рассмотрения методических материалов на Совете автору/составителю выдается выписка из протокола заседания областного учебно-методического совета.

Приложение 5

Методические рекомендации по разработке методических маршрутов (из опыта школы-лицея № 2 г. Костанай)

Раздел 1. О методическом маршруте

1.1. Общая информация о методическом маршруте

Укажите, в рамках каких предметов реализован ваш маршрут и на какой возраст обучающихся он ориентирован.

Опишите кратко свой маршрут. Что это будет: фрагмент урока, урок, серия уроков, проект, внеклассное мероприятие и т.п.

Кратко изложите основные идеи вашего маршрута: содержание обучения, используемые педагогические техники и приемы организации образовательной деятельности, алгоритм реализации учебной ситуации или урока, проекта, внеклассного мероприятия и т.п.; значимость этапов с точки зрения достижения образовательных результатов обучающимися; способы оценивания этих результатов и т.п.

Акцентируйте внимание на инновационном характере деятельности и тех аспектах маршрута, на которые следует обратить внимание.

Постарайтесь показать актуальность приобретаемого опыта, его универсальность, воспроизводимость.

1.2. Какие возможности получают учителя, использующие данный методический маршрут?

Опишите, какие виды инновационной профессиональной деятельности освоют учителя в ходе знакомства с вашим методическим маршрутом.

Возможно, этот опыт будет связан с повышением уровня:

- профессиональной готовности к реализации требований ГОСО РК;
- методической подготовки учителя (например: организация образовательного процесса в модели “1 ученик: 1 компьютер”);
- технологической компетентности педагога (например, проектирование интерактивных заданий с использованием социальных сервисов Web 2.0).

Проанализируйте, какие перспективы откроет перед педагогом полученный опыт с точки зрения его дальнейшей профессиональной реализации.

1.3. Какие возможности этот маршрут открывает для обучающихся?

Опишите, какие образовательные приращения обучающихся планируются. В соответствии с ГОСО РК рекомендуется описать три группы образовательных результатов:

- личностные;
- предметные
- системно-деятельностные.

1.4. Какие приемы и методики используются в маршруте?

- Изложите суть используемой технологии (методики или педагогического приема). В чем вы видите ее актуальность в контексте планируемых образовательных результатов? Постарайтесь аргументировать выбор этой технологии (методики или педагогического приема).

- Что можно назвать “фишкой” вашего маршрута? Опишите именно тот опыт (идею), который вы считаете инновационным, авторским?

1.5. Как используемые вами приемы и методы связаны с учебным планом и планом урока (проекта, внеклассного мероприятия и т.п.)

- Какие темы учебного плана могут быть изучены с помощью приемов и методов, которые вы предлагаете?

- Какие виды деятельности на уроке/занятии проводятся с помощью различных приемов и методов?

- Как предложенные вами идеи связаны с содержанием обучения? Аргументируйте выбор педагогических технологий, методов и приемов, используемых средств и сервисов информационно-коммуникационных технологий с учетом специфики содержания учебного материала (например: использование лент времени для изучения исторических аспектов науки, компьютерных моделей - для визуализации и исследования процессов, законов и закономерностей, использования кластерного анализа, ментальных карт и т.п. - для обобщения и классификации изучаемых понятий).

1.6. Форум для участников маршрута

- Определите темы для коллективного обсуждения. Оцените их актуальность. Откройте соответствующие ветки форума.

- Опишите целевую аудиторию. Кого (учителей каких предметов и какой ступени общего образования) бы вы хотели видеть участниками форума? Какую миссию (роль) вы им отводите (участник, консультант, эксперт и т.п.)?

- Какие конкретные цели и задачи вы ставите перед участниками форума? Чтобы вы хотели обсудить с точки зрения отбора содержания, выбора технологии (метода или педагогического приема) и ее реализации.

- Задайте формальные требования к публикации сообщения на форуме.

Раздел 2. Знания, необходимые для прохождения методического маршрута

2.1. Какие навыки потребуются учителю для прохождения методического маршрута и использования его в своей практике?

В контексте типичных профессиональных дефицитов примите решение о том, какой опыт практической деятельности и какие умения и знания должны быть сформированы в процессе освоения данного методического маршрута, а какими в большинстве педагог уже обладает.

-Сформулируйте базовые входные требования для прохождения методического маршрута.

-Опишите, опыт какой деятельности должен освоить педагог для того, чтобы реализовать этот маршрут в своей профессиональной деятельности.

-Перечислите, какие умения необходимы обучающемуся, чтобы он мог осуществлять эту практическую деятельность.

-Перечислите, какими знаниями должен обладать педагог, чтобы были сформированы заявленные умения или чтобы осуществлять практическую деятельность в соответствии с теми или иными нормами и требованиями.

-Перечислите основные навыки, и умения, необходимые учителю в педагогическом и технологическом плане.

-Укажите с каким оборудованием учитель должен уметь работать.

-Укажите с каким ПО(программным обеспечением) или сервисами учитель должен быть знаком. Разместите ссылки на обучающие ресурсы.

2.2. Дополнительные навыки преподавателя: совместная работа с коллегами

Опишите, как вы видите совместную деятельность коллег по изучению вашего методического маршрута:

-Учителей каких предметных областей вы бы видели в творческой группе по освоению вашего опыта и его переноса на свою профессиональную деятельность?

-Покажите, какие организационные условия обеспечивают успешность организации совместной работы? Какие офлайн и онлайн формы сотрудничества вы бы рекомендовали? Объясните их преимущество.

-Какие психолого-педагогические особенности необходимо учитывать

при организации парной или групповой совместной деятельности?

Раздел 3. Как маршрут будет интегрирован в образовательный процесс?

3.1. Как выбранная тема сочетается с учебным планом и планами отдельных уроков?

-Проведите анализ учебного плана: покажите место в учебном плане выбранной темы, количество часов, отводимых на ее изучение, практическую значимость получаемых предметных результатов.

-Проведите логико-структурный анализ темы, опишите специфику изучения основных понятий, законов и закономерностей в рамках отводимых часов. Как ваш маршрут вписывается в систему уроков по данной теме и какое место он занимает?

-Проведите анализ внутри - и межпредметных связей данной темы. Покажите, с какими темами изучаемой дисциплины она связана? Какие межпредметные связи могут быть установлены и в каком ключе вы рекомендуете их рассматривать?

3.2. Какие шаги необходимо выполнить для достижения планируемых результатов обучения?

Детализируйте деятельность педагога, выбравшего для своего повышения квалификации ваш маршрут. Укажите основные шаги по достижению планируемых результатов:

Шаг 1.

Шаг 2.

Шаг 3.

Это может быть деятельность, связанная с анализом дополнительных информационных источников (ресурсов сети Интернет), освоением специализированного программного обеспечения, средств и сервисов информационно-коммуникационных технологий. Возможно, педагогам предстоит ознакомиться с каким-то практическим опытом, описанным в сети Интернет, разработать какие-то дидактические материалы, оценочные средства и т.п.

Постарайтесь дать конкретные рекомендации по продвижению педагогов в рамках изучения вашего методического маршрута.

Раздел 4. Ресурсы для реализации маршрута

4.1. Какие технические средства или ресурсы могут потребоваться?

Опишите, какие условия должны быть созданы для успешной практической реализации основных идей вашего маршрута, достижения планируемых результатов всеми обучающимся, в том числе обучающимися с ограниченными возможностями здоровья и инвалидами, формирования у обучающихся опыта самостоятельной образовательной, общественной, проектно- исследовательской и т.п. деятельности.

Опишите требования к:

-материально-техническим ресурсам и организационным условиям (постановка парт в классе, лабораторное оборудование и т.п.);

-аппаратному обеспечению (наличие компьютеров и других цифровых устройств, выход в сеть Интернет и т.п.);

-программному обеспечению и т.п.

Возможно, потребуются дополнительные информационные ресурсы: инструктивно-справочные материалы по изучению средств и сервисов информационно-коммуникационных технологий, установке программного обеспечения.

Постарайтесь описать все нюансы, необходимые для успешной трансляции и развития вашего опыта.

Раздел 5. Задания после прохождения методического маршрута. Каким образом может быть оценен и оптимизирован методический маршрут?

5.1. Рассмотрите и оцените каждый урок с учетом индивидуальной и групповой рефлексии.

- Сформулируйте задания для индивидуальной рефлексии. Они должны помочь учителю, осваивающему данный методический маршрут, оценить объективные (например, технические возможности образовательного учреждения) и субъективные (например, уровень технологической подготовки самого педагога и обучающихся) для реализации учебной ситуации, предложенной в методическом маршруте. Помогите учителю понять, какие организационные выводы можно сделать, если таких условий нет?

5.2. Определите направления для оптимизации будущих занятий

Исходя из личного опыта, определите ряд направлений для оптимизации и совершенствования педагогических идей, описанных в маршруте. Это могут быть направления, связанные:

- с расширением межпредметных связей с целью формирования научного мировоззрения обучающихся;

- усилением практико-ориентированной составляющей маршрута и осмыслением ее обучающимися;

- расширением спектра заданий, ориентированных на формирование функциональной грамотности

- разработкой дидактического материала в соответствии с требованиями ГОСО РК;

- разработкой оценочных средств для выявления прироста образовательных результатов обучающихся и т.п.

Помните, вы, как автор, заинтересованы в улучшении качества описанного вами педагогического опыта, в транслировании ваших идей и внедрении их в образовательный процесс.

Рекомендации по психологической готовности педагогов к обобщению и распространению собственного педагогического опыта

Осипова Е.Н., Миллер Т.Б.

Важным этапом профессиональной деятельности педагога является готовность к распространению и обобщению собственного педагогического опыта. Это очень сложный процесс. Все зависит от того, как педагог сможет самостоятельно оценить свои профессиональные способности. Самооценка способствует адаптации педагога в сфере своей деятельности, позволяет ощущать удовлетворённость от своей работы, отражает его отношение вносить коррективы в свою деятельность, если её результат может привести к разочарованию. Но такое возможно только при реальной самооценке (адекватной) самого педагога, дающей развиваться реальному взгляду в отношении своих возможностей и способностей. Адекватная самооценка позволит педагогу осуществить процесс трансляции своего профессионализма согласно основным требованиям и этапам. Как правило, при такой самооценке все этапы обобщения и распространения педагогического опыта проходят безболезненно, не вызывая разочарований. Ведь обобщение и распространение педагогического опыта свидетельствует о способности педагога. К более частным педагогическим способностям относят:

- способность передать свой опыт другим учителям и учиться на их примерах;
- способность к самообучению, самосовершенствованию, саморазвитию, самоактуализации и самореализации;
- способность вселять в человека уверенность, успокаивать его, стимулировать к самосовершенствованию;
- способность находить нужный стиль общения;
- способность вызывать к себе уважение со стороны воспитанников и коллег, пользоваться неформальным признанием с их стороны.

Но иногда недостаточно позитивно влияют на процесс обобщения и распространения педагогического опыта наличие у педагогов завышенной или, наоборот, заниженной самооценки. Они не дают возможности реально оценить свои достижения. Некоторые педагоги считают, что их опыт самый достойный и требует особого внимания, при этом отсутствует доказательная база, а если имеется, то не значительная, другие, имея богатый опыт работы, высокие результаты и достижения, считают что этого недостаточно или заранее программируют отрицательный исход всей работы. Возможно ли самостоятельно определить каким видом самооценки обладает педагог? Как определить, какая самооценка сформирована? Для этого вам помогут знания об особенностях каждого вида самооценки.

	Завышенная самооценка	Заниженная самооценка
Определение, касающееся личностных качеств	-это искажённое представление человека о себе, характеризующееся безосновательным переоцениваем своих достоинств и абсолютным нежеланием признавать за собой какие-либо недостатки	-это приписывание себе несуществующих недостатков или их переоценка в сторону занижения
Определение, касающееся педагогической деятельности	Преувеличение своих педагогических возможностей и способностей	Занижение своих педагогических возможностей и способностей
Основные признаки	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чрезмерная уверенность в своей правоте («мой опыт самый важный»). 2. Рекомендации коллег для него кажутся не возможными. 3. Полное отсутствие самокритики. 4. Критика же со стороны воспринимается болезненно, с обидой, часто даже агрессивно; 5. Стремление постоянно быть лидером, лучшим во всём среди коллег. 6. Полное отсутствие здоровой конкуренции. 7. Признание собственной слабости, некомпетентности, неудачи для него просто немыслимы. 8. Переоценивает свои возможности, берётся за дела, которые ему не потянуть. 9. Присутствие желания всех поучать и авторитетно делиться опытом. 10. Недопущение признания, что не смог справиться с задачей, всегда найдет оправдание и другого виновного. 11. Отсутствие доверия коллег, их нежелание работать с вами в команде. 12. Страх перед тем, что опыт коллег может оказаться лучше. Порой это может 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неуверенность в своих педагогических способностях, но при этом обязательность выполнения всех методических рекомендаций, касающихся педагогической деятельности. 2. Восприятие рекомендаций коллег, одновременно низкий уровень оценки своей деятельности. Не видят положительных достижений своей в своей работе. 3. Чрезмерная негативная самокритика по отношению к своим продуктам педагогической деятельности. 4. Привыкание к постоянной критике своей деятельности. Неумение отстаивать свои позиции. 5. Отсутствие лидерских качеств. 6. Отсутствие желания конкурировать потому-что считают, что они постоянно будут последними, так как сформирован комплекс неполноценности. 7. Постоянно признают себя слабыми и неудачливыми. 8. Выполнение только незначительны дел, так как считают, что на большее они не способны. 9. Боязнь публичных выступлений, участия в масштабны мероприятиях. 10. Наличие постоянного чувства вины в различных ситуациях. 11. Недооценка значимости собственных наработок.

	довести до депрессии.	12. Использование коллегами наработок педагога, порой, представление материалов как авторских. 13. Присутствие страхов по любым поводам.
--	-----------------------	---

Если вы нашли в себе такие качества, значит вы готовы и хотите поработать над своей самооценкой и добиться хороших результатов. Однако для начала необходимо определить: как давно и по каким причинам была сформирована такая самооценка. Если проблемы «родом из детства», то придется приложить много усилий, а желание изменить свое отношение к себе и к своим результатам педагогической деятельности должны помочь получить положительный результат.

	Завышенная самооценка	Заниженная самооценка
Как долго существует проблема? Причины формирования негативной самооценки	<p>1. Если являлись единственным ребенком в семье, то вы были самым умным, красивым, лучшим.</p> <p>2. Если вы были ребенком в семье, где родители постоянно ставили вас в пример, комментируя самый незначительный положительный пример, при этом, не давая реабилитироваться сестрам и братьям. И сегодня вы остались таким членом семьи.</p> <p>3. Вспомните, присутствовала ли критика по отношению к вашим действиям со стороны родителей. Если нет, то сформирован синдром собственной исключительности.</p> <p>4. Во взрослом возрасте могли иметь душевные потрясения, которые могли чрезмерно возвысить Вас.</p> <p>5. Могли повлиять условия работы, если вы имеете симпатию у администрации школы. Поэтому вы получили высокую оценку за незначительную выполненную работу.</p> <p>6. Вы способны визуально творчески подходить к оформлению продуктов своей деятельности, при всем этом отсутствует ценность вашего</p>	<p>1. Бесперывная критика от значимых для человека фигур приводит к весьма низкой степени самоуважения. Ребенок привыкает к постоянной критике и воспринимает ее как норму. Поэтому уже во взрослом возрасте такие люди не требуют к себе лучшего отношения.</p> <p>2. Формирование эталонной модели, воплощая которую, родители стараются сделать ребенка хорошим и идеальным, однако, т.к. она не осуществляется, появляется несоответствие между идеалом и имеющейся реальностью</p> <p>3. Постоянные психологические установки, что они не справятся с заданием и проектом, разрушают уверенность в себе и личном потенциале, ведут к утрате чувства личного достоинства, что, в конечном итоге, приводит к заниженной самооценке.</p> <p>4. Часто педагоги по незнанию определяют для себя настолько завышенные цели и очень короткий период времени для осуществления, что их реализация является практически нереальной. После того, как они не достигают их, значительно ухудшается самооценка. Он перестает верить в личный потенциал.</p> <p>5. Постоянные сомнения и неуверенность в результатах своей педагогической деятельности.</p>

	педагогического опыта. 7. Полное отсутствие желания получить оценку и рекомендации коллег.	б. При оформлении своих результатов вы не используете свои творческие способности, оформляете материалы согласно рекомендациям. Потому что думаете, что другие педагоги достойней вас. Считаете, что нет смысла тратить свое время.
--	---	---

Вы нашли причины сформированной завышенной или заниженной самооценки, значит вы готовы заняться коррекцией. Процесс оценки и поиска причин это начало коррекционной работы.

Если ваши проблемы возникли во взрослой жизни, вы можете самостоятельно поработать над ними. Для этого нужно знать, как это сделать.

Для педагогов имеющих завышенную самооценку:

1. Если вы пришли к решению, что ваш педагогический опыт является ценным, но при этом вы не получили рекомендаций от администрации на его обобщение и распространение, соберите все материалы и еще раз изучите их. Обратите внимание на цель и задачи предлагаемого опыта, раскрывают ли они полностью обозначенную тему. Все ли реализованные обозначенные задачи дали положительный результат. Все ли было логически выстроено и систематизировано. Обычно для педагогов с завышенной самооценкой все «идеально», они не замечают ошибок.

2. Чтобы убедиться в ценности своего опыта, необходимо пригласить коллег, которые реально смогут оценить ваш труд и дать полезные рекомендации. При этом вам это будет сложно сделать, так как вы не умеете слушать и слышать своих коллег. Для этого представьте, что вы и ваши коллеги – это единое целое, которое решает все проблемы, а каждый разум в этом целом имеет равное право голоса. Тогда вы сможете услышать каждого из них.

3 Если вы создали в коллективе ситуацию отторжения, когда коллеги отказываются с вами сотрудничать и не приглашают вас участвовать в совместных проектах, то это можно исправить. Пригласите принять участие в вашем педагогическом опыте коллег. Каждый шаг обсуждайте с коллегами, давая им почувствовать себя лидерами. Попросите оценить конспект открытого урока и мероприятия.

4 Обязательно регулярно проводите микроисследования с обучающимися и родителями, для того чтобы на постоянной основе иметь объективную обратную связь. Такой вид работы позволит увидеть не только ваши достижения, но и недоработки. Это приведет к объективной оценке своей деятельности. Тогда вы сможете обрести уверенность и определить реальную ценность своего опыта.

5. Предложите свою помощь коллегам в подготовке к обобщению их педагогического опыта. Вы получите удовлетворение от совместной работы. Исчезнет желание заострять внимание только на себе и принятие результативной работы ваших коллег.

6. Но не допускайте того, чтобы Вас унижали. Всегда помните о том, что вы умеете хорошо работать и способны добиваться результатов.

7. Не забывайте, о том, что эгоизм не должен быть у педагога. Всегда помните, что вы взаимодействуете с детьми, родителями, коллегами.

8. Каждый день анализируйте свою деятельность, замечайте не только положительные результаты, но и проблемы, над которыми нужно поработать. Научитесь критично относиться к себе и тогда безболезненно будете реагировать на критику коллег (если она корректно преподносится).

Для педагогов, имеющих заниженную самооценку:

1. Чтобы исключить сомнения в важности вашего педагогического опыта, найдите десять положительных и значимых результатов в своей работе. Если вы их нашли самостоятельно, значит не все так плохо, как вы думаете. Если вам это сложно сделать, попросите коллег пусть вам помогут.

2. Принимайте участие в публичных выступлениях, помогайте коллегам в реализации проектов, организации и проведении семинаров, конференций, оказывайте поддержку детям и родителям в учебном процессе. Так вы сформируете у себя лидерские качества. Вы почувствуете, что вы востребованы (и вы и ваш опыт востребованы).

3. В чрезмерной самокритике найдите положительные моменты.

4. Не позволяйте унижать себя, отстаивайте свою точку зрения фактическими аргументами.

5. Прислушайтесь к рекомендациям своих коллег, они помогут вам привести в систему ваши материалы по обобщению педагогического опыта.

6. Относитесь к педагогической деятельности с творческим подходом, это позволит развить чувство достоинства и самоуважения.

7. Всегда верьте в себя и в свое мастерство, но не забывайте, что необходим процесс обновления и совершенствования в педагогической работе. Это даст силы и сохранит психологическое здоровье, позволит быть всегда востребованным.

Важно помнить, что завышенная и заниженная самооценка считаются двумя сторонами одной медали неприятия своей личности. В случае малейшего неуспеха завышенный уровень самооценки мгновенно трансформируется в заниженный, а в случае успешности – заниженная степень самооценки стремительно переходит в завышенную. Таким образом, она никогда не бывает адекватной. Иногда завышенная и заниженная самооценка могут сосуществовать в одной личности.

Поэтому в период обобщения и распространения педагогического опыта во избежание отрицательных эмоций необходимо:

- позитивно относиться к возникающим стрессам;
- необходимо быть последовательными в своих действиях;
- чувствовать удовлетворение от выполненной работы;
- оценивать свою деятельность справедливо;
- иметь правильные убеждения.

С этим могут быть проблемы, так как убеждения закладываются годами. Непродуктивные и вредные убеждения нужно менять. Эти убеждения влияют на принятия решений в различных ситуациях. Но если вы чувствуете, что ваши убеждения мешают вам и вы бы хотели их изменить, то можете самостоятельно

поработать над этим. Для этого есть специальные техники.

Техника для изменения убеждений

Для её выполнения вам понадобится бумага и ручка.

1. Запишите убеждение, от которого вы хотите избавиться или переформулировать его.

2. Напишите, что будет негативного, если это убеждение сохранится (через 5,10,20 лет).

Перечислите всё, что вы придумаете. Представьте это очень подробно.

3. Вернитесь в настоящее время. Подумайте о том, что сейчас вы можете изменить.

4. Смените физическое положение тела. Например, если вы сидели на стуле, пересядьте на диван. Положение вашего тела должно значительно отличаться от первоначального.

5. Спросите себя: «Какое убеждение я хочу вместо этого?» Запишите ответ.

6. Как изменится моя жизнь с новым убеждением (через 5,10,20 лет)? Перечислите всё, что придумаете. Представьте это подробно.

7. Вернитесь в сегодняшний день, и подумайте о том, что сейчас всё в ваших руках.

8. Постарайтесь избавиться от вредных привычек.

Процесс обобщения и распространения педагогического опыта — это этап вашего профессионального развития, позволяющий вам увидеть эффективность ваших наработок в деятельности других педагогов. Поэтому к нему нужно быть подготовленным профессионально, методически и психологически.

Приложение 7

Планы авторских лабораторий победителей Республиканского конкурса на присвоение звания «Лучший педагог»

**Авторская лаборатория
Полякова Ильи Олеговича, учителя информатики,
педагога-исследователя
средней общеобразовательной школы № 34
г. Павлодара,
обладателя звания «Лучший педагог» (2019 г.)**

№	Тема	Сроки	Аудитория
1	Раннее изучение программирования на примере развивающего курса для начальных классов «Шкодинг»	Март	Учителя информатики

2	Мастер-класс «Изучение программирования на языке Python. STEM- технология обучения»	Май	Учителя информатики
3	Мастер-класс «Планирование и организация школы олимпийского резерва по программированию. Авторские учебные программы «Алтын сын» и «Жас ғалым»	Июль	Учителя информатики
4	Вебинар «Решение олимпиадных задач. Динамическое программирование»	Октябрь	Учителя информатики

Авторская лаборатория
Серикбаева Алмаса Сансызбаевича, учителя информатики,
педагога-исследователя
средней общеобразовательной школы № 19
г. Павлодара,
обладателя звания «Лучший педагог» (2019 г.)

№	Тема	Сроки	Аудитория
1	Вебинар «Программирование решений (7 класс)»	Март	Учителя информатики
2	Практическая работа ««Язык и система программирования»	Апрель	Бакалавры информатики ПГПУ и учителя Информатики
3	Мастер-класс «Метод разработки мобильных приложений»	Август	Учителя информатики
4	Круглый стол «Цифровые образовательные ресурсы» и «мастерство профессиональных секретов»	Октябрь	Учителя информатики

Авторская лаборатория
Калиевой Бибигуль Сериковны, учителя биологии
высшего уровня квалификации, педагог- мастер.
ГУ «Средняя школа №19 отдела образования
акимата города Костаная»,
обладатель звания «Лучший педагог» (2017 г.)

Идея: Практис - поддержка профессионального развития учителей в контексте обновленной программы образования.

Цель: Развить образовательные компетенции в практике учителей для преподавания предметов в контексте обновленной программы образования через личностно-ориентированный подход Праксис-поддержки процесса обучения.

№	Тема	Сроки	Аудитория
1	«Эффективный менторинг»	Январь-март	Административный аппарат школ сельских регионов
2	«Современные подходы в системе планирования учебного процесса»	Апрель- май	Молодые специалисты (стаж до 5 лет)
3	Стратегии интерактивного обучения для развития естественно научной грамотности учащихся школы.	Сентябрь-октябрь	Учителя естественно-научных дисциплин.
4	Успешная образовательная среда для обучающихся с особыми образовательными потребностями	Ноябрь	Учителя-коррекционных классов

**Авторская лаборатория
на 2020 год**

**Лефранк Нины Александровны, учителя биологии и химии
высшего уровня квалификации
ГУ «Краснооктябрьская средняя школа
отдела образования акимата Камыстинского района»,
обладателя звания «Лучший педагог» (2019 г.)**

Идея: Функциональная грамотность учителя предполагает:

- развитие навыка рефлексии собственной мыслительной деятельности; развитие навыков аналитической деятельности; умение работать с понятиями, суждениями, умозаключениями, вопросами.

№	Мероприятия	Сроки	Аудитория
1	Тренинг «Функциональная грамотность учителя - основа развития функциональной грамотности учащегося»	Март	педагоги Камыстинского района
2	On-line урок химии «Основания». Самоанализ урока.	Апрель	учителя химии Костанайской области
3	Мастер-класс «Приемы формирования функциональной грамотности на уроках химии»	Август	учителя биологии и химии Камыстинского района
4	Коучинг «Формирование функциональной грамотности учащихся через стратегии	Ноябрь	молодые специалисты школы

критического мышления»		
------------------------	--	--

**План работы авторской лаборатории учителя русского языка и литературы
КГУ «Школа-гимназия имени Баймырзы Бесбаева» Жамбылского района
Жамбылской области
на 2019-2020 учебный год Калмахановой Айгуль Базарбаевны**

Методическая проблема/тема: «Совершенствование речевых навыков учащихся на уроках русского языка и литературы через обучение критическому мышлению»

№	Тема мероприятия	Дата проведения	Форма работы	Аудитория
1	«Эффективное планирование уроков русского языка и литературы»	март 2020 год семинар	семинар	Молодые специалисты гуманитарных дисциплин (стаж 3-5 лет)
2	«Роль учителя- фасилитатора в учебном процессе через чтение и письмо»	июнь 2020 год тренинг	тренинг	Специалисты, имеющие стаж работы от 10 до 15 лет
3	«Работа с текстом как средство развития функциональной грамотности на уроках русского языка и литература»	август 2020 год коучинг	коучинг	Специалисты, имеющие стаж работы от 3 до 15 лет
4	«Особенности составления задания для суммативного оценивания языковых дисциплин»	октябрь 2020 год мастер- класс	мастер класс	Учителя, имеющие стаж более 10 лет

**План авторской лаборатории
Джумабекова Амиржан Закариевича, учителя физики
высшего уровня квалификации, педагог- мастер.
Обладатель звания «Лучший педагог-2016»
ГУ «Школа-гимназия №3 отдела образования
акимата города Костаная»
на 2020 год**

Идея: Поддержка профессионального развития учителей и студентов педагогических специальностей в контексте обновленной программы образования.

Цель: Развить образовательные компетенции в практике учителей и студентов для преподавания предметов в контексте обновленной программы образования

№	Тема	Сроки	Аудитория
1	«Успешный учитель- успешный педагог»	Апрель	Административный аппарат школ сельских регионов
2	«Организация познавательной деятельности обучающихся в условиях летнего лагеря»	Июнь	Студенты педагогических специальностей
3	Современный инструментарий молодого учителя.	Сентябрь-октябрь	Молодые специалисты
4	Организация научно-исследовательской деятельности обучающихся	Декабрь	Учителя ЕМН предметов

**План авторской лаборатории
Тарасовой Светланы Викторовны, учителя начальных классов
высшего уровня квалификации, педагог- исследователь.
Обладатель звания «Лучший педагог-2018»
КГУ «Школа гимназия»
акимата города Лисаковска
на 2020 год**

Идея: Развитие познавательных способностей младших школьников посредством организации саморегулируемого обучения.

Цель: Развить образовательные компетенции в практике учителей для преподавания предметов в контексте обновленной программы образования через развитие учебно-познавательных и творческих способностей учащихся.

№	Тема	Сроки	Аудитория
1	Мастер класс «Развитие познавательных способностей у младших школьников», представление сборника	Январь-март	Учителя модераторы, молодые специалисты
2	Онлайн урок русского языка по теме «Текст», 2 класс	Апрель- май	Учителя начальных классов
3	Как применять элементы методики CLIL на уроке в начальной школе	Сентябрь-октябрь	Учителя начальных классов, молодые специалисты
4	Психотехнические игры в образовательном процессе.	Ноябрь-декабрь	Молодые специалисты

Система работы Опорной школы - Ресурсного центра КГУ «СШ № 1 имени Димитрова» отдела образования акимата Федоровского района

С 2013 года на базе КГУ «СШ № 1 имени Димитрова» отдела образования акимата Федоровского района работает Опорная школа - Ресурсный центр. За период деятельности ресурсного центра коллективом уделяется большое внимание повышению качества образования в аспекте развития функциональной грамотности путем совершенствования школьной коллаборативной среды в условиях деятельности Опорной школы – ресурсного центра.

Новизна/идея опыта – это обеспечение качественным образованием обучающихся сельских малокомплектных школ (далее- МКШ). Основной задачей МКШ является обеспечение качественным образованием всех детей сельской местности с учетом их способностей, склонности, индивидуальных особенностей на основе всестороннего базового и профессионального обучения и воспитания.

Основная идея - координация совместных действий школ для оказания комплекса научно-методических услуг с целью удовлетворения потребностей педагогов, обеспечивающих решение задач малокомплектных школ и инклюзивного образования, распространение перспективного педагогического опыта. Создание методической базы для МКШ, разработка серии последовательных коучингов, их апробация, эвалюация и распространение, развитие престижа дистанционного обучения в условиях МКШ.

Идея данного опыта возникла из насущной потребности современного образования - совершенствование преподавательской практики учителей, повышение качества знаний обучающихся и создание коллаборативных условий, в которых бы и происходил данный процесс.

Обучение школьников ведется дистанционно. Ежегодно проводится три сессии: установочная (октябрь), учебная (март), итоговая (май).

В ходе установочной исследовательской работы, как правило, она проводится в начале сентября, обязательным является входное тестирование по предметам, по итогам которого определяются проблемы по базовым дисциплинам, разрабатывается цикл рекомендаций для учителей – предметников магнитных школ по их устранению. Выявленные проблемные вопросы, требующие коллективного принятия решений, рассматриваются на онлайн педагогических и методических советах, с участием педагогов из магнитных школ. А также решаются вопросы определения прикладных курсов.

Такая работа позволяет подготовиться к эффективной и более продуктивной работе.

Вводное тестирование позволяет педагогам определить уровень усвоения пройденного материала за предшествующий год и определить траекторию обучения каждого обучающегося. Итоговое тестирование, проводимое на третьей сессии, дает возможность увидеть повышение качества знаний у обучающихся и насколько эффективно была построена работа ресурсного центра.

В межсессионный период обучающимся предоставлена возможность дистанционно получать знания посредством использования мессенжеров, электронной почты. Для этого учащиеся обеспечены электронными адресами педагогов, где они в прямой связи могут получать задания и необходимую консультационную помощь напрямую – работая с педагогом-предметником или администрацией. Одновременно проводится работа с родителями.

В приоритете в данном виде обучения становится исследовательская деятельность, которая формирует у детей желание работать с книгой, газетой, журналом, что в наше время очень важно, Ребята ведут себя по-разному: одни активно заняты поиском информации для своих исследований по библиотекам и в Интернете, другие втягивают в свою работу родителей, но есть и такие, которых приходится брать в “помощники”, обращаясь к ним с просьбой о помощи.

Таким образом, система работы по формированию исследовательских навыков позволяет «развернуть» ученика к науке и может стать началом в развитии способностей школьника.

Социальный заказ общества на современном этапе требует новых качественных результатов в развитии и способностях подрастающего поколения.

Внедрение и продвижение данного опыта позволяет решить следующие значимые противоречия, существующие в современном образовании, между:

- стремлением построить обучение с учетом специфики мышления современного человека;
- соотношением обучения и развития умения учиться.

Обучение учащихся исследовательской работе рассчитано на обеспечение следующих аспектов:

- возможность освоения методов исследования и их использование при изучении тем любых предметов школьного курса;
- возможность развития интересов к определённым школьным дисциплинам и процессу познания окружающего мира и действительности в целом;

- возможность применения полученных знаний и умений в реализации собственных замыслов и интересов;
- полезность коучингов для самообразовательной и преобразовательской деятельности учителей;
- инициативность сообщества в стремлении оказать коллегам помощь в их профессиональном совершенствовании;
- совершенствование самих коучей посредством менторства для оказания компетентной помощи коллегам;
- исследовательский подход при планировании совместной деятельности;
- эвалюативная поддержка даже незначительных преобразований практики преподавания учителей;
- вариативность моделей проведения коучингов, тренингов, мастер - классов.

В ходе систематического проведения интегрированных и нестандартных уроков, организации индивидуальных и групповых исследований:

- а) уровень качества знаний учащихся остаётся практически стабильным;
- б) повысились уровень сформированности мыслительной деятельности.
- в) стали ярче проявляться познавательные интересы детей, их творческое участие в проектах, конкурсах, выставках;
- г) ребята участвуют и занимают призовые места в конкурсах и исследовательских конференциях различных уровней.

Затраченные педагогом когнитивные усилия делают его профессионально сильнее, увереннее, более того, придают ему компетентностный вес.

Развиваются, совершенствуются профессиональные компетенции, позволяющие автору выстраивать концепцию урока, где ученик добывает знания самостоятельно при координирующей роли учителя.

Повышение собственной рефлексивной культуры.

Занятия учителями-предметниками проводятся с максимальным применением ИКТ, образовательных платформ, рекомендуемым МОН РК, на должном профессиональном уровне. В учебном процессе основной упор ставится на использование возможностей кабинетов новой модификации, проведение лабораторных и практических работ в кабинетах химии, физики, информатики. Кроме этого, по мере возможности и по плану, педагоги ресурсного центра осуществляют выезды в магнитные школы с целью оказания методической поддержки педагогам.

Такое сотрудничество позволяет удовлетворить профессиональные потребности педагогов и направляет на совместное создание ситуации успеха и поддержки инициативных, творческих коллег.

Обучение педагогов посредством серии последовательных коучингов ориентировано на деятельностный подход и интерактивное взаимодействие обучаемых коллег. Основное время коучинга отдано практической обработке полученных знаний по конкретной теме. Благоприятная обстановка, которая создается различными релаксивными приемами для введения участников «в поток», создает атмосферу для раскрытия творческого потенциала коллег.

Проведение различных обучающих мероприятий предполагает использование ставших уже привычными методов, форм и приемов обучения: беседа, круглый стол, дискуссия, семинар, анализ конкретных и случайных ситуаций, составление схем, таблиц, графиков, кластеров, их сравнение и аналитическое изучение.

Тематика коучингов - это не хаотичное освещение какой - либо проблемы, а последовательные, логически вытекающие друг из друга темы, которые аутентичны идеям плана развития школы, её методической теме. Это итоги проведенных исследований среди обучающихся, педагогов и родителей магнитных школ. Тематический курс выстроен на основе изучения реального состояния практики преподавания педагогов малокомплектных школ: выезды на место с целью посещения уроков коллег, наблюдения, проведения анкетирований, консультаций и выявления наиболее значимых проблем. Развитие опыта и увеличение количества вовлекаемых участников демонстрируют его актуальность и востребованность педагогическим сообществом района.

Эффективность коучингов достигается посредством их интерактивной сущности: учителя пробуют и делают то, что хотели бы привнести в свою урочную практику. Темы рассматриваются с помощью стратегий критического мышления, приемов диалогового обучения, в условиях групповой работы. В процессе коллаборативной деятельности, вырабатывается конечный продукт: постер, который необходимо защитить; список требований, правил, рекомендаций; схема урока или его определенной части. Коучинг заканчивается различными видами саморефлексии как структурированными: ответы на поставленные вопросы, продолжение фразы, так и неструктурированными: будь то стикеры, дневниковые записи в ежедневнике и т.д.

Целеполагание и сценарии коучингов, уроков, семинаров строятся с учетом пирамиды Б. Блума, на её основе выстраивается продвижение к кульминационному моменту занятия.

Чтобы образовательная деятельность соответствовала идеям конструктивистской теории, она разрабатывается с учетом:

- 1) лично - ориентированного подхода;

- 2) компетентностного подхода;
- 3) стратегии технологии развития критического мышления;
- 4) организации формативной обратной связи.

Групповая работа также способствует снятию психологических барьеров и помогает стать более открытым в высказывании своего мнения, которое поддерживается рабочей группой.

Кумулятивный и исследовательский характер общения в процессе работы содействуют свободе выражения педагогических идей и формированию коллективного понимания.

Участвуя в работе обучающих мероприятий, учитель в силу обстоятельств, проводит собственный отбор тех действий, приемов и форм, приемлемых его личным профессиональным убеждениям. Сами убеждения также претерпевают изменения или же проходят доказательный «кастинг» и сохраняются, обогатившись «свежестью» новых идей, появляющихся посредством участия в коучингах, семинарах, тренингах

Важным условием успешной реализации образовательной деятельности Опорной школы – Ресурсного центра является соблюдение трех основных компонентов: контекста, актуальности, системности.

В качестве результатов деятельности Опорной школы – Ресурсного центра необходимо выделить следующие факты:

Увеличилось количество учащихся, в том числе и из малокомплектных школ, которые являются победителями и призерами олимпиад и конкурсов (с 15% до 30%).

Растет количество учителей, прошедших и желающих пройти курсы повышения квалификации различных уровней педагогического мастерства (с 25% до 43%).

– Посещение уроков демонстрирует увеличение использования активных форм обучения в повседневной практике учителей, как то: стратегии критического мышления, групповая работа, диалоговое обучение, применение ИКТ (с 60% до 100%).

– Профессиональные достижения учителей школы на различных уровнях демонстрируют определенный рост профессиональной компетенции коллег (с 30% до 50%).

– Исследовательская деятельность решает несколько задач: развивает самостоятельность, прививает интерес к предмету; развивает умения, связанные с критическим осмыслением имеющейся информации, с ее оценкой (количество исследований с 10% до 30%).

За годы деятельности Опорной школы - Ресурсного центра педагогами организовано и проведено 12 исследований, 30 коучингов, 15 мастер-классов, 3

семинара. Разработаны методические комплексы и рекомендации. Например:

– Коучинг-занятие по теме: «Функциональная грамотность учителя: подход Исследование урока» для координаторов магнитных школ в рамках областного семинара «Развитие функциональной грамотности через активные формы и методы обучения для учащихся магнитных школ в сессионный период», тренер/сертифицированный учитель Левит Т.Б., 2015 г..

– «Сфера и область исследований педагогической практики в свете обновления образования Казахстана», тренеры Горжуй Л.Н \ Валева Д.С.

– Коучинг № 2 «Типы исследования. Этапы исследования», тренеры Горжуй Л.Н \ Лымарь А.А.

– «Что такое подход Исследование в действии в практике рефлексирующего педагога?», тренеры Горжуй Л.Н \ Валева Д.С.

– «Типы исследования. Этапы исследования», тренеры Горжуй Л.Н \ Рахимжанова Г.С.

– «Профессиональная самореализация учителя на основе исследовательской деятельности», тренер Горжуй Л.Н.

– Мини-исследование (*кейс–бокс/метод кейсов*) «**Обратная связь от учеников на уроках русского языка и литературы в 7 «А»**», сертифицированный учитель Таставлетова А.У., 2019 г.

- Мини-исследование (*кейс–бокс/метод кейсов*):«Применение мультимедийных средств на уроках литературы и их влияние на читательский интерес обучающихся», сертифицированный учитель Таставлетова А.У., 2020 год.

- **Статья** «Современное образование: проблемы, поиски, решения», сайт InfoUrok.RU Свидетельство о публикации от 04. 05. 2014 г.

- **Мастер-класс** «Обучение, основанное на использовании возможностей разных типов памяти» - опубликован в республиканском сборнике мастер-классов учителей республики, прошедших уровневые курсы (январь 2015 г.)

Обобщен педагогический опыт Левит Т.Б. на областном уровне по теме: «Формирование метакогнитивных навыков через исследовательскую деятельность обучающихся» и внесен в банк данных решением научно-методического совета РНПЦ «Қостанай дарыны», номер 104, 2015 г.

- **Статья** «Опорная школа в действии», областная газета «Учительская+», март 2020 г.

22 декабря 2015 – Развитие функциональной грамотности через активные формы и методы обучения учащихся магнитных школ в сессионный период.

27 июня 2018 – Гран-при в областном этапе республиканского конкурса «Лучшая опорная школа – Ресурсный центр», с. Узунколь, Костанайская область, координатор Булебекова Р.К.

15 ноября 2018 – номинация «Лучшая организация среднего образования в рамках инклюзивного образования» в республиканском этапе конкурса «Лучшая опорная школа – Ресурсный центр», координатор Булебекова Р.К.

14 мая 2019 – Областной семинар в рамках инклюзивного образования:

- Повышение профессионального уровня педагога.
- Повышение качества обучения учащихся.
- Систематическое использование современных форм обучения с целью формирования основ функциональной грамотности;
- Формирование рефлексивной культуры учителей школы.

В ходе проведения интервью - блиц-опроса в конце учебного года, обучающиеся отмечали, что для себя за этот учебный год они взяли очень многое, получили хорошие знания, научились пользоваться интерактивным оборудованием, приобрели новых друзей. А некоторые ребята отметили, что для них обучение в ресурсном центре стало опытом самостоятельной жизни, они впервые обучались дистанционно, и этот опыт им поможет в дальнейшем. На вопрос: «Хотели бы вы продолжить обучение в ресурсном центре?», все ответили: «Да!». И это - самый главный результат работы ресурсного центра

Данный опыт может быть использован любой школой. Важным условием совместной деятельности и эффективности образовательного процесса, становится наличие «живой идеи», решающей реальную проблему школы, а не надуманного выбора продвижения к некой мифической идеи.

Приложение 9

Информационная карта положительного педагогического опыта «Формирование гражданских качеств личности в условиях сельской малокомплектной школы»

I. Общие сведения			
Ф.И.О. автора опыта	Учреждение, в котором работает автор опыта, адрес с указанием индекса	Должность с указанием преподаваемого предмета или выполняемого функционала	Стаж работы в должности
Мурзатаев Сулеймен Искакович	КГУ «Докучаевская средняя школа отдела образования акимата	Учитель трудового обучения, директор школы	30 лет

	Алтынсаринско го района»		
II. Сущностные характеристики опыта			
Тема опыта	Формирование гражданских качеств личности в условиях сельской малокомплектной школы		
Основная идея обобщенного опыта	<p>Воспитание должно соответствовать будущему развитию личности казахстанского общества, что предполагает включение ребенка, подростка, юноши в систему целенаправленных, взаимосвязанных, преемственных, изменяющих друг друга ведущих деятельностей в образовательной области «Технология».</p> <p>В последнее время эта область рассматривается шире, чем это было когда-то, это дополнительно: краеведение, творческие, исследовательские, экологические проекты. Организация социально-значимой, общественно-полезной проектной деятельности поможет расширить социальный опыт будущего гражданина как основы для его жизненного и профессионального самоопределения. Очень важен здесь пример личности учителя как образец высокоразвитого гуманитарного мышления патриота и гражданина, умеющего строить деловые, педагогически целесообразные отношения со школьниками.</p>		
Концепция опыта	Одним из принципов государственной политики в области образования является гуманистический характер образования, приоритет общечеловеческих ценностей,		

	<p>жизни и здоровья человека, свободного развития личности, воспитание гражданственности, трудолюбия, уважения к правам и свободам человека, любви к окружающей природе. Изменение социально-экономических условий привело к тому, что от работников практически всех сфер деятельности требуется высокий уровень творческой активности, умение видеть, находить новое и адаптироваться к нему, использовать полученные знания в профессиональной деятельности. Эта установка особенно актуальна для сельской малокомплектной школы, важнейшая задача которой - предоставить каждому индивиду возможность полностью раскрыть свои задатки и развить творческие способности. В связи с этим в обновленной педагогике должны происходить существенные изменения в определении условий, содержания и методов работы по активизации проектной деятельности, развития личности в процессе этой деятельности, позволяющей мобилизовать творческую активность школьников; более полно удовлетворять их интересы.</p>
<p>Методические приемы, использованные при обобщении и рекомендуемые для реализации идеи</p>	<p>Изучение деятельности педагога, наблюдение за его работой, посещение занятий, мастер - классов. Анализ качества знаний, умений, навыков детей, уровня их воспитанности, динамики общего развития.</p> <p>Выявление способов, приемов, опыта управления и организации деятельности школьников, посредством которых достигнут положительный опыт.</p>

	<p>Описание и анализ условий, при которых достигнуты положительные результаты. Обсуждение, анализ и распространение передового педагогического опыта на методических мероприятиях организации образования/управления образования/методический кабинет(центр)</p>
Условия, необходимые для реализации опыта	<p>3. создание благоприятного творческого психологического климата в детском коллективе;</p> <p>4. сотрудничество педагогов и школьников на основе взаимного уважения и доверия;</p> <p>5. мотивирование ученического коллектива на творчество и саморазвитие;</p> <p>6. построение эффективного кооперативного взаимодействия учителей и учащихся в проектных командах.</p>
Результат опыта	<p>7. педагогическая целесообразность производительного труда, которая полностью сориентирована на потребности и нужды школы;</p> <p>8. высокая результативность педагогического труда:</p> <p>9. высокое качество знаний – 100%, большой добровольный выбор направлений трудовой деятельности;</p> <p>- активная общественно-полезная жизненная позиция обучающихся, существенные сдвиги в уровне воспитанности и общем развитии;</p> <p>10. усовершенствование содержания образования через авторские программы и спецкурсы:</p> <p>11. «Хозяин и хозяйка сельского дома»;</p> <p>12. «Мозаика из нетрадиционных</p>

	<p>материалов», «Краеведение» и т.д.</p> <p>13. воспитанники школы призеры и лауреаты международных, республиканских, областных конкурсов по декоративно-прикладному искусству;</p> <p>14. оформление школы, предметно-развивающая среда учреждения проектируется и реализуется силами самих учащихся;</p> <p>15. организация ежегодного детского профильного летнего оздоровительного палаточного лагеря при школе, в рамках которого осуществляются социально-педагогические проекты для сельского сообщества: «Помощь ветеранам труда в заготовке дров через санитарную очистку леса», «Свалкам – НЕТ, здоровью – ДА!», «Колодец, дай воды напиться».</p> <p>16. разработаны программа «Школы трудовой направленности»; апробирована модель воспитательной системы «Школы краеведения и самовыражения личности».</p>
<p align="center">III. Описание положительного педагогического опыта</p>	
<p>Краткое описание опыта по следующему плану:</p> <p>1. Основные противоречия, решаемые в этом опыте:</p> <ul style="list-style-type: none"> - между предлагаемыми учебными программами и возможностями сельской малокомплектной школы; - между потребностями и возможностями сельских детей и требованиями местного сельского сообщества; - между целями, которые ставит перед собой ребенок и условиями их достижения в 	

сельской малокомплектной школе.

2. Основные компоненты системы работы:

- идея гуманизации образования;
- системный, программно-целевой подходы в управлении проектами в сельской малокомплектной школе;
- личностно-деятельный подход к обучению в школе;
- теория развития творческой личности;
- системно-деятельностный подход в исследовании личности и процесса ее развития

3. Методы, формы, средства и виды деятельности, используемые в данном опыте, последовательность их применения и обоснование выбора:

- методы формирования сознания творческой личности;
- педагогический менеджмент (похвала, одобрение, уважение, доверие);
- проектный менеджмент (регламентирование, нормирование, инструктирование, плановые методы).

Наиболее действенные методы воспитания представлены следующими группами:

- традиционные; -инновационно-деятельностные;
- неформальные (межличностные);
- тренинго-игровые;
- рефлексивные

4. Приемы стимулирования, контроля, взаимоконтроля и самоконтроля:

- благодарственные письма родителям;
- поездки по городам Казахстана;
- отдых в республиканском лагере «Балдаурен»;
- бесплатный отдых в летнем оздоровительном лагере;
- бесплатные экскурсии в областной центр.

Совместное выполнение практических действий, свободный выбор участия в проектах, самоконтроль на основе игр, бесед, упражнений, взаимоконтроль детей и взрослых в социуме.

5. Условия, обеспечивающие наибольшую

эффективность:

- творческий подход к решению любой задачи;
- адекватная позитивная самооценка;
- внутренняя мотивация к творчеству, самообразованию, самовыражению;
- открытость личности новому опыту;
- образец креативного поведения на уроке, вне школы, в обществе;
- умение применять свои знания и умения в реальной жизни через участие в конкурсах, реализацию социальных проектов, участие в общественной жизни школы.

6.Необходимые ограничения и запреты:

Запрещено

на занятиях «Технологии» делать бесполезные вещи!

7.Результативность:

- развитие функциональной грамотности учащихся;
- повышение качества образовательных услуг;
- самореализация и самоактуализация личности обучающихся через участие в конкурсах, выставках;
- высокая результативность участия детей и взрослых в различных проектах: за три последних года они стали призерами и победителями 2 международных, 6 республиканских, 18 областных конкурсов исследовательского, творческого, экологического направлений;
- усиление роли всех субъектов образовательного пространства и их взаимодействие в организации жизнедеятельности школы;
- удовлетворенность родителей обучающихся качеством работы педагога, его профессионально-личностными качествами;
- общественное признание, выдвижение и поддержка учащихся школы, участвующих в конкурсах через поездки по стране, денежные поощрения, оздоровительные путевки.

8.Преимущества этого опыта:

Предложенные авторские программы разработаны специально для сельских малокомплектных школ, которые учитывают

<p>их специфику: малочисленность классов, отсутствия деления по полу на группы, слабую материально-техническую базу учебных мастерских, отсутствие необходимого материала.</p> <p>Большинство занятий можно проводить в любом помещении, так как не требуют специального оборудования, при этом используется минимальное количество простейших инструментов, и, как правило, любой бросовый материал: пенопласт, пластиковые бутылки, куски кожи, картон, ДВП.</p> <p>Модули направлений построены таким образом, что каждый из обучаемых, сообразно своим склонностям, может добровольно выбрать себе проект, который ему по душе.</p> <p>Первые навыки ремонта, обустройства, украшения квартиры, дома, без особых материальных затрат получают именно здесь, в школе.</p> <p>Трудовая деятельность детей и подростков должна быть построена так, чтобы умения и навыки, полученные во время занятий в мастерских, сразу были использованы в социально значимом общественно полезном деле. Например: Тема: «Обучение детей изготовлению оригинального декоративного панно из бросового материала»; законченное изготовленное изделие должно украсить интерьер школы или класса с обязательным указанием автора работы.</p> <p>Тема: «Растения вашего дома»; самостоятельно выращенное растение должно украсить вестибюль или кабинет родной школы, а надпись укажет, кого за это необходимо благодарить.</p>	
<p>IV. Экспертное заключение</p>	
<p>Предполагаемый масштаб и формы распространения изменений</p>	
<p>Фамилия, имя, отчество эксперта, его контактные телефоны, адрес электронной почты, почтовый адрес</p>	
<p>V. Информационные характеристики опыта</p>	

Характеристики ППО	Обучение
Ценности и ценностные ориентации	<p>Повышение качества образования и профессионального статуса педагога;</p> <p>Функциональная грамотность выпускника;</p> <p>Индивидуальная творческая личность;</p> <p>Коммуникативная компетентность;</p> <p>Воспитание социально-адаптированного человека;</p> <p>Патриотизм, общественная активность, демократичность, нравственность, креативность, толерантность, духовность, творчество, саморазвитие.</p>
Цели и задачи	<p>Цель:</p> <p>Создание средствами педагогики сотрудничества и проектной технологии условий для достижения успешности каждого ученика, его социализации.</p> <p>Задачи:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Разработать авторские программы с учетом специфики и возможностей сельской малокомплектной школы; -организовать для каждого ребенка право свободного выбора направлений деятельности в исследовательских, творческих или экологических проектах; -развивать мотивацию обучающихся через проектную деятельность и реорганизацию системы дополнительного образования с целью социализации и профориентации детей; -проводить мониторинг реализации программы «Успешный ученик»; <p>разработать инструмент оценки успешности и индивидуальных особенностей ученика.</p>
Управление образованием	Развитие эффективного информационно-коммуникативного образовательного пространства

	<p>школы; использование современных технологий обучения и воспитания в деятельности школы; развитие широкой сети социального партнерства для организации разнообразных кружков, клубов и секций; создание эффективных условий для взаимодействий семьи и школы через социально-педагогические проекты; патриотическое воспитание через работу школьного музея и поисковую исследовательскую работу детей.</p>
<p>Содержание образования</p>	<p>Авторские прикладные и профильные курсы: -«Деревенька моя», «Тропинка первая моя», «Моя родословная», «Растения моего края», «Весь мир театр», «Пешеходный туризм», «Краеведение», «Мозаика из нетрадиционных материалов», «Хозяин и хозяйка сельского дома»; -Социально-педагогические, экологические, исследовательские и творческие проекты; -Деятельность школьного историко-краеведческого музея, авторской шахматной и борцовской школ; -Работа детского летнего профильного оздоровительного палаточного лагеря; -Участие педагогов и их воспитанников в фестивалях, конкурсах, соревнованиях</p>
<p>Технологии, ИКТ в том числе</p>	<p>ИКТ технологии, развивающего и проблемного обучения, сотрудничества, личностно-ориентированного образования, исследовательских методов обучения, игровых технологий, проектной деятельности; технология составления индивидуальной программы развития воспитанников, портфолио ученика; участие в</p>

	проектах.
Средства	Интернет, электронные учебники, авторские программы, учебные мастерские, образцы изделий, картин и панно; современные инструменты и материалы; интерактивное и мультимедийное оборудование, индивидуальная программа развития воспитанников
Методы	Исследовательские, проектные, беседы, комплексное наблюдение, анализ творческих работ; соперничество и сотрудничество, когда успехи одних стимулируют деятельность других; групповые и индивидуальные
Организационные формы	Выставки, конференции, конкурсы и смотры, ролевые дидактические игры; индивидуальные, групповые, командные; НОУ(научные общества учащихся).
Образовательная среда	Средняя общеобразовательная школа, урочная; социальный статус семей: полные, неполные, многонациональные; дополнительные программы с учетом социокультурных условий.
Информационно-методическая среда	Районные методические объединения учителей, творческие группы; обобщение и распространение опыта в областном образовательном пространстве; выступления на конференциях, семинарах, в СМИ, участие в профессиональных конкурсах
Информационные ресурсы	Передовой педагогический опыт по курсу «Технология», материалы конференций, семинаров, изучение опыта коллег, Интернет.
Организационные ресурсы	Руководство командой творчески работающих учителей по проектной технологии; сотрудничество всех субъектов образовательной среды; само и соуправление,

	самопрезентация.
Мотивационные ресурсы	Удовлетворенность учителя успехами учеников, возможности творческого роста и совершенствования; ситуация успеха в сотрудничестве и соперничестве; самореализация личности обучающихся в совместной деятельности с педагогами и родителями; социализация, патриотизм, гражданственность, духовность, нравственность, конкурентоспособность, практические умения и навыки.
Кадровые ресурсы	Учитель-исследователь, учителя-методисты, педагоги-воспитатели, студенты-практиканты.
Научно-методические ресурсы	Трехуровневые курсы АО «НИИШ», система повышения квалификации в «Орлеу», постоянно действующие семинары по проектной деятельности и ИКТ-технологиям; изучение новинок педагогики и психологии; краткосрочные курсы, семинары, дистанционные образовательные программы и проекты.
Материально-технические ресурсы	Учебные мастерские с современными материалами и инструментами, библиотечный фонд, музейные экспонаты, современное электронное интерактивное и мультимедийное оборудование, Интернет, компьютерная техника нового поколения

**Современная модель успешной организации образования
на основе информационно-коммуникационных технологий**

**Автор: Шлейнингер Э.В., директор
средней школы им. С. Сейфуллина
п. Бурабай Бурабайского района
Акмолинской области**

*Нельзя бесконечно совершенствовать
производство, не совершенствуя процесс
управления.*

Из заповедей процветающего менеджера

Систему управления школой можно представить, как целенаправленную деятельность управляющей и управляемой подсистем по регулированию педагогического процесса в целях перевода его на более высокий уровень.

Информационно-коммуникационные технологии (ИКТ) - важнейший инструмент модернизации и последующего развития школы в целом, от управления до обучения, воспитания и обеспечения равноправного доступа к образованию.

Одна из главных задач в работе нашей школы — способствовать развитию личности, обладающей коммуникативными навыками, умеющей вести самостоятельно активную познавательную деятельность, которая не ограничена только овладением знаниями, а предусматривает их применение на разных уровнях (проекты, исследования, выставки т.д.), владеющей работой на компьютерной технике и компьютерными технологиями. Информационно - коммуникационные технологии в совокупности с правильно отобранными технологиями обучения с использованием активных методов обучения являются базой образования в школе, гарантирующей необходимый уровень качества, вариативности, дифференциации и индивидуализации обучения и воспитания.

Целью проекта является создание условия для повышения качества образования.

Актуальность выбранной темы обусловлена тем, что при использовании средств информационно-коммуникационных технологий возрастает мотивация, происходит «встраивание» новой информации в субъективную модель знаний учащегося, где познавательный интерес перерастает в творчество.

В качестве основных направлений деятельности проекта школы «Современная модель успешной организации образования на основе ИКТ» по реализации Проекта выделено:

-Ресурсное обеспечение;

- Информатизация управления образовательным процессом;
- Внедрение информационно-коммуникационных технологий в образовательный процесс;
- Мониторинг процесса успешности школы на основе ИКТ(Рисунок 1)

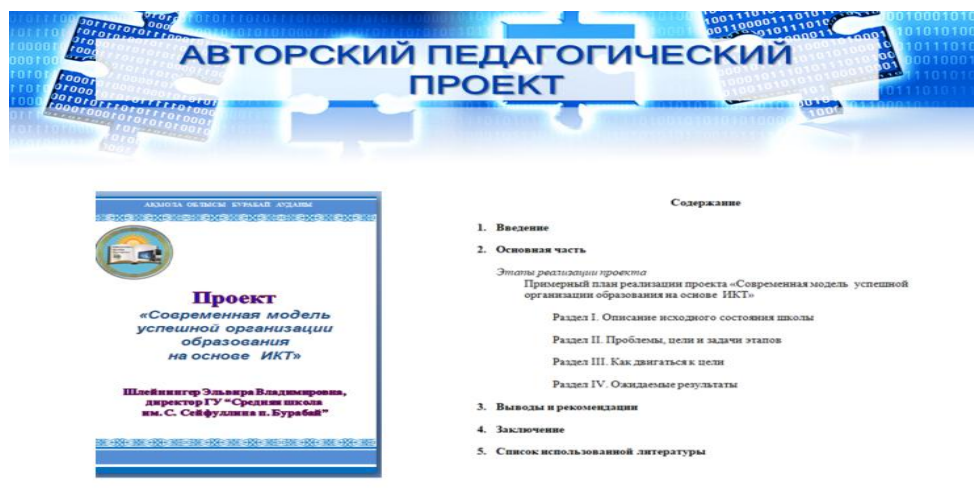

Рис.1 Проект: «Модель управления школой на основе ИКТ»

Информатизация школы началась в 1999 году, когда в школе был оборудован класс информатики (5+1) на базе процессоров Pentium Pro и Pentium II.

Информатизация далеко не всегда рассматривалась педагогами как путь развития школы, всего образовательного процесса. Сначала речь шла об использовании информационных и коммуникационных технологий лишь в некоторых сферах жизни школы. Постепенно информатизацию стали понимать более широко, как процесс последовательной модернизации образовательного учреждения, подготовки школьников к жизни в современном информационном обществе.

Цели, к которым школа стремилась на всех этапах IT-технологизации:

- подготовить детей к жизни в информационном обществе, научить их использовать информационно-коммуникационные технологии для решения реальных жизненных проблем;
- используя индивидуальный подход к обучению, помочь ребенку максимально раскрыть свои возможности.

На сегодняшний день можно выделить три этапа IT-технологизации школы.

Первый этап: 2007—2011 гг.

Этап начался, когда в школе был оборудован лингвфонно-мультимедийный класс(16+1), класс компьютерной техники(14+10), кабинет физики новой модификации и кабинет интерактивного обучения, обеспечив его всем необходимым оборудованием (интерактивные доски, проекторы, принтеры, сканеры, документ-камера, программное обеспечение).

На этом этапе в школе:

1. Появились технические и методические возможности для

полноценного преподавания информатики, информационных технологий, технологии, физики, казахского, русского и английского языков.

2. Возникла инициативная группа учителей, которые вели большую экспериментальную работу и планировали развитие школы в будущем.

3. Была проведена работа по формированию элективных курсов.

4. Проведено внутришкольное обучение учителей компьютерной грамотности на курсах «Оператор ЭВМ».

Второй этап: 2012—2016 гг.

Начало второго этапа мы связываем с созданием школьного информационного пространства.

На этом этапе нам удалось:

- Сформировать школьное информационное пространство.

- Привлечь частично учителей к систематической работе с компьютером.

- Привлечь к участию в работе школьного информационного пространства участников образовательного процесса: учителей, администрацию школы, учеников и их родителей.

Начать осуществлять идею использования информационно-коммуникационных технологий в преподавании всех предметов.

Третий этап: 2017—2021 гг.

Наступление третьего этапа в информатизации школы связано с обновлением техники у администрации школы и персонала школы, расширением информационно-технической базы школы, широким использованием ИКТ в учебном процессе и управлении школой.

На этом этапе нами осуществляется:

1. развитие единого информационного пространства школы и использование его информационных ресурсов во всех образовательных областях учебного плана, для самостоятельной работы учащихся и учителей;

2. дальнейшее наполнение информационного пространства электронными учебными материалами, методическими разработками.

3. систематическое использование информационно-коммуникационных технологий в преподавании целого ряда предметов (физика, ИЗО, музыка, английский, казахский, русский языки, история, начальная школа и т.д.);

4. развитие сайта школы и определение его места в жизни школьного коллектива;

5. апробирование проектных методик и связанных с ними новых форм образовательного процесса (Күнделік.kz, Bilimland.kz).

6. разработка и введение спецкурсов, позволяющих осуществлять профильное обучение в старших классах и элективных курсов в среднем звене на английском языке с использованием информационно-коммуникационных технологий;

7. использование on-line технологий.

Хотя мы еще находимся на третьем этапе, и нам удалось уже многое выполнить и многое запланировано.

8. В ходе внедрения IT-технологизации в процесс управления школой разработаны следующие блоки (Рисунок 2):

Рис.2 IT-блоки III этапа информатизации

9. Е-секретарь со ШБД (школьной базой данных)

10. I. Рабочее место Е-секретаря школы (Блок «Делопроизводство») позволяет:

11. вести личные дела сотрудников, в которых легко можно найти информацию следующего содержания: общие сведения о сотрудниках, их паспортные данные, сведения об образовании и повышении квалификации, званиях и наградах, стаже работы, должности с датой назначения, сведения об отпуске, воинской обязанности, аттестационный лист и служебная характеристика, данные о составе семьи и дополнительная информация;

12. вести личные дела учеников, в которых также легко можно найти информацию следующего содержания: общие сведения об учащихся, данные о родителях и их помощи, оказанной школе, сведения о социальных условиях, состоянии здоровья, сведения о состоянии успеваемости;

13. вести учет личных достижений учеников;

14. издавать приказы по школе используя циклограмму приказов, а также книгу движения учащихся;

15. используя поисковую систему осуществлять любую выборку из школьной базы данных; в том числе: наполняемость классов, состав учащихся по годам, состав учащихся по полу, количество выбывших учащихся и причины выбытия;

16. создавать отчеты школы: ОШ-1, личную карточку учащегося.

17. Е-завуч (авторское приложение) (Рисунок 3)

Рисунок 3. Е-Завуч.

II. Рабочее место заместителя директора школы (Блок «Планирование») позволяет:

- определять список предметов и назначать на них учителей;
- формировать списки классов и списки групп;
- формировать нагрузку преподавателей, базисный и учебный планы школы;
- проводить тарификацию учителей;
- планировать и проводить итоговую аттестацию, в том числе и в форме ЕНТ;
- формировать данные для анализа состояния учебного процесса и аттестации педагогов.

Е-учитель

III. Рабочее место учителя (Блок «Успеваемость») позволяет: вести учет успеваемости учащихся в виде:

- электронного табеля ученика;
- в виде обобщенных данных;
- в виде относительных показателей, рассчитанных по методике Симонова;
- проводить мониторинг успеваемости.

А также мной, как управленцем, созданы авторские приложения Е-портфолио для аттестуемых учителей, Е-Справочник директора школы (Рисунок 4) и (Рисунок 5).

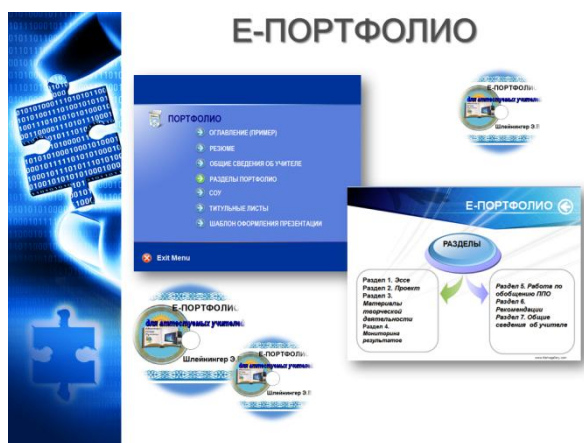

Рис.4 Е-портфолио

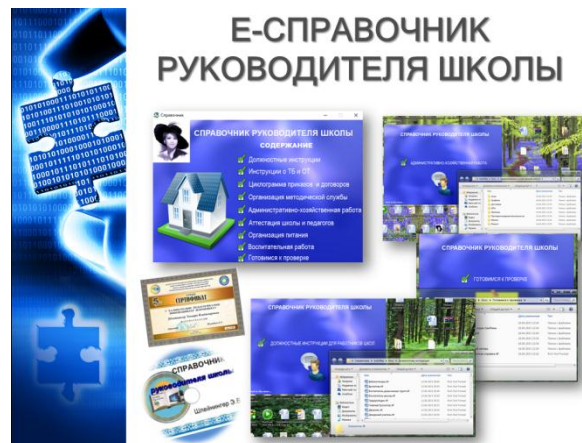

Рис.5. Е-справочник директора школы

Развития школы на III этапе:

1. Развитие единого информационного пространства школы и систематическое использование его информационных ресурсов в организации урочной и внеурочной деятельности для самостоятельной работы учащихся и учителей;

2. Наполнение информационного пространства электронными учебными материалами, методическими разработками.

3. Внедрение автоматизация учебного процесса (электронное планирование, электронные журналы, электронные библиотеки, электронные учительские, СМС-оповещения родителей и т.д.).

4. Систематическое использование информационно-коммуникационных технологий в преподавании целого ряда предметов.

5. Доступ к электронным библиотекам и мировым образовательным ресурсам.

6. Определение роли сайта в жизни школы, его развитие как связующего всех субъектов образовательного процесса информационного ресурса. Повышение роли сайта как источника информации о школе, предназначенного для внешних пользователей (всех тех, кто интересуется данным образовательным учреждением).

7. Работу сайта Kundelik.kz использовать как платформу для связи участников образовательного процесса, учителей, учащихся и родителей.

8. Широкое использование проектных методик как on-line, так и off-line, и связанных с ними новых форм учебного процесса по обновленной программе обучения на основе информационно-коммуникационных технологий.

9. Модернизация информационно-технического оснащения школы:

- оснащение кабинетами и лабораториями новой модификации, производственными виртуальными лабораториями;
- приобретение класса мобильных компьютеров;
- обновление парка компьютеров в кабинетах информатики и технологии;

- обновление мультимедийного и периферийного оборудования.

На основе внедрения этих программ формирование единого информационного пространства школы приобретет новый качественный уровень и повысит качество преподавания предметов и качество знаний учащихся.

В заключении следует отметить, что в современном обществе, когда информация становится ценностью, а информационная культура человека - определяющим фактором его профессиональной деятельности, изменяются требования к системе образования, а значит, и к педагогу, и к управленцу, что влечёт за собой обновление методов и приёмов работы, реорганизацию учебно-воспитательного процесса с учетом внедрения новых технологий, разрешение вопросов стимулирования педагогов.

Приложение 11

КГУ «Школа-лицей № 79 акимата г. Нур-Султан»

Сыздыкова А.Н.,
заместитель директора
по научно-методической работе

Школа «Лидер изменений» как технология обобщения опыта педагогической деятельности

Одна из приоритетных задач школы-лицея № 79 города Нур-Султан - это раскрытие способностей каждого ученика, воспитание личности, готовой к жизни в высокотехнологичном, конкурентном мире.

Понимая, что решение этой задачи всецело зависит от уровня профессионализма учителя, деятельность методической службы школы-лицея №79 направлена на развитие способности педагога к осмыслению инновационных идей и процессов через призму собственной практической деятельности, что обеспечивает «включенность» учителя в инновационную среду школы.

Развитие способности педагогов к новаторству представляется целесообразным через создание эффективных механизмов и условий для корпоративного обучения педагогов школы-лицея №79 г. Нур-Султан в условиях «обучающейся организации». Методическая служба в ШЛ № 79 представлена как модель корпоративного обучения, где цель - создание школы как «обучающейся организации», при этом уникальной особенностью является обучение в действии. Ключевая идея концепции «самообучающейся организации» состоит в том, что эффективность деятельности зависит не столько от накопления и использования уже найденных решений, сколько от развития навыков решения возникающих вопросов, от способности личности обучаться на собственном опыте.

Основной путь активизации педагогов по обобщению опыта - развитие лидерских способностей. Наличие лидерских качеств у учителя влияет на эффективность педагогической деятельности, которая способствует развитию профессионально значимых личностных качеств.

Для выявления сущности инноваций в сфере образования необходимо учить учителей видеть новые стороны педагогических явлений и процессов. В контексте этого выявление передового педагогического опыта в ШЛ №79 начинается с обнаружения противоречий между сложившейся системой методов, приемов, средств педагогической деятельности и потребностями повышения ее эффективности. Важнейшим условием восприятия, осмысления и использования педагогического опыта является соответствующая теоретическая и практическая подготовленность педагогов.

Инновационность модели методической службы по обобщению передового опыта в ШЛ № 79 предполагает преобразования не самой структуры, а внедрение инновационных технологий кадрового менеджмента, таких как: инновационные методики выявления маркеров лидерства, каскадное обучение.

Инновационной технологией кадрового менеджмента является Школа «Лидер изменений», в рамках которой педагоги изучают потребность и необходимость поиска методик, технологий, новых подходов к формированию и развитию творческой личности.

Методы изучения передового опыта, используемые в рамках работы Школы «Лидер изменений», разнообразны: длительное наблюдение за работой учителя, посещение уроков, внеклассных занятий, беседы с учителем, учащимися и родителями, социологические опросы и др. Все это позволяет правильно организовать взаимное партнёрство и обучение, подобрать менторов и коучей для каждой целевой группы учителей и составить дифференцированные программы профессионального развития по обобщению ППО.

Обучение в Школе «Лидер изменений» сфокусировано на интенсивном развитии лидерских и управленческих навыков. Обучение в Школе «Лидер изменений» помогает участникам уточнить их профессиональные проблемы, осмыслить: как их проект может изменить ситуацию. На этапе поисковой работы в Школе «Лидер изменений» педагоги с помощью менторов определяют объект изучения опыта и выявляют новшества, методы обучения учителя, способствующих повышению качества знаний обучающихся. Осуществляется эта работа с помощью проведения педагогической диагностики.

Развивая в себе лидерские качества, педагоги обучаются формированию методики постановки стратегических целей в работе и личной жизни; мотивировании себя и других на достижение значимого результата. Педагоги в рамках Школы путем анализа имеющихся публикаций разрабатывают модель практического применения данного направления педагогической деятельности, программу и методики изучения опыта. Педагог выбирает тему для обобщения опыта, накапливает материал, отражающий опыт работы,

определяет форму обобщения. Оценка опыта в рамках Школы «Лидер изменений» предусматривает самооценку, взаимооценку, осмысление учителем своего опыта работы, сопоставление его с опытом других учителей. Учитель в Школе «Лидер изменений» выступает одновременно как субъект и объект изучения педагогического опыта.

Инновационная активность педагогов зависит от кадровой политики, основывающейся на практиках опережающего обучения, поощрение их самостоятельности и высокой результативности. Понимание ключевой роли человеческих ресурсов в обеспечении обобщения передового опыта обосновывает необходимость разработки и внедрения инноваций в кадровый менеджмент. Именно поэтому было принято решение о внедрении новой методологии, которая предполагает дифференцированную систему вознаграждений. В 2019 году в школе разработано Положение о премировании и установлении стимулирующих надбавок по результатам деятельности педагогов, которое стало эффективным стимулом для профессионального роста.

На сегодня в школу «Лидер изменений» входят 18 педагогов, которые разрабатывают свои проекты по разным направлениям:

- Развитие устного счета у учащихся в рамках образования обновленного содержания.
- Внедрение самоуправления учащихся в рамках обновленного образования.
- Техники социально-эмоционального обучения как средство развития лидерской позиции.
- Дизайн - мышление как средство развития креативности учащихся и другие.

Инновационными формами работы являются: интегрированная образовательная неделя, фестивали наук, галереи открытий. В школе-лицее №79 созданы территории общения - Storytelling, Case-study, Микро-обучение, которые позволяют учителям ознакомиться с успешным опытом коллег.

Оценивая эффективность организации методической службы по обобщению передового педагогического опыта, можно отметить, что в ШЛ № 79 отслеживается степень продвижения каждого педагога. При этом объективность оценки обеспечивает самооценка педагогов своих достижений, рефлексия.

Необходимо отметить, что в условиях «обучающейся организации» решаются проблемы современного образования. Данная модель эффективна, так как направлена на решение проблемы: формирование инновационного поведения учителя и развитие его способности обучаться в действии, при этом педагог сам определяет направление, траекторию профессионального развития.

СОДЕРЖАНИЕ

Введение	117
1 Исторический обзор передового педагогического опыта	119
2 Педагогический анализ деятельности по обобщению и распространению передового опыта казахстанских учителей	133
3 Механизм обобщения и распространения педагогического опыта	161
Заключение	177
Список использованной литературы	179
Приложение	181

**Қазақстан Республикасында
озық педагогикалық тәжірибе жинақтау бойынша
әдістемелік ұсынымдар**

**Методические рекомендации
по обобщению передового педагогического опыта
в Республике Казахстан**

Басуға --.05.2020ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 7

Подписано в печать 05. 2020г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт «Times New Roman». Усл.п.л. 7